

EICH CYNGOR arleinamdani
www.sirgar.llyw.cymru

YOUR COUNCIL doitonline
www.carmarthenshire.gov.wales

DATGANIAD CYFRIFON

**AM Y FLWYDDYN YN DIWEDDU
31^{ain} MAWRTH 2015**

**CHRIS MOORE FCCA
CYFARWYDDWR Y GWASANAETHAU CORFFORAETHOL
NEUADD Y SIR
CAERFYRDDIN**

CYNNWYS

Adran	Tudalen(au)
1 Rhagair Esboniadol	1 - 5
2 Datganiad o'r Cyfrifoldebau dros y Datganiad o'r Cyfrifon	6
3 Datganiad Llywodraethu Blynyddol	7 - 26
4 Adroddiad Archwilydd Cyffredinol Cymru i Aelodau Cyngor Sir Caerfyrddin	27 - 28
5 Datganiadau Cyllidol	29
5.1 Datganiad Newidiadau i Gronfeydd	30
5.2 Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	31
5.3 Y Fantolen	32
5.4 Y Datganiad Llif Arian am y Flwyddyn	33
6 Nodiadau i'r Cyfrifon	34 - 122
7 Y Cyfrif Refeniw Tai (CRT)	123 - 124
8 Nodiadau i'r Datganiad Incwm a Gwariant y CRT	125 - 129
9 Cyfrif Cronfa'r Degwm Dyfed	130 - 133
10 Cronfeydd Ymddiriedolaethau	134
11 Nodiadau ar y Cronfeydd Ymddiriedolaethau	135
12 Gofal Cymdeithasol/Gwasanaethau Plant - Cyfrifon Cleientiaid a'r Staff	136

CYNNWYS (parhad)

Adran	Tudalen(au)
13 Datganiad o Gyfrifon Cronfa Bensiwn Dyfed	
Rhagair Esboniadol	137
Cyfrifon y Gronfa	138
Datganiad Asedau Net	139
Nodiadau ar y Cyfrifon yn cynnwys Polisiâu Cyfrifyddau	140 - 164
Cyfraddau Cyfrannu y Cyrff Cyflogi a'r Cyfraniadau sydd i'w Derbyn	165 - 167
Datganiad yr Actiwari Ymgynghorol	167 - 170
14 Geirfa	171 - 179

1 RHAGAIR ESBONIADOL

Mae'r Datganiad Cyfrifon canlynol yn dwyn at ei gilydd, ar ffurf gryno, drafodion ariannol yr Awdurdod a Chronfa Bensiwn Dyfed am y flwyddyn 2014-15.

Mae tudalennau canlynol yr adroddiad hwn yn dangos Cyfrifon yr Awdurdod am y flwyddyn 2014-15. Fe'u lluniwyd yn unol a'r Cod Ymarfer 2014 ar gyfer Cadw Cyfrifon Awdurdodau Lleol (y Cod).

1.1 Mae'r cyfrifon hyn yn cynnwys y datganiadau ariannol canlynol:

Datganiad Newidiadau i Gronfeydd

Mae'r datganiad hwn yn dangos y newidiadau yn y flwyddyn i'r gwahanol gronfeydd y mae'r Awdurdod yn eu dal, wedi'u dadansoddi'n 'gronfeydd defnyddiadwy' (h.y. y rhai y gellir eu defnyddio i ariannu gwariant neu leihau trethi lleol) a chronfeydd eraill. Mae'r llinell Darpariaeth Gwasanaethau'n dangos diffyg o £36,751 miliwn, sef gwir gost economaidd darparu gwasanaethau'r Awdurdod, a dangosir mwy o fanylion am hyn yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.

Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr

Mae'r datganiad hwn yn dangos y gost gyfrifyddol yn y flwyddyn am ddarparu gwasanaethau yn unol ag arferion cyfrifyddu cyffredinol derbyniol, yn hytrach na'r swm a ariennir o drethi. Mae awdurdodau'n codi trethi i dalu am wariant yn unol â rheoliadau; gall hyn fod yn wahanol i'r gost gyfrifyddol. Dangosir y sefyllfa drethi yn y Datganiad Newidiadau i Gronfeydd.

Y Fantolen

Mae hon yn dangos asedau a rhwymedigaethau'r Awdurdod ar 31 Mawrth 2015.

Y Datganiad Llif Arian

Mae'r Datganiad Llif Arian yn dangos y newidiadau i arian parod yr Awdurdod ac arian sy'n gyfwerth ag arian parod yr Awdurdod yn ystod y cyfnod adrodd.

Datganiad Incwm a Gwariant y Cyfrif Refeniw Tai a Datganiad Newidiadau i'r Cyfrif Refeniw Tai

Mae hwn yn dangos yr incwm a'r gwariant ar dai Cyngor (sydd wedi ei gynnwys yng nghyfrif incwm a gwariant yr awdurdod cyfan) a sut y mae cysoni gwarged/diffyg ariannol y flwyddyn â'r symudiadau ym malans y Cyfrif Refeniw Tai am y flwyddyn.

Cronfa'r Degwm Dyfed a Chronfeydd Ymddiriedolaethau Eraill

Mae'r cyfrifon hyn yn dangos y trafodion ariannol a'r asedau net mewn perthynas â'r symiau o fewn yr ymddiriedolaethau.

Mae'r cyfrifon yn cael eu hategu gan y Datganiad o Bolisiau Cyfrifydda (Nodyn 6.1 – Nodiadau i'r Cyfrifon).

1.2 Cyllideb Refeniw

Mae prif gydrannau cyllideb yr Awdurdod ar gyfer 2014-2015 a sut y maent yn cymharu â'r union incwm a gwariant wedi'u nodi isod:

Gwasanaeth	Cyllideb Gweithio				Gweithredol				Amrywiad am y Flwyddyn
	Gwariant	Incwm	Net na ellir ei reoli	Net	Gwariant	Incwm	Net na ellir ei reoli	Net	
	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
Prif Weithredwr	15,748	(5,403)	(2,698)	7,647	16,091	(5,893)	(2,698)	7,500	(147)
Addysg a Gwasanaethau Plant	179,486	(39,305)	69,940	210,121	195,397	(55,314)	69,940	210,023	(98)
Adfywio a Hamdden	27,109	(15,354)	8,811	20,566	26,269	(14,570)	8,811	20,510	(56)
Adnoddau	90,576	(55,387)	(11,911)	23,278	92,494	(58,154)	(11,911)	22,429	(849)
Gofal Cymdeithasol a Tai	112,060	(42,056)	6,325	76,329	121,381	(49,701)	6,325	78,005	1,676
Amgylchedd	125,488	(88,884)	8,811	45,415	129,196	(92,694)	8,811	45,313	(102)
Gwariant Adrannau	550,467	(246,389)	79,278	383,356	580,828	(276,326)	79,278	383,780	424
Llog Net ac Addasiadau Cyfrifyddu Cyfalaf				(56,337)				(58,100)	(1,763)
Newidiadau i'r gronfa bensiw				(1,364)				(1,364)	0
Absenoldebau Cronedig				(502)				(502)	0
Ardollau a Chyfraniadau:									
Parc Cenedlaethol Bannau Brycheiniog				151				151	0
Awdurdod Tân				8,877				8,877	0
Gwariant Net				334,181				332,842	(1,339)
Grant Cytundeb Canlyniadau				(565)				(565)	0
Cyfraniadau i/(o) Weddillion Cyffredinol				(801)				(175)	626
I/(o'r) Cronfeydd wrth gefn wedi'u glustnodi				(200)				55	255
I/(o'r) Cronfeydd Adrannol				0				458	458
I/(o'r) Cronfa Datblygiadau Mawr				0				1,317	1,317
Cyllideb Net				332,615				333,932	1,317
Grant Cynnal Refeniw				(202,696)				(202,696)	0
Ardrethi Annonmestig				(58,163)				(58,163)	0
Treth Y Cyngor				(71,756)				(73,073)	(1,317)
				0				0	0

Dangosai'r sefyllfa ariannol ar ddiwedd y flwyddyn fod £424,000 o orwario ar y lefel honno o wasanaeth yn y flwyddyn.

Roedd pwysau ar y gyllideb Gofal Cymdeithasol yn sgil y galw am leoliadau preswyl a pheccynnau gofal wedi arwain at orwariant o £1.676 miliwn. Mae hwn wedi cael ei wrthbwysu'n rhannol gan y tanwariant mewn adrannau eraill, ac yn ychwanegol at hynny mae'r Awdurdod wedi cyflawni arbedion ar gostau cyllid cyfalaf a chasglwyd mwy o'r Dreth Gyngor na'r hyn a ragwelwyd.

Mae'r alldro a ddeilliodd o hynny'n golygu bod yr Awdurdod wedi tynnu £0.175 miliwn o'i gronfeydd cyffredinol wrth gefn ar gyfer blwyddyn ariannol 2014-2015 o gymharu â'r gofynion cyllidebol a oedd yn £0.801 miliwn.

CYFRIF REFENIW TAI	Cyllideb Gweithio			Gweithredol			Amrywiad am y flwyddyn
	Gwariant	Incwm	Net	Gwariant	Incwm	Net	
	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
Cyfrif Refeniw Tai	40,356	(35,486)	4,870	40,104	(35,656)	4,448	(422)
Trosglwyddiadau i/o'r Balansau CRT	0	0	(4,870)	0	0	(4,448)	422

Roedd tanwariant o £422,000 o ran y Cyfrif Refeniw Tai am y flwyddyn. Roedd hyn yn bennaf oherwydd cynnydd yn y gwariant fel a ganlyn: +£34,000 ar Atgyweirio a Chynnal a Chadw; +£142,000 ar Gyflenwadau a Gwasanaethau; +£119,000 ar gostau terfynu cyflogaeth; +£32,000 ar gostau staffio eraill; a +£121,000 ar dalu am wasanaethau mewnol. Roedd hyn yn cael ei wrthbwysu gan lai o wariant na'r disgwyl, sef: -£186,000 ar ddrwgddyledion; -£468,000 ar HRAS (Cyfrif Refeniw Tai) a Thaliadau Cyfalaf; a -£40,000 ar deithiau staff. Hefyd mae incwm uwch yn daladwy oherwydd bod llai o dai gwag sef £356,000 sy'n cael ei wrthbwysu gan ostyngiad mewn yswiriant/grant o +£180,000.

1.3 Arian Wrth Gefn

Yn yr amgylchedd o newid a her sy'n wynebu Llywodraeth Leol heddiw, mae'r Awdurdod wedi ymrwmo i gynnal lefel resymol o arian wrth gefn. Ar ddiwedd y flwyddyn roedd y symiau wrth gefn fel a ganlyn:

	£'000	£'000
Cronfa'r Cyngor		
A ddelir gan ysgolion yn unol â Rheoliadau Rheoli		
Ysgolion Lleol (RHYLL)	3,941	
Ar gael yn gyffredinol ar gyfer gwariant newydd	8,500	12,441
Cyfrif Refeniw Tai		10,662
		<u>23,103</u>

Yn ogystal â'r arian wrth gefn cyffredinol mae gan yr Awdurdod £72,258,000 o arian wrth gefn a glustnodwyd ar gyfer dibenion penodol.

1.4 Benthyca

Cafwyd £28miliwn o fenthyciadau newydd o Bwrdd Benthyciadau Gweithfeydd Cyhoeddus (BBGC) yn 2014-15. Ar 31 Mawrth 2015, cyfanswm yr arian a fenthycwyd i'r Awdurdod oedd £280 miliwn, a oedd yn llai na therfyn awdurdodedig yr Awdurdod, sef £431 miliwn. Cynhwysir fwy o manylion yn Nodyn 6.47 i'r Cyfrifon.

Mae gweithdrefnau a therfynau'r Awdurdod ar gyfer benthyciadau wedi'u hamlinellu ym Mholisi a Strategaeth Rheoli y Trysorlys, sy'n cael ei gymeradwyo gan y Cyngor bob blwyddyn.

1.5 Cronfa Bensiynau

Mae'r Gronfa Bensiynau yn clustogi'r gwahaniaethau amseru sy'n deillio o'r trefniadau gwahanol i gyfrifyddu ar gyfer budd-daliadau ôl cyflogaeth ac ar gyfer ariannu budd-daliadau yn unol â darpariaethau statudol. Mae'r balans debyd yn y Gronfa Bensiwn sef £276 miliwn felly'n dangos diffyg sylweddol yn y budd-daliadau a enillwyd gan gyflogeion y gorffennol a chyflogeion y presennol, a'r adnoddau mae'r Awdurdod wedi'u neilltuo i'w talu. Bydd y trefniadau statudol yn sicrhau y bydd arian wedi cael ei neilltuo erbyn yr adeg y bydd yn rhaid talu'r budd-daliadau.

1.6 Yr Hinsawdd Economaidd Bresennol

Mae'n ofynnol i'r datganiadau cyfrifyddu adlewyrchu'r amgylchiadau ar ddiwedd y flwyddyn ariannol.

Mae holl asedau'r Awdurdod yn cael eu hailbrisio ar sail gylchol ac mewn llawer o achosion felly mae'r prisiad cyfredol (a wnaethpwyd diwethaf ym mlynnyddoedd y gorffennol) yn debyg o adlewyrchu gwerth y farchnad.

Ar 24^{ain} Mehefin 2014, rhoddodd Lesley Griffiths, y Gweinidog Llywodraeth Leol a Busnes y Llywodraeth, ddiweddariad ynghylch y rhagolygon ariannol am 2015-16 ac wedi hynny. Er bod y setliadau cyllideb fynegiannol am 2015-16 a roddwyd gan Lywodraeth Cymru yn dangos gostyngiadau o 1.5% ar gyfartaledd, tynnodd y Gweinidog sylw at y ffaith y gall newidiadau ychwanegol o ran y gyllideb fod yn ofynnol ac awgrymodd y dylai Awdurdodau Lleol ystyried sut y byddent yn ymateb i hyd at 4.5% o ostyngiadau. Yn Rhagfyr 2014 cadarnhawyd mai'r gostyngiad gwirioneddol yn y setliad ar gyfer Cyngor Sir Caerfyrddin oedd 3.3%. Tynnodd y Gweinidog sylw pellach at y ffaith ei bod yn edrych yn debygol y byddai'r cyfnod ar ôl 2015-16 yr un mor heriol, ac yn y cyd-destun hwn, byddai'n dda o beth tybio y bydd y tueddiadau presennol o ran cyllido Llywodraeth Leol yn parhau. Roedd mesurau yn cael eu rhoi ar waith eisoes i geisio ymdrin â'r gostyngiadau gwirioneddol a ragwelid o ran setliadau'r dyfodol drwy lunio cynigion ynghylch arbedion effeithlonrwydd a rhesymoli gwasanaethau er mwyn mantoli'r cyllidebau a pharhau i gynnal cronfeydd wrth gefn rhesymol.

1.7 Cyfalaf

Yn 2014-15 gwariodd yr Awdurdod tua £101.1miliwn ar brosiectau cyfalaf. Cyllidwyd y gwariant hwn â chyfuniad o fenthyciadau, derbyniadau cyfalaf defnyddiadwy, grantiau, cyfraniadau ac arian wrth gefn a glustnodwyd.

Gwariwyd tua £28.5 miliwn ar Dai ac mae'r prif feysydd gwario wedi'u nodi isod:

Sector Cyhoeddus

Adnewyddu ac ailddatblygu'r Stoc Dai	£25.2m
--------------------------------------	--------

Sector Preifat

Grantiau Cyfleusterau i'r Anabl	£2.3m
Adfer Ardaloedd	£0.7m
Safleoedd Teithwyr	£0.2m
Atgyweiriadau Argyfwng	£0.1m

Roedd y rhaglen gyfalaf oedd heb fod yn ymwneud â thai yn cynnwys gwariant ar bob wasanaeth. Roedd y prif feysydd gwariant fel a ganlyn:

	£'m	
Addysg a Gwasanaethau Plant	39.1	Ysgolion Newydd, Adnewyddiadau a Gwelliannau a Phrosiectau Gwasanaethau Plant
Hamdden	0.7	Hawliau Tramwy, Chwaraeon a Hamdden, Celfyddydau & Diwylliant a Llyfrgelloedd
Seilwaith	8.5	Ffyrdd, Pontydd, Llwybrau Beicio, Diogelwch ar y Ffyrdd, Meysydd Parcio, Rheoli Gwastraff ac Rheoli'r Fflyd
Datblygu Economaidd	16.6	Prosiectau Corfforol Adfywio Ledled y Sir, Datblygiadau Cymunedol a Cyd Fentrau
Gwasanaethau Cymdeithasol	3.5	Cartrefi Gofal a Datblygiadau Dysgu yr Anabl
Corfforaethol	4.2	Man Gwaith Cyfalaf, Datblygiad Eastgate a Datblygiadau Strategaeth TG

1.8 Mae Safonau Cyfrifyddu wedi'u cyhoeddi ond heb eu mabwysiadu hyd yn hyn.

Os oes Safon newydd wedi'i chyhoeddi ond heb gael ei mabwysiadu gan y Côt hyd yn hyn, mae'n ofynnol i'r Awdurdod ddatgelu gwybodaeth am effaith y newid o ran cyfrifyddu. Bydd y newidiadau canlynol yn ofynnol o 1 Ebrill 2015 ymlaen:

IFRS 13 – mae'r safon hon yn cyflwyno diffiniad cyson o werth teg a gofynion datgelu. Bwriedir iddi gael ei defnyddio wrth drafod yr asedau a'r rhwymedigaethau y mae'r safonau IFRS hynny yn berthnasol iddynt sydd ar hyn o bryd yn caniatáu neu'n galw am fesur yn ôl gwerth teg, gyda rhai eithriadau. Ni ddisgwylir i'r safon hon gael effaith o bwys ar y Datganiad Cyfrifon.

IFRIC 21 – mae'n rhoi arweiniad ynghylch yr ardollau y mae'r llywodraeth yn eu gosod ar endidau sy'n talu'r ardoll. Mae'r IFRIC yn nodi mai'r digwyddiad rhwymedigaethol sy'n peri'r rhwymedigaeth i dalu ardoll yw'r gweithgaredd sy'n sbarduno talu'r ardoll. Ni ddisgwylir i'r safon hon gael effaith o bwys ar y Datganiad Cyfrifon.

Gwelliannau Blynyddol i gylch 2011–2013 y safonau IFRS – mân welliannau ydynt, sy'n gwneud pethau'n gliriach ac ni fyddant yn cael effaith o bwys ar y Datganiad Cyfrifon.

1.9 Digwyddiadau ar ôl Ilunio'r Fantolen

Ar 2 Ebrill 2015 ymadawodd yr Awdurdod â system gymhorthdal y Cyfrif Refeniw Tai (HRA). Er mwyn ymadael, roedd yn rhaid i'r Awdurdod wneud taliad setliad unwaith yn unig, sef £79.97 miliwn, i Lywodraeth Cymru. Cyllidwyd y taliad hwn o gasgliad o fenthyciadau gan y Bwrdd Benthyciadau Gwaith Cyhoeddus.

1.10 Gwybodaeth Ychwanegol

Mae gwybodaeth ychwanegol am y cyfrifon ar gael oddi wrth y Prif Gyfrifydd, yr Adran Adnoddau, Neuadd y Sir, Caerfyrddin, SA31 1JP.

2 DATGANIAD O'R CYFRIFOLDEBAU DROS Y DATGANIAD CYFRIFON

Cyfrifoldebau'r Awdurdod

Mae'n ofynnol i'r Awdurdod:

- Wneud trefniadau i weinyddu ei faterion ariannol mewn modd priodol ac i sicrhau bod un o'i swyddogion yn gyfrifol am weinyddu'r materion hynny. Yn yr Awdurdod hwn, y Cyfarwyddwr Adnoddau oedd y swyddog hwnnw tan Medi 2014 ac wedi hynny Pennaeth y Gwasanaethau Ariannol tan benodiad Cyfarwyddwr y Gwasanaethau Corfforaethol yn Medi 2015.
- Rheoli ei faterion mewn modd sy'n gwneud y defnydd mwyaf darbodus, effeithiol ac effeithlon o adnoddau a diogelu ei asedau.
- Cymeradwyo'r Datganiad Cyfrifon.

Cymeradwyaeth Pwyllgor Archwilio

Cymeradwyaeth o'r Datganiad Cyfrifon ar ôl yr archwiliad.

Cadeirydd y Bwrdd Archwilio

Dyddiad: 30 Medi 2015

Cyfrifoldebau Cyfarwyddwr y Gwasanaethau Corfforaethol

Cyfarwyddwr y Gwasanaethau Corfforaethol sy'n gyfrifol am baratoi Datganiad yr Awdurdod o'i Gyfrifon sydd, yn unol â'r arferion cyfrifo priodol fel y'u pennwyd yn Côt Ymarfer CIPFA/LASAAC ar Gyfrifon Awdurdodau Lleol yn y Deyrnas Unedig ("y Côt Ymarfer"),

Wrth baratoi'r Datganiad Cyfrifon hwn, mae Cyfarwyddwr y Gwasanaethau Corfforaethol:

- Wedi dewis polisïau cyfrifydda addas ac wedyn wedi'u cymhwyso'n gyson;
- Wedi gwneud penderfyniadau ac amcangyfrifon a oedd yn rhesymol a doeth;
- Wedi cydymffurfio â'r Côt Ymarfer;
- Wedi cadw cofnodion cyfrifydda priodol, amserol a chyfredol;
- Wedi cymryd camau rhesymol er atal a darganfod twyll ac unrhyw afreoleidd-dra arall.

Ardystio'r Cyfrifon

Yr wyf yn ardystio fod y Datganiad Cyfrifon a welir ar dudalennau 29 i 170 yn rhoi golwg gywir a theg ar y sefyllfa ariannol Cyngor Sir Caerfyrddin a Chronfa Bensiwn Dyfed ar 31^{ain} Mawrth 2015 ac o'i incwm a'i wariant am y flwyddyn yn diweddu 31^{ain} Mawrth 2015.

Chris Moore FCCA
Cyfarwyddwr y Gwasanaethau Corfforaethol

Dyddiad: 24 Medi 2015

3 DATGANIAD LLYWODRAETHU BLYNYDDOL

3.1 Cwmpas y Cyfrifoldeb

Mae Cyngor Sir Caerfyrddin (yr Awdurdod) yn gyfrifol am sicrhau yr ymgwymerir â'i waith yn unol â'r gyfraith a safonau priodol. Rhaid iddo sicrhau hefyd y diogelir cyllid cyhoeddus, y rhoddir cyfrif priodol amdano ac y'i defnyddir yn ddarbodus, yn effeithlon ac yn effeithiol. Mae dyletswydd hefyd ar yr Awdurdod i wneud trefniadau i sicrhau gwelliant parhaus yn y ffordd y mae yn cyflawni ei swyddogaethau, gan roi sylw i gyfuniad o ddarbodaeth, effeithlonrwydd ac effeithiolrwydd.

Mae'r Awdurdod yn gyfrifol am sefydlu trefniadau priodol ar gyfer Llywodraethu ei waith, gan hwyluso cyflawni ei swyddogaethau'n effeithiol, gan gynnwys bod â threfniadau priodol ar gyfer rheoli risg.

Mae'r Awdurdod yn manylu ar y modd y mae'n ymdrin â phob agwedd ar Lywodraethu drwy ei Gyfansoddiad sy'n diffinio safonau, rolau a chyfrifoldebau'r Weithrediaeth, Aelodau'r Awdurdod, ei Bwyllgorau a'i Swyddogion. Mae'r Cyfansoddiad yn cynnwys Cynllun Dirprwyo sy'n amlinellu'r broses gwneud penderfyniadau, gan ystyried y ddeddfwriaeth berthnasol.

Ffurfiwyd **Grŵp Llywodraethu Corfforaethol** sy'n cynnwys swyddogion allweddol a 2 Aelod o'r Bwrdd Gweithredol er mwyn darparu gwybodaeth a monitro'r camau a gymerir o ran materion sy'n effeithio ar Lywodraethu. Mae hyn yn cynnwys y **Côd Llywodraethu Corfforaethol**, a gafodd ei gymeradwyo gan y Cyngor ym mis Mehefin 2012. Mae Cadeirydd y Pwyllgor Archwilio yn sylwedydd yng nghyfarfodydd y Grŵp Llywodraethu Corfforaethol. Mae'r Côd Llywodraethu Corfforaethol yn cydnabod polisiau a phrosesau sy'n cyd-fynd ag egwyddorion Fframwaith CIPFA/ SOLACE '**Delivering Good Governance in Local Government**'.

Mae'r datganiad hwn yn egluro sut mae'r Awdurdod wedi cydymffurfio â gwahanol elfennau'r Fframwaith Llywodraethu

3.2 Y Fframwaith Llywodraethu

Mae'r Fframwaith Llywodraethu yn cynnwys y systemau a'r prosesau, y diwylliannau a'r gwerthoedd hynny sy'n cyfarwyddo ac yn rheoli'r Awdurdod ynghyd â'r modd y mae'n atebol i'r gymuned, yn ymgysylltu â hi ac yn ei harwain. Mae'r Fframwaith yn galluogi'r Awdurdod i fonitro i ba raddau y cyflawnwyd ei amcanion strategol ac i ystyried a yw'r amcanion hynny wedi arwain at gyflenwi gwasanaethau priodol a chost-effeithiol.

Mae'r system Rheoli Mewnol yn rhan bwysig o'r fframwaith hwnnw ac fe'i lluniwyd i reoli risg i lefel resymol. Ei nod yw clustnodi a blaenoriaethu'r risgiau o ran cyflawni polisiau, nodau ac amcanion yr Awdurdod. Mae'n asesu tebygolrwydd ac effaith y risgiau a glustnodwyd ac yn rheoli risgiau unigol yn briodol.

3.3 Yr Amgylchedd Llywodraethu

Mae Fframwaith Llywodraethu CIPFA/SOLACE yn pennu 6 egwyddor graidd ar gyfer Llywodraethu Corfforaethol, sef:

Egwyddor 1 Canolbwyntio ar ddiben yr Awdurdod ac ar y canlyniadau ar gyfer y gymuned, gan greu a gweithredu gweledigaeth ar gyfer yr ardal leol

Egwyddor 2 Cydweithio gan Aelodau a swyddogion i gyflawni diben cyffredin gyda swyddogaethau a rolau a ddiffiniwyd yn glir

Egwyddor 3 Hybu gwerthoedd i'r Awdurdod ac arddangos gwerthoedd llywodraethu da drwy gynnal safonau uchel o ran ymddygiad ac ymarfer

Egwyddor 4 Gwneud penderfyniadau gwybodus a thryloyw sy'n destun craffu effeithiol a rheoli risg

Egwyddor 5 Datblygu capasiti a gallu aelodau a swyddogion i fod yn effeithiol

Egwyddor 6 Ymgysylltu â phobl leol a rhanddeiliaid eraill, er mwyn sicrhau atebolrwydd cyhoeddus cadarn

Mae'r Awdurdod yn mynd i'r afael â'r 6 egwyddor graidd fel a ganlyn:

3.3.1 **Y Pwrpas a'r Weledigaeth**

Mae gan yr Awdurdod ddull y mae wedi'i ddefnyddio ers tro ar gyfer gweithredu gyda phartneriaid allweddol ym Mwrdd Gwasanaethau Lleol Sir Gaerfyrddin. Mae'r Strategaeth Gymunedol Integredig wedi'i llunio gan Fwrdd Gwasanaethau Lleol Sir Gaerfyrddin. Mae'n amlinellu'r weledigaeth a'r canlyniadau i bobl Sir Gaerfyrddin, i'w cyflawni gan y prif gyrff yn y sectorau cyhoeddus a gwirfoddol. Mae uchelgais a blaenoriaethau strategol yr Awdurdod yn cyd-fynd â'r canlyniadau sirol amlasiantaeth a glustnodwyd drwy ein dogfen, **Strategaeth Gymunedol Integredig Sir Gaerfyrddin, 2011/16**. Mae'r Strategaeth hon yn canolbwyntio ar wella lles economaidd, cymdeithasol ac amgylcheddol pobl Sir Gaerfyrddin. Ni all un corff ar ei ben ei hun gyflawni'r canlyniadau hyn a chydabyddir bod gan bob partner rôl i'w chwarae i gyflawni'r canlyniadau hyn, drwy gydweithio.

Disgwylir i'r holl bartneriaid raeadru eu hymrwymiaadau o ran y Strategaeth Gymunedol Integredig i'w cynlluniau eu hunain. Hwn yw'r dull a arferwn o ran ein Cynllun Gwella Blynnyddol. Mae dogfen yr Adroddiad Blynnyddol a'r Cynllun Gwella yn cael ei chynhyrchu gan yr Awdurdod i ddarparu gwybodaeth gynhwysfawr a chytbwys i'r cyhoedd am ein gwasanaethau, er mwyn iddynt allu gweld sut yr ydym yn perfformio a'r heriau yr ydym yn eu hwynebu. Mae'r ymrwymiaadau a'r blaenoriaethau hyn ar gyfer gwella (a adolygir gan Swyddfa Archwilio Cymru) yna'n cael eu rhaeadru i Gynlluniau Busnes Is-adrannol, gyda'r targedau a'r camau gweithredu'n cael eu monitro drwy'r System Monitro Perfformiad a Gwella (PIMS). Monitrir y rhain gan Reolwyr, y Tîm Rheoli Corfforaethol, y Bwrdd Gweithredol a'r Pwyllgorau Craffu.

3.3.2 **Gwerthoedd Craidd**

Mae'r Awdurdod wedi mabwysiadu cyfres o **Werthoedd Craidd** a ddefnyddir i sicrhau bod yr holl Aelodau a'r Staff yn deall yr egwyddorion craidd hynny y mae'r Awdurdod yn eu harddel. Maent yn cael eu defnyddio yn ystod y Broses Sefydlu ac fe'u defnyddir yn flaenweithgar i werthuso camau gweithredu'r Awdurdod er mwyn sicrhau ein bod yn cadw at y gwerthoedd a'r egwyddorion hyn ac yn eu rhoi ar waith.

Manylir ar y **Gwerthoedd Craidd** isod:

- 1 **Bod yn Agored, Ymddiriedaeth, Gonestrwydd, Uniondeb**
- 2 **Rhoi'r flaenoriaeth i gwsmeriaid**
- 3 **Gwranddo – a Chyflawni Addewidion**
- 4 **Gweithio mewn Partneriaeth**
- 5 **Gosod gwerth ar ein staff**
- 6 **Sicrhau cyfle cyfartal**
- 7 **Trin Pobl a'r Amgylchedd â Pharch**
- 8 **Gwella ein Gwasanaethau**

Mae'r Gwerthoedd Craidd hyn yn cael eu hadolygu ar hyn o bryd gan y Grŵp Strategaeth Pobl, sy'n ymgynghori'n eang â'r Aelodau Etholedig a staff. Disgwylir y penderfynir yn derfynol ar y gwerthoedd hyn yn hydref 2015.

3.3.3 **Adroddiad Blynyddol yr Arweinydd a'r Flaenraglen Waith**

Newidiodd Arweinyddiaeth y Cyngor yng Nghyfarfod Cyffredinol Blynyddol y Cyngor ar 20^{fed} Mai 2015 a ffurfiwyd Gweinyddiaeth newydd. Cyflwynodd yr Arweinydd ymadawol ei Adroddiad Blynyddol am 2014/15. Bydd yr Arweinydd newydd yn cyflwyno ei Flaenraglen Waith, 12 mis, yn y Cyngor Llawn ym mis Gorffennaf 2015. Bydd hon yn sylfaen i'r Pwyllgorau Craffu Iunio eu **Blaenraglenni Gwaith** eu hunain er mwyn iddynt allu cyfrannu'n gadarnhaol i'r eithaf i ddatblygu polisi yr Awdurdod, yn ogystal â chyflawni eu rôl statudol o ddwyn y Weithrediaeth i gyfrif. Yna bwriada'r Arweinydd weithio gyda'i weinyddiaeth i Iunio Rhaglen 5 mlynedd, hwy, gyda'r nod o'i chyflwyno i'r Cyngor Llawn yn hydref 2015.

3.3.4 **Ymgynghori ac Ymgysylltu â Dinasyddion a Defnyddwyr Gwasanaethau**

Mae gan yr Awdurdod ddull sydd wedi'i sefydlu ers tro ar gyfer ymgynghori ac ymgysylltu â dinasyddion a defnyddwyr gwasanaethau. Mae ganddo **Banel Dinasyddion** (a weithredir ar y cyd â Heddlu Dyfed-Powys a Bwrdd Iechyd Hywel Dda), **Fforwm 50+** i ymgynghori â phobl hŷn, **Fforwm Ieuenctid** a grwpiau ymgynghori penodol niferus i ofyn barn pobl anabl neu bobl yng ngwahanol gategoriau **Deddf Cydraddoldeb** 2010 (gan gynnwys grwpiau lleiafrifoedd ethnig a chyfeiriadedd rhywiol).

Mae system soffistigedig yr Awdurdod ar gyfer Rheoli Perfformiad yn cael ei defnyddio'n helaeth gan Swyddogion ac Aelodau. Caiff ei defnyddio hefyd gan y Tîm Rheoli Corfforaethol a'r Bwrdd Gweithredol yn fodd 'amser real' o fonitro perfformiad. Caiff gwybodaeth fanwl ei chodi o'r system a'i defnyddio gan Bwyllgorau Craffu'r Awdurdod. Defnyddir y data i glustnodi meysydd penodol lle bydd y Pwyllgorau'n gwneud astudiaethau mwy dwys i fonitro perfformiad ac i wneud argymhellion polisi.

Hefyd mae'r Cyngor yn gwneud defnydd helaeth o **Arolwg Bodlonrwydd Cymru Gyfan**, sef arolwg blynyddol a gomisiynir gan Lywodraeth Cymru. Defnyddir y canlyniadau i helpu'r Awdurdod i hunanasesu ei wasanaethau ac maent yn cael eu cynnwys yn yr Adroddiad Blynyddol a'r Cynllun Gwella.

Mae'r Awdurdod wedi bod yn gweddarlleu holl gyfarfodydd y Cyngor Llawn er mis Mai 2013 a chyfarfodydd y Pwyllgor Cynllunio er mis Tachwedd 2014. Cytunodd y Cyngor, ym mis Mehefin 2015, i weddarlleu holl gyfarfodydd y Bwrdd Gweithredol.

Mae'r Awdurdod yn ymgynghori'n helaeth ynghylch ei Gyllideb bob blwyddyn. Mae hyn yn cynnwys seminarau, sioeau teithiol ynghylch y gyllideb, arolygon y Panel Dinasyddion ac ar-lein, a chyfarfodydd rhanddeiliaid â'r Cyngor Ieuenctid a'r Undebau. Ystyrir canlyniadau'r ymgynghoriadau ac fe'u cyflwynir i'r Bwrdd Gweithredol a'r Cyngor Sir yn rhan o Adroddiad Strategaeth y Gyllideb.

3.3.5 **Sicrhau Cyfathrebu Allanol Effeithiol**

Mae gan yr Awdurdod dîm cyfathrebu canolog sydd wedi ymroi i gyfathrebu'n effeithiol â'n preswylwyr drwy fynd ati'n flaenweithgar i ymgysylltu â hwy ac i hybu ymagwedd agored er mwyn diogelu a hybu enw da'r Cyngor. Bydd y **Strategaeth Cyfathrebu ac Ymgynghori** (sydd i'w chymeradwyo gan y Bwrdd Gweithredol ym mis Gorffennaf 2015) yn canolbwyntio ar bwysigrwydd ymgysylltu a chyfathrebu â'n cynulleidfaoedd mewn modd sy'n galw'n glir am weithredu a sicrhau ein bod yn cyfleu'r negeseuon y gofynnir inni eu cyflwyno.

Mae'r Awdurdod wedi gweld cynnydd clir yn y defnydd o'r Cyfryngau Cymdeithasol a'r Wefan Gorfforaethol weithrediadol sydd newydd gael ei lansio fel modd i'n cynulleidfa gyfathrebu ac ymgysylltu â'r Cyngor. Bellach mae gennym tua 3,200 o ddilynwyr ar **Facebook** gyda 1,050 o ddefnyddwyr yn darllen postiad ar gyfartaledd; a 4,600 o ddilynwyr ar **Twitter**, gyda'r **wefan gorfforaethol** newydd yn cael 48,964 o sesiynau defnyddwyr yn ei mis cyntaf (gwybodaeth mis Mai 2015). Mae'r Cyngor yn ymateb i hyn drwy ddefnyddio Marchnata Digidol yn ddull cyfathrebu allweddol drwy'r Wefan Gorfforaethol, Lleoli, microwefannau, y Cyfryngau Cymdeithasol a marchnata drwy'r eBost.

Mae dulliau traddodiadol yn hanfodol hefyd er mwyn sicrhau ein bod yn cyrraedd y gynulleidfa fwyaf sy'n bosibl sef dulliau megis y cyfryngau lleol a chenedlaethol (ar gyfartaledd anfonir 1,500 o ddatganiadau i'r wasg y flwyddyn) Mae ymgyrchoedd marchnata megis "*Dwlu ar eich Marchnad Leol*", Ailgylchu, Maethu a Dewisiadau Tai yn cael eu rhoi ar waith ochr yn ochr â **Newyddion Sir Gâr** ar ei newydd wedd, a ddsberthir i bob aelwyd yn y Sir – dull '*gwasanaeth cyhoeddus cyflawn*' a oruchwylir gan y Bwrdd Gwasanaethau Lleol.

3.3.6 **Rheoli Perfformiad/Y Swyddogaeth Graffu**

Mae Aelodau Etholedig yr Awdurdod yn ymwneud yn fawr â rheoli perfformiad, ar lefel y Bwrdd Gweithredol yn ogystal â lefel y Pwyllgorau Craffu. Yn aml, bydd data am berfformiad yn symbylu astudiaethau manwl gan y Pwyllgorau Craffu, a hynny fel rheol drwy Grwpiau Gorchwyl a Gorffen. Mae'r rhain wedi cyfrannu'n flaenweithgar at ddatblygu polisiau a gwella gwasanaethau ar achlysuron niferus yn y blynyddoedd diwethaf.

Yn ystod 2015/16, bydd y Cyngor yn rhoi gweithdrefn newydd ar waith lle bydd Penaethiaid Gwasanaeth yn cael eu herio gan Aelodau'r Bwrdd Gweithredol ynghylch eu Cynlluniau Busnes.

Mae Swyddfa Archwilio Cymru yn cyflwyno adroddiad i'r Cyngor Llawn bob blwyddyn ynghylch pa mor effeithiol yw'r Awdurdod.

Mae data ynghylch perfformiad yn cael eu cadw ar System Monitro Perfformiad a Gwella (PIMS) gyfrifiadurol y Cyngor ac maent ar gael i Gyfarwyddwyr, i Benaethiaid Gwasanaeth ac i Aelodau ar sail 'amser real'.

Bob tri mis mae'r Tîm Rheoli Corfforaethol a'r Bwrdd Gweithredol yn derbyn adroddiad ynghylch yr eithriadau'n ymwneud â'n prif fesurau a chamau gweithredu. Mae hwn yn fodd i

nodi'n fuan unrhyw feysydd lle mae problemau a chymryd camau unioni.

Mae'r Awdurdod yn bartner yn y Bwrdd Gwasanaethau Lleol ac mae Pwyllgor Polisi ac Adnoddau'r Cyngor yn cael Adroddiad Perfformiad Blynyddol gan Gadeirydd presennol y Bwrdd Gwasanaethau Lleol.

3.3.7 Y Cyfansoddiad

Pan gafodd llywodraeth leol ei moderneiddio yn dilyn Deddf Llywodraeth Leol 2000, mabwysiadodd yr Awdurdod fath newydd ar Gyfansoddiad ar y ffurf a hyrwyddwyd gan Lywodraeth Cynulliad Cymru. Ers hynny, mae'r cyfansoddiad hwnnw wedi'i adolygu'n rheolaidd i sicrhau ei fod yn diwallu anghenion yr Awdurdod a'i reoleiddwyr o ran tryloywder y llywodraethu, atebolrwydd a gwneud penderfyniadau. Ym mis Rhagfyr 2014 cychwynnwyd adolygiad trylwyr o'r Cyfansoddiad gan Weithgor Adolygu Cyfansoddiad (CRWG) y Cyngor, a oedd yn weithgor gwleidyddol gytbwys ac iddo 10 aelod trawsbleidiol, a hynny'n dilyn comisiynu a chyhoeddi Adroddiad gan Dîm Adolygiad gan Gymheiriaid o Gymdeithas Llywodraeth Leol Cymru. Cyflwynwyd argymhellion Gweithgor Adolygu'r Cyfansoddiad i Gyfarfod Cyffredinol Eithriadol o'r Cyngor ar 17^{eg} Mehefin 2015. Mae'r newidiadau Cyfansoddiadol sydd i'w gweithredu i'w gweld yn Adran 3.5 (Materion Llywodraethu i fynd i'r afael â hwy).

Mae rhai o argymhellion Adroddiad yr Adolygiad gan Gymheiriaid, sef yr argymhellion nad oeddent yn ymwneud â newid cyfansoddiadol, wedi'u gweithredu eisoes. Ymhlith yr enghreifftiau, roedd cael eitemau sefydlog ar Agendâu'r Cyngor ar gyfer Cwestiynau gan Aelodau o'r Cyhoedd, a Chwestiynau ar sail Rhybudd gan yr Aelodau, (p'un a oedd cwestiynau o'r fath wedi dod i law neu beidio) a symud cofnodion y Pwyllgorau Craffu oddi ar yr Agenda ffurfiol i'r rhan o'r Agenda a oedd *Er Gwybodaeth yn Unig*.

Yn ystod 2015/16, bydd **modern.gov**, y system gweinyddu cyfarfodydd, yn cael ei rhoi ar waith gan yr Awdurdod a bydd Aelodau'n cael cyfrifiaduron llechen (iPads) i wneud eu gwaith Cyngor.

Cyhoeddir y Cyfansoddiad ar wefan y Cyngor. Yn ei hanfod, mae'r ddogfen yn egluro sut y mae'r Cyngor yn gweithredu a sut y mae'n gwneud penderfyniadau. Mae 8 rhan i'r cyfansoddiad, sef:

1. Crynodeb ac Eglurhad – golwg gyffredinol gryno ar y Cyngor a'i gyrrff gwneud penderfyniadau.
2. Yr Erthyglau – disgrifiad manylach o'r Cyngor a'i rannau cyfansoddol.
3. Swyddogaethau/Pwerau Dirprwyedig Mae'r rhan hon yn egluro pa aelodau sy'n gyfrifol am ba benderfyniadau. Nodir yn benodol a yw penderfyniadau'n rhai y caiff y Cyngor yn unig, neu'r Bwrdd Gweithredol yn unig, eu gwneud a nodir pa benderfyniadau a ddirprwywyd i swyddogion yn unol â Chynllun Dirprwyo.
4. Y Rheolau Gweithdrefn yn cynnwys y rheolau ynghylch cynnal cyfarfodydd y Cyngor a'i Bwyllgorau (a elwir yn gyffredin yn "**Rheolau Sefydlog**"), y rheolau ynghylch trafodion y Bwrdd Gweithredol a'r Pwyllgorau Craffu, y rheolau ynghylch mynediad i *wybodaeth*, y **Rheolau o ran Gweithdrefnau Contractau, Rheolau'r Weithdrefn Ariannol a'r Rheolau Cyflogi Swyddogion**.
5. Codau a Phrotocolau Mae'r Côt Ymddygiad ar gyfer Aelodau, sy'n ddogfen statudol, ymhlith y Codau sydd wedi'u cynnwys yn y Rhan hon. Yn hyn o beth, mae rheolau caeth iawn ynghylch ymddygiad aelodau o ran eu rôl yn Gyngorwyr a'u rôl o ran gwneud penderfyniadau. Yn benodol, os oes gan aelodau fuddiant personol a rhagfarnol mewn

unrhyw fater a drafodir mewn cyfarfodydd mae'n rhaid iddynt ddatgelu'r buddiant a gadael y cyfarfod (oni bai iddynt gael gollyngiad i gymryd rhan yn y cyfarfod).

6.1 Cynllun Lwfansau'r Cynghorwyr a'r Aelodau Cyfetholedig Mae hwn yn pennu Proffiliau Swyddi a Manylebau Person yr Aelodau, Aelodau'r Bwrdd Gweithredol a Chadeiryddion ac Is-gadeiryddion Pwyllgorau, ynghyd â nodi manylion y taliadau y mae gan yr aelodau hawl i'w derbyn. O ran taliadau i'r Aelodau, roedd Panel Annibynnol Cymru ar Gydnabyddiaeth Ariannol, sef y corff a sefydlwyd i bennu taliadau Aelodau (a elwir bellach yn 'gyflogau') wedi defnyddio'i bwerau newydd, o'r 1^{af} Ebrill 2012, i bennu'r union symiau a delir yn hytrach na phennu'r taliadau mwyaf y gellid eu gwneud. Diben y pennu hwn oedd sicrhau taliadau mwy cyson ledled Cymru.

6.2 Strwythurau Rheoli

7. Enwau a Chyfeiriadau'r Cynghorwyr

8. Aelodaeth Ddwyieithog y Bwrdd Gweithredol a'r Pwyllgorau

Yn ogystal â'r adolygiad trylwyr o'r Cyfansoddiad a grybwyllwyd uchod, mae'r Cyfansoddiad yn ddogfen fyw a hysbysir y Cyngor am welliannau unigol iddynt benderfynu arnynt fel bo'r angen, ac wedi iddynt gael eu hystyried gan Weithgor Adolygu'r Cyfansoddiad.

Bydd yr Awdurdod yn cael ei asesiad 4 blynedd, sef Asesiad Corfforaethol gan Swyddfa Archwilio Cymru, ym mis Hydref 2015.

3.3.8 Y Pwyllgor Archwilio, y Pwyllgor Safonau a Phwyllgor y Gwasanaethau Democrataidd

Mae'r Pwyllgor Archwilio yn elfen allweddol o'r Llywodraethu Corfforaethol ac mae'r Pwyllgor yn rhoi sicrwydd ynghylch y trefniadau sydd gan yr Awdurdod ar gyfer rheoli risg, cynnal amgylchedd rheoli effeithiol ac adrodd am berfformiad ariannol yn ogystal ag anariannol.

Mae'r Pwyllgor Safonau (y mae mwyafrif ei aelodau yn Aelodau Allanol) yn hybu safonau uchel o ymddygiad ar gyfer Aelodau yn ogystal â chadw golwg gyffredinol ar y prosesau sydd gan yr Awdurdod i ymdrin â chwynion a'i weithdrefn Datgelu Camarfer.

Hefyd mae gan yr Awdurdod Bwyllgor Gwasanaethau Democrataidd (5 Aelod Etholedig) a Phennaeth Gwasanaethau Democrataidd penodedig statudol. Mae cylch gwaith y Pwyllgor, fel y'i pennwyd gan yr Awdurdod, yn cynnwys sicrhau bod cyfleoedd hyfforddi a datblygu rhesymol i'r Aelodau, penodi Hyrwyddwr Datblygu'r Aelodau, a hybu a chefnogi llywodraethu da.

3.3.9 Y Swyddog Monitro

Mae'r Swyddog Monitro (y Pennaeth Gweinyddiaeth a'r Gyfraith) yn gyfrifol am ddiweddarau'r Cyfansoddiad i sicrhau ei fod yn adlewyrchu'r gofynion deddfwriaethol diweddaraf ac anghenion llywodraethu'r Awdurdod. Mae hefyd yn gyfrifol am sicrhau y cydymffurfir yn llawn â'r darpariaethau ar bob lefel o weithgareddau'r Awdurdod. Yn Brif Swyddog Cyfreithiol, a chyda chefnogaeth y tîm cyfreithiol mewnol, caiff y Swyddog Monitro fynd i holl gyfarfodydd yr Awdurdod, gan gynnwys y Bwrdd Gweithredol a Thîm Rheoli Corfforaethol yr Awdurdod. Mae'r Swyddog Monitro mewn sefyllfa dda i fod yn flaenweithgar o ran helpu'r Aelodau a'r Swyddogion, mewn sefyllfaoedd ffurfiol ac anffurfiol, i gydymffurfio â'r gyfraith a gweithdrefnau'r Awdurdod ei hun. Y Swyddog Monitro yw'r Pennaeth Gwasanaeth sy'n bennaf gyfrifol am yr Uned Gwasanaethau Democrataidd ac ef/hi hefyd sy'n gyfrifol am y cofnod swyddogol o'r broses benderfyniadau democrataidd, ac am ei gyhoeddi.

Mae'r Swyddog Monitro yn gweithio'n agos gyda Phennaeth y Gwasanaeth Cyflogedig a Swyddog Adran 151 yn unol â darpariaethau Deddf Llywodraeth Leol a Thai 1989. Bydd yn adrodd i'r Cyngor neu i'r Bwrdd Gweithredol os bydd o'r farn y bydd unrhyw gynnig sydd gerbron yn arwain at dorri'r gyfraith.

Mae Rhwydwaith Cymru Gyfan o Swyddogion Monitro sy'n cwrdd bob tri mis i drafod pynciau amserol ac i rannu'r arfer gorau, ac mae'r Swyddog Monitro'n mynychu'r cyfarfodydd hyn.

3.3.10 **Gweinyddiaeth Ariannol (Swyddog Adran 151)**

Tan 14^{ed} Medi 2014, y Cyfarwyddwr Adnoddau oedd y swyddog oedd yn gyfrifol am weinyddu busnes yr Awdurdod o dan Adran 151 o Ddeddf Llywodraeth Leol 1972 ac yn gyffredinol gyfrifol am weinyddiaeth ariannol y Cyngor Sir. O'r 15^{fed} Medi 2014 ymlaen, trosglwyddwyd y cyfrifoldeb hwn i Bennaeth y Gwasanaethau Ariannol ar sail interim.

Mae'r Sefydliad Siartredig Cyllid Cyhoeddus a Chyfrifyddiaeth (CIPFA) eisoes wedi cyhoeddi "**Statement on the Role of the Chief Financial Officer in Local Government**". Mae'r datganiad yn disgrifio rôl a chyfrifoldebau'r Prif Swyddog Ariannol. Mae'n nodi 5 prif egwyddor (gweler isod) sy'n diffinio'r gweithgareddau craidd a'r ymddygiad sydd i'w disgwyl gan y Prif Swyddog Ariannol mewn sefydliadau gwasanaeth cyhoeddus a'r trefniadau y mae angen eu gwneud i ategu'r rheini. Drwy benodi'r Cyfarwyddwr Adnoddau, mae Cyngor Sir Caerfyrddin yn cydymffurfio'n llwyr â'r Datganiad.

Egwyddor 1 – Mae'r Prif Swyddog Ariannol mewn Awdurdod Lleol yn aelod allweddol o'r Tîm Arweinyddiaeth, gan ei helpu i ddatblygu a gweithredu strategaeth ac i ddarparu adnoddau ar gyfer amcanion strategol yr Awdurdod a'u cyflawni, a hynny mewn modd cynaliadwy ac er budd y cyhoedd.

Egwyddor 2 – Rhaid i'r Prif Swyddog Ariannol mewn Awdurdod Lleol ymwneud yn weithgar â'r holl benderfyniadau busnes o bwys, a gallu dylanwadu ar y penderfyniadau hynny, er mwyn sicrhau y rhoddir ystyriaeth lawn i'r goblygiadau, y cyfleoedd a'r risgiau sy'n bodoli nawr a'r rhai tymor hir, a sicrhau eu bod yn cyd-fynd â strategaeth ariannol gyffredinol yr Awdurdod.

Egwyddor 3 – Rhaid i'r Prif Swyddog Ariannol mewn Awdurdod Lleol arwain gwaith yr Awdurdod cyfan o ran hyrwyddo a chyflawni rheolaeth ariannol dda er mwyn diogelu arian cyhoeddus bob amser a sicrhau y'i defnyddir yn briodol, yn ddarvoudus, yn effeithlon ac yn effeithiol.

Egwyddor 4 – Rhaid i'r Prif Swyddog Ariannol mewn Awdurdod Lleol arwain a chyfarwyddo swyddogaeth ariannol sydd â'r adnoddau i'w gwneud yn addas i'r pwrpas.

Egwyddor 5 – Rhaid i'r Prif Swyddog Ariannol mewn Awdurdod Lleol feddu ar gymwysterau proffesiynol a phrofiad addas.

Mae Is-adran y Gwasanaethau Ariannol yn rhoi cymorth i Adrannau ac yn pennu'r broses ar gyfer paratoi'r gyllideb a monitro ariannol.

Yn ei waith, mae'r Awdurdod yn dilyn cyfres benodol o Reolau Gweithdrefnau Ariannol sy'n cael eu diweddarau gan yr Adran Adnoddau. Bydd unrhyw newidiadau'n cael eu cymeradwyo gan y Pwyllgor Archwilio.

3.3.11 Rheoli Risg

Mae gan yr Awdurdod ddull datblygedig iawn o reoli risg a chafodd y **Strategaeth Rheoli Risg a Dilyniant Busnes 2012/15** ei chymeradwyo gan y Pwyllgor Archwilio ym mis Mawrth 2012. Mae gan yr Awdurdod Grŵp Llywio Rheoli Risg sy'n adrodd yn uniongyrchol i'r Bwrdd Gweithredol, i'r Pwyllgor Archwilio ac i Dîm Rheoli y Prif Swyddogion. Caiff y Grŵp Llywio Rheoli Risg ei gadeirio gan y Pennaeth Archwilio, Caffael a TGCh. Ar y grŵp mae Aelod Penodedig Rheoli Risg sy'n Aelod o'r Bwrdd Gweithredol (sef yr Aelod o'r Bwrdd Gweithredol dros Adnoddau), a Swyddogion Penodedig Rheoli Risg Adrannol.

Nod yr Awdurdod yw sicrhau bod rheolaeth dda ar risg yn dod yn rhan annatod o'i holl brosesau. Mae adran benodol yn Adroddiadau'r Pwyllgorau ar gyfer trafod ac egluro unrhyw oblygiadau o safbwynt Rheoli Risg.

Caiff Risgiau Corfforaethol, Gwasanaethau a Phrosiectau eu cofnodi ar Gofrestr Risgiau. Rydym yn defnyddio "**Meddalwedd ar y we ar gyfer Cofrestru Risgiau**", sy'n caniatáu i adrannau fewnbynnu, cyrchu, diweddarau a rheoli gwybodaeth ynghylch Risgiau Gwasanaethau a Phrosiectau.

3.3.12 Y Grŵp Llywodraethu Corfforaethol

Fel y nodir yn Adran 3.1, ffurfiwyd Grŵp Llywodraethu Corfforaethol i gydlynu trefniadau llywodraethu'r Awdurdod, eu rheoli ac adrodd yn eu cylch. Roedd y Grŵp yn cynnwys:

- Y Cyfarwyddwr Adnoddau (Y Swyddog Adran 151 hyd at 14^{eg} Medi 2014)
- Y Pennaeth Gweinyddiaeth a'r Gyfraith (Y Swyddog Monitro)
- Pennaeth y Gwasanaethau Ariannol (y Swyddog Adran 151 interim o 15^{fed} Medi 2014 ymlaen)
- Y Prif Weithredwr Cynorthwyol (Adfywio a Pholisi)
- Y Prif Weithredwr Cynorthwyol (Rheoli Pobl)
- Y Pennaeth Archwilio, Risg a Chaffael
- Y Rheolwr Archwilio a Risg
- Y Rheolwr Adnoddau Dynol
- Yr Aelod o'r Bwrdd Gweithredol dros Adnoddau
- Yr Aelod o'r Bwrdd Gweithredol dros Gymorth Busnes
- Cadeirydd y Pwyllgor Archwilio (yn sylwedydd).

Mae'r grŵp yn gyfrifol am ddiweddarau'r Côd Llywodraethu ac am lunio'r Datganiad Llywodraethu Blynyddol.

Yn ogystal, mae'r Grŵp bellach yn goruchwyllo gwaith y Grŵp Rheoli Gwybodaeth (gweler 3.3.15).

3.3.13 Ymdrin â Chwynion

Mae gan yr Awdurdod **Bolisi Cwynion Corfforaethol**, a bydd manylion y cwynion a ddaw i law yn cael eu monitro gan y Pwyllgorau Craffu, ac yn flynyddol gan y Pwyllgor Safonau. Mae'r Weithdrefn Gwynion yn unol â'r Weithdrefn Enghreifftiol a gyflwynwyd gan yr Ombwdsmon Llywodraeth Leol.

Mae gan yr Awdurdod Dîm Cwynion canolog a fydd yn sicrhau y cydymffurfir â'r safonau a nodwn yn ein Polisi ac yn sicrhau cysondeb ar draws yr Awdurdod cyfan.

Darperir Adroddiadau Blynyddol i'r Tîm Rheoli Corfforaethol, i'r Bwrdd Gweithredol ac i'r Pwyllgorau Craffu, a darperir adroddiadau misol mwy manwl i'r Tîmau Rheoli Adrannol, er mwyn monitro tueddiadau, clustnodi problemau a gwella gwasanaethau ar sail profiadau'r cwsmeriaid.

Ymchwiliodd ac ymatebodd yr Awdurdod i 573 o gwynion yn ystod 2014/15 o gymharu â 676 o gwynion yn ystod 2013/14. Hefyd bu'r Tîm Cwynion yn ymdrin â 550 yn ychwanegol o ymholiadau a cheisiadau am gymorth, a roddodd gyfle i'r tîm geisio datrys anawsterau cyn i gwynion gael eu cyflwyno.

Un flaenoriaeth allweddol i'r Tîm Cwynion newydd yw cael mwy o lwyddiant o ran trosi cwynion yn welliannau yn y gwasanaethau drwy nodi problemau a gwendidau a chanfod atebion iddynt. O'r blaen nid oedd yr argymhellion, na'r cynlluniau gwella gwasanaethau, a oedd yn deillio o'r cwynion yn cael eu monitro. Bellach cânt eu cynnwys ar gronfa ddata ganolog PIMS (y System Monitro Perfformiad a Gwella) a bydd y camau a gymerir yn cael eu monitro gan y tîm cwynion. Y llynedd cafwyd 63 argymhelliad o'r fath ac mae 36 (57%) o'r rhain wedi cael eu gweithredu. Mae detholiad o welliannau o'r fath wedi'u cynnwys yng Nghynllun Gwella Blynyddol eleni.

3.3.14 **Rheoli ein Gweithlu**

Mae gan Gyngor Sir Caerfyrddin tua 9,000 o weithwyr ac mae pob un ohonynt yn cyfrannu at gyflawni ein Blaenoriaethau Corfforaethol.

Cefnogir ein staff gan yr Is-adran Rheoli Pobl, sy'n cynnal ystod o Bolisiâu a Gweithdrefnau i sicrhau bod yr holl staff yn cael eu rheoli'n deg ac mewn modd cyson. Mae'r Prif Bolisiâu a Gweithdrefnau yn cynnwys:

- Polisi Iechyd a Diogelwch
- Polisi Recriwtio a Dethol Staff gan gynnwys recriwtio diogel
- Gweithdrefn Sefydlu
- Polisi Datgelu Camarfer
- Polisiâu Achwyniadau, Disgyblu ac Urddas yn y Gweithle
- Côt Ymddygiad ar gyfer y Swyddogion
- Polisi Adolygu / Datblygu Trefniadaeth
- Y Strategaeth ar gyfer Pobl.

Caiff ein staff eu hannog i ddatblygu ac mae hyn yn gydnaws â'n hamcanion fel sefydliad a achredwyd gan gynllun Buddsoddwyr mewn Pobl. Ategir datblygiad ein gweithlu gan y canlynol:

- Proses Arfarnu
- Strategaeth Dysgu a Datblygu
- Annog Datblygiad Proffesiynol Parhaus (DPP)
- Cynllunio Gweithlu Effeithiol
- Y Strategaeth ar gyfer Pobl.

Yn dilyn gweithredu'r Cytundeb Statws Unffurf yn 2011/12, mae grŵp bach o swyddogion yn cadw golwg gyffredinol ar reoli newid, ar strwythur cyflogau a graddau y Cyd-gyngor Cenedlaethol (yr NJC) ac yn rhoi cyngor i reolwyr ynghylch gwobrwyo'n gyffredinol. Nod y grŵp hwn yw sicrhau bod uniondeb y strwythur cyflogau a graddau'n cael ei gynnal.

Mae'r Awdurdod yn cynnal Archwiliad o Gyflog Cyfartal a bydd y canlyniadau'n cael eu cyhoeddi yn ystod 2015/16.

3.3.15 **Asedau Gwybodaeth**

Prif Weithredwr Cynorthwyol (Adfywio a Pholisi) y Cyngor yw ***Uwch-berchennog Risg Gwybodaeth*** yr Awdurdod. Mae Grŵp Llywodraethu Gwybodaeth Corfforaethol yn cwrdd yn rheolaidd er mwyn diogelu gwybodaeth yr Awdurdod a'i chadw'n ddiogel. Darperir cofnodion y cyfarfodydd hyn i'w hystyried gan y Grŵp Llywodraethu Corfforaethol.

Mae amryw o fesurau diogelu ar waith i warchod rhag colli neu ryddhau gwybodaeth bersonol. Mae'r mesurau diogelu hyn yn cynnwys amgryptio cyfrifiaduron côl, cyfryngau storio cofau a dyfeisiau eraill. Mae'r Awdurdod yn cyflogi:

- Swyddog Diogeledd Gwybodaeth sy'n cynghori ynghylch diogeledd data. Hefyd cyflogir swyddogion ymgynghorol ac ymgynghorwyr allanol o bryd i'w gilydd i brofi trefniadau diogeledd y Cyngor a chynghori yn eu cylch.
- Swyddog Diogelu Data sy'n cynghori ynghylch cydymffurfio â'r gyfraith ac sy'n sicrhau bod polisïau a gweithdrefnau ar waith ac y cydymffurfir â hwy.

Caiff y mesurau diogelu hyn eu hadolygu'n barhaus ac maent yn cynnwys atebion technol ynghyd â hyfforddiant i staff sy'n ymwneud â rheoli a thrin data sensitif.

Mae cynyddu'r hyfforddiant a ddarperir ynghylch y Ddeddf Diogelu Data wedi bod yn flaenoriaeth i'r Awdurdod. Mae rhaglen e-ddysgu orfodol wedi'i chyflwyno i'r holl staff swyddfa.

Mae'r gwaith yn parhau ynghylch rôl a chyfrifoldebau'r Perchenogion Asedau Gwybodaeth (IAOs). Yn ystod 2014/15, mae rhaglen hyfforddi wedi'i threfnu a fydd yn cael ei chynnal yn 2015/16. Bydd hyn o gymorth i'r Swyddogion Asedau Gwybodaeth ddeall pwysigrwydd yr asedau y maent yn gyfrifol amdanynt; annog rhannu data mewn modd cyfrifol lle bydd hyn yn hyrwyddo darparu gwell gwasanaeth; a deall yn llwyr y gofynion angenrheidiol ar gyfer sicrhau cywirdeb a diogeledd data. Clustnodwyd hefyd fod datblygu a chynnal Cofrestr Asedau Gwybodaeth hefyd yn brif flaenoriaeth am 2015/16.

Hefyd mae'r Grŵp Llywodraethu Gwybodaeth Corfforaethol yn edrych ar ffyrdd o wella ymwybyddiaeth ac o ddsbarthu gwybodaeth, gan gynnwys llythyr newyddion rheolaidd sy'n tynnu sylw at newidiadau deddfwriaethol, blaenoriaethau diogeledd, yr arferion gorau, a risgiau a pheryglon posibl.

3.4 **Adolygu Effeithiolrwydd**

Cynhelir adolygiad rheolaidd o effeithiolrwydd ein trefniadau Llywodraethu (gan gynnwys y system Rheoli Mewnol) a hynny gan y Grŵp Llywodraethu Corfforaethol drwy ei waith.

Mae'r adolygiad yn cael gwybodaeth i'w lywio gan reolwyr yr Awdurdod sy'n gyfrifol am ddatblygu a chynnal yr amgylchedd llywodraethu, gan Adroddiad Blynyddol y Pennaeth Archwilio Mewnol a hefyd gan sylwadau'r Archwilwyr Allanol (Swyddfa Archwilio Cymru).

Er mwyn mesur pa mor effeithiol yw'r fframwaith llywodraethu gofynnir am dystiolaeth a datganiadau sicrwydd gan y canlynol:

- Y Cyngor
- Yr Arweinyddiaeth / Y Bwrdd Gweithredol
- Aelodau'r Bwrdd Gweithredol
- Y Cynllun Dirprwyo i Swyddogion
- Y Grŵp Rheoli Busnes
- Y Pwyllgor Archwilio / y Pwyllgorau Craffu / y Grŵp Llywio Rheoli Risg
- Y Pwyllgor Safonau
- Archwilio Mewnol
- Archwilio Allanol
- Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru

3.4.1 **Y Cyngor**

Mae'r Cyngor yn cwrdd bob mis ac yn gwneud penderfyniadau ynghylch swyddogaethau'r Cyngor. Cyhoeddir ei Agendâu o leiaf 3 diwrnod cyfan cyn y cyfarfodydd, ac mae ei gyfarfodydd yn agored i'r cyhoedd (yn amodol ar eithriadau). Cyhoeddir ei gofnodion ac maent ar gael i'r cyhoedd.

Mae prif gasgliadau'r Adroddiad Gwella Blynyddol gan yr Archwilydd Cyffredinol, sef adroddiad a roddwyd i'r Awdurdod ym Mehefin 2015, yn eithaf cryno ac felly maent wedi'u cynnwys yn llawn isod. Caiff hwn ei gyflwyno i'r Cyngor Llawn ym mis Medi 2015.

Mae'r Cyngor wedi parhau i wneud cynnydd da yn ei feysydd blaenoriaeth ac mae'n gweithio i ymdrin ag amrywiaeth o faterion llywodraethu y tynnwyd sylw atynt mewn adroddiadau cyhoeddus yn ystod y flwyddyn.

Yn seiliedig ar y gwaith a wnaed gan Swyddfa Archwilio Cymru a rheoleiddwyr perthnasol, ac yn gyfyngedig i'r gwaith hwn, cred yr Archwilydd Cyffredinol fod **y Cyngor yn debygol o gydymffurfio â gofynion y Mesur yn ystod 2015–2016**. Mae'r Archwilydd Cyffredinol wedi dod i'r casgliad hwn oherwydd:

- Mae'r Cyngor wedi gwella ei berfformiad yn ei feysydd blaenoriaeth allweddol, mae wedi gwerthuso'r gwelliannau hyn ac wedi cyflwyno adroddiadau arnynt i'r cyhoedd mewn ffordd deg a chytbwys;
- Mae trefniadau rheoli ariannol y Cyngor wedi bod yn effeithiol yn y gorffennol ac mae'r Datganiadau Ariannol yn cyflwyno darlun gwir a theg o sefyllfa ariannol a thrafodion y Cyngor a Chronfa Bensiwn Dyfed, ond, mae angen atgyfnerthu trefniadau'r Cyngor ar gyfer llunio a chyflwyno hawliadau grant o hyd;
- Mae adolygiadau o ddau faes penodol o blith gweithgareddau'r Cyngor, sef Gwasanaethau Tai a'r Rhaglen [Trawsnewid i Wneud Cynnydd], wedi dangos enghreifftiau da o drefniadau llywodraethu cadarn gyda chyfraniadau priodol gan Aelodau a swyddogion; ac

ar ôl cyhoeddi dau adroddiad er budd y cyhoedd ym mis Ionawr 2014, ymgysylltodd y Cyngor mewn ffordd ragweithiol â Chymdeithas Llywodraeth Leol Cymru i gynnal adolygiad cymheiriaid annibynnol o drefniadau llywodraethu'r Cyngor: gan ymateb yn gadarnhaol, mae'r Cyngor wedi sefydlu grŵp trawsbleidiol i ymdrin â'r argymhellion ac i lywio newid diwylliannol, sydd, er megis dechrau, yn argoeli'n dda.

3.4.2 Yr Arweinyddiaeth / Y Bwrdd Gweithredol

Mae'r Bwrdd Gweithredol yn gwneud penderfyniadau ynghylch swyddogaethau'r weithrediaeth o fewn y fframwaith polisi a chyllideb a bennir gan y Cyngor. Cyhoeddir yr Agenda o leiaf 3 diwrnod cyfan cyn ei gyfarfodydd a chynhelir y cyfarfodydd yn gyhoeddus (yn amodol ar eithriadau statudol). Cyhoeddir ei gofnodion a gall ei benderfyniadau gael eu 'galw i mewn' gan y Pwyllgor Craffu perthnasol (gweler paragraff 3.4.8 isod).

Newidiodd Gweinyddiaeth y Cyngor ym mis Mai 2015 ac mae nawr yn glymblaid Plaid/Annibynnol yn hytrach na'r glymblaid Llafur/Annibynnol flaenorol. O ganlyniad bu rhywfaint o oedi ynghylch blaenraglen waith lawn y Cyngor ond bydd yn cael ei chyhoeddi'n fuan.

Mae'r Awdurdod yn cwrdd â'r Cyngorau Tref a'r Cyngorau Cymuned ddwywaith y flwyddyn mewn Fforwm ffurfiol.

3.4.3 Aelodau'r Bwrdd Gweithredol

Mae gan Aelodau'r Bwrdd Gweithredol bwerau gwneud penderfyniadau mewn perthynas â'u meysydd portffolio eu hunain. Er nad yw eu cyfarfodydd yn agored i'r cyhoedd, cyhoeddir eu penderfyniadau a gallant gael eu 'galw i mewn' gan y Pwyllgorau Craffu perthnasol (gweler paragraff 3.4.8 isod).

Yn dilyn y newid yn y Weinyddiaeth, mae'r portffolios wedi'u newid ychydig.

3.4.4 Y Cynllun Dirprwyo i Swyddogion

Mae'r Cynllun Dirprwyo yn rhestru'r penderfyniadau a ddirprwyir i swyddogion, boed hynny gan y Cyngor neu gan y Bwrdd Gweithredol. Wrth arfer y bwerau a ddirprwyir iddynt, rhaid i'r swyddogion gydymffurfio â'r gofynion statudol a Fframwaith Polisi a Chyllideb y Cyngor, ymysg gofynion eraill. Rhaid i unrhyw benderfyniadau arwyddocaol gael eu cofnodi a bod ar gael i'r Pwyllgor Craffu perthnasol os gwneir cais amdanynt.

3.4.5 Y Pwyllgor Archwilio

Mae'r Pwyllgor Archwilio yn cwrdd drwy gydol y flwyddyn i roi sicrwydd annibynnol i'r Awdurdod ynghylch pa mor effeithiol yw'r Rheoli Mewnol a'r Fframwaith Rheoli Risg.

Mae'r Pwyllgor Archwilio yn gyfrifol hefyd am gymeradwyo Datganiad Cyfrifon yr Awdurdod.

O dan **Fesur Llywodraeth Leol Cymru 2011** mae'n orfodol fod gan Awdurdodau Lleol Bwyllgor Archwilio. Mae'r Mesur yn darparu bod yn rhaid sicrhau bod Aelod Cyfetholedig annibynnol ar y Pwyllgor Archwilio. Cafodd Aelod Cyfetholedig newydd ei benodi gan y Cyngor am gyfnod o 3 blynedd yn ei gyfarfod ar 12^{fed} Mehefin 2013 yn dilyn proses hysbysebu allanol am olynydd i'r Aelod Cyfetholedig oedd yn ymddeol.

Mae Proffiliau Swyddi ar gael ar gyfer Cadeirydd y Pwyllgor Archwilio ac Aelodau'r Pwyllgor Archwilio. Yn unol â Mesur Llywodraeth Leol 2011, mae Cadeirydd y Pwyllgor Archwilio yn Aelod o Grŵp yr Wrthblaid.

3.4.6 **Pwyllgor y Gwasanaethau Democraidd**

Pwyllgor statudol yw hwn ac iddo gylch gwaith sy'n cynnwys hybu a chefnogi llywodraethu da. Mae agwedd bwysig ar y nod hwnnw'n cael ei sicrhau drwy ddarparu cyfleoedd hyfforddi a datblygu rhesymol i'r Aelodau a thrwy benodi Cadeirydd y Pwyllgor yn Hyrwyddwr Datblygu'r Aelodau.

Yn ystod 2015/16, bydd Arweinwyr y Grwpiau'n cynnal Adolygiadau Datblygiad Personol un ag un â'u Haelodau er mwyn, ymysg pethau eraill, canfod eu hangenion hyfforddi a datblygu.

3.4.7 **Y Pwyllgorau Craffu**

Fel y nodwyd yn Adran 3.3.6, mae'r Swyddogaeth Graffu yn chwarae rhan werthfawr iawn o ran sicrhau gwell perfformiad a herio. Mae'n amlwg fod y rôl Graffu o ran y "Grwpiau Gorchwyl a Gorffen" wedi cael dylanwad cadarnhaol ar ddatblygu polisïau.

Mae gan yr Awdurdod system ddatblygedig iawn o reoli perfformiad. Mae'r Pwyllgorau Craffu'n cael adroddiad manwl bob chwe mis am berfformiad, sy'n cynnwys diweddariad am yr holl Ddangosyddion Perfformiad a'r Camau Gweithredu Allweddol sydd yng Nghynlluniau Busnes yr Is-adrannau.

Mae gan bob Pwyllgor Craffu y grym cyfansoddiadol i 'alw i mewn' unrhyw benderfyniadau a wnaed gan y weithrediaeth, boed gan y Bwrdd Gweithredol cyfan neu gan Aelodau unigol o'r Bwrdd Gweithredol yn eu meysydd portffolio eu hunain. Er mwyn caniatáu 'galw i mewn', ni fydd unrhyw benderfyniad y mae'r Bwrdd Gweithredol neu Aelodau o'r Bwrdd Gweithredol yn ei wneud yn dod i rym tan 3 diwrnod ar ôl cyhoeddi'r penderfyniad a'i ddsbarthu i aelodau'r Pwyllgor Craffu perthnasol drwy neges e-bost.

Yn unol â Mesur Llywodraeth Leol 2011, Aelodau o Grŵp yr Wrthblaid yw Cadeiryddion y Pwyllgor Craffu – Cymunedau a Phwyllgor Craffu – yr Amgylchedd.

3.4.8 **Y Pwyllgor Safonau**

Mae'r Pwyllgor Safonau'n goruchwyllo safonau ymddygiad yr Aelodau, yn trefnu hyfforddiant i Aelodau'r Cyngor ac i Aelodau'r Cyngorau Tref a'r Cyngorau Cymuned ynghylch y Côt Ymddygiad. Mae hefyd yn ystyried ceisiadau am ollyngiadau i gymryd rhan mewn cyfarfodydd lle bo Aelodau wedi nodi buddiannau personol neu ragfarnol yn y mater dan sylw.

Hefyd mae'r Pwyllgor yn goruchwyllo'r trefniadau ar gyfer darparu amgylchedd diogel i Ddatgelu Camarfer.

3.4.9 **Panel Cronfa Bensiwn Dyfed**

Cyngor Sir Caerfyrddin yw'r Awdurdod Gweinyddu a benodwyd yn statudol ar gyfer Cronfa Bensiwn Dyfed. Mae Panel y Gronfa Bensiwn yn cynnwys 3 Aelod o'r Cyngor Sir ynghyd â dirprwy sydd wedi'i enwebu i wasanaethu yn absenoldeb Aelod. Mae'r cyfrifoldebau canlynol gan Banel y Gronfa Bensiwn:

- Adolygu perfformiad Cronfa Bensiwn Dyfed, penderfynu ar gyfeiriad strategol pob mater sy'n ymwneud â buddsoddi'r Gronfa a monitro pob agwedd ar y swyddogaeth fuddsoddi.

- Penderfynu ar faterion Awdurdod Gweinyddu'r Gronfa Bensiwn.

Yn ystod 2014/15, cafodd Panel y Gronfa Bensiwn gefnogaeth y Cyfarwyddwr Adnoddau a Phennaeth y Gwasanaethau Ariannol, Is-adran y Gwasanaethau Ariannol, a Chynghorydd Annibynnol ynghylch Buddsoddi. Ar 14^{eg} Medi 2014, ymddeolodd y Cyfarwyddwr Adnoddau, sef y Swyddog Adran 151. O'r 15^{fed} Medi 2014 ymlaen, ar sail dros dro, cafodd ei gyfrifoldebau am y Gronfa Bensiwn eu trosglwyddo i Bennaeth y Gwasanaethau Ariannol.

Mae Polisi Llywodraethu'r Gronfa yn manylu ar drefniadau llywodraethu'r Gronfa.

O'r 1^{af} Ebrill 2015 ymlaen, mae'n ofynnol i'r Awdurdod greu Bwrdd Pensiwn Lleol o dan Ddeddf Pensiynau Gwasanaethau Cyhoeddus 2013. Bydd i'r Bwrdd hwn rôl oruchwylio neu graffu. Y bwriad yw iddo gynorthwyo'r Awdurdod Gweinyddu i sicrhau cydymffurfiaeth â rheoliadau a gofynion a bennwyd gan y Rheoleiddiwr Pensiynau a chan yr Adran Cymunedau a Llywodraeth Leol.

Mae Cyngor Sir Caerfyrddin wedi cytuno (yn y Cyngor Sir, 11^{eg} Chwefror 2015) i greu'r Bwrdd Pensiwn a fydd yn cynnwys 3 o gynrychiolwyr Aelodau'r Cynllun a 3 o gynrychiolwyr y Cyflogwr, gydag un aelod annibynnol arall a fydd yn Gadeirydd y Bwrdd. Bydd cyfarfod cyntaf y Bwrdd yn cael ei gynnal cyn 1^{af} Awst 2015.

3.4.10 **Y Grŵp Llywio Rheoli Risg**

Mae'r Grŵp Llywio Rheoli Risg wedi'i ystyried yn enghraifft dda iawn o'r modd y gellir datblygu Rheoli Risg a sicrhau bod Rheoli Risg yn rhan annatod o holl benderfyniadau'r sefydliad. Mae'r Grŵp yn cwrdd bob tri mis ac yn cael ei gefnogi gan waith ei Is-grwpiau h.y. Risgiau Eiddo ac Atebolrwydd, Risgiau'r Fflyd Gerbydau a Dilyniant Busnes.

3.4.11 **Archwilio Mewnol**

Mae'r adolygiad o effeithiolrwydd y system Rheoli Mewnol a'r trefniadau Llywodraethu yn cael ei lywio gan waith yr Archwilwyr Mewnol, sy'n rhoi sicrwydd i'r Awdurdod. Mae'n ofynnol i'r gwasanaeth Archwilio Mewnol gyflawni ei waith yn unol â'r safonau a nodwyd yn **Safonau Archwilio Mewnol y Sector Cyhoeddus (PSIAS)** a sefydlwyd yn 2013. Y rhain yw'r safonau proffesiynol y cytunwyd arnynt ar gyfer Archwilio Mewnol mewn Llywodraeth Leol.

Yn unol â gofynion y Safonau, mae'r Pennaeth Archwilio Mewnol yn llunio adroddiad blynyddol i'r Pwyllgor Archwilio ei ystyried. Mae fformat yr Adroddiad Blynyddol yn cydymffurfio â gofynion y Côt Ymarfer.

Mae gan yr Awdurdod swyddogaeth Archwilio Mewnol effeithiol. Caiff y **Cynlluniau Archwilio Strategol a Blynyddol** eu cymeradwyo gan y Pwyllgor Archwilio bob blwyddyn a rhoddir adroddiadau rheolaidd i'r Pwyllgor Archwilio drwy'r flwyddyn ynghylch y cynnydd a wnaed ac unrhyw Wendidau Sylweddol a glustnodwyd.

Yn ogystal â'r gwaith a gynlluniwyd, mae'r Uned Archwilio Mewnol yn ymchwilio i dwyll ac yn rhagweithio i ganfod twyll.

Mae Swyddfa Archwilio Cymru wedi medru dibynnu ar waith yr Archwilwyr Mewnol yn gyson.

3.4.12 **Archwilio Allanol (Swyddfa Archwilio Cymru)**

Swyddfa Archwilio Cymru, sef Archwilydd Allanol yr Awdurdod, sy'n adolygu ac yn rhoi sylwadau ar agweddau ariannol ar y Llywodraethu Corfforaethol, sy'n cynnwys cyfreithlondeb y trafodion ariannol, y sefyllfa ariannol, y systemau Rheolaeth Ariannol Fewnol a'r safonau ymddygiad ariannol a thwyll ac arferion llwgr.

Ystyrir yr Adroddiad Gwella Blynyddol yn ddull allweddol i ysgogi gwella.

3.4.13 **Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru**

Mae Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru yn ystyried cwynion y cyhoedd ynghylch ymddygiad Aelodau a chamweinyddu. Cyhoeddir ei adroddiad yn flynyddol.

Cyflwynir Adroddiadau Adran 16 yr Ombwdsmon (h.y. adroddiadau er budd y cyhoedd) i'r Cyngor Sir fel sy'n ofynnol yn ôl y gyfraith.

3.5 **Materion Llywodraethu i Fynd i'r Afael â hwy**

Tasg barhaus yw sicrhau llywodraethu da. Bydd y gostyngiad mewn referniw a chyllid cyfalaf oddi wrth Lywodraeth Cymru yn ddiau yn cael effaith sylweddol ar allu'r Awdurdod i gynnal gwasanaethau a'u datblygu, a bydd yn effeithio ar faterion Llywodraethu.

Mae'r prif faterion Llywodraethu a glustnodwyd yn Natganiadau Llywodraethu Blynyddol y blynyddoedd blaenorol i'w gweld yn Atodiad 1 ynghyd â'r wybodaeth ddiweddaraf ynghylch y cynnydd sy'n cael ei wneud o ran rheoli pob un o'r materion.

Mae angen ystyried a mynd i'r afael â'r materion Llywodraethu ychwanegol canlynol yn ystod y 12 mis nesaf:

1. Gweithio gyda'r Weinyddiaeth newydd i lunio Blaenraglen Waith 5 mlynedd a blaenoriaethau ar gyfer y Cyngor
2. Ymateb i'r Asesiad Corfforaethol i'w gynnal gan Swyddfa Archwilio Cymru yn ystod 2015/16
3. Gweithredu penderfyniadau'r Adolygiad Llywodraethu a gaiff eu cymeradwyo gan y Cyngor
4. Sicrhau bod 100% o reolwyr yn cwblhau'r modiwl E-ddysgu ynghylch Datgelu Camarfer
5. Gweithredu'r Bwrdd Pensiwn newydd
6. Ymateb i Reoliad Diogelu Data Cyffredinol newydd yr Undeb Ewropeaidd (GDPR) (sy'n disodli Deddf Diogelu Data 1998)
7. Adolygu Adroddiad 2013/14 Swyddfa Archwilio Cymru ynghylch Ardystio Grantiau a gweithredu unrhyw gamau gweithredu y cytunwyd arnynt
8. Monitro'r cynnydd o ran rhoi gwelliannau ar waith yng nghyswllt rheoli'r Grant Cefnogi Pobl

Yn ystod y flwyddyn sydd i ddod rydym yn bwriadu cymryd camau i fynd i'r afael â'r materion uchod er mwyn gwella ein trefniadau Llywodraethu ymhellach. Yn Atodiad 2, atodwyd Cynllun Gweithredu yn crynhoi'r Camau Gweithredu uchod, y Swyddogion Cyfrifol a'r Dyddiadau Targed. Rydym wedi ein bodloni y bydd y camau hyn yn mynd i'r afael â'r angen am welliannau a byddwn yn monitro'r modd y cânt eu rhoi ar waith a'u gweithredu fel rhan o'n hadolygiad blynyddol nesaf.

Cymeradwywyd

Arweinydd y Cyngor

Dyddiad

Y Prif Weithredwr

Dyddiad

ATODIAD 1**Y WYBODAETH DDIWEDDARAF AM FATERION LLYWODRAETHU Y MAE ANGEN RHOI SYLW IDDYNT AC A NODWYD MEWN DATGANIADAU LLYWODRAETHU BLYNYDDOL BLAENOROL**

Y FFYN-HONELL	Y MATERION	Y SWYDDOG CYFRIFOL	Y CAMAUGWEITHREDU/ Y CYNNYDD	STATWS
DLIB 2012/13 Rhif1	Llywodraethu Partneriaethau a Chomisiynu Mae'r Grŵp Llywodraethu Corfforaethol wedi ymrwymo i gynyddu ei ffocws ar lywodraethu partneriaethau a chomisiynu er mwyn sicrhau bod y trefniadau sydd ar waith yn briodol ac yn gadarn.	Y Prif Weithredwr Cynorthwyol (Adfywio a Pholisi)	Mae adolygiad mawr o'r holl Bartneriaethau a Chomisiynu yn cael ei gynnal o dan oruchwyliaeth yr Is-adran Cwsmeriaid a Pholisi. Adroddiad terfynol i'r Bwrdd Gwasanaethau Lleol ar 22 ^{ain} Gorffennaf 2015.	Ar waith
DLIB 2012/13 Rhif 2	Diweddarau Cyfansoddiad yr Awdurdod Sicrhau bod y Cyfansoddiad yn addas i'r pwrpas yn unol â gofynion Mesur Llywodraeth Leol (Cymru) 2011 a hefyd ystyried a ddylid diweddarau'r Cyfansoddiad yn unol â'r Cyfansoddiad Modiwl ar gyfer Cymru a gomisiynwyd gan Gymdeithas Ysgrifenyddion a Chyfreithwyr y Cynghorau (ACSeS).	Y Pennaeth Gweinyddiaeth a'r Gyfraith	O fwrw golwg helaeth ar fabwysiadu'r Cyfansoddiad Modiwl ar draws Cymru gwelir mai bach yw'r nifer sydd wedi'i fabwysiadu. Yn y pen draw, y Cyngor Llawn fydd yn penderfynu a fydd Sir Gaerfyrddin yn trosglwyddo i'r Cyfansoddiad Modiwl. Cafodd Adroddiad yr Adolygiad gan Gymheiriaid ei roi gerbron y Cyngor Llawn yn ei gyfarfod ar 12 ^{fed} Tachwedd 2014, pryd y penderfynodd sefydlu Gweithgor Adolygu'r Cyfansoddiad, a fyddai'n weithgor trawsbleidiol a gwleidyddol gytbwys, i ystyried argymhellion yr Adolygiad gan Gymheiriaid. Roedd y Gweithgor hwn yn cwrdd bob pythefnos a chyflwynodd ei argymhellion i'r Cyngor Llawn ar 17 ^{eg} Mehefin 2015.	Cwblhawyd (gweler DLIB 2013/14 Rhif 3)

Y WYBODAETH DDIWEDDARAF AM FATERION LLYWODRAETHU Y MAE ANGEN RHOI SYLW IDDYNT AC A NODWYD MEWN DATGANIADAU LLYWODRAETHU BLYNYDDOL BLAENOROL				
Y FFYN-HONELL	Y MATERION	Y SWYDDOG CYFRIFOL	Y CAMAUGWEITHREDU/ Y CYNNYDD	STATWS
DLIB 2012/13 Rhif 5	Y Polisi a'r Weithdrefn ynghylch Perthynas Bersonol Agos yn y Gweithle Mae swyddogion yn datblygu gwell Gweithdrefnau a Chanllawiau er mwyn lleihau, cymaint ag y bo modd, y risg na fydd staff yn datgan perthynas y gellid barnu ei bod yn amhriodol neu a all godi amheuaeth ynghylch camau gweithredu/ penderfyniadau'r Awdurdod	Y Prif Weithredwr Cynorthwyol (Rheoli Pobl a Pherfformiad)	Lluniwyd y fersiwn terfynol o'r Canllawiau ynghylch Perthynas Bersonol Agos ac mae'r Tîm Rheoli Corfforaethol wedi cytuno arnynt. Mae'r Tîm Rheoli Corfforaethol wedi cytuno ar y Canllawiau Safonau Ymddygiad a'r Polisi a'r Weithdrefn Achwyniadau diwygiedig ac yn ddiweddar ymgynghorwyd â'r Undebau Llafur cydnabyddedig ynghylch y dogfennau hyn, a hynny drwy'r Fforwm Corfforaethol Cysylltiadau â'r Gweithwyr. Bydd y fframwaith newydd hwn yn disodli'r Polisi a'r Weithdrefn Urddas yn y Gweithle ac fe'i cyflwynwyd i'r Aelod o'r Bwrdd Gweithredol (Adnoddau Dynol, Effeithlonrwydd a Chydweithio) ym mis Mehefin 2015 i'w fabwysiadu'n ffurfiol.	Cwblhawyd
DLIB 2013/14 Rhif 1	Cynnal "Adolygiad gan Gymheiriaid" dan arweiniad Cymdeithas Llywodraeth Leol Cymru, o'r trefniadau gwneud penderfyniadau	Y Prif Weithredwr Cynorthwyol (Adfywio a Pholisi)	Cafodd Adroddiad yr Adolygiad gan Gymheiriaid ei roi gerbron y Cyngor Llawn yn ei gyfarfod ar 12 ^{fed} Tachwedd 2014, pryd y penderfynodd sefydlu Gweithgor Adolygu'r Cyfansoddiad, sef gweithgor trawsbleidiol a gwleidyddol gytbwys, i ystyried argymhellion yr Adolygiad gan Gymheiriaid. Roedd y Gweithgor hwn yn cwrdd bob pythefnos a chyflwynodd ei argymhellion i'r Cyngor Llawn ar 17 ^{eg} Mehefin 2015.	Cwblhawyd
DLIB 2013/14 Rhif 2	Ystyried ehangu'r gweddarlledu i gynnwys cyfarfodydd y Pwyllgor Cynllunio	Y Prif Weithredwr Cynorthwyol (Adfywio a Pholisi)	Mae'r cyfarfodydd cynllunio wedi'u gweddarlledu'n fyw er mis Tachwedd 2014.	Cwblhawyd

Y WYBODAETH DDIWEDDARAF AM FATERION LLYWODRAETHU Y MAE ANGEN RHOI SYLW IDDYNT AC A NODWYD MEWN DATGANIADAU LLYWODRAETHU BLYNYDDOL BLAENOROL				
Y FFYN-HONELL	Y MATERION	Y SWYDDOG CYFRIFOL	Y CAMAUGWEITHREDU/ Y CYNNYDD	STATWS
DLIB 2013/14 Rhif 3	Adolygu'r Cyfansoddiad ac ystyried mabwysiadu "Cyfansoddiad Modiwlwr"	Y Pennaeth Gweinyddiaeth a'r Gyfraith	Roedd y dyddiad cwblhau a bennwyd gan Adroddiad yr Adolygiad gan Gymheiriaid wedi bod yn rhy uchelgeisiol, er i Weithgor Adolygu'r Cyfansoddiad gwrdd bob pythefnos. Cyflwynodd y Gweithgor ei argymhellion i'r Cyngor Llawn ar 17 ^{eg} Mehefin 2015.	Ar waith
DLIB 2013/14 Rhif 4	Adolygu'r trefniadau rheoli ar lefel y Cyfarwyddwyr a'r Penaethiaid Gwasanaeth	Y Prif Weithredwr Cynorthwyol (Rheoli Pobl a Pherfformiad)	Cyflwynodd y Prif Weithredwr adroddiad i'r Cyngor ar 20 Mai 2015 (Y Strwythur Uwch-reoli)	Cwblhawyd
DLIB 2013/14 Rhif 5	Adolygu Rheolau'r Weithdrefn Ariannol a sicrhau bod Rheolwyr Cyllideb yn llwyr ymwybodol o'u cyfrifoldebau	Y Pennaeth Archwilio, Risg a Chaffael Pennaeth y Gwasanaethau Ariannol	Adolygwyd Llawlyfr y Gyllideb, Llawlyfr y Prosiectau Grantiau a'r Llawlyfr Rheoli Cyfalaf ac roedd y fersiwn diweddaraf wedi'i gymeradwyo gan y Pwyllgor Archwilio (11 Gorffennaf a 26 Medi 2014) Y fersiwn diweddaraf o Reolau'r Weithdrefn Ariannol i'w gymeradwyo gan y Pwyllgor Archwilio yn 2015/2016	DLIB 2013/14 Rhif 5
DLIB 2013/14 Rhif 6	Ystyried a gweithredu'r newidiadau sy'n ofynnol gan Reoliadau Llywodraethu'r Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol o ran trefniadau llywodraethu Cronfa Bensiwn Dyfed, gan gynnwys sefydlu Bwrdd Pensiwn Lleol.	Pennaeth y Gwasanaethau Ariannol	Cymeradwyodd y Cyngor Sir greu'r Bwrdd Pensiwn a Chylch Gwaith y Bwrdd Pensiwn ym mis Chwefror 2015. Bellach penodwyd Aelodau'r Bwrdd Pensiwn. Bydd y cyfarfod Pensiwn cyntaf yn cael ei gynnal cyn 1 ^{af} Awst 2015 yn unol â'r rheoliadau.	Cwblhawyd
DLIB 2013/14 Rhif 7	Adolygu Adroddiad 2012/13 Swyddfa Archwilio Cymru ynghylch Ardystio Grantiau a gweithredu'r camau y cytunwyd arnynt	Pennaeth y Gwasanaethau Ariannol / Y Panel Grantiau	Adolygwyd yr holl gamau gweithredu a chysylltwyd â'r Adrannau yn eu cylch.	Cwblhawyd

ATODIAD 2**MATERION LLYWODRAETHU - CYNLLUN GWEITHREDU****MATERION LLYWODRAETHU NEWYDD A NODWYD ELENI YN
Y DATGANIAD LLYWODRAETHU BLYNYDDOL**

CYF. Y MATER	Y CAM GWEITHREDU	Y SWYDDOG CYFRIFOL	Y DYDDIAD TARGED
DLIB 2014/15 Rhif 1	Gweithio gyda'r Weinyddiaeth newydd i lunio Blaenraglen Waith 5 mlynedd a blaenoriaethau'r Cyngor	Y Prif Weithredwr Cynorthwyol (Adfywio a Pholisi)	Tachwedd 2015
DLIB 2014/15 Rhif 2	Ymateb i'r Aseiad Corfforaethol sydd i'w gynnal gan Swyddfa Archwilio Cymru yn ystod 2015/16	Y Prif Weithredwr Cynorthwyol (Adfywio a Pholisi)	Mawrth 2016
DLIB 2014/15 Rhif 3	Gweithredu penderfyniadau'r Adolygiad Llywodraethu a gymeradwyir gan y Cyngor	Y Pennaeth Gweinyddiaeth a'r Gyfraith	Medi 2015
DLIB 2014/15 Rhif 4	Sicrhau bod 100% o'r Rheolwyr yn cwblhau'r modiwl E-ddysgu ynghylch Datgelu Camarfer	Y Pennaeth Gweinyddiaeth a'r Gyfraith	Hydref 2015
DLIB 2014/15 Rhif 5	Gweithredu'r Bwrdd Pensiwn newydd	Pennaeth y Gwasanaethau Ariannol	Awst 2015
DLIB 2014/15 Rhif 6	Ymateb i Reoliad Diogelu Data Cyffredinol newydd yr Undeb Ewropeaidd (GDPR) (sy'n disodli Deddf Diogelu Data 1998)	Y Prif Weithredwr Cynorthwyol (Adfywio a Pholisi)	Mawrth 2016
DLIB 2014/15 Rhif 7	Adolygu Adroddiad 2013/14 Swyddfa Archwilio Cymru ynghylch Ardystio Grantiau a gweithredu unrhyw gamau y cytunwyd arnynt	Pennaeth y Gwasanaethau Ariannol/y Panel Grantiau	Mawrth 2016
DLIB 2014/15 Rhif 8	Monitro'r cynnydd o ran rhoi gwelliannau ar waith yng nghyswllt rheoli'r Grant Cefnogi Pobl	Pennaeth Tai a Diogelu'r Cyhoedd	Mehafin 2016

4 **ADRODDIAD ARCHWILYDD CYFFREDINOL CYMRU I AELODAU CYNGOR SIR CAERFYRDDIN**

Rwyf wedi archwilio datganiadau cyfrifyddu a nodiadau cysylltiedig:

- Cyngor Sir Caerfyrddin; a
- Chronfa Bensiwn Dyfed

am y flwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2015 o dan Ddeddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2004.

Mae datganiadau cyfrifyddu Cyngor Sir Caerfyrddin yn cynnwys y Datganiad Newidiadau i Gronfeydd, Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr, y Fantolen, y Datganiad Llif Arian, y Datganiad o Symudiadau ar Falans y Cyfrif Refeniw Tai a'r Cyfrif Incwm a Gwariant y Cyfrif Refeniw Tai.

Mae datganiadau cyfrifyddu Cronfa Bensiwn Dyfed yn cynnwys Cyfrif y Gronfa a Datganiadau o Asedau Net.

Y fframwaith adrodd ariannol a weithredwyd wrth eu paratoi yw'r gyfraith berthnasol a'r Cod Ymarfer ar gyfer Cadw Cyfrifon Awdurdodau Lleol yn y Deyrnas Unedig 2014-15 wedi'i seilio ar y Safonau Adrodd Ariannol Rhyngwladol (IFRS).

Priod gyfrifoldebau'r swyddog cyllid cyfrifol ac Archwilydd Cyffredinol Cymru.

Fel yr esbonnir yn llawnach yn y Datganiad o Gyfrifoldebau am y Datganiad o Gyfrifon a nodwyd ar dudalen 6, mae'r swyddog ariannol cyfrifol yn gyfrifol am baratoi'r datganiad o gyfrifon, gan gynnwys cyfrifon Cronfa Bensiwn Dyfed, sy'n rhoi darlun gwir a theg.

Fy nghyfrifoldeb i yw archwilio'r datganiadau cyfrifyddu a'r nodiadau cysylltiedig yn unol â'r gyfraith berthnasol a'r Safonau Archwilio Rhyngwladol (y Deyrnas Unedig ac Iwerddon). Mae'r safonau hynny'n ei gwneud yn ofynnol i mi gydymffurfio â Safonau Moesegol y Cyngor Adrodd Ariannol ar gyfer Archwilwyr.

Cwmpas yr archwiliad o'r datganiadau cyfrifyddu

Cynhelir archwiliad er mwyn cael tystiolaeth am y symiau a'r datgeliadau yn y datganiadau cyfrifyddu a'r nodiadau cysylltiedig sy'n ddigon i roi sicrwydd rhesymol bod y datganiadau cyfrifyddu a'r nodiadau cysylltiedig heb unrhyw gamddatganiad o bwys, boed wedi'i achosi gan dwyll neu gamgymeriad. Mae hyn yn cynnwys asesiad o: a yw'r polisïau cyfrifyddu'n briodol i Gyngor Sir Caerfyrddin a Chronfa Bensiwn Dyfed ac a ydynt wedi cael eu gweithredu'n gyson a'u datgelu'n ddigonol; pa mor rhesymol yw'r amcangyfrifon cyfrifyddu arwyddocaol a wneir gan y swyddog ariannol cyfrifol a'r ffordd y cyflwynir y datganiadau cyfrifyddu a'r nodiadau cysylltiedig yn gyffredinol.

Hefyd, rwy'n darllen yr holl wybodaeth ariannol ac anariannol yn y Rhagair Esboniadol er mwyn canfod anghysondebau o bwys gyda'r datganiadau cyfrifyddu a'r nodiadau cysylltiedig archwiliedig a nodi unrhyw wybodaeth sydd, yn ôl pob golwg, yn sylweddol anghywir ar sail y wybodaeth a ddaeth i'm rhan wrth gyflawni'r archwiliad, neu sy'n sylweddol anghyson â'r wybodaeth honno. Os dof yn ymwybodol o unrhyw gam ddatganiadau neu anghysondebau ymddangosiadol o bwys, rwy'n ystyried y goblygiadau i f'adroddiad.

Barn am ddatganiadau cyfrifyddu Cyngor Sir Caerfyrddin

Yn fy marn i mae'r datganiadau cyfrifyddu a'r nodiadau cysylltiedig:

- yn rhoi darlun gwir a theg o sefyllfa ariannol Cyngor Sir Caerfyrddin fel yr oedd ar 31 Mawrth 2015 ac o'i incwm a'i wariant am y flwyddyn a ddaeth i ben bryd hynny; ac
- wedi cael eu paratoi'n briodol yn unol â'r Cod Ymarfer ar gyfer Cadw Cyfrifon Awdurdodau Lleol yn y Deyrnas Unedig 2014-15.

Pwysleisio mater – trafodion anghyfreithlon

Tynnaf eich sylw at y materion a ddatgelir yn y ffigurau cymharol yn 2013-14 yn nodyn 6.48 i'r datganiadau cyllidol mewn perthynas â (i) tâl sy'n gwneud cyfanswm o £13,775 yn 2013-14 a dalwyd i'r Prif Weithredwr yn lle cyfraniadau pensiwn cyflogwr; a (ii) £3,601 yn 2013-14 o wariant a gafwyd wrth roi indemniad i'r Prif Weithredwr i ddwyn gwrth-hawliad o enllib yn erbyn hawlydd. Rwy'n ystyried bod y trafodion hyn yn anghyfreithlon. Nid yw fy marn i wedi'i hamodi mewn perthynas â'r materion hyn.

Barn am ddatganiadau cyfrifyddu Cronfa Bensiwn Dyfed

Yn fy marn i, mae cyfrifon y gronfa pensiwn a'r nodiadau cysylltiedig:

- yn rhoi darlun gwir a theg o drafodion ariannol Cronfa Bensiwn Dyfed yn ystod y flwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2015 ac o swm a gwarediad asedau a rhwymedigaethau'r gronfa fel yr oeddent ar y dyddiad hwnnw, ac
- wedi cael eu paratoi'n briodol yn unol â'r Cod Ymarfer ar gyfer Cadw Cyfrifon Awdurdodau Lleol yn y Deyrnas Unedig 2014-15.

Barn am faterion eraill

Yn fy marn i, mae'r wybodaeth a geir yn y Rhagair Esboniadol yn gyson â'r datganiadau cyfrifyddu a'r nodiadau cysylltiedig.

Materion rwyf yn adrodd arnynt trwy eithriad

Nid oes gennyf ddim i'w ddweud ynghylch y materion canlynol, y mae angen imi dynnu eich sylw atynt os wyf o'r farn fod y canlynol yn berthnasol:

- ni chadwyd cofnodion cyfrifyddol digonol;
- nid yw'r datganiadau cyfrifyddol yn cyd-fynd â'r cofnodion cyfrifyddol a'r dychwelebau; neu
- ni chefais yr holl wybodaeth ac esboniadau sydd eu hangen arnaf ar gyfer fy archwiliad;
- mae'r Datganiad Llywodraethu yn cynnwys camddatganiadau ffeithiol sylweddol neu y mae'n anghyson â gwybodaeth arall a ddaeth i'm rhan yn sgil fy archwiliad.

Tystysgrif cwblhau

Yr wyf yn ardystio fy mod wedi cyflawni'r archwiliad o gyfrifon Cyngor Sir Caerfyrddin yn unol â gofynion Deddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2004 a Chôd Ymarfer Archwilio Archwilydd Cyffredinol Cymru.

**Ar ran Huw Vaughan Thomas
Archwilydd Cyffredinol Cymru
24 Heol Gadeirlan
Caerdydd
CF11 9LJ**

Dyddiad:

Mae Archwilydd Cyffredinol Cymru wedi ardystio'r cyfrifon hyn yn y ffurf y cawsant eu drafftio'n wreiddiol. Cyfieithiad o'r fersiwn Saesneg gwreiddiol yw'r fersiwn hwn. Cyngor Sir Caerfyrddin sydd yn gyfrifol am gywirdeb y cyfieithiad, nid yr Archwilydd Cyffredinol.

Cyfrifoldeb Cyngor Sir Caerfyrddin yw cynnal gwefan Cyngor Sir Caerfyrddin ynghyd â sicrhau ei huniondeb; nid yw'r gwaith a wneir gan yr archwilwyr yn cynnwys rhoi ystyriaeth i'r materion hyn, ac felly nid yw'r archwilwyr yn derbyn cyfrifoldeb o unrhyw fath dros unrhyw newidiadau a allai fod wedi digwydd i'r datganiad cyfrifon ers iddo gael eu rhoi gyntaf ar y wefan.

5 DATGANIADAU CYLLIDOL

Mae'r datganiadau cyllidol yn cynnwys y canlynol:

5.1 DATGANIAD AM Y SYMUDIADAU YNG NGHRONFEYDD YR AWDURDOD

Mae'r datganiad hwn yn dangos y symudiadau yn ystod y flwyddyn yn y gwahanol gronfeydd sydd gan yr Awdurdod. Maen nhw wedi'u dadansoddi yn ôl 'cronfeydd defnyddiadwy' (hynny yw cronfeydd y gellir eu defnyddio ar gyfer gwariant neu i leihau trethi lleol) a chronfeydd eraill. Mae'r llinell Gwarged neu (Ddiffyg) ar Ddarparu Gwasanaethau yn dangos y gost economaidd wirioneddol o ddarparu gwasanaethau'r Awdurdod. Ceir mwy o fanylion yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr. Mae'r rhain yn wahanol i'r symiau statudol y mae gofyn eu codi ar Falans Cronfa'r Cyngor a'r Cyfrif Refeniw Tai ar gyfer pennu'r dreth gyngor a'r rhent ar dai. Mae'r llinell Cynnydd/Gostyngiad Net cyn Trosglwyddo i'r Cronfeydd a Glustnodwyd yn dangos Balans Cronfa'r Cyngor a Balans y Cyfrif Refeniw Tai cyn unrhyw drosglwyddo disgresiynol i'r cronfeydd a glustnodwyd neu ohonynt.

5.2 Y DATGANIAD INCWM A GWARIANT CYNHWYSFAWR

Mae'r datganiad hwn yn dangos y gost cyfrifyddu yn ystod y flwyddyn o ddarparu gwasanaethau yn unol â'r arferion cyfrifyddu a dderbynnir yn gyffredinol yn hytrach na'r swm sydd i'w ariannu o'r trethiant. Bydd Awdurdodau yn codi'r trethiant i dalu am wariant yn unol â'r rheoliadau: gallai hyn fod yn wahanol i'r gost cyfrifyddu. Dangosir sefyllfa'r trethiant yn y Datganiad Symudiadau yng Nghronfeydd yr Awdurdod.

5.3 Y FANTOLEN

Mae'r Fantolen yn dangos gwerth yr asedau a'r rhwymedigaethau sydd gan yr Awdurdod ar ddyddiad y fantolen. Mae asedau net yr Awdurdod (hynny yw, yr asedau namyn y rhwymedigaethau) yn cyfateb i'r cronfeydd sydd gan yr Awdurdod. Mae dau ddsbarth o gronfeydd. Y dosbarth cyntaf yw'r cronfeydd defnyddiadwy, hynny yw, y cronfeydd y gall yr Awdurdod eu defnyddio i ddarparu gwasanaethau. Mae angen bod yn ddarbodus wrth dynnu o'r cronfeydd a thalu sylw i unrhyw gyfyngiadau statudol ar y defnydd sydd i'w wneud ohonynt (ee y Cronfeydd Cyfalaf na cheir eu defnyddio ond ar gyfer gwariant cyfalaf neu i ad-dalu dyled). Yn yr ail ddsbarth mae'r cronfeydd hynny *na* all yr Awdurdod eu defnyddio i ddarparu gwasanaethau. Yn eu plith mae cronfeydd sydd ag enillion neu golledion ar bapur yn unig (ee y Gronfa Ailbrisiad, lle byddai'r symiau ond ar gael i ddarparu gwasanaethau pe byddai'r asedau'n cael eu gwerthu); a chronfeydd sydd â'r gwahaniaethau amseru a ddangosir yn y llinell 'Addasiadau rhwng y sail cyfrifyddu a'r sail ariannu yn unol â'r rheoliadau' yn y Datganiad Symudiadau yng Nghronfeydd yr Awdurdod.

5.4 Y DATGANIAD LLIF ARIAN

Mae'r Datganiad Llif Arian yn dangos y newidiadau yn arian parod ac arian cyfwerth yr Awdurdod yn ystod y cyfnod adrodd. Mae'r datganiad yn dangos sut mae'r Awdurdod yn creu ac yn defnyddio arian ac adnoddau cyfwerth ag arian drwy ddsbarthu'r llif arian yn weithgareddau gweithredol, buddsoddi ac ariannu. Mae swm y llif arian net sy'n deillio o'r gweithgareddau gweithredol yn bwysig i ddangos i ba raddau y mae gweithrediadau'r Awdurdod yn cael eu hariannu gan drethi ac incwm grant neu gan y rhai sy'n derbyn gwasanaethau gan yr Awdurdod. Mae gweithgareddau buddsoddi yn cynrychioli'r graddau y mae arian wedi'i ddefnyddio ar gyfer adnoddau y bwriedir iddynt gyfrannu at wasanaethau'r Awdurdod yn y dyfodol. Mae llif yr arian o'r gweithgareddau ariannu yn ddefnyddiol i broffwydo faint fydd y rhai sy'n darparu cyfalaf i'r Awdurdod (hynny yw, benthyca) yn ei hawlio yn y dyfodol.

5.1 DATGANIAD AM Y SYMUDIADAU YNG NGHRONFEYDD YR AWDURDOD

	Balans Cronfa'r Cyngor	Cronfeydd Wrth Gefn sydd wedi'u Clustnodi	Cyfrif Refeniw Tai	Derbyniadau Cyfalaf Defnyddiawy	Cronfa Wrth Gefn Atgyweiriadau Mawr	Gronfa Grantiau Cyfalaf Heb eu Defnyddio	CYFANSWM CRONFEYDD Y GELLIR EU DEFNYDDIO	Cronfeydd na ellir eu defnyddio	CYFANSWM CRONFEYDD YR AWDURDOD
	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
Balans ar 31 Mawrth 2013	(7,845)	(63,748)	(19,116)	(12,526)	0	(620)	(103,855)	(754,843)	(858,698)
Symudiadau yn y cronfeydd yn ystod 2013/14									
Gwarged neu (ddiffyg) ar ddarparu gwasanaethau Incwm a Gwariant	20,587	0	7,154	0	0	0	27,741	0	27,741
Cynhwysfawr Arall	0	0	0	0	0	0	0	(138,258)	(138,258)
Cyfanswm Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	20,587	0	7,154	0	0	0	27,741	(138,258)	(110,517)
Addasiadau rhwng y sail cyfrifyddu a'r sail ariannu yn unol â'r rheoliadau (nodyn 6.4)	(35,219)	0	(3,281)	(6,821)	0	(705)	(46,026)	46,026	0
Cynnydd/Gostyngiad Net cyn Trosglwyddo i'r Cronfeydd a Glustnodwyd	(14,632)	0	3,873	(6,821)	0	(705)	(18,285)	(92,232)	(110,517)
Trosglwyddo i/o'r Cronfeydd a Glustnodwyd (nodyn 6.22)	13,802	(13,935)	133	0	0	0	0	0	0
Cynnydd/Gostyngiad yn y flwyddyn	(830)	(13,935)	4,006	(6,821)	0	(705)	(18,285)	(92,232)	(110,517)
Balans ar 31 Mawrth 2014	(8,675)	(77,683)	(15,110)	(19,347)	0	(1,325)	(122,140)	(847,075)	(969,215)
Symudiadau yn y cronfeydd yn ystod 2014/15									
Gwarged neu (ddiffyg) ar ddarparu gwasanaethau Incwm a Gwariant	28,723	0	8,028	0	0	0	36,751	0	36,751
Cynhwysfawr Arall	0	0	0	0	0	0	0	35,572	35,572
Cyfanswm Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	28,723	0	8,028	0	0	0	36,751	35,572	72,323
Addasiadau rhwng y sail cyfrifyddu a'r sail ariannu yn unol â'r rheoliadau (nodyn 6.4)	(26,820)	0	(3,824)	(7,165)	0	50	(37,759)	37,759	0
Cynnydd/Gostyngiad Net cyn Trosglwyddo i'r Cronfeydd a Glustnodwyd	1,903	0	4,204	(7,165)	0	50	(1,008)	73,331	72,323
Trosglwyddo i/o'r Cronfeydd a Glustnodwyd (nodyn 6.22)	(1,728)	1,484	244	0	0	0	0	0	0
Cynnydd/Gostyngiad yn y flwyddyn	175	1,484	4,448	(7,165)	0	50	(1,008)	73,331	72,323
Balans ar 31 Mawrth 2015	(8,500)	(76,199)	(10,662)	(26,512)	0	(1,275)	(123,148)	(773,744)	(896,892)

5.2 Y DATGANIAD INCWM A GWARIANT CYNHWYSFAWR

2013-14 Cyfanswm y Gwariant Gros £'000	2013-14 Cyfanswm y Incwm Gros £'000	2013-14 Cyfanswm y Gwariant Net £'000		2014-15 Cyfanswm y Gwariant Gros £'000	2014-15 Cyfanswm y Incwm Gros £'000	2014-15 Cyfanswm y Gwariant Net £'000
			Gwariant ar Wasanaethau			
19,141	(2,466)	16,675	Gwasanaethau Canolog i'r Cyhoedd	19,467	(2,642)	16,825
47,353	(7,405)	39,948	Gwasanaethau Diwylliant a Pherthnasol	23,076	(7,538)	15,538
25,425	(7,092)	18,333	Gwasanaethau yr Amgylchedd a Rheolaeth	23,673	(5,895)	17,778
18,715	(12,626)	6,089	Gwasanaethau Chynllunio	20,225	(13,465)	6,760
213,748	(42,808)	170,940	Addysg a Gwasanaethau Plant	258,823	(39,567)	219,256
34,752	(12,904)	21,848	Gwasanaethau Prifffyrdd a Thrafnidiaeth	34,932	(13,207)	21,725
			Gwasanaethau Tai:			
67,172	(64,519)	2,653	Tai Cronfa'r Cyngor	65,069	(62,425)	2,644
43,103	(34,846)	8,257	Cyfrif Refeniw Tai	45,199	(35,590)	9,609
102,131	(27,918)	74,213	Gwasanaethau Cymdeithasol Oedolion	112,663	(38,087)	74,576
7,019	(3,007)	4,012	Y Craidd Corfforaethol a Democraidaidd	6,734	(333)	6,401
6,049	(3,667)	2,382	Costau Annyranadwy	7,101	(3,752)	3,349
584,608	(219,258)	365,350	Cost y Gwasanaethau	616,962	(222,501)	394,461
			Praeseptau ac Ardollau:			
		166	Parc Cenedlaethol Bannau Brycheiniog			152
		9,080	Awdurdod Tân Canolbarth a Gorllewin Cymru			8,877
		4,631	Cynghorau Cymuned			4,878
		14,106	Awdurdod Heddlu Dyfed Powys			14,722
		(5,898)	(Enillion)/colledion ar werthu asedau nad ydynt yn gyfredol			(7,010)
		22,085	Gwariant Gweithredol Arall			21,619
			(Gwarged)/Diffyg ar y Gweithgareddau Masnachu na cynhwysir			
		154	yng Nghost Net y Gwasanaethau	Nodyn 6.5		(1,696)
		14,100	Llog i'w Dalu a Costau Tebyg			13,871
		12,145	Llog net ar y rhywmedigaeth/(ased) buddion diffiniedig net			8,350
		(624)	Llog i'w Dderbyn ac Incwm Tebyg			(473)
			Incwm a gwariant yng nghyswllt eiddo buddsoddi			
		7,136	a newidiadau yn y gwerth teg			168
		0	Colledion/(Enillion) Buddsoddiadau			0
		0	Incwm Arall			0
		32,911	Incwm a Gwariant Cyllido a Buddsoddi			20,220
		(213,939)	Grant Cynnal Refeniw			(202,696)
		(1,573)	Grantiau Cyffredinol y Llywodraeth			(787)
		(88,321)	Treth y Cyngor	Nodyn 6.6		(92,674)
		(57,149)	Enillion Net y Trethi Annomestig	Nodyn 6.7		(58,163)
		(31,623)	Grantiau a chyfraniadau cyfalaf			(45,229)
		(392,605)	Trethiant ac Incwm Grantiau Amhenodol			(399,549)
		27,741	(Gwarged)/Diffyg ar Darparu Gwasanaethau			36,751
		(13,587)	(Gwarged) neu Ddiffyg ar ôl ailbriso'r asedau Eiddo, Offeriant a Chyfarpar			(44,416)
		(124,671)	(Enillion)/colledion actiwaraidd ar asedau / rhwymedigaethau pensiwn			79,988
		(138,258)	Incwm a Gwariant Cynhwysfawr Arall			35,572
		(110,517)	Cyfanswm Incwm a Gwariant Cynhwysfawr			72,323

5.3 Y FANTOLEN

31/03/14 £'000 (Ail-ddatgan)		<i>Nodiadau</i>	£'000	31/03/15 £'000
1,373,065	Eiddo, Offeriant a Chyfarpar	6.8	1,395,252	
2,139	Asedau Treftadaeth	6.9	2,248	
26,385	Eiddo Buddsoddi	6.10	26,374	
1,186	Buddsoddiadau Tymor Hir	6.11	1,164	
6,227	Dyledwyr Tymor Hir	6.12	5,784	
<u>1,409,002</u>	Asedau Tymor Hir			<u>1,430,822</u>
74	Buddsoddiadau Tymor Byr	6.13	27,048	
752	Asedau a Gedwir i'w Gwerthu	6.14	133	
1,060	Stocrestrau	6.15	1,066	
44,506	Dyledwyr Tymor Byr	6.16	53,369	
<u>25,289</u>	Arian ac Asedau Cyfwerth ag Arian	6.17	11,267	
<u>71,681</u>	Asedau Cyfredol			<u>92,883</u>
(10,178)	Benthyciadau Tymor Byr	6.18	(7,677)	
(58,614)	Credydwyr Tymor Byr	6.19	(62,632)	
(2,579)	Darpariaethau	6.20	(2,447)	
<u>(71,371)</u>	Rhwymedigaethau Cyfredol			<u>(72,756)</u>
(2,164)	Darpariaethau	6.20	(3,214)	
(251,516)	Benthyciadau Tymor Hir	6.21	(274,692)	
<u>(186,417)</u>	Rhwymedigaethau Tymor Hir Arall	6.45	(276,151)	
<u>(440,097)</u>	Rhwymedigaethau Tymor Hir			<u>(554,057)</u>
<u><u>969,215</u></u>	Asedau Net			<u><u>896,892</u></u>
8,675	Balans Cronfa'r Cyngor		8,500	
15,110	Cyfrif Refeniw Tai	7.2	10,662	
73,498	Cronfeydd Wrth Gefn sydd wedi'u Clustnodi	6.22	72,258	
4,185	A ddelir gan ysgolion yn unol â RHYLL	6.22	3,941	
0	Atgyweiriadau Mawr	6.22	0	
19,347	Cronfa Wrth Gefn Derbyniadau Cyfalaf Defnyddiadwy	6.23	26,512	
1,325	Grantiau Cyfalaf nas Cymhwyswyd	6.24	1,275	
<u>122,140</u>	Cyfanswm Cronfeydd Defnyddiadwy			<u>123,148</u>
290,994	Cronfa Ailbrisiad	6.25	323,284	
747,378	Cyfrif Addasiadau Cyfalaf	6.26	731,974	
(907)	Cyfrif Addasiadau Offerynnau Ariannol	6.27	(870)	
370	Cronfa Derbyniadau Cyfalaf Gohiriedig	6.28	348	
(186,417)	Cronfa Bensiynau	6.29	(276,151)	
<u>(4,343)</u>	Cyfrif Absenoldebau Cronedig	6.30	(4,841)	
<u>847,075</u>	Cronfeydd na ellir eu defnyddio			<u>773,744</u>
<u><u>969,215</u></u>	Cyfanswm Cronfeydd			<u><u>896,892</u></u>

Ailddatganwyd ffigurau 31 Mawrth 2014 er mwyn adlewyrchu aiddosbarthu rhai Buddsoddiadau Tymor Byr yn Fuddsoddiadau Tymor Hir (gweler nodiadau 6.11 a 6.13).

5.4 Y DATGANIAD LLIF ARIAN

2013-14 £'000		Nodiadau	2014-15 £'000
115,285	Trethiant		120,893
380,551	Grantiau		342,830
11,558	Rhenti		12,055
301	Llog a Dderbyniwyd		326
88,922	Derbyniadau arall o gweithgareddau gweithredol		69,274
596,617	Mewnlifoedd Arian a cynhyrchwyd o gweithgareddau gweithredol		545,378
(222,823)	Arian a Dalwyd i Weithwyr ac ar eu Rhan		(216,838)
(32,275)	Budd-dal Tai a Dalwyd Allan		(34,544)
(44,697)	Taliadau NNDR i'r Gronfa Genedlaethol		(45,341)
(18,737)	Praeseptau a Dalwyd		(19,600)
(14,475)	Llog a Dalwyd		(13,840)
(209,780)	Taliadau arall am gweithgareddau gweithredol		(196,668)
(542,787)	All-lifoedd Arian a cynhyrchwyd o gweithgareddau gweithredol		(526,831)
53,830	Llif arian net o'r Gweithgareddau Gweithredol	6.51	18,547
	Prynu Eiddo, Offeriant a Chyfarpar, Eiddo Buddsoddi a Asedau		
(60,293)	Anniriaethol		(77,914)
(171,193)	Prynu buddsoddiadau tymor hir a tymor byr		(142,800)
(12,748)	Taliadau arall am gweithgareddau buddsoddi		(20,897)
	Enillion o Gwerthu eiddo, offeriant a chyfarpar, eiddo buddsoddi a asedau anniriaethol		13,333
10,202			13,333
178,458	Enillion o'r buddsoddiadau tymor hir a tymor byr		115,816
39,360	Derbyniadau arall o gweithgareddau buddsoddi		58,946
(16,214)	Llif arian net o'r Gweithgareddau Buddsoddi		(53,516)
118	Derbyniadau arian parod o fenthycy tymor byr a tymor hir		28,000
(14,695)	Ad-daliadau benthyca tymor byr a tymor hir		(7,800)
1,122	Taliadau arall am gweithgareddau ariannu		747
(13,455)	Llif arian net o'r Gweithgareddau Ariannu		20,947
24,161	Cynnydd neu ostyngiad net mewn arian neu adnoddau cyfwerth ag arian		(14,022)
1,128	Arian ac adnoddau cyfwerth ag arian ar ddechrau'r cyfnod adrodd		25,289
25,289	Arian ac adnoddau cyfwerth ag arian ar ddiwedd y cyfnod adrodd	6.17	11,267

6 NODIADAU I'R CYFRIFON

6.1 Datganiad O'r Polisïau Cyfrifydda

Cyffredinol

Mae'r Datganiad Cyfrifon yn crynhoi trafodion Cyngor Sir Caerfyrddin a Cronfa Bensiwn Dyfed am flwyddyn ariannol 2014-15 a'i sefyllfa ar ddiwedd y flwyddyn ariannol, sef 31 Mawrth 2015.

Mae'n ofynnol i'r Awdurdod baratoi Datganiad o Gyfrifon blynyddol o dan Reoliadau Cyfrifon ac Archwilio (Cymru) 2014, sy'n ei gwneud yn ofynnol iddynt gael eu paratoi yn unol ag arferion cyfrifyddu priodol. Yn bennaf, defnyddir y Côt Ymarfer ar gyfer Cadw Cyfrifon Awdurdodau Lleol yn y Deyrnas Unedig 2014/15 a'r *Côt Ymarfer Cyfrifyddu Gwerth Gorau 2014/15*, wedi'u hategu gan y Safonau Adrodd Ariannol Rhyngwladol.

Y confensiwn cyfrifyddu a fabwysiedir yn y Datganiad o Gyfrifon yw, yn bennaf, cost hanesyddol, wedi'i addasu gan ailbriso rhai categorïau o asedau anghyfredol ac offerynnau ariannol.

Mae meysydd o fewn y cyfrifon nad ydynt yn cydymffurfio â'r cyhoeddiad uchod wedi'u nodi yn ôl yr angen.

6.1.1 Croniadau Incwm a Gwariant

Rhoddir cyfrif am weithgaredd yn y flwyddyn y mae'n digwydd yn hytrach na phryd y mae arian yn cael ei dalu neu'n cael ei dderbyn. Yn arbennig:

- Caiff referniw o werthu nwyddau ei gydnabod pan fo'r Awdurdod yn trosglwyddo risgiau a buddion arwyddocaol perchnogaeth i'r prynwr ac y bo'n debyg y bydd buddion economaidd neu botensial gwasanaeth cysylltiedig â'r trafodyn yn dod i'r Awdurdod.
- Caiff referniw o ddarparu gwasanaethau ei gydnabod pan all yr Awdurdod fesur yn ddibynadwy ganran cwblhau'r trafodyn ac y bo'n debyg y bydd buddion economaidd neu botensial gwasanaeth cysylltiedig â'r trafodyn yn dod i'r Awdurdod.
- Cofnodir gwariant ar nwyddau a gyflenwir pan gânt eu defnyddio - os oes bwlch rhwng dyddiad derbyn nwyddau a'r dyddiad defnyddio, fe'u nodir fel Stocrestrau ar y fantolen.
- O ran gwaith, cofnodir gwariant pan yw'n cael ei gwblhau. Cyn hynny, nodir 'cynllun ar waith' ar y Fantolen.
- Caiff treuliau mewn perthynas â gwasanaethau a geir (gan gynnwys gwasanaethau a ddarperir gan gyflogaion) eu cofnodi fel gwariant pan geir y gwasanaethau yn hytrach na phan wneir y taliadau.
- Mae'r llog a delir am fenthyciadau ac a dderbynnir yn sgil buddsoddiadau yn cael ei gyfrif ar sail y gyfradd log effeithiol ar gyfer yr offeryn ariannol perthnasol yn hytrach na'r llif arian a bennir neu a benderfynir gan y contract.
- Pan yw'r referniw a'r gwariant wedi cael eu cydnabod ond yr arian parod heb ei dderbyn neu ei dalu, bydd y swm perthnasol yn cael ei gofnodi yn y Fantolen fel dyled neu gredyd. Os oes amheuaeth a fydd dyledion yn cael eu talu, nodir balans y dyledwyr a bydd swm sy'n cyfateb i'r incwm na fydd yn cael ei gasglu o bosib yn cael ei gynnwys yn y cyfrif referniw.

- Un eithriad i'r egwyddor hon yw pan fydd taliadau refeniw penodol yn daliadau chwarterol (e.e. trydan, nwy) lle mae'r cyfrifon refeniw yn cynnwys pedwar taliad. Mae'r polisi hwn yn cael ei ddefnyddio'n gyson bob blwyddyn ac felly nid yw'n cael effaith sylweddol ar gyfrifon y flwyddyn.
- Bydd incwm a gwariant yn cael eu nodi fel credyd neu ddebyd yng nghyfrif refeniw y gwasanaeth perthnasol, oni bai eu bod yn dderbyniadau cyfalaf neu'n wariant cyfalaf

6.1.2 **Eiddo, Peiriannau ac Chyfarpar**

Caiff asedau sydd â sylwedd ffisegol ac a ddelir i'w defnyddio i gynhyrchu neu gyflenwi nwyddau neu wasanaethau, i'w rhentu i eraill, neu at ddibenion gweinyddol, ac y disgwylir iddynt gael eu defnyddio yn ystod mwy nag un flwyddyn ariannol, eu dosbarthu'n Eiddo, Peiriannau a Chyfarpar.

Cydnabod: Caiff gwariant ar gaffael, creu neu wella Eiddo, Peiriannau a Chyfarpar ei gyfalafu ar sail croniadau, ar yr amod ei bod yn debyg y bydd y buddion economaidd neu botensial gwasanaeth yn y dyfodol sy'n gysylltiedig â'r eitem yn dod i'r Awdurdod ac y gellir mesur cost yr eitem yn ddibynadwy. Caiff gwariant sy'n cynnal ond nad yw'n ychwanegu at botensial ased i gyflenwi buddion economaidd neu botensial gwasanaeth yn y dyfodol (h.y. atgyweiriadau a gwaith cynnal a chadw) ei godi fel traul pan y'i gwneir.

Mesur: I ddechrau caiff asedau eu mesur ar gost, sy'n cynnwys y pris prynu a/neu unrhyw wariant y gellir ei briodoli'n uniongyrchol i roi'r ased mewn cyflwr gweithio at y defnydd a fwriedir iddo.

Mae asedau yn cael eu trosglwyddo i'r fantolen ar y sail a argymhellir gan CIPFA ac yn unol â Safonau Gwerthuso a Phrisio Sefydliad Brenhinol y Syrfewyr Siartredig (RICS). Mae asedau yn cael eu dosbarthu i'r grwpiau sy'n ofynnol o dan y Côd Ymarfer ar Gyfrifon Awdurdodau Lleol, ar y sail ganlynol:

- seilwaith, asedau cymunedol ac asedau sy'n cael eu hadeiladu – cost hanesyddol dibrisiedig
- aneddiadau – gwerth teg, a bennir gan ddefnyddio sail gwerth defnydd sy'n bodoli ar gyfer tai cymdeithasol
- yr holl asedau eraill – gwerth teg, a bennir fel y swm a fyddai'n cael ei dalu am yr ased gyda'i ddefnydd sy'n bodoli (gwerth defnydd sy'n bodoli).
- Lle na fo tystiolaeth seiliedig ar y farchnad o werth teg oherwydd natur arbenigol ased, defnyddir cost amnewid dibrisiedig i gael amcangyfrif o'r gwerth teg

Ac eithrio asedau seilwaith ac asedau cymunedol, mae asedau sefydlog yn cael eu hail brisio yn ôl rhaglen dreigl bum mlynedd ac mae unrhyw newid mawr mewn gwerth asedau yn cael ei addasu yn y cyfrifon ar gyfer y flwyddyn y digwydd y cyfryw newid.

Mae'r amserlen hanesyddol o adbrisio asedau wedi'i nodi isod:

Stoc Dai	2010-11
Asedau Gofal Cymdeithasol, Adfywio ac Amgylchedd	2011-12
Asedau Corfforaethol Prif Weithredwr, Adfywio a Hamdden	2012-13
Ysgolion	2013-14
	2014-15

Mae asedau a geir o dan brydlesau cyllid yn cael eu cyfalafu yng nghyfrifon yr Awdurdod, ynghyd â'r rhwymedigaeth i dalu rhenti yn y dyfodol.

Gwneir credydau i'r gronfa ailbrisio wrth gefn i gyd-fynd â'r cynnydd mewn prisiau ac i gydnabod enillion sydd heb eu gwireddu. Fel eithriad, gallai enillion gael eu credydu i'r Datganiad Incwm A Gwariant Cynhwysfawr pan fyddant yn codi yn sgil tynnu yn ôl allan golled amharu a roddwyd yn flaenorol ar gyfrif refeniw gwasanaeth.

Amhariad :

Mae asedau'n cael eu hasesu ar ddiwedd pob blwyddyn i benderfynu a oes unrhyw arwydd bod yr ased wedi ei amharu. Lle bo arwyddion yn bodoli ac amcangyfrifir bod unrhyw wahaniaethau posibl o bwys, amcangyfrifir gwerth adferadwy'r ased a, lle bo hyn yn llai na gwerth cario'r ased, caiff colled amhariad ei chydabod ar gyfer y diffyg.

Lle canfyddir colledion amhariad, cyfrifyddir ar eu cyfer trwy:

- Lle bo balans enillion ailbrisiad ar gyfer yr ased yn y Gronfa Ailbrisiadau, caiff gwerth cario'r ased ei ysgrifennu i lawr yn erbyn y balans hwnnw (hyd at swm yr enillion cronedig)
- Lle na fo balans yn y Gronfa Ailbrisiadau neu falans annigonol, caiff gwerth cario'r ased ei ysgrifennu i lawr yn erbyn y llinell wasanaeth berthnasol / llinellau gwasanaeth perthnasol yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.
- Lle bo colled amhariad yn cael ei gwrthdroi wedyn, mae'r gwrthdroad yn cael ei gredydu i'r llinell wasanaeth berthnasol / llinellau gwasanaeth perthnasol yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr, hyd at swm y golled wreiddiol, wedi'i gymhwyso ar gyfer y dibrisiad a fyddai wedi cael ei godi pe na bai'r golled wedi cael ei chydabod.

Gwarediadau ac Asedau Anghyfredol a Ddelir i'w Gwerthu

Pan ddaw'n debyg y caiff gwerth cario ased ei adennill yn bennaf trwy werthiant yn hytrach na thrwy barhau i'w ddefnyddio, caiff ei ailddosbarthu'n Ased a Ddelir i'w Werthu. Mae'r ased yn cael ei ailbrisio'n syth cyn ei ailddosbarthu ac yna ei gario ar y swm isaf o'r swm hwn a gwerth teg llai costau gwerthu'r ased. Lle bo gostyngiad wedyn yn y gwerth teg llai costau gwerthu'r ased, caiff y golled ei chofnodi yn y llinell Gwariant Gweithredu Arall yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr. Caiff enillion yn y gwerth teg eu cydnabod dim ond hyd at swm unrhyw golledion a gydnabyddwyd o'r blaen yn y Gwarged neu Ddiffyg ar Ddarpariaeth Gwasanaethau.

Ni chodir dibrisiad ar Asedau a Ddelir i'w Gwerthu.

Os nad yw asedau'n bodloni'r meini prawf mwyach i gael eu dosbarthu'n Asedau a Ddelir i'w Gwerthu, cânt eu hailddosbarthu'n asedau anghyfredol eto a'u prisio ar y swm isaf o'u gwerth cario cyn iddynt gael eu dosbarthu'n Asedau a Ddelir i'w Gwerthu, wedi'i gymhwyso ar gyfer dibrisiad, amorteiddiad neu ailbrisiadau a fyddai wedi cael eu cydnabod pe na baent wedi cael eu dosbarthu'n Asedau a Ddelir i'w Gwerthu, a'u gwerth adferadwy ar ddyddiad y penderfyniad i beidio â'u gwerthu.

Nid yw asedau sydd i gael eu hepgor neu eu sgrapio yn cael eu hailddosbarthu'n Asedau a Ddelir i'w Gwerthu. Pan fo ased yn cael ei waredu neu ei ddatgomisiynu, mae gwerth cario'r ased yn y Fantolen yn cael ei ysgrifennu i ffwrdd i'r llinell Gwariant Gweithredu Arall yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr fel rhan o'r ennill neu golled wrth ei waredu. Mae derbyniadau o warediadau (os oes rhai) yn cael eu credydu i'r un llinell yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr, hefyd fel rhan o'r enillion neu golledion wrth ei waredu (h.y. eu debydu yn erbyn gwerth cario'r ased ar adeg ei waredu). Mae unrhyw enillion ailbrisiad a gronnir ar gyfer yr ased yn y Gronfa Ailbrisiadau'n cael eu trosglwyddo i'r Cyfrif Cymhwyso Cyfalaf.

Mae symiau a cheir ar gyfer gwaredu mwy na £10,000 yn cael eu categoreiddio fel derbyniadau cyfalaf a'u credydu i'r Gronfa Derbyniadau Cyfalaf. Yna ni ellir defnyddio'r rhain ond ar gyfer buddsoddi cyfalaf newydd neu eu neilltuo i leihau angen sylfaenol yr Awdurdod i fenthgy arian. Mae derbyniadau'n cael eu neilltuo i'r Gronfa o Balans Cronfa'r Cyngor yn y Datganiad Newidiadau i Gronfeydd.

Ni chaiff gwerth dileu gwarediadau ei godi yn erbyn y dreth gyngor, oherwydd darperir yn llawn am gost asedau sefydlog o dan drefniadau ar wahân ar gyfer ariannu cyfalaf. Mae symiau'n cael eu neilltuo i'r Cyfrif Addasu Cyfalaf o Balans Cronfa'r Cyngor Gyffredinol yn y Datganiad Newidiadau i Gronfeydd.

Dibrisiant

Darperir am ddibrisiad ar yr holl asedau Eiddo, Peiriannau a Chyfarpar trwy ddyrannu eu symiau dibrisiadwy yn systematig dros eu hoesoedd defnyddiol. Gwneir eithriad am asedau sydd heb oes ddefnyddiol benodol y gellir ei bennu (h.y. tir rhydd-ddaliadol a rhai Asedau Cymunedol) ac asedau nad ydynt ar gael i'w defnyddio eto (h.y. asedau sy'n cael eu hadeiladu).

Caiff dibrisiad ei gyfrifo ar y seiliau canlynol:

- aneddiadau ac adeiladau eraill – dyraniad llinol dros oes ddefnyddiol yr eiddo fel y'i hamcangyfrifir gan y prisiwr
- cerbydau, peiriannau, celfi a chyfarpar – naill ai dyraniad llinol dros oes ddefnyddiol yr ased neu fel canran o werth pob dosbarth o asedau yn y Fantolen, fel y cynghorir gan swyddog sydd â chymwysterau priodol
- seilwaith – dyraniad llinol dros 40 o flynyddoedd

Yn ogystal, dibrisir enillion adbrisiad, a bydd swm sy'n gyfwerth â'r gwahaniaeth rhwng y dibrisiant gwerth cyfredol a roddir ar asedau a'r dibrisiant a fyddai wedi cael ei roi ar sail eu cost hanesyddol yn cael ei drosglwyddo bob blwyddyn o'r Cyfrif wrth Gefn - Adbrisiadau i'r Cyfrif Addasiad Cyfalaf.

Cyfrifyddu Cydrannol

Defnyddir cyfrifyddu cydrannol pan fydd gan ased unigol un neu ragor o rannau hanfodol ac iddynt oes economaidd sylweddol wahanol i'r prif ased. Felly byddai cydrannau'r prif ased yn dibrisio ar gyfraddau gwahanol.

Er mwyn pennu a oes gwahaniaeth o bwys yn y tâl dibrisio, mae'r Awdurdod yn cynnal dadansoddiad sensitifrwydd mewn perthynas â'i brosiectau cyfalaf mwyaf. Mae'r tâl yn cael ei gyfrifo ar sail yr ased cyfan o'i gymharu â thâl ar sail y cydrannau. Caiff y tâl ar sail cydrannau ei ddefnyddio os oes gwahaniaeth o bwys rhwng y ddau gyfrifiad.

6.1.3 Eiddo Buddsoddi

Eiddo buddsoddi yw'r eiddo hwnnw a ddefnyddir dim ond i ennill rhenti a/neu am arbrisiant cyfalaf. Nid yw'r diffiniad yn cael ei fodloni os caiff yr eiddo ei ddefnyddio mewn unrhyw ffordd i hwyluso cyflenwi gwasanaethau neu gynhyrchu nwyddau neu'n cael ei ddal i'w werthu.

Caiff eiddo buddsoddi ei fesur yn y lle cyntaf ar gost ac wedyn ar werth teg, ar sail y swm y gellid cyfnewid yr ased amdano rhwng partïon gwybodus ar hyd braich. Ni chaiff yr eiddo ei ddibrisio ond caiff ei ailbrisiu bob blwyddyn yn ôl amgylchiadau'r farchnad ar ddiwedd y flwyddyn. Caiff enillion a cholledion wrth ailbrisiu eu cofnodi yn y llinell Incwm a Gwariant Ariannu a Buddsoddi yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr. Caiff yr un peth ei wneud gydag enillion a cholledion wrth waredu'r eiddo.

Caiff y rhenti a geir am eiddo buddsoddi eu credydu i'r llinell Incwm Ariannu a Buddsoddi ac maent yn arwain at ennill i Falans y Gronfa Gyffredinol. Fodd bynnag, nid yw'r trefniadau statudol yn caniatáu i enillion a cholledion ailbrisiadau a gwarediadau gael effaith ar Falans y Gronfa Gyffredinol. Felly caiff yr enillion a'r colledion eu tynnu allan o Falans y Gronfa Gyffredinol yn y Datganiad Newidiadau i Gronfeydd a'u cofnodi yn y Cyfrif Addasu Cyfalaf ac (ar gyfer unrhyw dderbyniadau o werthiant sy'n fwy na £10,000) y Gronfa Derbyniadau Cyfalaf.

6.1.4 Asedau Treftadaeth

Mae gwahanol fathau o Asedau Treftadaeth ac maent wedi'u nodi yn y cyfrifon fel a ganlyn.

- **Cyn-asedau Cymunedol**

Mae'r asedau treftadaeth hynny a oedd gynt yn cael eu cynnwys mewn asedau cymunedol wedi cael eu trosglwyddo i'r categori newydd ar gyfer Asedau Treftadaeth. Fe'u cofnodir ar sail y gost hanesyddol ac maent yn cynnwys Castell Caerfyrddin, regalia dinesig a darnau o waith celf.

- **Gwaith Celf Seilwaith**

Yn flaenorol câi'r asedau hyn eu nodi fel seilwaith ac roeddent un ai'n rhan o brosiect cyfalaf mawr neu'n ddarnau o waith celf ynndynt eu hunain ar gylchfannau neu yng nghanol trefi. A hwythau'n gyn-asedau seilwaith, fe'u cofnodir ar sail y gost hanesyddol.

- **Arddangosion Amgueddfeydd/Cofnodion Archif**

Mae gan yr Awdurdod gasgliad mawr o arddangosion amgueddfeydd a deunydd archif na chawsant eu cynnwys yn y Fantolen. Nid yw gwybodaeth am gost yr eitemau hyn ar gael yn hawdd ac ym marn yr Awdurdod ni fyddai'r budd o drefnu i brisio'r eitemau hyn yn cyfiawnhau'r gost o wneud hynny.

6.1.5 **Asedau Anniriaethol**

Asedau nad oes iddynt sylwedd ffisegol yw'r rhain ond asedau a ddaw â buddion economaidd i'r Awdurdod yn y dyfodol, sef asedau megis trwyddedau meddalwedd neu a sedau a grëir yn fewnol ac sydd wedi'u cyfalafu.

Ar hyn o bryd nid oes gan yr Awdurdod asedau anniriaethol. Caiff gwelliannau ('*enhancements*') eu categorio bob blwyddyn a byddai unrhyw asedau anniriaethol yn cael eu nodi fel rhan o'r ymarfer blynyddol hwn.

6.1.6 **Taliadau sy'n Cael eu Cynnwys yn y Refeniw am Asedau Sefydlog**

Caiff y symiau canlynol eu debydu i wasanaethau, gwasanaethau cymorth a chyfrifon masnachu er mwyn cofnodi cost dal asedau sefydlog yn ystod y flwyddyn:

- dibrisiad yr asedau a ddefnyddiwyd gan y gwasanaeth perthnasol
- colledion ailbrisiad ac amhariad ar asedau mae'r gwasanaeth yn eu defnyddio lle nad oes unrhyw enillion cronedig yn y Gronfa Ailbrisiadau y gellir dileu'r colledion yn eu herbyn
- amorteiddio asedau sefydlog anniriaethol y gwasanaeth.

Nid yw'n ofynnol i'r Awdurdod godi treth gyngor i dalu am golledion dibrisiad, ailbrisiad ac amhariad nac amorteiddiadau. Fodd bynnag, mae'n ofynnol iddo roi cyfraniad blynyddol o'i refeniw tuag at leihau ei ofynion benthycia i gyd. Felly mae'r cyfraniad ym malans y Gronfa Gyffredinol (Darpriaeth Isafswm Refeniw neu Brifswm Cronfa Fenthyciadau) yn cymryd lle colledion dibrisiad, ailbrisiad ac amhariad ac amorteiddiadau, trwy drafodyn addasu gyda'r Cyfrif Addasu Cyfalaf yn y Datganiad Newidiadau i Gronfeydd ar gyfer y gwahaniaeth rhwng y ddau.

6.1.7 **Gwariant Refeniw a Gyllidir gan Gyfalaf dan Statud**

Mae gwariant a wnaethpwyd yn ystod y flwyddyn y gellir ei gyfalafu o dan ddarpariaethau statudol ond nad yw'n arwain at greu asedau anghyfredol wedi cael ei godi fel gwariant ar y gwasanaeth perthnasol yn y cyfrif Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr yn y flwyddyn. Lle bo'r Awdurdod wedi penderfynu talu cost y gwariant hwn o adnoddau cyfalaf sy'n bodoli eisoes neu drwy gael benthyciad, mae trosglwyddiad yn y Datganiad Newidiadau i Gronfeydd o Falans Cronfa'r Cyngor i'r Cyfrif Addasu Cyfalaf wedyn yn tynnu allan y symiau a godwyd yn y Datganiad Newidiadau ar Falans Cronfa'r Cyngor fel nad oes unrhyw effaith ar lefel y Dreth Gyngor.

6.1.8 **Arian Parod ac Arian Gyfwerth**

Mae'r arian gyfwerth yn fuddsoddiadau sy'n rhwydd eu drosglwyddo i symiau arian parod heb newid ei werth. Caiff arian parod ei dynnu a'i adneuo gan ddibynnu ar ddiffyg neu warged arian parod ar y diwrnod. Mae pob cyfrif galw wedi cael eu dynodi at y diben hwn. Mae'r Arian Parod Cyfatebol hefyd yn cynnwys buddsoddiadau cyfnod penodedig sy'n aeddfedu cyn pen tri mis neu lai ar ôl y dyddiad caffael.

6.1.9 **Grantiau a Chyfraniadau'r Llywodraeth**

Caiff grantiau gan lywodraethau a chyfraniadau gan drydydd partion a rhoddion, pa un ydynt yn cael eu talu fel ernes, fel rhandaliadau neu fel ôl-daliadau, eu cydnabod fel taliadau dyledus i'r Awdurdod pan fo sicrwydd rhesymol:

- y bydd yr Awdurdod yn cydymffurfio â'r amodau sy'n gysylltiedig â'r taliadau, ac
- y bydd y grantiau neu'r cyfraniadau'n dod i law.

Ni chaiff symiau a gydnabyddir fel taliadau dyledus i'r Cyngor eu credydu i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr hyd nes i'r amodau sy'n gysylltiedig â'r grant neu'r cyfraniad gael eu bodloni. Mae'r amodau yn nodi ei bod yn ofynnol i'r buddion economaidd yn y dyfodol neu'r potensial gwasanaeth a gorfforir yn yr ased sy'n cael ei gaffael gan ddefnyddio'r grant neu'r cyfraniad gael eu defnyddio gan y derbynnydd fel y rhagnodir, neu fod yn rhaid i'r buddion economaidd yn y dyfodol neu'r potensial gwasanaeth gael eu dychwelyd i'r trosglwyddwr.

Mae symiau o arian a flaendalwyd fel grantiau a chyfraniadau nad yw'r amodau ar eu cyfer wedi cael eu bodloni'n cael eu cario yn y Fantolen fel credydwr. Pan gaiff yr amodau eu bodloni, caiff y grant neu'r cyfraniad ei gredu i'r llinell wasanaeth berthnasol (grantiau a chyfraniadau refeniw priodoladwy) neu Incwm Trethi a Grantiau Amhenodol (grantiau refeniw heb eu neilltuo a'r holl grantiau cyfalaf) yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.

Lle caiff grantiau cyfalaf eu credydu i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr, cânt eu tynnu allan o Falans Cronfa'r Cyngor yn y Datganiad Newidiadau i Gronfeydd. Lle nad yw'r grant wedi cael ei ddefnyddio eto i ariannu gwariant cyfalaf, caiff ei gofnodi yn y gronfa Grantiau Cyfalaf Heb eu Defnyddio. Lle mae wedi cael ei ddefnyddio, caiff ei gofnodi yn y Cyfrif Addasu Cyfalaf. Caiff symiau yn y gronfa Grantiau Cyfalaf Heb eu Defnyddio eu trosglwyddo i'r Cyfrif Addasu Cyfalaf ar ôl iddynt gael eu defnyddio i ariannu gwariant cyfalaf.

6.1.10 **Prydlesu**

Caiff prydlesi eu dosbarthu fel prydlesi cyllid lle bo telerau'r brydles yn trosglwyddo'n arwyddocaol yr holl risgiau a buddion sydd ynghlwm wrth berchnogaeth ar yr eiddo, peiriannau neu gyfarpar o'r prydleswr i'r prydlesai. Mae pob prydles arall yn cael ei dosbarthu fel prydles weithredol. Lle bo prydles yn cynnwys tir ac adeiladau, caiff elfennau'r tir a'r adeiladau eu hystyried ar wahân at ddibenion dosbarthu. Cyfrifyddir ar gyfer trefniadau nad oes ganddynt statws cyfreithiol prydles ond sy'n cyfleu hawl i ddefnyddio ased yn gyfnewid am dâl o dan y polisi hwn lle bo cyflawni'r trefniant yn dibynnu ar ddefnyddio asedau penodol.

Mae adolygiad o bob brydles yr Awdurdod (fel y prydlesai ac fel y prydleswr) wedi cael ei gynnal. Ar hyn o bryd mae'r holl brydlesi'n cael eu trin fel prydlesi gweithredol. Ychydig iawn o brydlesi bach a ganfuwyd y gellid o bosibl eu hailddosbarthu'n brydlesi cyllid. Mae'r rhain yn gysylltiedig â chyfarpar ac yn anarwyddocaol yn nhermau eu gwerth a'u hyd. Ni fyddai'r addasiadau ailddosbarthu'n effeithio'n sylweddol ar sefyllfa ariannol yr Awdurdod, nac ar allu'r sawl sy'n darllen y cyfrifon i weld holl weithgareddau economaidd y Cyngor a'r graddau y mae'n agored i risg.

Yr Awdurdod fel y Prydleswr – prydlesi gweithredol

Caiff rhenti sy'n cael eu talu o dan brydlesi gweithredol eu codi i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr fel un o dreuliau'r gwasanaethau sy'n cael budd o ddefnyddio'r eiddo, peiriannau neu gyfarpar sy'n cael eu prydlesu.

Yr Awdurdod fel y Deiliad Prydlesi – prydlesi gweithredol

Lle bo'r Awdurdod yn rhoi prydles weithredol dros eiddo, caiff yr ased ei gadw yn y Fantolen. Caiff incwm o renti ei gredydu i'r gwasanaeth priodol yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.

6.1.11 Rhwymedigaethau Ariannol

Caiff rhwymedigaethau ariannol eu cydnabod ar y Fantolen pan ddaw'r Awdurdod yn barti i ddarpariaethau contractiol offeryn ariannol ac ar y dechrau cânt eu mesur yn ôl gwerth teg a'u cario yn unol â'u cost amorteiddiedig. Mae'r hyn a godir bob blwyddyn i'r llinell Incwm a Gwariant Ariannu a Buddsoddi yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr ar gyfer y llog sy'n daladwy yn cael ei seilio ar werth cario'r rhwymedigaeth, wedi'i luosi gan y gyfradd llog weithredol ar gyfer yr offeryn. Y gyfradd llog weithredol yw'r gyfradd sy'n disgowntio'n union daliadau arian parod amcangyfrifedig yn y dyfodol dros oes yr offeryn i'r swm y cafodd ei gydnabod yn wreiddiol yn unol ag ef.

Ar gyfer y rhan fwyaf o'r benthyciadau sydd gan yr Awdurdod, mae hyn yn golygu mai'r swm a gyflwynir yn y Fantolen yw'r prifswm ad-daladwy sy'n ddyledus (a hefyd llog cronedig); ac mai'r llog a godir i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr yw'r swm taladwy am y flwyddyn yn unol â chytundeb y benthyciad.

Caiff enillion a cholledion ar adbrynu benthyciadau neu eu setlo'n gynnar eu credydu a'u debydu i'r llinell Incwm a Gwariant Ariannu a Buddsoddi yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr ym mlwyddyn eu hadbrynu neu eu setlo. Fodd bynnag, lle bo'r adbrynu wedi digwydd fel rhan o ailstrwythuro'r portffolio benthyciadau sy'n golygu addasu neu gyfnewid offerynnau sy'n bodoli eisoes, mae'r premiwm yn cael ei ddiwyddu o gost amorteiddiedig y benthyciad newydd neu addasedig ac mae'r disgownt yn cael ei ychwanegu ati, ac mae'r dibrisiant i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr yn cael ei ledaenu dros oes y benthyciad trwy addasiad i'r gyfradd llog weithredol.

Lle bo premïymau a disgowntiau wedi cael eu codi i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr, mae'r rheoliadau'n caniatáu i'r effaith ar Falans Cronfa'r Cyngor gael ei ledaenu dros flynyddoedd i ddod. Mae gan yr Awdurdod bolisi o ledaenu'r ennill neu'r golled dros y tymor oedd ar ôl ar y benthyciad yr oedd y premiwm yn daladwy arno neu yr oedd y disgownt yn dderbyniadwy arno pan gafodd ei ad-dalu. Mae cysoni'r symiau a godir i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr gyda'r tâl net sy'n ofynnol yn erbyn Balans y Gronfa Gyffredinol yn cael ei gyflawni trwy drosglwyddiad i'r neu o'r Cyfrif Addasu Offerynnau Ariannol yn y Datganiad Newidiadau i Gronfeydd.

6.1.12 Asedau Ariannol**Benthyciadau a Symiau Derbyniadwy**

Caiff benthyciadau a symiau derbyniadwy eu cydnabod ar y Fantolen pan ddaw'r Awdurdod yn barti i ddarpariaethau contractiol offeryn ariannol ac ar y dechrau cânt eu mesur yn ôl gwerth teg. Wedyn cânt eu mesur yn unol â'u cost amorteiddiedig. Mae credydau blynyddol i'r llinell Incwm a Gwariant Ariannu a Buddsoddi yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr ar gyfer y llog derbyniadwy yn cael eu seilio ar werth cario'r ased wedi'i luosi gan y gyfradd llog weithredol ar gyfer yr offeryn. Ar gyfer y rhan fwyaf o'r benthyciadau mae'r Awdurdod wedi'u rhoi, mae hyn yn golygu mai'r swm a gyflwynir yn y Fantolen yw'r prifswm derbyniadwy sy'n ddyledus (a hefyd llog cronedig) ac mai'r llog sy'n cael ei

gredydu i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr yw'r swm derbyniadwy am y flwyddyn yng nghytundeb y benthyciad.

Lle bo'r Awdurdod wedi rhoi benthyciadau ar gyfraddau is na chyfraddau'r farchnad (benthyciadau meddal), caiff unrhyw golled sylweddol ei chofnodi yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr (wedi'i debydu i'r gwasanaeth priodol) am werth presennol y llog a fydd yn cael ei hepgor dros oes yr offeryn, gan arwain at gost amorteiddiedig is na'r prifswm dyledus. Mae'r llog yn cael ei gredydu i'r llinell Incwm a Gwariant Ariannu a Buddsoddi yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr ar gyfradd llog weithredol ychydig yn uwch na'r gyfradd dderbyniadwy gan y sefydliadau gwirfoddol, gyda'r gwahaniaeth yn cynyddu cost amorteiddiedig y benthyciad yn y Fantolen. Mae darpariaethau statudol yn ei gwneud yn ofynnol mai effaith benthyciadau meddal ar Falans y Gronfa Gyffredinol yw'r llog derbyniadwy am y flwyddyn ariannol – mae cysoni'r symiau a gaiff eu debydu a'u credydu i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr gyda'r ennill net sy'n ofynnol yn erbyn Balans y Gronfa Gyffredinol yn cael ei gyflawni trwy drosglwyddiad i'r neu o'r Cyfrif Addasu Offerynnau Ariannol yn y Datganiad Newidiadau i Gronfeydd.

Lle nodir bod amhariad ar asedau oherwydd tebygrwydd sy'n deillio o ddigwyddiad yn y gorffennol na fydd taliadau sy'n ddyledus o dan y contract yn cael eu gwneud, caiff yr ased ei ysgrifennu i lawr a chodir tâl ar y gwasanaeth perthnasol (am symiau derbyniadwy sy'n benodol i'r gwasanaeth hwnnw) neu i'r llinell Incwm a Gwariant Ariannu a Buddsoddi yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr. Caiff y golled amhariad ei mesur fel y gwahaniaeth rhwng gwerth cario a gwerth presennol y llifoedd arian yn y dyfodol wedi'u diwygio, wedi'u disgowntio ar gyfradd llog weithredol wreiddiol yr ased.

Caiff unrhyw enillion a cholledion sy'n deillio wrth ddatgydnabod ased eu credydu neu eu debydu i'r llinell Incwm a Gwariant Ariannu a Buddsoddi yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.

6.1.13 **Stocrestrau a Chontractau Hirdymor**

Caiff stocrestrau eu cynnwys yn y Fantolen ar yr isaf o'r gost a'r gwerth gwireddadwy net. Mae cost stocrestrau'n cael ei dynodi gan ddefnyddio'r fformiwla gostio gyfartalog bwysoledig.

Cyfrifyddir ar gyfer contractau hirdymor ar sail codi gwerth y gwaith a'r gwasanaethau a gafwyd o dan y contract yn ystod y flwyddyn ariannol ar y Warged neu Ddiffyg ar y Ddarpariaeth Gwasanaethau.

6.1.14 **Cost y Gwasanaethau Cynnal**

Caiff costau gorbenion a gwasanaethau cymorth eu codi ar y rheiny sy'n cael budd o'r cyflenwad neu'r gwasanaeth yn unol ag egwyddorion costio *Cod Ymarfer Cyfrifyddu Gwerth Gorau 2014/15* Sefydliad Siartredig Cyllid Cyhoeddus a Chyfrifyddiaeth. Defnyddir egwyddor costio amsugol llwyr – sef bod cost lawn gorbenion a gwasanaethau cymorth yn cael ei rhannu rhwng defnyddwyr yn ôl cyfran y buddion a dderbyniwyd, ac eithrio:

Craidd Corfforaethol a Democrataidd – costau sy'n gysylltiedig â statws yr Awdurdod fel corff amlswyddogaethol, democrataidd.

Costau Heb eu Dosbarthu – cost budd-daliadau dewisol a ganiatawyd i weithwyr sy'n ymddeol yn gynnar a cholledion amhariad y codir amdanynt ar Asedau a Ddelir i'w Gwerthu.

Diffinnir y ddau gategori cost hyn yn y Cod Ymarfer uchod a chyfrifyddir ar eu cyfer o dan benawdau ar wahân yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr, fel rhan o'r Gwariant Net ar Wasanaethau Parhaus.

6.1.15 **Darpariaethau**

Caiff darpariaethau eu gwneud lle bo rhywbeth wedi digwydd sy'n gosod rhwymedigaeth ar yr Awdurdod sy'n debyg o alw am setliad trwy drosglwyddo buddion economaidd, ac y gellir gwneud amcangyfrif dibynadwy o swm y rhwymedigaeth. Er enghraifft, efallai bod y cyngor yn rhan o achos llys a allai arwain yn y pen draw at wneud setliad neu dalu iawndal.

Caiff darpariaethau eu codi fel traul i'r llinell wasanaeth briodol yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr yn y flwyddyn y daw'r Awdurdod i wybod am y rhwymedigaeth a chânt eu mesur yn ôl yr amcangyfrif gorau - ar ddyddiad y fantolen - o'r gwariant gofynnol i setlo'r rhwymedigaeth, gan gymryd risgiau ac elfennau ansicr perthnasol i ystyriaeth.

Pan gaiff taliadau eu gwneud yn y pen draw, cânt eu codi ar y ddarpariaeth sydd wedi'i chreu yn y Fantolen. Caiff setliadau amcangyfrifedig eu hadolygu ar ddiwedd pob blwyddyn ariannol - lle daw'n llai na thebygol y bydd angen trosglwyddo buddion economaidd yn awr (neu gwneir setliad llai nag a ragwelwyd), caiff y ddarpariaeth ei gwrthdroi a'i chredydu'n ôl i gyfrif referniw'r gwasanaeth perthnasol.

Lle disgwylir bod rhywun arall (e.e. yn sgil hawliad yswiriant) yn talu canran o'r taliad, neu'r holl daliad, sydd ei angen i setlo darpariaeth, caiff hyn ond ei gydnabod fel incwm yn y cyfrif referniw gwasanaeth priodol os yw'n hollol bendant y bydd ad-daliad yn dod i law pe setlir y rhwymedigaeth.

6.1.16 **Cronfeydd Wrth Gefn**

Mae'r Awdurdod yn neilltuo symiau penodol fel cronfeydd wrth gefn at ddibenion polisi yn y dyfodol neu i ddarparu ar gyfer hapddigwyddiadau. Caiff cronfeydd wrth gefn eu creu trwy neilltuo symiau o Balans Cronfa'r Cyngor yn y Datganiad Newidiadau i Gronfeydd. Pan fo angen talu gwariant sydd i gael ei ariannu o gronfa wrth gefn, caiff ei godi ar y gwasanaeth priodol yn y flwyddyn honno i sgorio yn erbyn y Warged neu Ddiffyg ar y Ddarpariaeth Gwasanaethau yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr. Yna caiff y gronfa wrth gefn ei neilltuo'n ôl i Falans y Gronfa Gyffredinol yn y Datganiad Newidiadau i Gronfeydd fel na chodir unrhyw beth yn erbyn y dreth gyngor ar gyfer y gwariant.

Caiff rhai cronfeydd penodol eu cadw er mwyn rheoli'r prosesau cyfrifyddu ar gyfer asedau anghyfredol, offerynnau ariannol, budd-daliadau ymddeoliad a chyflogeion, ac nid ydynt yn adnoddau y gall yr Awdurdod eu defnyddio – caiff y cronfeydd hyn eu hesbonio yn y polisiâu perthnasol.

6.1.17 **Budd-daliadau i Gyflogeion**

Budd-daliadau sy'n daladwy yn ystod eu cyflogaeth

Budd-daliadau tymor byr i gyflogeion yw'r rheiny y mae'n rhaid eu setlo cyn pen 12 mis ar ôl diwedd y flwyddyn. Maent yn cynnwys budd-daliadau fel cyflogau, gwyliau blynyddol â thâl ac absenoldeb salwch â thâl i'r cyflogeion presennol a chânt eu cydnabod fel traul am wasanaethau yn y flwyddyn mae'r cyflogeion yn rhoi gwasanaeth i'r Awdurdod. Gwneir cronniad ar gyfer cost hawliau i wyliau y mae cyflogeion yn eu hennill ond heb eu cymryd cyn diwedd y flwyddyn, y gall cyflogeion eu cario ymlaen i'r flwyddyn ariannol nesaf. Gwneir y

croniad ar y cyfraddau cyflog sy'n berthnasol yn y flwyddyn gyfrifyddu ganlynol, sef y cyfnod mae'r cyflogai'n cymryd y budd-dal ynddi. Codir y croniad i'r Warged neu Ddiffyg ar y Ddarpariaeth Gwasanaethau, ond yna caiff ei wrthdroi allan trwy'r Datganiad Newidiadau i Gronfeydd er mwyn i'r budd-daliadau gwyliau gael eu codi i referniw yn y flwyddyn ariannol y cymerir yr absenoldeb gwyliau ynddi.

Budd-daliadau dod â swyddi i ben

Budd-daliadau dod â swyddi ben yw'r symiau sy'n daladwy o ganlyniad i benderfyniad gan yr Awdurdod i ddod â chyflogaeth swyddog i ben cyn y dyddiad ymddeol arferol neu benderfyniad swyddog i dderbyn dileu ei swydd yn wirfoddol, a chânt eu codi ar sail cronladau i'r llinell Costau Heb eu Dosbarthu yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr pan fo modd dangos bod yr Awdurdod wedi ymrwymo i ddileu cyflogaeth swyddog neu grŵp o swyddogion neu wneud cynnig i annog dileu swyddi'n wirfoddol.

Lle bo budd-daliadau dod â swyddi i ben yn golygu gwella pensiynau, mae darpariaethau statudol yn ei gwneud yn ofynnol codi'r swm sy'n daladwy gan yr Awdurdod i'r gronfa bensiwn neu'r pensiynwr yn y flwyddyn, nid y swm a gyfrifir yn unol â'r safonau cyfrifyddu perthnasol, ar Falans y Gronfa Gyffredinol. Yn y Datganiad Newidiadau i Gronfeydd, mae angen neilltuadau i ac o'r Gronfa Wrth Gefn Bensiynau er mwyn dileu'r debydau a chredydau tybiannol ar gyfer budd-daliadau dod â swyddi i ben o ran gwelliannau i bensiynau, a rhoi yn eu lle ddebydau ar gyfer yr arian parod a dalwyd i'r gronfa bensiwn a phensiynwyr ac unrhyw symiau o'r fath sy'n daladwy ond heb eu talu ar ddiwedd y flwyddyn.

Budd-daliadau Ôl Gyflogaeth

Mae gweithwyr y Cyngor yn aelodau o ddau gynllun pensiwn ar wahân:

- Cynllun Pensiwn Athrawon, a weinyddir gan *Capita Teachers' Pensions* ar ran yr Adran Addysg.
- Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol, a weinyddir gan Gyngor Sir Caerfyrddin.

Mae'r ddau gynllun yn darparu budd-daliadau penodol i'r aelodau (cyfandaliadau ymddeol a phensiynau), a enillwyd wrth iddynt weithio i'r Cyngor.

Fodd bynnag, mae'r trefniadau ar gyfer cynllun yr athrawon yn golygu na ellir nodi'r rhwymedigaethau ar gyfer y budd-daliadau hyn yn benodol i'r Awdurdod. Felly cyfrifyddir ar gyfer y cynllun fel pe bai'n gynllun cyfraniadau diffiniedig ac ni chaiff unrhyw rwymedigaeth o ran talu budd-daliadau yn y dyfodol ei chydabod yn y Fantolen a chodir cyfraniadau'r cyflogwr sy'n daladwy i bensiynau athrawon yn y flwyddyn ar y gwasanaeth addysg yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr

Cynllun Pensiwn Dyfed

Mae Cynllun Pensiwn Dyfed yn cael ei gyfrif yn gynllun budd-daliadau penodol.

Mae rhwymedigaethau Cronfa Bensiwn Dyfed, sydd i'w priodoli i'r Cyngor, yn cael eu cynnwys yn y Fantolen ar sail actiwaraidd gan ddefnyddio'r dull rhagamcanu unedau – h.y. asesiad o'r hyn a delir yn y dyfodol mewn perthynas â'r budd-daliadau ymddeol y mae'r gweithwyr wedi'u hennill hyd yn hyn, yn seiliedig ar ragdybiaethau ynghylch cyfraddau

marwolaeth, cyfraddau trosiant gweithwyr, ac ati, a rhagamcanion enillion gweithwyr presennol.

Caiff gwerth y rhwymedigaethau ei ddisgowntio i gyfateb â phrisiau cyfredol gan ddefnyddio cyfradd ddisgownt 3.3% (sy'n seiliedig ar y gyfradd enillion ddangosol ar fondiau corfforaethol safon uchel [Bond Corfforaethol AA]).

Mae asedau Cronfa Bensiwn Dyfed sydd yn briodol i'r Cyngor yn cael eu cynnwys yn y Fantolen yn ôl eu gwerth teg:

- gwarannau a ddyfynnwyd – y pris cynnig
- gwarannau na ddyfynnwyd – amcangyfrif proffesiynol
- gwarannau cyfunol – y pris cynnig
- eiddo – gwerth y farchnad.

Mae'r newid yn rhwymedigaethau net pensiynau yn cael ei rannu mewn i'r cydrannau canlynol:

Cost gwasanaethau sef:

- costau gwasanaeth cyfredol - y cynnydd yn y rhwymedigaethau yn sgil y blynyddoedd o wasanaeth a enillwyd eleni - wedi'u pennu i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr y gwasanaethau sy'n cyflogi'r gweithwyr.
- cost gwasanaeth y gorffennol – y cynnydd yn y rhwymedigaethau yn deillio o benderfyniadau yn y flwyddyn gyfredol y mae eu heffaith yn gysylltiedig â blynyddoedd gwasanaeth a enillwyd mewn blynyddoedd cynharach – yn cael ei debydu i'r Warged neu Ddiffyg ar y Ddarpariaeth Gwasanaethau yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr fel rhan o'r Costau Heb eu Dosbarthu.
- y llog net ar y rhwymedigaeth buddion diffiniedig net (yr ased), h.y. cost y llog net i'r Awdurdod – y newid yn ystod y cyfnod yn y rhwymedigaeth buddion diffiniedig net (yr ased) sy'n deillio o dreigl amser, wedi'i gofnodi dan linell Incwm a Gwariant Cyllido a Buddsoddi y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr – cyfrifir hyn drwy gymryd y gyfradd ostyngol a ddefnyddir i fesur yr ymrwymiad buddion diffiniedig ar ddechrau'r cyfnod a'i defnyddio ar gyfer y rhwymedigaeth buddion diffiniedig net (yr ased) ar ddechrau'r cyfnod – gan ystyried unrhyw newidiadau yn y rhwymedigaeth buddion diffiniedig net (yr ased) yn ystod y cyfnod o ganlyniad i'r cyfraniadau a'r buddion a delir.

Ailfesur sef:

- yr adenillion ar asedau'r cynllun – ac eithrio'r symiau sydd wedi'u cynnwys yn y llog net ar y rhwymedigaeth/(ased) buddion diffiniedig net – i'w cofnodi dan y Gronfa Bensiynau dan y pennawd Incwm a Gwariant Cynhwysfawr Eraill.
- enillion a cholledion actiwaraidd – newidiadau yn y rhwymedigaeth bensiynau net sy'n digwydd oherwydd nad yw pethau wedi cyd-fynd â'r rhagdybiaethau a wnaed adeg y prisio actiwaraidd diwethaf neu oherwydd bod yr actiwaraidd wedi diweddarau eu rhagdybiaethau – i'w cofnodi dan y Gronfa Bensiynau dan y pennawd Incwm a Gwariant Cynhwysfawr Eraill.

- cyfraniadau a dalwyd i Gronfa Bensiwn Dyfed – arian parod a dalwyd fel cyfraniadau cyflogwr i'r gronfa bensiwn i setlo rhwymedigaethau; ni chyfrifir amdanynt fel traul.

Mewn perthynas â budd-daliadau ymddeoliad, mae darpariaethau statudol yn ei gwneud yn ofynnol i godi'r swm sy'n daladwy gan yr Awdurdod i'r gronfa bensiwn neu'n uniongyrchol i'r pensiynwr yn y flwyddyn, nid y swm a gyfrifir yn unol â'r safonau cyfrifyddu perthnasol, ar Falans Cronfa'r Cyngor. Yn y Datganiad Newidiadau i Gronfeydd, mae hyn yn golygu bod yna neilltuadau i ac o'r Gronfa Wrth Gefn Bensiynau er mwyn dileu'r debydau a chredydau tybiannol ar gyfer budd-daliadau ymddeoliad a rhoi yn eu lle ddebydau ar gyfer yr arian parod a dalwyd i'r gronfa bensiwn a phensiynwyr ac unrhyw symiau o'r fath sy'n daladwy ond heb eu talu ar ddiwedd y flwyddyn. Felly mae'r balans negyddol sy'n codi ar y Gronfa Wrth Gefn Bensiynau yn mesur yr effaith fuddiannol ar y Gronfa Gyffredinol o fod yn ofynnol i gyfrifyddu ar gyfer budd-daliadau ymddeoliad ar sail llifoedd arian yn hytrach nag wrth i gyflogeion ennill budd-daliadau.

Budd-daliadau Dewisol

Mae gan yr Awdurdod hefyd bwerau cyfyngedig i ddewis talu budd-daliadau ymddeol i weithiwr sy'n ymddeol yn gynnar. Os bernir y bydd unrhyw rwymedigaeth yn codi yn sgil talu budd-dal i unrhyw aelod o staff (gan gynnwys athrawon) caiff ei gronni yn y flwyddyn y penderfynwyd gwneud y taliad a'i gyfrif yn unol â'r polisiau sy'n gymwys i Gronfa Bensiwn Dyfed.

6.1.18 Buddiannau mewn Cwmnïau ac Endidau eraill

Mae gan yr Awdurdod fuddiannau perthnasol yn *CWM Environmental* a hynny ar ffurf is-gwmnïau sy'n ei gwneud yn ofynnol i ddarparu cyfrifon grŵp. Fodd bynnag nid oes Cyfrifon Grŵp wedi cael eu paratoi, gan na fyddai'r cyfuno yn cael effaith sylweddol ar sefyllfa ariannol yr Awdurdod, nac ar allu'r sawl sy'n darllen y cyfrifon i weld yr holl weithgareddau economaidd a'r risgiau y mae'r Awdurdod yn agored iddynt.

6.1.19 Gweithrediadau a Reolir ar y Cyd ac Asedau a Reolir ar y Cyd

Gweithrediadau a reolir ar y cyd yw gweithgareddau y mae'r Awdurdod yn eu cyflawni ar y cyd gyda mentrwyr eraill sy'n golygu defnyddio asedau ac adnoddau'r mentrwyr yn hytrach na sefydlu endid ar wahân. Mae'r Awdurdod yn cydnabod ar ei Fantolen yr asedau mae'n eu rheoli a'r rhwymedigaethau arno ac yn debydu a chredydu'r gwariant mae'n ei wneud a'r gyfran o'r incwm mae'n ei hennill o weithgarwch y gweithgaredd yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.

Asedau a reolir ar y cyd yw eitemau o eiddo, peiriannau neu gyfarpar a reolir ar y cyd gan yr Awdurdod a mentrwyr eraill, gyda'r asedau'n cael eu defnyddio i gael buddiannau i'r mentrwyr. Nid yw'r gyd-fenter yn golygu sefydlu endid ar wahân. Mae'r Awdurdod yn cyfrifyddu ar gyfer ei gyfran ef yn unig o'r asedau a reolir ar y cyd, y rhwymedigaethau arno a'r treuliau mae'n gorfod eu talu ar ei ran ei hun neu ar y cyd gydag eraill mewn perthynas â'i fudd yn y gyd-fenter a'r incwm mae'n ei ennill o'r fenter.

Rydym wedi clustnodi'r trefniadau canlynol y gallai y diffiniad uchod fod yn berthnasol iddynt at ddibenion y cyfrifon:-

- ERW – consortiwm addysg rhanbarthol Canolbarth a De-orllewin Cymru

	ERW		Partneriaeth Wastraff Ranbarthol		
	2014-2015		2014-2015		
	Cyfanswm £'000	Rhan CSC £'000	Cyfanswm £'000	Rhan CSC £'000	
Gwariant	431	90	13	3	
Incwm	(262)	(55)	0	0	
Gwarged/Diffyg am y flwyddyn	169	35	13	3	
Asedau Cyfredol	476	99	0	0	
Rhwymedigaethau Cyfredol	(64)	(13)	0	0	
Cyfanswm Asedau I lai Rhwymdigaethau	412	86.2	0	0	
Cronfeydd	412	86	0	0	
Cyfanswm Cyllido	412	86	0	0	

Cafodd cau'r Bartneriaeth Gwastraff Ranbarthol ei gadarnhau'n ffurfiol mewn cyfarfod arbennig a gynhaliwyd ar 24 Tachwedd 2014, wedi i'r cynigydd a ffefrid dynnu'n ôl.

Nid yw'r rhestr uchod yn cynnwys popeth – ymhlith y trefniadau posibl eraill mae Consortiwm Prynu Cymru. At ddiben llunio'r cyfrifon hyn, ni ychwanegwyd cofnodion mewn perthynas â'r trefniadau hyn ac eithrio'r gwariant a'r incwm uniongyrchol sy'n berthnasol i bob cynllun. Nid yw'r addasiadau yn rhai perthnasol ac ni fyddent yn effeithio ar sefyllfa ariannol yr Awdurdod, nac ar allu'r sawl sy'n darllen y cyfrifon i weld holl weithgaredd economaidd yr Awdurdod a'r risg y mae'n agored iddi.

6.1.20 **Rhwymedigaeth Amodol**

Mae rhwymedigaeth amodol yn codi lle bo rhywbeth wedi digwydd sy'n gosod rhwymedigaeth bosibl ar yr awdurdod na fydd ei bodolaeth yn cael ei chadarnhau ond wrth i bethau ansicr yn y dyfodol, nad ydynt yn llwyr o dan reolaeth yr awdurdod, ddigwydd neu beidio.

Mae rhwymedigaethau amodol hefyd yn codi mewn amgylchiadau lle câi darpariaeth ei gwneud fel arall ond naill ai nad yw'n debygol y byddai angen all-lif adnoddau neu na ellir mesur swm y rhwymedigaeth yn ddibynadwy.

Ni chaiff rhwymedigaethau amodol eu cydnabod yn y Fantolen ond yn hytrach eu datgelu mewn nodyn i'r cyfrifon.

6.1.21 **TAW**

Nid yw'r incwm a'r gwariant yn cynnwys unrhyw symiau TAW, gan fod pob TAW yn daladwy i Gyllid a Thollau ei Mawrhydi, a gellir adennill ganddynt hwy bob TAW a dalwyd.

6.1.22 **Cynllun Effeithlonrwydd Ynni'r Ymrwymiad Lleihau Carbon**

Mae'n ofynnol i'r Awdurdod gymryd rhan yng Nghynllun Effeithlonrwydd Ynni'r Ymrwymiad Lleihau Carbon. Ar hyn o bryd mae'r cynllun hwn yn ei ail gyfnod, a ddaw i ben ar 31 Mawrth 2019. Mae'n ofynnol i'r Awdurdod brynu lwfansau, un ai'n rhagolygol neu'n ôl-weithredol, a'u hildio ar sail allyriadau h.y. y carbon deuocsid a gynhyrchir pan ddefnyddir ynni. Wrth i garbon deuocsid gael ei allyrru (h.y. pan ddefnyddir ynni) cydnabyddir rhwymedigaeth a chost. Bydd y rhwymedigaeth yn cael ei thalu drwy ildio lwfansau. Mesurir y rhwymedigaeth ar sail yr amcangyfrif gorau o'r gwariant a fyddai'n ofynnol i gyflawni'ch ymrwymadau, fel rheol yn unol â phris presennol y farchnad o ran nifer y lwfansau sy'n ofynnol i dalu'ch rhwymedigaeth ar y dyddiad adrodd. Mae'r gost i'r Awdurdod yn cael ei chydabod a'i nodi dan gostau gwasanaethau'r Awdurdod ac fe'i dosrennir i'r gwasanaethau ar sail yr ynni a ddefnyddir.

6.2 Dyfarniadau Beirniadol wrth Ddefnyddio Polisiâu Cyfrifyddu

Wrth ddefnyddio'r polisiâu cyfrifyddu a nodir yn Nodyn 6.1, bu'n rhaid i'r Awdurdod wneud rhai dyfarniadau penodol ynglŷn â thrafodion cymhleth neu'r rheiny sy'n destun ansicrwydd ynglŷn â digwyddiadau yn y dyfodol. Dyma'r dyfarniadau beirniadol a wneir yn y Datganiad o Gyfrifon:

Mae yna lawer iawn o ansicrwydd ynglŷn â lefelau cyllid i lywodraeth leol yn y dyfodol. Fodd bynnag, mae gan yr Awdurdod strategaeth gyllidebol dair blynedd gadarn gyda chynigion o ran effeithlonrwydd a rhesymoli gwasanaethau er mwyn sicrhau cyllideb fantoledig, ac felly mae wedi penderfynu nad yw'r ansicrwydd hwn yn ddigon eto i roi arwydd y gallai fod amhariad ar asedau'r Awdurdod oherwydd angen pellach i gau cyfleusterau a lleihau lefelau'r ddarpariaeth gwasanaethau.

Ym mis Hydref 2008 methodd sector bancio Gwlad yr Iâ â chyflawni ei rwymedigaethau. Roedd £4 miliwn a hefyd llog o arian y Cyngor wedi'i fuddsoddi yng nghwmni Kaupthing, Singer and Friedlander (KSF) ar y pryd. Erbyn diwedd 2014-2015 roedd y gweinyddwyr wedi ad-dalu £3.3 miliwn a hefyd llog. Gweler Nodyn 6.47.

Ar hyn o bryd mae ysgolion gwirfoddol a reolir ac ysgolion gwirfoddol a gynorthwyr wedi'u heithrio o fantolen yr Awdurdod ers 2009-10. Er bod gan yr Awdurdod rwymedigaethau a risgiau o ran costau eiddo megis gwaith atgyweirio a chynnal a chadw, nid yw'r Awdurdod yn berchen ar yr ysgolion ac nid oes hawl ganddo i unrhyw ddarpar fuddion economaidd sydd ynghlwm wrth yr asedau.

6.3 Tybiaethau a Wnaethpwyd am y Dyfodol a Ffynonellau Mawr Eraill Ansicrwydd wrth Amcangyfrif

Yn y Datganiad o Gyfrifon ceir ffigurau amcangyfrifedig sydd wedi'u seilio ar dybiaethau mae'r Awdurdod wedi'u gwneud am y dyfodol neu sy'n ansicr mewn rhyw ffordd arall. Gwneir amcangyfrifon gan gymryd mewm i ystyriaeth profiad hanesyddol, tueddiadau cyfredol a ffactorau perthnasol eraill. Fodd bynnag, oherwydd na ellir pennu balansau â sicrwydd, gallai'r gwir ganlyniadau fod yn sylweddol wahanol i'r tybiaethau a'r amcangyfrifon.

Mae'r eitemau ym Mantolen yr Awdurdod ar 31 Mawrth 2015 y mae risg sylweddol y cânt eu haddasu'n sylweddol yn y flwyddyn ariannol i ddod fel a ganlyn:

Eitem	Elfennau ansicr	Effaith os bydd y gwir ganlyniadau'n wahanol i'r tybiaethau
Rhwymedigaeth Pensiynau	Mae'r amcangyfrif o'r rhwymedigaeth net i dalu pensiynau'n dibynnu ar nifer o ddyfarniadau cymhleth sy'n ymwneud â'r gyfradd ddisgowntio a ddefnyddir, y gyfradd yr amcangyfrifir y bydd cyflogau'n codi, newidiadau i oed ymdeol, cyfraddau marwolaethau a'r enillion a ddisgwylir ar asedau'r gronfa bensiwn. Mae cwmni o actiwariaid ymgynghorol wedi cael ei gyflogi i roi cyngor arbenigol i'r Awdurdod am y tybiaethau i gael eu defnyddio.	Gellir mesur effeithiau newidiadau i dybiaethau unigol ar y rhwymedigaeth bensiynau net. Er enghraifft, pe bai tybiaeth y gyfradd ddisgowntio yn codi 0.1%, byddai'r rhwymedigaeth bensiynau'n gostwng £20.7miliwn am 2014-15. Fodd bynnag, mae'r tybiaethau'n rhyngweithio mewn ffyrdd cymhleth. Yn ystod 2014-15, dywedodd actiwariaid yr Awdurdod fod y rhwymedigaeth pensiynau net wedi codi £153 miliwn oherwydd diweddarau'r addasiadau.

6.4 Addasiadau rhwng y Sail Cyfrifyddu a'r Sail Ariannu yn unol â'r Rheoliadau

Mae'r nodyn hwn yn sôn am yr addasiadau gaiff eu gwneud i gyfanswm yr incwm a gwariant cynhwysfawr a gydnabyddir gan yr Awdurdod yn ystod y flwyddyn. Caiff yr addasiadau eu gwneud yn unol â'r arferion cyfrifyddu priodol i'r adnoddau a enwir yn y darpariaethau statudol fel rhai sydd ar gael i'r Awdurdod i dalu am ei wariant cyfalaf a referniw yn y dyfodol.

	Cronfeydd y gellir eu defnyddio					
	Balans Cronfa'r Cyngor	Cyfrif Refeniw Tai	Cronfa Derbyniadau Cyfalaf	Cronfa Atgyweiriadau Mawr	Grantiau Cyfalaf na Cymhwyswyd	Symudiad yn Cronfeydd na ellir eu defnyddio
2014-15	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
Addasiadau sy'n ymwneud yn bennaf â'r Cyfrif Addasiadau Cyfalaf:						
Gwrthdroi eitemau a ddebydwyd neu a gredydwyd i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr:						
Taliadau am ddibrisiant a niwed i asedau nad ydynt yn gyfredol	(26,754)	(17,635)	0	0	0	44,389
Colledion ar ôl ailbriso Eiddo, Offeriant a Chyfarpar	(51,071)	(4,315)	0	0	0	55,386
Symudiadau yng ngwerth Eiddo Buddsoddi ar y farchnad	(168)	0	0	0	0	168
Grantiau cyfalaf a chyfraniadau	38,056	643	0	0	0	(38,699)
Gwariant referniw a ariannwyd o'r cyfalaf o dan statud	(2,932)	(56)	0	0	0	2,988
Symiau'r asedau nad ydynt yn gyfredol a ddiddymwyd drwy waredu neu werthu fel rhan o'r elw/colled i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	(4,052)	(2,121)	0	0	0	6,173
Mewnosod eitemau na ddebydwyd na chredydwyd i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr:	0	0	0	0	0	0
Darpariaeth statudol ar gyfer ariannu buddsoddiadau cyfalaf	10,167	2,592	0	0	0	(12,759)
Gwariant cyfalaf a godir ar falansau Cronfa'r Cyngor a'r Cyfrif Refeniw Tai	8,436	8,986	0	0	0	(17,422)

	Cronfeydd y gellir eu defnyddio					
	Balans Cronfa'r Cyngor	Cyfrif Refeniw Tai	Cronfa Derbyniadau Cyfalaf	Cronfa Atgyweiriadau Mawr	Grantiau Cyfalaf na Cymhwyswyd	Symydiad yn Cronfeydd na ellir eu defnyddio
2014-15	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
Addasiadau sy'n ymwneud yn bennaf â'r Cyfrif Grantiau Cyfalaf na Cymhwyswyd:						
Grantiau a chyfraniadau cyfalaf nas cymhwyswyd a gredydwyd i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	340	0	0	0	(340)	0
Grantiau a gymhwyswyd i'r cyllid cyfalaf a drosglwyddwyd i'r Cyfrif Addasiadau Cyfalaf	0	0	0	0	390	(390)
Addasiadau sy'n ymwneud yn bennaf â'r Gronfa Derbyniadau Cyfalaf:						
Trosglwyddo elw ariannol o werthu eiddo a gredydwyd fel rhan o'r elw/colled ar waredu i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.	11,045	2,139	(13,184)	0	0	0
Derbyniadau Cyfalaf Statudol	73	0	(127)	0	0	54
Defnyddio'r Gronfa Derbyniadau Cyfalaf i ariannu gwariant cyfalaf newydd	0	0	4,641	0	0	(4,641)
Cyfraniad o'r Gronfa Derbyniadau Cyfalaf tuag at y costau gweinyddol o waredu asedau nad ydynt yn gyfredol.	0	0	56	0	0	(56)
Derbyniadau Cyfalaf a Neilltuwyd	0	0	1,471	0	0	(1,471)
Trosglwyddo o'r Gronfa Derbyniadau Cyfalaf Gohiriedig ar ôl derbyn arian.	0	0	(22)	0	0	22

	Cronfeydd y gellir eu defnyddio					
	Balans Cronfa'r Cyngor	Cyfrif Refeniw Tai	Cronfa Derbyniadau Cyfalaf	Cronfa Atgyweiriadau Mawr	Grantiau Cyfalaf na Cymhwysyd	Symydial yn Cronfeydd na ellir eu defnyddio
2014-15	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
Addasiadau sy'n ymwneud yn bennaf â'r Gronfa Atgyweiriadau Mawr:						
Gwrthdroi'r Lwfans Atgyweiriadau Mawr a gredydwyd i'r Cyfrif Refeniw Tai	0	6,190	0	(6,190)	0	0
Defnyddio'r Gronfa Atgyweiriadau Mawr i ariannu'r gwariant cyfalaf newydd	0	0	0	6,190	0	(6,190)
Addasiadau sy'n ymwneud yn bennaf â'r Cyfrif Addasiadau Offerynnau Ariannol:						
Swm sy'n dangos sut mae'r costau ariannol a godir ar y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr yn wahanol i'r costau sydd i'w codi yn ystod y flwyddyn yn unol â'r gofynion statudol.	77	(40)	0	0	0	(37)
Addasiadau sy'n ymwneud yn bennaf â'r Gronfa Bensiynau:						
Gwrthdroi eitemau sy'n ymwneud â buddiannau ymddeol a ddebydwyd neu a gredydwyd i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr. (gweler Nodyn 6.45)	(33,297)	(666)	0	0	0	33,963
Cyfraniadau pensiwn y cyflogwr a thaliadau uniongyrchol i bensiynwyr sy'n daladwy yn ystod y flwyddyn.	23,762	455	0	0	0	(24,217)
Addasiadau sy'n ymwneud yn bennaf â'r Gronfa Absenoldebau Cronedig:						
Swm sy'n dangos sut mae'r taliadau i swyddogion a godir ar y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr ar sail gronedig yn wahanol i'r taliadau sydd i'w codi yn ystod y flwyddyn yn unol â'r gofynion statudol.	(502)	4	0	0	0	498
Cyfanswm yr Addasiadau	(26,820)	(3,824)	(7,165)	0	50	37,759

	Cronfeydd y gellir eu defnyddio					
	Balans Cronfa'r Cyngor	Cyfrif Refeniw Tai	Cronfa Derbyniadau Cyfalaf	Cronfa Atgyweiriadau Mawr	Grantiau Cyfalaf na Cymhwyswyd	Symudiad yn Cronfeydd na ellir eu defnyddio
2013-14	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
Addasiadau sy'n ymwneud yn bennaf â'r Cyfrif Addasiadau Cyfalaf:						
Gwrthdroi eitemau a ddebydwyd neu a gredydwyd i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr:						
Taliadau am ddibrisiant a niwed i asedau nad ydynt yn gyfredol	(25,371)	(16,560)	0	0	0	41,931
Colledion ar ôl ailbriso Eiddo, Offeriant a Chyfarpar	(28,199)	(3,939)	0	0	0	32,138
Symudiadau yng ngwerth Eiddo Buddsoddi ar y farchnad	(7,136)	0	0	0	0	7,136
Grantiau cyfalaf a chyfraniadau	24,355	71	0	0	0	(24,426)
Gwariant refeniw a ariannwyd o'r cyfalaf o dan statud	(818)	(63)	0	0	0	881
Symiau'r asedau nad ydynt yn gyfredol a ddiddymwyd drwy waredu neu werthu fel rhan o'r elw/colled i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	(1,909)	(2,294)	0	0	0	4,203
Mewnosod eitemau na ddebydwyd na chredydwyd i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr:	0	0	0	0	0	0
Darpariaeth statudol ar gyfer ariannu buddsoddiadau cyfalaf	10,345	2,426	0	0	0	(12,771)
Gwariant cyfalaf a godir ar falansau Cronfa'r Cyngor a'r Cyfrif Refeniw Tai	1,228	9,040	0	0	0	(10,268)

	Cronfeydd y gellir eu defnyddio					
	Balans Cronfa'r Cyngor	Cyfrif Refeniw Tai	Cronfa Derbyniadau Cyfalaf	Cronfa Atgyweiriadau Mawr	Grantiau Cyfalaf na Cymhwyswyd	Symudiad yn Cronfeydd na ellir eu defnyddio
2013-14	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
Addasiadau sy'n ymwneud yn bennaf â'r Cyfrif Grantiau Cyfalaf na Cymhwyswyd:						
Grantiau a chyfraniadau cyfalaf nas cymhwyswyd a gredydwyd i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	996	0	0	0	(996)	0
Grantiau a gymhwyswyd i'r cyllid cyfalaf a drosglwyddwyd i'r Cyfrif Addasiadau Cyfalaf	0	0	0	0	291	(291)
Addasiadau sy'n ymwneud yn bennaf â'r Gronfa Derbyniadau Cyfalaf:						
Trosglwyddo elw ariannol o werthu eiddo a gredydwyd fel rhan o'r elw/colled ar waredu i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.	7,854	2,248	(10,102)	0	0	0
Derbyniadau Cyfalaf Statudol	44	0	(84)	0	0	40
Defnyddio'r Gronfa Derbyniadau Cyfalaf i ariannu gwariant cyfalaf newydd	0	0	1,658	0	0	(1,658)
Cyfraniad o'r Gronfa Derbyniadau Cyfalaf tuag at y costau gweinyddol o waredu asedau nad ydynt yn gyfredol.	0	0	63	0	0	(63)
Derbyniadau Cyfalaf a Neilltuwyd	0	0	1,659	0	0	(1,659)
Trosglwyddo o'r Gronfa Derbyniadau Cyfalaf Gohiriedig ar ôl derbyn arian.	0	0	(15)	0	0	15

	Cronfeydd y gellir eu defnyddio					
	Balans Cronfa'r Cyngor	Cyfrif Refeniw Tai	Cronfa Derbyniadau Cyfalaf	Cronfa Atgyweiriadau Mawr	Grantiau Cyfalaf na Cymhwyswyd	Symudiad yn Cronfeydd na ellir eu defnyddio
2013-14	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
Addasiadau sy'n ymwneud yn bennaf â'r Gronfa Atgyweiriadau Mawr:						
Gwrthdroi'r Lwfans Atgyweiriadau Mawr a gredydwyd i'r Cyfrif Refeniw Tai	0	6,200	0	(6,200)	0	0
Defnyddio'r Gronfa Atgyweiriadau Mawr i ariannu'r gwariant cyfalaf newydd	0	0	0	6,200	0	(6,200)
Addasiadau sy'n ymwneud yn bennaf â'r Cyfrif Addasiadau Offerynnau Ariannol:						
Swm sy'n dangos sut mae'r costau ariannol a godir ar y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr yn wahanol i'r costau sydd i'w codi yn ystod y flwyddyn yn unol â'r gofynion statudol.	159	(39)	0	0	0	(120)
Addasiadau sy'n ymwneud yn bennaf â'r Gronfa Bensiynau:						
Gwrthdroi eitemau sy'n ymwneud â buddiannau ymddeol a ddebydwyd neu a gredydwyd i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr. (gweler Nodyn 6.45)	(41,526)	(833)	0	0	0	42,359
Cyfraniadau pensiwn y cyflogwr a thaliadau uniongyrchol i bensiynwyr sy'n daladwy yn ystod y flwyddyn.	22,997	436	0	0	0	(23,433)
Addasiadau sy'n ymwneud yn bennaf â'r Gronfa Absenoldebau Cronedig:						
Swm sy'n dangos sut mae'r taliadau i swyddogion a godir ar y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr ar sail gronedig yn wahanol i'r taliadau sydd i'w codi yn ystod y flwyddyn yn unol â'r gofynion statudol.	1,762	26	0	0	0	(1,788)
Cyfanswm yr Addasiadau	(35,219)	(3,281)	(6,821)	0	(705)	46,026

6.5 Gweithrediadau Masnachu

Mae gan yr Awdurdod amryw o weithrediadau masnachu, a restrir yn y tabl isod. Mae trosiant y gweithgareddau masnachu hyn yn deillio yn bennaf o renti, ffioedd a thaliadau a godir ac maent naill ai'n ymgymeriadau gyda'r cyhoedd a thrydydd partion eraill neu'n weithrediadau masnachu mewnol, a sefydlwyd yn wreiddiol fel Gwasanaethlu. Nid yw cartrefi preswyl y Gwasanaethau Cymdeithasol yn gweithredu fel gweithgaredd masnachu o fewn yr Awdurdod. Ar hyn o bryd, mae'r holl gostau sydd i'w priodoli i redeg y cartrefi hyn yn cael eu cynnwys yn uniongyrchol yng nghyllideb y Gwasanaethau Cymdeithasol. Ceir ffigurau alldro gwirioneddol y gweithrediadau masnachu hyn isod:

2013-14 Cyfanswm Gwariant Gros	2013-14 Cyfanswm Incwm Gros	2013-14 Cyfanswm (Incwm)/ Gwariant Net		2014-15 Cyfanswm Gwariant Gros	2014-15 Cyfanswm Incwm Gros	2014-15 Cyfanswm (Incwm)/ Gwariant Net
£'000	£'000	£'000		£'000	£'000	£'000
			Gweithgareddau/Adain			
			Gwasanaethau Eiddo a			
45,942	(47,822)	(1,880)	Hydroleg	38,707	(40,037)	(1,330)
			Atgyweirio a Chynnal			
1,306	(1,522)	(216)	Cerbydau	1,326	(1,655)	(329)
3,324	(3,191)	133	Glanhau Adeiladau	3,466	(3,287)	179
5,546	(5,284)	262	Rheoli'r Fflyd	5,199	(5,181)	18
1,168	(1,243)	(75)	Dylunio Sifil	1,062	(1,235)	(173)
2,562	(581)	1,981	Eiddo Masnachol	505	(547)	(42)
556	(307)	249	Yr Ystâd Wledig	692	(307)	385
839	(579)	260	Marchnadoedd Nwyddau	826	(601)	225
50	(131)	(81)	Marchnadoedd Da Byw	70	(252)	(182)
1,056	(1,535)	(479)	Safleoedd Diwydiannol	1,074	(1,521)	(447)
62,349	(62,195)	154		52,927	(54,623)	(1,696)

6.6 Treth y Cyngor

Daw incwm Treth y Cyngor trwy godi tâl ar eiddo preswyl yn ôl gwerth yr eiddo ac mae'r gwerth hwnnw wedi'i rannu yn naw band prisio yr amcangyfrifwyd eu gwerth ar 1 Ebrill, 2003. Cyfrifir y taliadau drwy rannu faint o incwm y bydd ei angen ar Gyngor Sir Caerfyrddin ac Awdurdod Heddlu Dyfed-Powys dros y flwyddyn nesaf â sylfaen Treth y Cyngor. Sylfaen Treth y Cyngor yw cyfanswm nifer yr anheddau ym mhob band prisio, wedi'i addasu yn ôl rhyw gyfran i drosi'r rhif i swm cyfatebol ar gyfer band D ac addasu ar gyfer disgownt – sef £69,905 yn 2014-15 (£68,382 ar gyfer 2013-14). Mae Treth y Cyngor sy'n daladwy gan aelwyd yn cael ei chyfrif drwy luosi swm sylfaenol annedd band D (£1,026.48 ar gyfer Cyngor Sir Caerfyrddin) â'r gyfran a bennir ar gyfer y band penodol.

Mae biliau Treth y Cyngor yn seiliedig ar y lluosyddion canlynol ar gyfer y bandiau o A i I. Mae'r tabl canlynol yn dangos y lluosydd sy'n berthnasol i bob band, ynghyd â'r nifer cyfwerth o breswylfeydd Band 'D' ym mhob band. Yn ogystal, mae un band is (A-) a luniwyd i gynnig y gostyngiad priodol mewn perthynas â phreswylfeydd i bobl ag anabledd, lle mae deddfwriaeth yn caniatáu gostyngiad o ran pennu band, i'r band sy'n union o dan y band y gosodwyd y breswylfa ynddo yn ôl ei gwerth gwirioneddol.

Band	A-	A	B	C	D	E	F	G	H	I
Lluosydd	5/9	6/9	7/9	8/9	9/9	11/9	13/9	15/9	18/9	21/9
Preswylfeydd Band D	14	4,738	15,972	13,518	12,069	13,656	8,024	3,135	482	90

Dadansoddiad o'r enillion net o Dreth y Cyngor:

	2013-14 £'000	2014-15 £'000
Treth y Cyngor sy'n Gasgladwy	89,139	93,185
	<hr/>	<hr/>
	89,139	93,185
Llai:		
Symudiad yn Lwfans Amhariad	(818)	(511)
Enillion Net o Dreth y Cyngor (gan gynnwys praeseptau)	<hr/><hr/>88,321	<hr/><hr/>92,674

6.7 Trethi Annomestig Cenedlaethol (NNDR)

Trefnir yr NNDR yn ôl dealltwriaeth genedlaethol. Mae'r llywodraeth yn pennu swm y dreth (47.3c ar gyfer gwerthoedd trethol yn 2014-15 a 46.4c ar gyfer gwerthoedd trethol yn 2013-14) ac, yn amodol ar effeithiau trefniadau trosiannol, mae busnesau lleol yn talu trethi sy'n cael eu cyfrifo drwy luosi eu gwerth trethol (sydd wedi'i adbriso o 1 Ebrill 2010) â'r swm hwnnw. Y Cyngor sy'n gyfrifol am gasglu'r trethi oddi wrth drethdalwyr ei ardal ond wedyn mae'n talu'r arian i gronfa'r NNDR a weinyddir gan Gynulliad Cenedlaethol Cymru. Mae'r Cynulliad Cenedlaethol yn ailddosbarthu'r symiau sy'n daladwy yn ôl i'r awdurdodau lleol ar sail swm penodol am bob pen o'r boblogaeth.

Roedd yr incwm o'r NNDR o £45,454 ar gyfer 2014-2015, ar ôl rhyddhad a darpariaethau, yn seiliedig ar werth trethol cyfartalog o £119,724,923 (£118,502,879 ar gyfer 2013-2014). Ar 31^{ain} Mawrth 2015 cyfanswm y trethi annomestig oedd £120,324,658 (£119,125,188 ar 31^{ain} Mawrth 2014).

Dadansoddiad o'r enillion net o'r Trethi Annomestig:

	2013-14	2014-15
	£'000	£'000
Y Trethi Annomestig sy'n Gasgladwy Llai	44,484	45,454
Y Swm a Dalwyd i Gronfa'r NNDR	(44,697)	(45,341)
Cost y Gwaith Casglu	(376)	(377)
Symudiad yn Lwfans Amhariad	(774)	(107)
	<hr/>	<hr/>
	(1,363)	(371)
Derbyniadau o'r Gronfa	58,512	58,534
Enillion Net o'r NNDR	<hr/> 57,149	<hr/> 58,163

6.8 Eiddo, Offeriant a Chyfarpar

Symudiadau yn 2014-15	Tai Cyngor £'000	Tir ac Adeiladau £'000	Cerbydau peiriannau ac Offer £'000	Seilwaith £'000	Asedau Cymunedol £'000	Asedau Dros Ben £'000	Asedau'n cael eu hadeiladu £'000	CYFANSWM £'000
Gwerth Llyfr Gros 01/04/14	542,781	680,040	18,230	264,699	2,830	20,942	51,063	1,580,585
Ychwanegiadau	24,583	19,042	680	7,122	26	234	30,300	81,987
Codiadau Ailbriso a gydnabwyd yn y Gronfa Ailbrision	172	84,202	0	1	0	216	0	84,591
Colledion Ailbriso a gydnabwyd yn y Gronfa Ailbrision	(483)	(39,130)	0	0	0	(562)	0	(40,175)
Y Codiadau Ailbriso a Gydnabwyd yn y Ddarpariaeth Gwas.	46	1,115	0	0	0	154	0	1,315
Y Colledion Ailbriso a Gydnabwyd yn y Ddarpariaeth Gwas.	(4,360)	(51,088)	0	(565)	0	(688)	0	(56,701)
Datgydnabod Gwaredu	0	0	(452)	0	0	(1,586)	0	(2,038)
Datgydnabod - Eraill	0	0	0	0	0	0	0	0
Ailddosbarthiadau: i ac o Asedau i'w werthu	(1,578)	(38)	0	0	0	(1,489)	0	(3,105)
Ailddosbarthiadau: i ac o Eiddo Buddsoddi	0	0	0	0	32	280	0	312
Ailddosbarthiadau: o Asedau'n cael eu hadeiladu	1,677	11,269	16	(437)	695	2,420	(15,640)	0
Ailddosbarthiadau: EOC	0	0	0	0	0	0	0	0
Ysgrifennu nôl Dibrisiant i'r swm gros a gariwyd ar ailbriso	(389)	(66,312)	(927)	(172)	0	(248)	0	(68,048)
Gwerth Llyfr Gros 31/03/15	562,449	639,100	17,547	270,648	3,583	19,673	65,723	1,578,723

Mae 'Tir ac Adeiladau Eraill' yn cynnwys addasiad o £12 miliwn mewn perthynas â gwall ailbriso yn y gorffennol yn ymwneud ag ysgol gynradd.

Symudiadau yn 2014-15	Tai Cyngor	Tir ac Adeiladau	Cerbydau peiriannau ac Offer	Seilwaith	Asedau Cymunedol	Asedau Dros Ben	Asedau'n cael eu hadeiladu	CYFANSWM
	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
Gwerth Llyfr Gros 31/03/15	562,449	639,100	17,547	270,648	3,583	19,673	65,723	1,578,723
Y Dibrisiant a'r Amhariad Cronedig ar 01/04/14	(64,697)	(74,378)	(9,467)	(58,405)	(332)	(241)	0	(207,520)
Y Tâl Dibrisiant	(17,635)	(19,173)	(1,728)	(5,817)	(23)	(13)	0	(44,389)
Y Dibrisiant a Symudwyd i'r Gronfa Ailbriso	388	66,312	927	172	0	248	0	68,047
Y Dibrisiant a Symudwyd i'r Ddarpariaeth Gwas.	0	0	0	0	0	0	0	0
Datgydnabod Gwaredu	0	0	387	0	0	3	0	390
Datgydnabod - Eraill	0	0	0	0	0	0	0	0
Ailddosbarthiadau: i/o Asedau a Ddelir i'w Gwerthu	0	0	0	0	0	1	0	1
Ailddosbarthiadau: o fewn Eiddo Offeriant a Chyfarpar	0	0	0	0	0	0	0	0
Ailddosbarthiadau: o fewn Eiddo Buddsoddi	0	0	0	0	0	0	0	0
Symudiadau eraill o ran dibrisiant ac amhariadau	0	(7)	0	45	(17)	(21)	0	0
Dibrisiant Cronnol i 31/03/15	(81,944)	(27,246)	(9,881)	(64,005)	(372)	(23)	0	(183,471)
Gwerth Llyfr Net ar 31/03/15	480,505	611,854	7,666	206,643	3,211	19,650	65,723	1,395,252

Symudiadau yn 2013-14	Tai Cyngor	Tir ac Adeiladau	Cerbydau peiriannau ac Offer	Seilwaith	Asedau Cymunedol	Asedau Dros Ben	Asedau'n cael eu hadeiladu	CYFANSWM
	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
Gwerth Llyfr Gros 01/04/13	523,305	699,680	16,379	250,496	4,756	23,554	38,947	1,557,117
Ychwanegiadau	26,421	6,692	2,783	7,807	57	56	20,663	64,479
Codiadau Ailbriso a gydnabwyd yn y Gronfa Ailbrision	481	18,613		0	165	2,551	0	21,810
Colledion Ailbriso a gydnabwyd yn y Gronfa Ailbrision	(555)	(6,299)	0	0	0	(1,368)	0	(8,222)
Y Codiadau Ailbriso a Gydnabwyd yn y Ddarpariaeth Gwas.	106	110	0	0	0	322	0	538
Y Colledion Ailbriso a Gydnabwyd yn y Ddarpariaeth Gwas.	(4,045)	(27,729)	(191)	(156)	(349)	(926)	0	(33,396)
Datgydnabod Gwaredu	0	0	(534)	0	0	0	0	(534)
Datgydnabod - Eraill	0	0	(131)	0	0	0	0	(131)
Ailddosbarthiadau: i ac o Asedau i'w werthu	(2,466)	(113)	0	0	0	(2,151)	0	(4,730)
Ailddosbarthiadau: i ac o Eiddo Buddsoddi	(190)	(1,952)	0	0	40	(1,200)	0	(3,302)
Ailddosbarthiadau: o Asedau'n cael eu hadeiladu	121	2,109	0	6,298	19	0	(8,547)	0
Ailddosbarthiadau: EOC	38	(240)	1,461	254	(1,858)	345	0	0
Ysgrifennu nôl Dibrisiant i'r swm gros a gariwyd ar ailbriso	(435)	(10,831)	(1,537)	0	0	(241)	0	(13,044)
Gwerth Llyfr Gros 31/03/14	542,781	680,040	18,230	264,699	2,830	20,942	51,063	1,580,585

Nodiadau i'r Cyfrifon

Symudiadau yn 2013-14	Tai Cyngor	Tir ac Adeiladau	Cerbydau peiriannau ac Offer	Seilwaith	Asedau Cymunedol	Asedau Dros Ben	Asedau'n cael eu hadeiladu	CYFANSWM
Gwerth Llyfr Gros 31/03/14	542,781	680,040	18,230	264,699	2,830	20,942	51,063	1,580,585
Y Dibrisiant a'r Amhariad Cronedig ar 01/04/13	(48,574)	(68,128)	(9,531)	(52,991)	(326)	(413)	0	(179,963)
Y Tâl Dibrisiant	(16,560)	(17,808)	(2,075)	(5,414)	(6)	(69)	0	(41,932)
Y Dibrisiant a Symudwyd i'r Gronfa Ailbriso	435	11,558	1,537	0	0	241	0	13,771
Y Dibrisiant a Symudwyd i'r Ddarpariaeth Gwas.	0	0	0	0	0	0	0	0
Datgydnabod Gwaredu	0	0	471	0	0	0	0	471
Datgydnabod - Eraill	0	0	131	0	0	0	0	131
Aiddosbarthiadau: i/o Asedau a Ddelir i'w Gwerthu	2	0	0	0	0	0	0	2
Aiddosbarthiadau: o fewn Eiddo Offeriant a Chyfarpar	0	0	0	0	0	0	0	0
Aiddosbarthiadau: o fewn Eiddo Buddsoddi	0	0	0	0	0	0	0	0
Symudiadau eraill o ran dibrisiant ac amhariadau	0	0	0	0	0	0	0	0
Dibrisiant Cronnol i 31/03/14	(64,697)	(74,378)	(9,467)	(58,405)	(332)	(241)	0	(207,520)
Gwerth Llyfr Net ar 31/03/14	478,084	605,662	8,763	206,294	2,498	20,701	51,063	1,373,065

Nodiadau i'r Cvrifon

Dibrisiant

Defnyddiwyd yr oesau defnyddiol a'r cyfraddau dibrisio canlynol wrth gyfrifo dibrisiant:

Ased	Oes (Blynyddoedd)
Tai Cyngor	30
Tir <i>(gan gynnwys Asedau Cymunedol)</i>	diddiwedd
Adeiladau <i>(gan gynnwys Asedau Cymunedol)</i>	30
Offeriant, Celfi a Chyfarpar	5 i 10
Cerbydau	1 i 10
Seilwaith	40

Gwariant Heb ei Wella

Yn yr un modd ag a wnaed yn 2013-14, mae'r Gwariant Nad yw'n Ychwanegu Gwerth wedi'i gynnwys yn yr ychwanegiadau yn y flwyddyn ac yna mae wedi'i ddileu ar y sail ei fod yn golled adbriso. Yn y blynyddoedd blaenorol, dilëwyd y gwariant hwn yn uniongyrchol dan y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.

Ailbrisiadau

Mae'r Awdurdod yn cynnal rhaglen dreigl sy'n sicrhau bod yr holl Eiddo, Peiriannau, ac Offer yn cael eu hailbriso o leiaf bob pum mlynedd. Cafodd yr holl brisiadau eu gwneud yn fewnol. Prisiwyd y tir a'r adeiladau yn unol â'r dulliau a'r sylfeini ar gyfer amcangyfrif a bennwyd gan safonau proffesiynol Sefydliad Brenhinol y Syrfewyr Siartredig. Caiff y cerbydau, y peiriannau, y celfi, a'r offer eu prisio ar sail cost hanesyddol dibrisiedig.

Datganiad o'r Asedau Sefydlog a gedwir yn ôl eu gwerth presennol 2014-15

Mae'r datganiad canlynol yn dangos y camau a gymerwyd o ran rhaglen dreigl yr Awdurdod i ailbriso asedau sefydlog. Ymgwymerir â'r gwaith prisio gan briswyr yr Awdurdod sy'n perthyn i Sefydliad Brenhinol y Syrfewyr Siartredig. Pennir sylfaen y prisio yn y datganiad o bolisiau cyfrifydda.

	Tai Cyngor	Tir ac Adeiladau Eraill	Cerbydau Peiriannau ac Offer	Asedau Gwarged	CYFANSWM
	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
Pennwyd ar gwerth teg ar:					
31 Mawrth 2015	19,668	(40,940)	(683)	(1,269)	(23,224)
31 Mawrth 2014	19,476	(19,640)	1,851	(2,612)	(925)
31 Mawrth 2013	20,711	18,174	(4,093)	432	35,224
31 Mawrth 2012	12,351	(13,051)	(5,373)	403	(5,670)
31 Mawrth 2011	(122,725)	14,859	1,263	22,719	(83,884)
Y Blynyddoedd Blaenorol	612,968	679,698	24,582	0	1,317,248
Gwerth Llyfr Gros ar 31/03/15	562,449	639,100	17,547	19,673	1,238,769

Ymrwymïadau Cyfalaf

Ar 31 Mawrth 2015 roedd y Cyngor wedi ymrwymo drwy gontract i waith cyfalaf oedd yn werth tua £25 miliwn. Roedd y prif gontractau yn cynnwys y cynlluniau canlynol.

	£'000
<u>TAI</u>	
Tai Sector Cyhoeddus	1,214
<u>AMGYLCHEDDOL</u>	
Cryfhau Pontydd	139
Cronfa Trebeddrod	692
Traeth Llanelli	134
<u>GOFAL CYMDEITHASOL</u>	
Cynllun Gofal Hyblyg Ardal Caerfyrddin	216
<u>ADDYSG A GWASANAETHAU PLANT</u>	
Rhaglen Moderneiddio Addysg	
Dyffryn Aman	2,495
Maes Y Gwendraeth	4,429
Bro Dinefwr	9,289
Bro Dinefwr (Archaeolog)	24
Y Strade	1,303
Ffwrnes	163
Carreg Hirfaen	3,244
Porth Tywyn	1,524
Ysgol Newydd De Llanelli	135
<u>CORFFORAETHOL</u>	
Ty Elwyn	240
<u>ADFYWIO</u>	
Canol Tref Llanelli	127
	<u>25,368</u>

6.9 Asedau Treftadaeth

	Casgliadau Celf £'000	Regalia Dinesig £'000	Arddangosion Amgueddfa £'000	Cerfluniau Cyhoeddus £'000	Henebion £'000	Archifau £'000	Arall £'000	Cyfanswm £'000
Y Swm Gros a Gariwyd o ran Cost neu Brisiad 01/04/13	30	16	33	720	1,273	30	3	2,105
Ailddosbarthiadau	0	0	0	0	0	0	0	0
Ychwanegiadau	0	0	31	2	1	0	0	34
Codiadau Adbriso	0	0	0	0	0	0	0	0
Colledion Adbriso	0	0	0	0	0	0	0	0
Y Swm Gros a Gariwyd o ran Cost neu Brisiad 31/03/14	30	16	64	722	1,274	30	3	2,139
Ailddosbarthiadau	0	0	0	0	0	0	0	0
Ychwanegiadau	0	0	7	39	63	0	0	109
Codiadau Adbriso	0	0	0	0	0	0	0	0
Colledion Adbriso	0	0	0	0	0	0	0	0
Y Swm Gros a Gariwyd o ran Cost neu Brisiad 31/03/15	30	16	71	761	1,337	30	3	2,248

Asedau Treftadaeth: Crynodeb Pum Mlynedd o'r Ychwanegiadau a'r Prisiadau

	Casgliadau Celf £'000	Regalia Dinesig £'000	Arddangosion Amgueddfa £'000	Cerfluniau Cyhoeddus £'000	Henebion £'000	Archifau £'000	Arall £'000	Cyfanswm £'000
2014-15	0	0	7	39	63	0	0	109
2013-14	0	0	31	2	1	0	0	34
2012-13	0	0	(40)	0	0	30	0	(10)
2011-12	0	0	30	12	0	0	0	42
2010-11	0	0	0	21	0	0	0	21
Blynyddoedd Blaenorol	30	16	43	687	1,273	0	3	2,052
Y Swm Gros a Gariwyd o ran Cost neu Brisiad 31/03/15	30	16	71	761	1,337	30	3	2,248

Asedau Treftadaeth: Casgliadau archifau

Sefydlwyd y gwasanaeth archifau yn 1959 er mwyn casglu cofnodion o bwysigrwydd hanesyddol. Ers hynny mae'r gwasanaeth wedi crynhoi 8345 o adneuo o gofnodion, a gall pob adnau fod cyn lleied ag un eitem neu gymaint â sawl mil. Bellach mae gan y gwasanaeth tua 400 metr ciwbig o gofnodion wedi eu cadw mewn tair ystafell ddiogel. Mae'r holl eitemau'n unigryw. Mae'r cofnodion a ddelir yn cael eu categorio o dan wahanol benawdau.

Deddf Cofnodion Cyhoeddus 1958:

Treth Tir 1797, Treth Aelwyd 1670, Arolwg Tir y Goron 1560 a Chyfrifiad Sir Gaerfyrddin 1841-1911.

Llysoedd Chwarter Sir Gaerfyrddin: Llyfrau Gorchmynion/Cofnodion 1748 - 1752, 1794 - 1813, ac 1820 - 1971. Ffeiliau a phapurau achosion 1833-1971; Llyfrau nodiadau'r barnwyr, llyfrau'r rheithgorau, cofrestr yr ystus, cofrestrau collfarnau a llyfrau apêl, o'r bedwaredd ganrif ar bymtheg a'r ugeinfed ganrif. Cofnodion cyhoeddus a oedd ar gadw gan y Clerc Heddwch.

Cofrestrau etholiadol Sir Gaerfyrddin o 1851 ymlaen (etholaethau Sir Gaerfyrddin a Llanelli o 1918 tan heddiw)

Cynlluniau rheilffyrdd, ffyrdd, camlesi, porthladdoedd a gwaith cyhoeddus arall 1808-1950

Deddfau Cau Tiroedd a phenderfyniadau 1810-1873

Cofnodion y Cwmnïau Tyrpeg yn ymwneud â Sir Gaerfyrddin

Y Sesiynau Bach: cofnodion a chofrestrau yn Sir Gaerfyrddin yn y bedwaredd ganrif ar bymtheg a'r ugeinfed ganrif.

Cofnodion Ysbytai: cofnodion, adroddiadau, cofnodion ariannol a chynlluniau ar gyfer gwahanol ysbytai.

Cymdeithas y Tiriogaethwyr: Cofnodion Cymdeithas y Tiriogaethwyr a'r Lluoedd Cynorthwyol.

Cofnodion Llongau: Cytundebau criwiau a llyfrau lög swyddogol llongau a gofrestrwyd yn Llanelli 1863-1913; Cofrestrau llongau a chychod pysgota ym mhorthladdoedd Llanelli 1824-1957 a Chaerfyrddin 1839-1849.

Cofnodion Prasio Tir: Rhestrau prasio a luniwyd dan Ddeddf Cyllid 1910 gan Gomisiynwyr Cyllid y Wlad: mae hyn yn cynnwys prisiadau manwl ar gyfer eiddo ym mhob plwyf yn Sir Gaerfyrddin.

COFNODION SWYDDOGOL

Y Cyngor Sir: Cyngor Sir Gaerfyrddin 1889-1974, cofnodion trwyddedau cerbydau modur 1907-1974; Cofnodion Cyngor Sir Dyfed 1973-1996; Cofnodion Cyngor Sir Caerfyrddin 1997-2011

Cofnodion Addysg: Llyfrau lög amrywiol ysgolion 1862-1976; cofnodion byrddau ysgolion 1871-1903; cofnodion rheolwyr ysgol 1872-1973; rhai cofrestrau derbyn o'r bedwaredd ganrif ar bymtheg a'r ugeinfed ganrif

Bwrdd y Gwarcheidwaid a'r Tloty: Cofnodion a chofnodion ariannol Gwarcheidwaid Undeb Sir Gaerfyrddin o'r bedwaredd ganrif ar bymtheg tan 1948; Undeb Llandeilo Fawr 1836-1948; Undeb Llanymddyfri 1840-1950; Undeb Llanelli circa 1840-1948; Cofnodion Tloty Penlan, Caerfyrddin 1866-1975; Abercennen Llandeilo 1839-1969; Llanelli 1913-1950.

Cofnodion Bwrdeistref: Cofnodion ar gyfer Bwrdeistrefi Caerfyrddin, Cydweli, Lacharn, Llanymddyfri, a Llanelli, yn cynnwys cofnodion, llyfrau trethi, gweithredoedd, rhenti, cyfrifon, a deunydd arall.

Cynghorau Dosbarth: Cofnodion, llyfrau trethi, cofnodion ariannol, gohebiaeth a chynlluniau Cyngor Dosbarth Gwledig Llandeilo / Cyngor Dosbarth Trefol Llandeilo, Cyngor Dosbarth Trefol Cwmaman circa 1860-1974, a Chyngor Dosbarth Trefol Rhydaman 1903-1974.

Yr Awdurdod Dŵr: cofnodion, adroddiadau, cyfrifon a gohebiaeth Bwrdd Pysgodfeydd Afon Tywi 1867-1951.

Cynghorau Plwyf: Cofnodion, gweithredoedd, llyfrau trethi, cofnodion ariannol a gohebiaeth o lawer o blwyfi 1894-1974.

Cofnodion Eglwysig: Yr Eglwys yng Nghymru: cofrestrau bedyddiadau, priodasau a chladdedigaeithau holl blwyfi Sir Gaerfyrddin o'r unfed ganrif ar bymtheg hyd at yr ugeinfed ganrif;

cofnodion festri, cyfrifon wardeiniaid eglwysi, papurau goruchwylwyr, llyfrau trethi a mapiau degwm ar gyfer rhai plwyfi o'r ddeunawfed ganrif hyd at yr ugeinfed ganrif. Rhaniadau a mapiau'r degwm 1848 tan tua 1920. Yr Anghydfurfwyr: Microffilmiau o gofrestrau anghydfurfiol a gedwir yn y Swyddfa Cofnodion Cyhoeddus; cofnodion gwreiddiol rhai capeli o'r ddeunawfed ganrif hyd at yr ugeinfed ganrif.

CASGLIADAU PREIFAT:

Mae llawer o'r casgliadau hyn yn eiddo i'r rhoddwr gwreiddiol o hyd ac ar fenthg am gyfnod amhenodol i'r gwasanaeth archifau. Ymhlith yr eitemau pwysicaf y mae achres Fychaniaid Gelli Aur a grëwyd yn 1641, a ystyrir yn un o'r enghreifftiau gorau o'i math; Llyfrau Achau Gelli Aur - pedair cyfrol o achresi teuluoedd Cymreig a gynhowyd tua 1703 - ond sy'n cyfeirio at ffynonellau sy'n dyddio o'r unfed ganrif ar ddeg; Llythyrau Terfysgoedd Beca.

Cofnodion Teuluoedd ac Ystadau: Casgliadau o'r bedwaredd ganrif ar ddeg hyd at yr ugeinfed ganrif yn ymwneud â nifer o ystâdau ar draws y sir. Mae'r rhain yn cynnwys gweithredoedd, rhenti, gohebiaeth, cofnodion ariannol, mapiau, dyddiaduron a chofnodion gwleidyddol a phersonol.

Cyfreithwyr: Cofnodion a gasglwyd gan y cwmni'oedd yn Sir Gaerfyrddin, yn cynnwys gweithredoedd, rhenti, gohebiaeth, a mapiau yn cwmpasu sawl ystâd fawr.

Cofnodion Busnesau: John Francis a'i fab, gwerthwyr tai: mae'r cofnodion yn cynnwys gweithredoedd, ewyllysiau, rhenti a mapiau sy'n ymwneud â nifer o ystadau, ynghyd â chasgliad o fwy na 1,000 o gatalogau gwerthu. Ymhlith y cofnodion busnes eraill y mae rhai Waddle Engineering Llanelli, Bragdy Buckleys Llanelli, y diwydiant gwlan yn Nyffryn Teifi, Glofa Glo Caled Emlyn, ac Ymddiriedolaeth Harbwr Llanelli.

Cymdeithasau: Cymdeithas Hynafiaethwyr Sir Gaerfyrddin - casgliad sy'n cynnwys cofnodion bwrdeisiol; cofnodion yr heddlu; cofnodion eglwysig; cofnodion yn ymwneud â Deddf y Tlodion; cofnodion addysg; mapiau; cynlluniau rheilffyrdd a chyfres o lyfrau lloffion sy'n cynnwys gweithredoedd, toriadau, lluniau a defnyddiau hynafiaethol o'r drydedd ganrif ar ddeg hyd at yr ugeinfed ganrif. Hefyd mae'r cofnodion eraill yn cynnwys cofnodion Sefydliad y Merched Sir Gaerfyrddin, Cymdeithas Helwyr y Siroedd Unedig, Plaid Lafur Etholaeth Llanelli, RNLI Glanyfferi, a changen Caerfyrddin o ASLEF yn yr ugeinfed ganrif ynghyd â chofnodion undebau llafur eraill.

Mapiau'r Arolwg Ordnans: Yn cynnwys gwahanol fapiau sy'n ymwneud â Sir Gaerfyrddin ac sy'n dyddio o'r bedwaredd ganrif ar bymtheg.

Papurau Newydd: Carmarthen Journal 1810 - tan heddiw, The Welshman 1846 -1950, South Wales Guardian a'r Amman Valley Chronicle.

Fel rheol mae'r holl gofnodion uchod ar gael at ddefnydd y cyhoedd, ond ar hyn o bryd oherwydd bod ffwng yn yr ystafelloedd diogel, bu'n rhaid symud y cofnodion er mwyn i waith adfer gael ei wneud, felly nid ydynt ar gael ar hyn o bryd. Cyn y dychwelir y casgliadau, bydd angen sicrhau bod lle addas ar gael neu fel arall ystyried atebion eraill megis gweithio gyda chyrrff eraill i ddarparu'r gwasanaeth. Nid yw'r union amserlenni yn hysbys ar hyn o bryd ond yn y cyfamser, bwriedir adneuo rhai o'r casgliadau yn Archifau Morgannwg ac Archifau Prifysgol Abertawe yn ystod blwyddyn galendr 2016 er mwyn iddynt fod ar gael i ymchwilyr.

Asedau Treftadaeth: Rhagor o wybodaeth am gasgliadau amgueddfeydd Cyngor Sir Gaerfyrddin

Mae Gwasanaethau Amgueddfeydd Sir Gaerfyrddin yn cynnwys pum amgueddfa ac un ystafell dreftadaeth.

Er bod casgliadau Amgueddfa Sir Gaerfyrddin ac Oriel Gelf ac Amgueddfa Parc Howard yn cael eu dadansoddi ar wahân, mae rhai'r Amgueddfa Cyflymder, Amgueddfa Tref Caerfyrddin, ac Amgueddfa Bro Aman wedi eu cynnwys yn y wybodaeth am Amgueddfa Sir Gaerfyrddin.

Parc Howard

Agorodd Parc Howard yn 1912. Mae'r rhan fwyaf o'r eitemau yn y casgliadau wedi cael eu rhoi. Maent yn adleisio gorffennol Llanelli.

Diwylliant Materol: yn cynnwys yr holl eitemau yn y casgliad ac eithrio Celfyddyd Gain a Crochenwaith

Mae gan y casgliad hwn amrywiaeth eang o eitemau diwylliant materol sy'n adleisio hanes Llanelli o'r ddeunawfed ganrif ymlaen. Ymhlith yr eitemau amlycaf y mae 'Olwyn Sbâr Stepney', nwyddau o'r diwydiannau haearn, tun, a dur lleol, ynghyd ag esiampl o'r can cwrw cyntaf, a wnaed ar gyfer Bragdy Felin-foel. Hefyd mae'r casgliad yn rhoi sylw i wisgoedd, i chwaraeon, y diwydiant bragu a chrefydd yn lleol, i'r Ail Ryfel Byd ac i hanes dinesig y dref a'i phobl enwocaf. O blith y 3,000 o wrthrychau diwylliant materol yng nghanasgliad Parc Howard, arddangosir tua 11% ohonynt ar yr un pryd.

Y Casgliad Celfyddyd Gain

Mae'r casgliad hwn yn cynnwys bron 500 o weithiau celf, gan gynnwys paentiadau olew, gweithiau celf ar bapur, a cherfluniau. Daeth y rhan fwyaf o baentiadau pwysicaf y casgliad o gasgliad y Fonesig Stepney, a wnaeth brydlesu'r amgueddfa a'r parc yn wreiddiol i Gyngor Bwrdeistref Llanelli. Mae'r casgliad yn cynnwys darnau gan yr artistiaid o Lanelli, James Dickson Innes a Charles William Mansel Lewis, yn ogystal â gwaith mawr gan Hubert von Herkomer. Hefyd mae paentiadau gan John Bowen a Tony Evans, sef dau artist lleol o bwys yn yr ugeinfed ganrif. O blith y 491 o weithiau celf arddangosir rhyw 8.5% ohonynt, yn cynnwys darnau mwyaf pwysig y casgliad, ar yr un pryd. Caiff yr eitemau eraill eu cadw dan glo mewn storfa ond mae modd i ysgolheigion gael golwg arnynt ac fe'u dangosir mewn arddangosfeydd cylchredol.

Y Casgliad Crochenwaith

Mae'r casgliad hwn yn cynnwys y casgliad mwyaf o Grochenwaith Llanelli. Arddangosir bron 80% o'r casgliad hwn o 721 o eitemau ar yr un pryd. Mae casgliad Crochenwaith Llanelli wedi cael ei grynhoi ers 1912 a hynny drwy gyfuniad o brynu eitemau a'u derbyn yn rhoddion. Mae cynnwys y casgliad yn amrywio o nwyddau a grëwyd yn ystod y blynyddoedd cynnar hynny o weithgynhyrchu yn yr 1840au i rai o'r blynyddoedd olaf yn yr 1920au. Ymhlith y nwyddau cynharaf o bwys y mae casgliad o lithoffanau a phenddelw o John Wesley, yn ogystal ag enghreifftiau o batrymau a ffurfiau ar grochenwaith a addurnwyd â throsglwyddion. Arddangosir oddeutu 30% o'r rhain ar yr un pryd. Os nad yw'r crochenwaith yn cael ei arddangos fe'i cedwir dan glo mewn storfa ond mae modd i ysgolheigion gael golwg arno.

Amgueddfa Sir Gaerfyrddin

Dechreuwyd y casgliadau gan Gymdeithas Hynafiaethwyr Sir Gaerfyrddin ac agorwyd yr Amgueddfa yn 1908, felly mae hon yn un o'r amgueddfeydd hynaf yng Nghymru.

Diwylliant Materol: mae hwn yn cynnwys yr holl eitemau ac eithrio'r casgliadau Archeoleg, Ethnograffeg, a Chelfyddyd Gain.

Mae hanes Sir Gaerfyrddin ers yr oesoedd canol yn cwmpasu bywyd gwledig a bywyd trefol diwydiannol, ac mae'r casgliadau'n adleisio'r ddeuoliaeth hon. Mae'r casgliadau'n cynnwys celfi megis seldiau, crochenwaith lleol, offer a pheiriannau amaethyddol a diwydiannol (yn cynnwys y diwydiant glo carreg), gwisgoedd, sampleri, cwiltiau, llwyau caru, lluniau, arteffactau milwrol, nwmismateg, pethau cofiadwy, a chynnwys bwthyn lleol, ac yn rhoi sylw i chwaraeon, addysg, traddodiad, ffydd, chwedlau gwerin, a bywyd masnachol. Yn hynod arwyddocaol y mae'r ffris o Gofeb Picton, arteffactau milwrol, cynnwys y bwthyn, a chopi o'r cyfieithiad Cymraeg cyntaf o'r Testament Newydd, yn ogystal â seldiau Sir Gaerfyrddin gyda'u llestri gwreiddiol. O blith bron 30,000 o wrthrychau sy'n rhan o'r casgliad diwylliant materol arddangosir tua 9% ohonynt ar yr un pryd. Caiff gwrthrychau nad ydynt yn cael eu harddangos eu cadw dan glo mewn storfa ond mae modd i ysgolheigion gael golwg arnynt.

Casgliad Archeoleg

Mae'r casgliad archeoleg yn gasgliad rhanbarthol sylweddol sy'n cynnwys eitemau o arwyddocâd lleol, rhanbarthol, Cymreig, Prydeinig, a rhyngwladol. Dwy ran sydd i'r casgliad hwn sef deunydd yn bennaf o gasgliad Cymdeithas Hynafiaethwyr Sir Gaerfyrddin (1907 – 1939) ac eitemau yn sgil cloddio rheoledig mawr (1967 tan heddiw) a hynny'n bennaf gan Ymddiriedolaeth Archeoleg Dyfed a CADW. Mae'r archifau hyn yn cynnwys cofnodion papur, ffotograffau, a chofnodion digidol. Mae dyddiadau'r eitemau hyn yn amrywio o ganol yr Oes Baleolithig hyd at yr ugeinfed ganrif.

Ymhlith yr eitemau pwysicaf y mae: Offer siert o Ogof Coygan o ganol yr Oes Baleolithig/diwedd y cyfnod Neanderthalaidd (50,000 o flynyddoedd yn ôl) (o bwys rhyngwladol), gleiniau wedi'u tyllu a ffigurynnau siâl Mesolithig o Nab Head (o bwys rhyngwladol), celc o waith metal o'r Oes Efydd (o bwys rhanbarthol), ffiguryn pren Brythonaidd-Rufeinig o Ystrad Fflur (o bwys rhyngwladol), tlws Brythonaidd-Rufeinig o Gaerfyrddin (o bwys cenedlaethol), cadwyn aur Frythonaidd-Rufeinig o Ddolau Cothi (o bwys cenedlaethol), archifau cloddio o'r Oes Rufeinig, o Gaerfyrddin ac o Ddolau Cothi/Pumsaint (y ddau o bwys cenedlaethol), meini hir arysgrifenedig o'r canol oesoedd cynnar (o bwys rhyngwladol), archifau cloddio o gestyll Dryslwyn a Lacharn ac o Barc y Brodyr Llwyd, Caerfyrddin (o bwys cenedlaethol), a theils llawr yn Hendy-gwyn (o bwys cenedlaethol). Gyda'i gilydd mae'r casgliad o Gastell Lacharn a Pharc y Brodyr Llwyd yn drawstoriad cyfeirio da o'r hyn a ddefnyddid yn ystod y rhan fwyaf o'r canol oesoedd yn ne-orllewin Cymru. Mae mwy na 30,000 o eitemau. 1.3% o'r eitemau a arddangosir ar yr un pryd.

Casgliad Byd Natur a Daereg

Casgliad bach yw hwn o blanhigion ac anifeiliaid, creigiau, ffosiliau, a mineralau, a'r rheiny'n rhai lleol yn bennaf, sydd wedi datblygu'n araf iawn ers i'r amgueddfa gychwyn.

Ymysg yr eitemau byd natur cynnar y mae esgyrn fertebraid, sbesimenau tacsidermi, casgliad o wyau ac anifeiliaid di-asgwrn cefn, ac ambell enghraifft o blanhigion wedi'u cywasgu. Mae'r herbariwm o'r ail ganrif ar bymtheg/deunawfed ganrif yn eitem o bwys. Anifeiliaid stwffiedig yn bennaf yw'r eitemau diweddarach (o'r 1970au) a arddangosir.

Mae'r casgliad daereg yn dyddio o ddyddiau cynnar yr amgueddfa ac efallai o'r 1970au/80au pryd y mae'n debyg i rai casgliadau lleol ddod i law.

Mae 1700 o eitemau daeregol yn rhan o'r casgliad hwn ac arddangosir 67 ohonynt (4%).

Ethnograffeg

Casgliad bach yw hwn o 300 o eitemau a roddwyd gan deuluoedd sydd â chysylltiad â Chymdeithas Hynafiaethwyr Sir Gaerfyrddin. Mae'r amrywiol eitemau'n adleisio gweithgareddau'r teuluoedd a'r unigolion hyn ledled yr Ymerodraeth ar ddiwedd Oes Fictoria/yn ystod y cyfnod Edwardaidd. Nid oes dim o'r casgliad yn cael ei arddangos ar hyn o bryd ond mae wedi cael ei arddangos yn ddiweddar.

Celfyddyd Gain

Mae'r casgliad hwn yn cynnwys paentiadau olew, gweithiau ar bapur, a cherfluniau. Yn rhan o'r casgliad hwn y mae un o'r casgliadau mwyaf o baentiadau olew sydd mewn amgueddfa yng Nghymru. Mae'r gweithiau celf yn lleol yn yr ystyr eu bod gan artistiaid lleol a Chymreig, a bod sylw'n cael ei roi i bynciau lleol. Ymhlith y gweithiau celf amlycaf y mae'r portreadau o Syr Richard Vaughan o Gelli Aur, Madam Bevan, a David Morley. Mae nifer fawr o weithiau o'r ugeinfed ganrif gan artistiaid o Sir Gaerfyrddin, yn enwedig gan Edward Morland Lewis, B.A. Lewis a Stanley Lewis. O blith tua 2000 o weithiau celf, mae oddeutu 216 neu 11% ohonynt yn cael eu harddangos naill ai yn amgueddfa'r sir neu mewn adeiladau cyhoeddus.

Amgueddfa Ddiwydiannol Cydweli

Mae'r amgueddfa hon yn cynnwys canolfan ddiwydiannol lle mae adeiladau, peiriannau, ac arddangosfeydd. Cyngor Sir Caerfyrddin sy'n berchen ar yr amgueddfa, ond mae'n cael ei phrydlesu i ymddiriedolaeth annibynnol.

6.10 Eiddo Buddsoddi

Cyfrifyddwyd ar gyfer yr eitemau canlynol o incwm a gwariant yn y llinell Incwm a Gwariant Ariannu a Buddsoddi yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr:

	2013-14	2014-15
	£'000	£'000
Incwm rhenti o eiddo buddsoddi	1,018	1,105
Treuliau gweithredol uniongyrchol yn deillio o eiddo buddsoddi	(705)	(630)
Ennill/(colled) net	<u><u>313</u></u>	<u><u>475</u></u>

Mae'r tabl canlynol yn rhoi crynodeb o'r newid i werth teg eiddo buddsoddi dros y flwyddyn:

	2013-14	2014-15
	£'000	£'000
Balans ar ddechrau'r flwyddyn	30,043	26,385
Ychwanegiadau:		
Pryniannau	0	0
Gwelliannau	176	1,269
Gwarediadau	0	(800)
Enillion\Colledion net o addasiadau i'r gwerth teg	(7,136)	(168)
Trosglwyddiad:		
I/O Eiddo, Peiriannau a Chyfarpar	3,302	(312)
I/O Asedau i'w werthu	0	0
	<u><u>26,385</u></u>	<u><u>26,374</u></u>

6.11 Buddsoddiadau Tymor Hir

Mae'r buddsoddiadau yn cynnwys:

	31 Mawrth 2014	31 Mawrth 2015
	£'000	£'000
2.5% Consolau	1	1
3.5% Stociau Trosi	1	0
3.5% Stociau Rhyfel	31	0
Cwm Environmental Ltd.	329	329
Banciau a Isgwmnioedd a feiddienir yn llwyr - 100%	824	834
	<u><u>1,186</u></u>	<u><u>1,164</u></u>

Ailddatganwyd ffigurau 31 Mawrth 2014 er mwyn cynnwys £824,000 mewn Banciau ac Is-gyrff ym Mherchnogaeth Lwyr 100%, a gynhwyswyd yn flaenorol o dan Fuddsoddiadau Tymor Byr (nodyn 6.13).

Dangosir yr holl fuddsoddiadau hyn yn ôl eu cost.
Prynwyd stociau'r llywodraeth cyn ad-drefnu llywodraeth leol yn 1974.

Is-gwmni sy'n perthyn yn llwyr i'r Awdurdod yw CWM Environmental Ltd. Sefydlwyd y cwmni yn unol â Deddf Diogelu'r Amgylchedd 1990 ar gyfer Gwaredu Gwastraff.

Breiniwyd y cwmni gyda'r Swyddfa Gymreig ar 10 Mawrth 1997 ac roedd buddiannau'r Awdurdod ar 31 Mawrth 2015 fel â ganlyn:

	£'000
Cyfalaf Cyfranddaliadau	<u>329</u>

Mae'r buddsoddiad wedi'i gynnwys yn y buddsoddiadau tymor hir ar y Fantolen ac nid yw'r Awdurdod wedi rhoi ymrwymiad i'r cwmni y bydd yn talu unrhyw ddiffygion neu golledion cronol.

Mae *CWM Environmental Cyf.* yn gweithredu dau is-gwmni a feddienir yn llwyr sydd â'r cyfranddaliadau canlynol:

Pembrokeshire Recycling Company Ltd	£1.00
Carmarthenshire Recycling Company Ltd	£1.00

Mae *Pembrokeshire Recycling Company Ltd* wedi'i gofrestru yng Nghymru a Lloegr ac yn gwmni cwsg.

Mae'r Cwmni wedi cynhyrchu Adroddiadau Blynyddol ar wahân am y flwyddyn yn diweddu 31 Rhagfyr 2014, sy'n cynnwys barn archwilio bendant gan ei Archwilwyr, Pricewaterhouse Coopers LLP. Mae crynodeb o'r canlyniadau masnachu am y flwyddyn yn diweddu 31 Rhagfyr 2014 wedi ei nodi isod ynghyd â'r asedau net ar y dyddiad hwnnw ar gyfer *CWM Environmental Cyf*:

	am y flwyddyn yn diweddu 31 Rhagfyr 2014 £'000
Trosiant	14,103
Llai: Cost y Gwerthiannau	<u>(10,984)</u>
Elw Gros	3,119
Argostau	<u>(2,942)</u>
Elw Net cyn treth	177
Treth ar (golled) / elw	<u>(129)</u>
Elw a Gedwir/(Colled)	<u>48</u>
Asedau Net ar 31 Rhagfyr 2014	<u><u>6,018</u></u>

Gellir cael copi o'r adroddiad blynyddol oddi wrth y Swyddfa Gofrestredig yn y cyfeiriad canlynol:

MRF Unit, Alltynap Road
Cillefwr Industrial Estate
Johnstown, Carmarthen
SA31 3RA

Er bod *CWM Environmental* a'i is-gwmni, *Carmarthenshire Recycling Company Cyf.*, ar ffurf is-gwmnïau sy'n ei gwneud yn ofynnol i ddarparu cyfrifon grŵp, nid oes Cyfrifon Grŵp wedi cael eu paratoi, gan na fyddai'r cyfuno yn cael effaith sylweddol ar sefyllfa ariannol yr Awdurdod a'r risgiau y mae'r Cyngor yn agored iddynt.

6.12 Dyledwyr Tymor Hir

	31 Mawrth 2014	31 Mawrth 2015
	£'000	£'000
Morgeisi a godwyd ar Werthiannau Tai Cyngor	35	16
Taliadau yn erbyn ystadau pobl mewn cartrefi preswyl (Cyngor Sir Caerfyrddin)	581	620
Taliadau yn erbyn ystadau pobl mewn cartrefi preswyl (Darparwyr Allanol)	1,091	704
Cyfraniad Cyfalaf at fenthyciadau i bobl sy'n prynu eu cartref cyntaf	1,324	1,289
Dwr Cymru Welsh Water	85	50
Benthyciadau Ceir	143	171
Benthyciad Scarlets	2,616	2,616
Benthyciad Eglwys Cymunedol Towy	255	239
Eraill	97	79
	6,227	5,784

Cytunodd y Cyngor Sir, fel rhan o'r Cytundeb Datblygu gyda Chlwb Rygbi Llanelli Cyf. (y clwb), i roi benthyc i'r clwb swm o £2.4 miliwn am gyfnod o 15 mlynedd. Mae'r Cyngor Sir wedi cael indemniadau gan dri o gyfarwyddwyr cyllido gwreiddiol y clwb, sy'n gwarantu'r rhwymedigaethau o ran y llog sy'n ddyledus o dan amodau'r benthyciad am y 5 mlynedd gyntaf. Ym mis Hydref 2010, cytunodd y Cyngor Sir i amrywiad i delerau'r benthyciad, lle cafodd taliadau llog gwerth £216,000 eu gohirio tan ddiwedd cyfnod y benthyciad yn 2023. Ym mis Hydref 2013, cytunodd y Bwrdd Gweithredol ar amrywiad yn nhelerau'r benthyciad sef gostwng y llog a godir amdano o gyfradd osodedig o 7% i gyfradd amrywiadwy o 3.5% yn ogystal â'r gyfradd llog sylfaenol (sy'n 0.5% ar hyn o bryd) gan bennu na fyddai'r gyfradd yn codi'n uwch na 10%.

Rhodddwyd £270,000 yn fenthyciad blwydd-dal ar gyfradd llog amrywiol sef 2.5% uwchlaw y gyfradd sylfaenol (sy'n 0.5% ar hyn o bryd) am gyfnod o 15 mlynedd i Eglwys Gymunedol Tywi yn Rhagfyr 2012 i'w helpu i wireddu prosiect Canolfan Xcel.

6.13 Buddsoddiadau Tymor Byr

Buddsoddiadau sydd i'w had-dalu o fewn deuddeg mis yw'r rhain ac fe'u dadansoddir fel â ganlyn:

	31 Mawrth 2014	31 Mawrth 2015	Symudiadau
	£'000	£'000	£'000
Banciau a lsgwmnioedd a feiddienir yn llwyr - 100%	74	7,028	6,954
Llywodraeth Leol	0	20,020	20,020
	74	27,048	26,974

Ailddatganwyd ffigurau 31 Mawrth 2014 er mwyn adlewyrchu ailddosbarthu £824,000, a gynhwyswyd yn flaenrol o dan Fanciau ac Is-gyrrff ym Mherchnogaeth Llwyd 100%, yn Fuddsoddiadau Tymor Hir yn hytrach na Buddsoddiadau Tymor Byr (nodyn 6.11).

6.14 Asedau a Ddelir i'w Gwerthu

	Asedau Cyfredol	
	2013-14	2014-15
	£'000	£'000
Balans ar ddechrau'r flwyddyn	89	752
Asedau sydd newydd eu dosbarthu fel asedau a ddelir i'w gwerthu:		
- Eiddo, Peiriannau a Chyfarpar	4,728	3,104
- Asedau Anniriaethol	0	0
- Asedau eraill / rhwymedigaethau mewn grwpiau	0	0
Colledion ailbriso	(7)	0
Enillion ailbriso	0	0
Colledion amhariad	0	0
Asedau a ddad-ddosbarthwyd fel asedau a ddelir i'w gwerthu		
- Eiddo, Peiriannau a Chyfarpar	0	0
- Asedau Anniriaethol	0	0
- Asedau eraill / rhwymedigaethau mewn grwpiau gwaredu	0	0
Asedau a werthwyd	(4,058)	(3,723)
Trosglwyddiadau o anghyfredol i gyfredol	0	0
Newidiadau eraill	0	0
Balans dyledus ar ddiwedd y flwyddyn	752	133

6.15 Stocrestrau

	Addysg a		Adfywio a Hamdden	Eraill	Cyfanswm
	Gwasanaethau Technegol	Gwasanaethau Plant			
	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
2013-14					
Balans ar 31 Mawrth 2013	835	98	174	15	1,122
Pryniannau	2,409	2,023	268	0	4,700
Trosglwyddiadau	0	0	0	0	0
Cydnabuwyd fel traul yn y flwyddyn	(2,460)	(2,021)	(277)	0	(4,758)
Balansau a ddilëwyd	0	0	0	0	0
Newidiadau net eraill yn y flwyddyn	(3)	0	0	(1)	(4)
Balans ar 31 Mawrth 2014	781	100	165	14	1,060
2014-15					
Pryniannau	2,240	1,917	203	0	4,360
Trosglwyddiadau	0	0	0	0	0
Cydnabuwyd fel traul yn y flwyddyn	(2,217)	(1,921)	(209)	0	(4,347)
Balansau a ddilëwyd	0	(2)	0	0	(2)
Newidiadau net eraill yn y flwyddyn	(4)	0	0	(1)	(5)
Balans ar 31 Mawrth 2015	800	94	159	13	1,066

Nodiadau i'r Cvrifon

6.16 Dyledwyr Tymor Byr

	31 Mawrth 2014 £'000	31 Mawrth 2015 £'000
Refeniw a Thollau EM	1,947	4,918
Llywodraeth Ganolog	14,647	24,164
Heddlu, Brigad Dân, Parc Cenedlaethol ac Awdurdodau Lleol	8,004	4,875
Cyrrff Gwasanaeth Iechyd Gwladol	3,434	2,622
Talwyr Treth y Cyngor	3,652	3,871
Tenantiaid Tai	1,087	1,504
Cysylltiedig â'r Gweithwyr	166	147
Amrywiol	11,569	11,268
	44,506	53,369

6.17 Arian Parod ac Arian Cyfwerth

Mae balans yr Arian Parod a'r Arian Cyfwerth yn cynnwys yr elfennau canlynol:

2013-14		2014-15
£'000		£'000
742	Arian parod a ddelir gan yr Awdurdod	831
(894)	Cyfrifon cyfredol yn y banc	(2,588)
25,441	Adneuon tymor byr gyda banciau	8,021
0	Adneuon tymor byr gyda Awdurdodau Lleol	5,003
25,289	Cyfanswm Arian Parod ac Arian Cyfwerth	11,267

6.18 Benthyciadau Tymor Byr

Benthyciadau sydd i'w had-dalu o fewn deuddeng mis yw'r rhain ac fe'u dadansoddir fel â ganlyn:

	31 Mawrth	31 Mawrth	Symudiad
	2014	2015	
	£'000	£'000	£'000
Bwrdd Benthyciadau Gweithfeydd Cyhoeddus	9,867	7,366	(2,501)
Benthyciadau'r Farchnad	64	64	0
Salix, Buddsoddi i Arbed a'r Cynllun			
Benthyciadau Gwella Cartrefi (HILS)	247	247	0
	10,178	7,677	(2,501)

6.19 Credydwyr Tymor Byr

	31 Mawrth	31 Mawrth
	2014	2015
	£'000	£'000
Refeniw a Thollau EM	(4,018)	(3,849)
Llywodraeth Ganolog	(5,347)	(4,860)
Heddlu, Brigâd Dân, Parc Cenedlaethol ac Awdurdodau Lleol	(7,211)	(5,898)
Cyrff Gwasanaeth Iechyd Gwladol	(766)	(827)
Tenantiaid Tai	(446)	(384)
Talwyr Treth y Cyngor	(2,514)	(2,679)
Cysylltiedig â'r Gweithwyr	(6,759)	(7,389)
Amrywiol	(31,553)	(36,746)
	(58,614)	(62,632)

6.20 Darpariaethau

Mae'r crynodeb isod yn dangos y symudiad yn lefel y darpariaethau yn ystod 2014-15:

	1 Ebrill 2014 £'000	Gwerth- droad £'000	Ychwa- negiad £'000	Defnydd £'000	31 Mawrth 2015 £'000
Adran Adnoddau	470	(40)	442	(149)	723
Adran Adfywio a Hamdden	12	0	31	(13)	30
Adran Amgylchedd	66	(52)	101	0	115
Addysg a Gwasanaethau Plant	78	0	17	0	95
Adran y Prif Weithredwr	367	0	477	(258)	586
Gofal Cymdeithasol, Diogelu'r					
Cyhoedd a Thai	830	(784)	1,180	0	1,226
Statws Unffurf	250	0	378	(192)	436
Colledion ar Buddsoddiadau	898	(43)	0	0	855
Darpariaeth MMI Cyn Ad-drefnu					
Llywodraeth Leol	284	0	0	0	284
Darpariaeth Ôl-ofal Safleoedd					
Tirlenwi	1,488	0	0	(177)	1,311
	4,743	(919)	2,626	(789)	5,661

Balansau ar 31 Mawrth 2015	Rhwymediga ethau Cyfredol (< 1 blwyddyn)	Rhwymedi gaethau Tymor Hir (> 1 blwyddyn)	Cyfanswm £'000
	£'000	£'000	
Adran Adnoddau	723	0	723
Adran Adfywio a Hamdden	30	0	30
Adran Amgylchedd	101	14	115
Addysg a Gwasanaethau Plant	95	0	95
Adran y Prif Weithredwr	586	0	586
Gofal Cymdeithasol, Diogelu'r			
Cyhoedd a Thai	226	1,000	1,226
Statws Unffurf	218	218	436
Colledion ar Buddsoddiadau	21	834	855
Darpariaeth MMI Cyn Ad-drefnu			
Llywodraeth Leol	284	0	284
Darpariaeth Ôl-ofal Safleoedd			
Tirlenwi	163	1,148	1,311
	2,447	3,214	5,661

Diben y Prif Ddarpariaethau**Adran Adnoddau**

Gwneir darpariaeth ar gyfer drwgddyledion posibl ar incwm rhenti o eiddo £452,000, a hefyd darpariaeth ar gyfer goramser i gau'r cyfrifon.

Adran Adfywio a Hamdden

Rhoddir darpariaeth o'r neilltu ar gyfer costau anghymwys posibl yn gysylltiedig â chynlluniau grantiau allanol.

Adran Amgylchedd

Darpariaeth o £74,000 ar gyfer gwaith iechyd a diogelwch yng Ngelli Onn, darpariaeth o £26,000 ar gyfer costau anghymwys posibl ar gynlluniau grantiau allanol.

Addysg a Gwasanaethau Plant

Darparu £94,000 ar gyfer taliadau diswyddo gweddilliol.

Prif Weithredwr

Mae darpariaeth ar gyfer her gyfreithiol bosibl i daliadau a godwyd am ffioedd chwilio personol. £421,000 ar gyfer y lwfansau Ymrwymiad Lleihau Carbon o ran y carbon a allyrrwyd yn 2014-2015.

Gofal Cymdeithasol, Iechyd a Thai

Gwneir darpariaeth o £366,000 ar gyfer y posibilrwydd o ddileu dyledion cyfraniadau preswylwyr, a £438,000 ar gyfer taliadau posibl yn gysylltiedig â balansau gofal cartref, £180,000 ar gyfer y posibilrwydd o ddiffyg yn yr incwm oddi wrth y Bwrdd Iechyd, a £195,000 ar gyfer costau cyfreithiol yr erlyniadau Safonau Masnach cyfredol.

Statws Unffurf

Yn ystod 2011-12, gweithredodd yr awdurdod Statws Unffurf ac roedd y mwyafrif o'r hawliadau Cyflog Cyfartal a ddaeth i law wedi cael eu setlo. Yn 2013-14, trosglwyddwyd staff 'y Llyfr Coch' i delerau ac amodau'r Statws Unffurf. Mae'r ddarpariaeth yn unol â'r costau sydd eto i ddod yn gysylltiedig â chwblhau'r ymarfer a chydymffurfio â'r gyfarwydddeb oriau gwaith.

Colledion ar Buddsoddiadau

Ym mis Hydref 2008, methodd sector bancio Gwlad yr Iâ â chyflawni ei rwymedigaethau ariannol. Mae darpariaeth wedi ei wneud yn y cyfrifon am symiau a amcangyfrifir na ellir ei adenill. Gweler Nodyn 6.47.

MMI Cyn Ad-drefnu Llywodraeth Leol

O ran blynnyddoedd y polisi cyn 1992/93, gallai'r holl awdurdodau lleol y mae MMI wedi'u hyswiro wynebu'r posibilrwydd o rwymedigaeth yswiriant yn ymwneud â chau Municipal Mutual Insurance (MMI) ar 30ain Medi 1992. Ym mis Ionawr 2012, sbardunodd Cyfarwyddwyr Municipal Mutual Insurance Ltd (MMI) y 'Cynllun Trefniant Ariannol ar gyfer MMI' a chyhoeddwyd yr hysbysiad ardoll ar 1^{af} Ionawr 2014. Roedd yr ardoll gychwynnol yn 15% a thra bo rhwymedigaeth net yn parhau ar fantolen MMI, mae Gweinyddwr y Cynllun yn parhau i fonitro'r sefyllfa o ran hawliadau a bydd yn hysbysu credydwr y cynllun os oes angen addasu'r ardoll. Gan fod y mater yn dal yn gyfredol, cedwir y ddarpariaeth yn y cyfrifon.

Ôl-ofal Safleoedd Tirlenwi

Mae dyletswydd ar endidau sy'n gweithredu safleoedd tirlenwi wneud gwaith adfer a darparu ôl-ofal priodol, gan gynnwys monitro a rheoli'r nwyon a'r trwytholchion a gynhyrchir ar y safleoedd hyn. Mae'r ddarpariaeth hon yn gydnabyddiaeth o'r costau ôl-ofal a ragamcanir ar gyfer safleoedd tirlenwi caeëdig Wernddu a Nant-y-caws.

6.21 Dadansoddiad o Fenthyciadau Tymor Hir

Y Cyfanswm sy'n Ddyledus	31 Mawrth 2014 £'000	31 Mawrth 2015 £'000	Dyddiadau Aeddfedu
Ffynonellau'r Benthyciadau			
Bwrdd Benthyciadau Gweithfeydd Cyhoeddus	247,637	270,623	2015-2059
Benthyciadau'r Farchnad (Nodyn i)	3,117	3,117	2016-2055
Salix, Buddsoddi i Arbed a'r Cynllun Benthyciadau Gwella Cartrefi (HILS)	762	952	2016-2030
	251,516	274,692	

(i) Benthyciadau'r Farchnad

Cyfanswm sydd heb ei dalu ar	31 Mawrth 2014 £'000	31 Mawrth 2015 £'000
FMS Wertmanagement AoR	3,117	3,117
	3,117	3,117

Benthyciad LOBO (Opsiwn Rhoi Benthyc Cymryd Benthyc) yw benthyciad FMS Wertmanagement AoR. Nodir y Cyfradd Llog Cyfatebol. Benthyciad cyfradd llog banc graddedig ydyw, a 4.72 % yw ei gyfradd llog presennol. Caiff yr un sy'n rhoi'r benthyciad ddewis amrywio'r gyfradd llog bob dyddiad talu llog. Os dewisa'r un sy'n rhoi'r benthyciad wneud hynny, caiff yr Awdurdod ddewis derbyn y gyfradd llog newydd neu ad-dalu'r benthyciad i'r un a'i rhoddodd. Mae'n rhaid addasu'r cyfrifon i unioni'r gwahaniaeth rhwng y gyfradd a godir a'r gyfradd a delir er mwyn dangos gwir gost y benthyciad yn y cyfnod benthycia.

Darperir y Cynllun Benthyciadau Gwella Cartrefi o dan statud gan Lywodraeth Cymru. Diben y cynllun yw rhoi benthyciadau i berchen-feddianwyr a'r sector rhentu preifat er mwyn gwella eiddo neu fod eiddo gwag yn cael ei ddefnyddio unwaith eto. Mae'r cyllid ar gael tan 31 Mawrth 2030 a chynigir yr arian ymlaen llaw i drydydd partiön ar sail benthyciad di-log i'w had-dalu.

6.22 Cronfeydd Wrth Gefn sydd wedi'u Clustnodi

Mae crynodeb o'r cronfeydd wrth gefn a sefydlwyd gan yr awdurdod hwn neu ei ragflaenwyr wedi'i nodi isod:

	1 Ebrill 2013 £'000	Trosglwyd diadau Mewn £'000	Trosglwy ddiadau Allan £'000	31 Mawrth 2014 £'000	Trosglwy ddiadau Mewn £'000	Trosglwy ddiadau Allan £'000	31 Mawrth 2015 £'000
Yswiriant	9,839	1,911	(1,292)	10,458	1,983	(2,815)	9,626
Cronfa Buddsoddiad Cyfalaf	202	0	(26)	176	0	(90)	86
Cronfa Datblygu	1,011	199	(197)	1,013	166	(280)	899
Grant Cytundeb Gwella	4,582	284	0	4,866	0	(1,620)	3,246
Grant Awdurdodau Lleol i Gymell Twf							
Busnesau	446	0	0	446	0	(213)	233
Cronfa Datblygiadau Mawr	12,862	5,371	(96)	18,137	1,732	(146)	19,723
Cronfa Trefniadaeth Ysgolion	962	494	(382)	1,074	0	(464)	610
System Rheoli Ariannol	273	0	0	273	0	0	273
Ymdeol yn Gynnar(Corfforaethol)	2,967	0	(413)	2,554	3,000	(1,395)	4,159
System Adnoddau Dynol	554	0	(20)	534	0	(481)	53
Tir Diffaith	127	0	0	127	0	(8)	119
Cynllun Gwasanaethau Cefnogi Ieuenctid	21	0	0	21	0	0	21
Parc Dewi Sant - St David's Park	897	107	(154)	850	107	0	957
Cyd Fenter	1,258	158	0	1,416	179	(3)	1,592
Swyddi Afraid	1,201	21	(303)	919	294	(183)	1,030
Rheoli'r Fflyd	1,932	1,308	(108)	3,132	876	(9)	3,999
Adfywio - Cynlluniau sy'n derbyn Cyllid							
Allanol	1,215	1,119	(966)	1,368	436	(425)	1,379
Budd-daliadau Treth y Cyngor/Tai	503	452	0	955	676	0	1,631
Addysg	5,043	4,782	(1,278)	8,547	3,430	(3,507)	8,470
Seilwaith TG	1,093	761	0	1,854	555	(499)	1,910
Cronfa Salix	531	263	(271)	523	190	(324)	389
Cefnogi Busnesau Sir Caerfyrddin	123	20	0	143	0	0	143
Ty Llanelli	135	0	0	135	0	(45)	90
Gardd Fotaneg Genedlaethol	75	0	(75)	0	200	0	200
Datblygiad Gweithwyr	458	31	(181)	308	251	(121)	438
Adnewyddu Ty Elwyn	424	0	0	424	0	(424)	0
Cynllun Morgeisi Awdurdod Lleol	200	0	0	200	0	0	200
Gwerthuso Swyddi	4,726	1,837	0	6,563	277	(3,378)	3,462
Cyllid Cyfalaf Priffyrdd	215	153	0	368	380	0	748
Cronfa Trosglwyddo Asedau Cymunedol	255	0	(2)	253	0	0	253
Cronfeydd Adrannau	4,188	2,535	(948)	5,775	1,021	(553)	6,243
Eraill	149	34	(97)	86	16	(26)	76
	58,467			73,498			72,258

	1 Ebrill 2012	Trosglwy- ddiadau Mewn	Trosglwy- ddiadau Allan	31 Mawrth 2013	Trosglwy- ddiadau Mewn	Trosglwy- ddiadau Allan	31 Mawrth 2014
	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
A ddelir gan ysgolion yn unol â RHYLL	5,281	1,592	(2,688)	4,185	1,321	(1,565)	3,941
	<u>5,281</u>			<u>4,185</u>			<u>3,941</u>
Cyfrif Refeniw Tai:							
Atgyweiriadau Mawr	0	6,200	(6,200)	0	6,190	(6,190)	0
Cyfanswm	<u>0</u>			<u>0</u>			<u>0</u>

Cronfa Buddsoddiad Cyfalaf

Sefydlwyd y gronfa hon gyda'r nôd o ddarparu dull o ychwanegu at Raglen Gyfalaf yr Awdurdod. Bydd yr arian sy'n weddill yn cael ei ddefnyddio yn 2015-2016.

Cronfa Datblygu

Nôd y gronfa hon yw cynorthwyo'r Awdurdod yn ei gynlluniau hir dymor drwy bennu adnoddau ar gyfer prosiectau nad oedd modd ymgymryd â hwy gyda dyraniadau arferol y gyllideb.

Cronfa Cytundeb Canlyniadau

Balans y Grant Cytundeb Canlyniadau a roddwyd gan Gynulliad Cenedlaethol Cymru ar sail y Cytundeb Polisi yw hwn wedi'i glustnodi i gefnogi y Rhaglen Cyfalaf Tair Blynedd.

Grant Awdurdodau Lleol i Gymell Twf Busnesau

Y swm hwn yw balans grant y Cynllun Awdurdodau Lleol i Gymell Twf Busnesau a ddaeth i law ym mlwyddyn ariannol 2006-2007 a 2007-08 uwchlaw'r swm a ddyrannwyd i gefnogi'r gyllideb. Mae'r gweddill hwn wedi'i glustnodi i gefnogi prosiect 'Y Ffwrnes' a chaiff ei ddefnyddio yn 2015-16.

Cronfa Datblygiadau Mawr

Cafodd y gronfa hon ei chreu i gefnogi prosiectau datblygu cyfalaf mawr yn y Sir a chaiff ei hadlewyrchu yn y rhaglen gyfalaf.

Cronfa Trefniadaeth Ysgol

Pwrpas y balans hwn yw talu rhai o'r costau sydd ynghlwm wrth roi'r Strategaeth i Foderneiddio'r Ddarpariaeth Addysg ar waith.

System Rheolaeth Ariannol

Fe'i sefydlwyd i ddarparu ar gyfer y buddsoddiad sylweddol yn y System Rheolaeth Ariannol newydd. Bydd yr hyn sy'n weddill yn cael ei ddefnyddio yn 2015-2016.

Cronfa Ymddeoliad Corfforaethol

Sefydlwyd y Gronfa hon i gefnogi polisi'r Awdurdod o ran swyddi afraid ac ymddeoliad cynnar, gan alluogi'r Awdurdod i ddarparu ar gyfer y straen actiwaraidd ar y Gronfa Bensiwn a achosir gan ymddeoliad cynnar neu swyddi afraid.

System Adnoddau Dynol

Sefydlwyd y gronfa hon i ganiatáu ar gyfer y buddsoddiad sylweddol oedd ei angen i ddarparu'r System Gyflogres/Adnoddau Dynol newydd.

Tir Diffaith

Cafodd y gronfa hon ei sefydlu i ganiatáu'r Awdurdod i ymateb yn gyflym pan glustnodir tir diffaith ac mae cyfle i'r Awdurdod ddelio â'r cyfryw broblemau. Disgwylir i'r gronfa hon esgor ar gronfeydd adfer i alluogi'r Awdurdod i ymgymryd â phrosiectau ychwanegol.

Cynllun Gwasanaethau Cefnogi Ieuenctid

Defnyddir hwn fel arian cyfatebol ar gyfer ceisiadau i Gronfa Gymdeithasol Ewrop i ehangu Gwasanaethau Cefnogi Ieuenctid.

Parc Dewi Sant

Crëwyd y gronfa hon i gyllido rhaglen barhaus o welliannau sy'n ofynnol er mwyn gallu defnyddio'r adeiladau yn swyddfeydd. Cafodd yr incwm a gynhyrchwyd yn sgil yr adeiladau hyn ei neilltuo yn y gronfa wrth gefn hon er mwyn cyllido'r gwaith hwn.

Mentrau ar y Cŷd

Mae'r Awdurdod wedi llunio nifer o gytundebau Mentrau ar y Cŷd gydag Cynulliad Cenedlaethol Cymru. Mae'r incwm rhent a dderbynnir mewn perthynas â'r rhain yn cael ei roi i'r naill ochr er mwyn talu am rwymedigaethau yn y dyfodol.

Swyddi Afraid

Sefydlwyd y gronfa hon gan yr Adrannau i gwrdd â'r costau posib a allai godi wedi i gontractau tymor penodol staff ddod i ben pan fydd y cynlluniau a gyllidir yn allanol yn diweddu.

Rheoli'r Fflyd

Sefydlwyd y Gronfa hon i gydraddoli'r gost gydol oes o weithredu a chynnal a chadw cerbydau'r Cyngor, i ddefnyddwyr gwasanaethau dros gyfnodau y cytunwyd arnynt.

Adfywio - Cynlluniau sy'n derbyn Cyllid Allanol

Cynnig arian cyfatebol ar gyfer prosiectau sydd ar waith neu gynlluniau a fydd yn derbyn cyllid allanol yn y dyfodol.

Budd-daliadau Treth y Cyngor/Tai

Sefydlwyd y Gronfa hon oherwydd yr ansicrwydd ynglŷn â'r posibilrwydd y gellir hawlio yn ôl Gymhorthdal Budd-daliadau gan yr Adran Gwaith a Phensiynau (DWP), yn dilyn newidiadau yng ngraddfeydd Cymhorthdal Budd-daliadau a gyflwynwyd yn 2004-2005.

Arian Cyfalaf MDdA

Pennwyd swm i dalu costau'r benthyciadau darbodus sy'n cyllido rhaglen Moderneiddio'r Ddarpariaeth Addysg. Defnyddir yr arian hwn yn 2014-2015.

Seilwaith TG

Sefydlwyd y gronfa hon i dalu am ddarparu gweinyddion yn lle'r gweinyddion UNIX a'r gweinyddion eraill a oedd y tu allan i gwmpas y prosiect 'Mozart' gwreiddiol o ran gweithredu gweinyddion.

Cronfa Salix

Mae Salix, sef menter gymdeithasol annibynnol sy'n darparu cyllid ar gyfer technolegau profedig sy'n gost-effeithiol wrth arbed CO2, wedi darparu grant ar gyfer yr awdurdod i ganiatáu i fenthyciadau gael eu rhoi i ysgolion / adrannau i ariannu cynlluniau sy'n arbed ynni. Mae'r benthyciadau hyn yn cael eu had-dalu o'r arbedion a geir yn sgil hynny, ac mae'r gronfa yn cael ei hail-lenwi er mwyn i ysgolion / adrannau eraill elwa o'r cynllun.

Cefnogi Busnesau Sir Gaerfyrddin

Neilltuwyd arian wrth gefn er mwyn rhoi cymorth ariannol i fusnesau sy'n talu ardrethi yn Sir Gaerfyrddin ac sy'n cael anawsterau oherwydd y dirwasgiad economaidd drwy gynnig benthyciadau tymor byr iddynt am 18 mis neu gyfnod llai.

Tŷ Llanelli

Darparu cyllid sbarduno dros gyfnod o 5 mlynedd i brosiect Tŷ Llanelli, er mwyn cynorthwyo â dechreuad a chynaliadwyedd y cyfleuster newydd hwn a ystyrir yn rhan annatod o'r cynlluniau hirdymor i adfywio canol y dref.

Y Gronfa Datblygiad Gweithwyr

Arian wrth gefn a neilltuwyd i ddarparu 4 haen o hyfforddiant a lleoliadau gwaith yn y Cyngor er mwyn cynorthwyo pobl leol, gan gynnwys pobl ifanc sydd â fawr ddim neu ddim hanes cyflogaeth, i ennill cymwysterau a chael swydd er mwyn gwella eu rhagolygon cyflogaeth.

Adnewyddu Tŷ Elwyn

Cafodd y gronfa hon ei sefydlu i gyllido'n rhannol y gwaith adnewyddu sy'n ofynnol mewn perthynas ag adeilad Tŷ Elwyn.

Cynllun Morgeisi Awdurdod Lleol

Wrth weithredu Cynllun Morgeisi Awdurdod Lleol ar gyfer y rhai sy'n prynu tŷ yn y sir am y tro cyntaf, mae'n ofynnol i'r Cyngor ddarparu indemniad ariannol o hyd at 20% o forgois i'r rhai sy'n gymwys ac yn bodloni'r meini prawf llym sy'n ymwneud â benthyca. Mae'r gronfa wrth gefn hon wedi'i sefydlu i neilltuo cyllid pe bai galw am dalu indemniad.

Gardd Fotaneg Genedlaethol

Y Gronfa Wrth Gefn a neilltuwyd i ddarparu cymorth ariannol i'r Ardd Fotaneg Genedlaethol dros dair blynedd o 2015-2016.

Gwerthuso Swyddi

Mae'r Awdurdod wedi rhoi canlyniadau'r ymarferiad Gwerthuso Swyddi ar waith ac wedi creu'r gronfa hon i gynorthwyo â'r costau gweithredu.

Cyllid Cyfalaf Priffyrdd (Cynllun Menter Benthyca Llywodraeth Leol)

Sefydlwyd y gronfa er mwyn talu costau benthyca i gyllido rhaglen cynnal a chadw a gwelliannau cyfalaf Priffyrdd.

Cronfa Trosglwyddo Asedau Cymunedol

Gwelodd yr awdurdod y gallai rhai gwasanaethau neu gyfleusterau lleol gael eu gweithredu'n fwy effeithiol gan Grwpiau Cymunedol neu Gynghorau Cymuned. Sefydlwyd y gronfa hon i wella cyfleusterau neu i gynnig cymhelliad ariannol er mwyn symud ymlaen â'r prosiectau hyn.

Cronfeydd Adrannau

Mae gan yr Awdurdod bolisi sy'n caniatáu adrannau i gario ymlaen hyd at 50% o unrhyw danwariant ar ddiwedd blwyddyn y gellir ei bennu ar gyfer prosiectau/gwasanaethau penodol o fewn yr adrannau.

6.23 Cronfa Wrth Gefn Derbyniadau Cyfalaf

	2013-14 £'000	2014-15 £'000
Balans Agoriadol	12,526	19,347
Trosglwyddo elw arian parod ar werthiant a gredydwyd fel enillion/colledion wrth eu gwerthu i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr Derbyniadau Cyfalaf Stadudol	10,102	13,184
Trosglwyddo o'r Gronfa Derbyniadau Cyfalaf Gohiriedig ar ôl derbyn arian.	84	127
	15	22
	<u>22,727</u>	<u>32,680</u>
Derbyniadau Cyfalaf a Neilltuwyd	(1,659)	(1,471)
Defnyddio'r Gronfa Derbyniadau Cyfalaf i ariannu gwariant cyfalaf newydd	(1,658)	(4,641)
Cyfraniad o'r Gronfa Derbyniadau Cyfalaf tuag at y costau gweinyddol o waredu asedau nad ydynt yn avfredol.	(63)	(56)
Balans wrth Gau	<u><u>19,347</u></u>	<u><u>26,512</u></u>

Mae'r gronfa wrth gefn derbyniadau cyfalaf defnyddiadwy yn cynrychioli'r derbyniadau cyfalaf sydd ar gael i gyllido gwariant cyfalaf mewn blynyddoedd i ddod, ar ôl neilltuo'r symiau statudol ar gyfer ad-dalu benthyciadau allanol. Defnyddiwyd yr holl lwfans atgyweiriadau mawr a dderbyniwyd oddi wrth Llywodraeth Cynulliad Cymru yn ystod y flwyddyn. Nid oedd arian gweddill i'w gario ymlaen mewn perthynas â'r grant hwn.

6.24 Grantiau Cyfalaf Heb eu Ddefnyddio

	2013-14 £'000	2014-15 £'000
Balans Agoriadol	620	1,325
Ychwanegiadau	996	340
	<u>1,616</u>	<u>1,665</u>
Grantiau a Chyfraniadau wedi'u cymhwyso	(291)	(390)
Balans Cau	<u><u>1,325</u></u>	<u><u>1,275</u></u>

6.25 Cronfa Ailbrisiad

Mae'r Gronfa Ailbrisiad yn cynnwys yr enillion a wnaed gan yr Awdurdod sy'n deillio o'r cynnydd yng ngwerth ei Eiddo, Offeriant a Chyfarpar. Gostyngir y balans pan fydd asedau gydag enillion cronedig yn:

- cael eu hailbrisiu tuag i lawr neu eu hamharu a'r enillion yn cael eu colli
- cael eu defnyddio i ddarparu gwasanaethau a'r enillion yn cael eu colli drwy ddibrisiad,
- neu yn cael eu gwaredu a'r enillion yn cael eu gwireddu.

Mae'r Gronfa ond yn cynnwys yr enillion drwy ailbrisiad sydd wedi cronni ers 1 Ebrill 2007, y dyddiad y cafodd y Gronfa ei chreu. Caiff enillion cronedig sy'n hanu o ddyddiad cynharach eu cynnwys ym mantolen y Cyfrif Addasiadau Cyfalaf.

2013-14 £'000		2014-15 £'000
288,692	Balans ar 1 Ebrill	290,994
21,810	Ailbrisiu asedau i fyny	84,591
(8,223)	Ailbrisiu asedau i lawr a cholledion amhariad nas codwyd i'r Warged/Diffyg ar y Ddarpariaeth Gwasanaethau	(40,175)
13,587	Gwaged neu ddiffyg wrth ailbrisiu asedau anghyfredol nas cofnodwyd yn y Warged neu Ddiffyg ar y Ddarpariaeth Gwasanaethau	44,416
(9,120)	Gwahaniaeth rhwng dibrisiad gwerth teg a dibrisiad cost hanesyddol	(11,313)
(2,165)	Enillion cronedig ar asedau sydd wedi cael eu gwerthu neu eu sgrapio	(813)
(11,285)	Y swm a ysgrifennwyd i ffwrdd i'r Cyfrif Addasu Cyfalaf	(12,126)
290,994	Balans ar 31 Mawrth	323,284

6.26 Cyfrif Addasiadau Cyfalaf

Mae'r Cyfrif Addasiadau Cyfalaf yn llyncu'r gwahaniaethau amseru sy'n deillio o'r trefniadau cyfrifyddu gwahanol ar gyfer defnyddio asedau nad ydynt yn gyfredol ac ar gyfer ariannu caffael, adeiladu neu wella'r asedau hynny yn unol â'r darpariaethau statudol. Bydd y costau caffael, adeiladu neu wella yn cael eu tynnu o'r Cyfrif gan fod dibrisiant, colledion oherwydd niwed a dibrisiant asedau anniriaethol yn cael eu codi ar y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr (gyda symiau cysoni o'r Gronfa Ailbrisiad i drosi ffigurau gwerth teg yn sail costau hanesyddol). Bydd y symiau a neilltuwyd gan yr Awdurdod i dalu am y costau caffael, adeiladu a gwella yn cael eu rhoi yn y Cyfrif. Mae'r Cyfrif yn cynnwys enillion a cholledion cronedig ar Eiddo Buddsoddi a hefyd enillion a wireddwyd ar asedau a roddwyd nad ydynt eto wedi'u defnyddio gan yr Awdurdod. Mae'r Cyfrif hefyd yn cynnwys yr enillion drwy ailbrisiad sydd wedi cronni ar Eiddo, Offeriant a Chyfarpar cyn 1 Ebrill 2007, y dyddiad y cafodd y Gronfa Ailbrisiad ei chreu i gadw'r cyfryw enillion.

Yn Nodyn 6.4 ceir manylion am ffynhonnell yr holl drafodion yn y Cyfrif, ac eithrio'r rheini sy'n ymwneud â'r Gronfa Ailbrisiad.

2013-14		2014-15
£'000		£'000
765,086	Balans Gwreiddiol ar 1 Ebrill	747,378
	Gwrthdroi eitemau sy'n ymwneud â gwariant cyfalaf a ddebydwyd neu a gredydwyd i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr:	
(32,811)	Taliadau am ddibrisiant a niwed i asedau nad ydynt yn gyfredol	(33,076)
(32,138)	Colledion drwy Ailbrisiad Eiddo, Offeriant a Chyfarpar	(55,386)
(881)	Gwariant refeniw a ariannwyd drwy gyfalaf o dan statud Symiau'r asedau nad ydynt yn gyfredol a ddiddymwyd drwy waredu neu werthu fel rhan o'r elw/colled ar waredu i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	(2,988)
<u>(4,203)</u>		<u>(6,173)</u>
695,053		649,755
<u>2,165</u>	Symiau addasu a ddiddymwyd o'r Gronfa Ailbrisiad Y swm net a ddiddymwyd o gost yr asedau nad ydynt yn gyfredol a ddefnyddiwyd yn ystod y flwyddyn	<u>813</u>
697,218	Derbyniadau Cyfalaf a Neilltuwyd	650,568
1,659	Symudiadau ychwanegol o fewn y flwyddyn	1,471
(40)		(54)
1,658	Defnyddio'r Gronfa Derbyniadau Cyfalaf i ariannu gwariant cyfalaf newydd	4,641
63	Defnyddio'r Gronfa Derbyniadau Cyfalaf i ariannu'r gost o werthu	56
6,200	Defnyddio'r Gronfa Atgyweiriadau Mawr i ariannu gwariant cyfalaf newydd Grantiau a chyfraniadau cyfalaf a gredydwyd i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr a gymhwyswyd i ariannu cyfalaf	6,190
24,426	Cymhwyso grantiau i ariannu cyfalaf o'r Cyfrif Grantiau Cyfalaf na Chymhwyswyd	38,699
291	Darpariaeth statudol ar gyfer ariannu buddsoddiad newydd a godir ar falansau Cronfa'r Cyngor a'r Cyfrif Refeniw Tai	390
12,771		12,759
<u>10,268</u>	Gwariant cyfalaf a godir ar falansau Cronfa'r Cyngor a'r Cyfrif Refeniw Tai	<u>17,422</u>
754,514	Symudiadau yng ngwerth Eiddo Buddsoddi ar y farchnad a (ddebydwyd) neu a gredydwyd i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	732,142
(7,136)		(168)
<u>747,378</u>	Balans ar 31 Mawrth	<u>731,974</u>

6.27 Cyfrif Addasiadau Offerynnau Ariannol

Mae'r Cyfrif Addasiadau Offerynnau Ariannol yn llyncu'r gwahaniaethau amseru sy'n deillio o'r gwahanol drefniadau cyfrifyddu yn achos incwm a gwariant sy'n ymwneud ag offerynnau ariannol penodol. Mae hefyd yn ysgwyddo colledion neu'n manteisio ar enillion yn achos pob darpariaeth statudol. Mae'r Awdurdod yn defnyddio'r Cyfrif i reoli premiymau sydd i'w talu wrth glirio benthyciadau'n gynnar. Caiff y premiymau eu tynnu o'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr ar y pryd, ond wedyn byddan nhw'n cael eu gwrthdroi o Falans Gronfa'r Cyngor i'r Cyfrif drwy'r Datganiad Symudiadau yng Nghronfeydd yr Awdurdod. Gydag amser, caiff y gwariant ei roi'n ôl ym Malans Gronfa'r Cyngor yn unol â'r trefniadau statudol ar gyfer ysgafnhau'r baich ar y dreth gyngor. Yn achos yr Awdurdod, y cyfnod hwn yw'r tymor oedd yn weddill ar y benthyciadau pan gawsant eu clirio. O ganlyniad, caiff y balans ar y Cyfrif ar 31 Mawrth 2015 ei godi ar y Gronfa'r Cyngor am yr 9 mlynedd nesaf.

2013-14 £'000		2014-15 £'000
(1,027)	Balans ar 1 Ebrill	(907)
	Cyfran y premiymau oedd yn daladwy mewn blynyddoedd ariannol cynt i'w codi ar Falans y Gronfa Gyffredinol yn unol â'r aofnion statudol	0
82	Swm sy'n dangos sut mae'r costau ariannol a godir ar y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr yn wahanol i'r costau sydd i'w codi yn ystod y flwyddyn yn unol â'r aofnion statudol	37
38		
<u>(907)</u>	Balans ar 31 Mawrth	<u>(870)</u>

6.28 Cronfa Derbyniadau Cyfalaf Gohiriedig

Mae'r Gronfa Derbyniadau Cyfalaf Gohiriedig yn dal yr enillion a wireddwyd drwy waredu asedau nad ydynt yn gyfredol, ond lle nad oes setliad ariannol wedi'i wneud hyd yma. O dan y trefniadau statudol, nid yw'r Awdurdod yn ystyried bod yr enillion hyn yn rhai y gellir eu defnyddio i ariannu gwariant cyfalaf newydd hyd nes bydd yr arian wedi'i dderbyn. Pan fydd y setliad ariannol gohiriedig yn digwydd, caiff yr arian ei drosglwyddo i'r Gronfa Derbyniadau Cyfalaf.

2013-14 £'000		2014-15 £'000
385	Balans ar 1 Ebrill	370
	Trosglwyddo i'r Gronfa Derbyniadau Cyfalaf ar ôl derbyn yr arian	(22)
(15)		
<u>370</u>	Balans ar 31 Mawrth	<u>348</u>

6.29 Cronfa Bensiynau

Mae'r Gronfa Bensiynau yn llyncu'r gwahaniaethau amseru sy'n deillio o'r gwahanol drefniadau cyfrifyddu ar gyfer buddiannau ôl-gyflogaeth ac ar gyfer ariannu buddiannau yn unol â'r darpariaethau statudol. Mae'r Awdurdod yn rhoi cyfrif am y buddiannau ôl-gyflogaeth yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr gan fod y buddiannau'n cael eu hennill gan gyflogeion dros flynyddoedd o wasanaeth. Mae'n diweddarau'r rhwymedigaethau a gydnabyddir i adlewyrchu chwyddiant, y newid yn y rhagdybiaethau a'r elw a gafwyd drwy fuddsoddi unrhyw adnoddau a neilltuwyd i dalu'r costau. Serch hynny, yn unol â'r trefniadau statudol rhaid i'r buddiannau a enillir gael eu hariannu gan fod yr Awdurdod yn talu cyfraniadau cyflogwyr i gronfeydd pensiwn neu'n talu unrhyw bensiynau y mae'n uniongyrchol gyfrifol amdanynt. Felly, mae balans y debyd ar y Gronfa Bensiynau yn dangos diffyg sylweddol yn y buddiannau a enillir gan gyn-gyflogeion a chyflogeion presennol a'r adnoddau y mae'r Awdurdod wedi'u neilltuo i'w bodloni. Bydd y trefniadau statudol yn sicrhau y bydd y cyllid wedi'i neilltuo erbyn yr adeg y bydd angen talu'r buddiannau.

2013-14 £'000		2014-15 £'000
(292,162)	Balans ar 1 Ebrill	(186,417)
124,671	Ailfesur y rhwymedigaeth/(ased) buddion diffiniedig net	(79,988)
	Gwrthdroi eitemau sy'n ymwneud â buddiannau ymddeol a ddebydwyd neu a gredydwyd i'r Gwarged neu Ddiffyg ar Ddarparu	
(42,359)	Gwasanaethau yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.	(33,963)
	Cyfraniadau pensiwn y cyflogwr a thaliadau uniongyrchol i bensiynwyr sy'n daladwy yn ystod y flwyddyn	24,217
<u>23,433</u>		<u>24,217</u>
<u>(186,417)</u>	Balans ar 31 Mawrth	<u>(276,151)</u>

6.30 Cyfrif Absenoldebau Cronedig

Mae'r Cyfrif Absenoldebau Cronedig yn llyncu'r gwahaniaethau a fyddai fel arall yn codi ar Falans Gronfa'r Cyngor o'r cronni ar gyfer absenoldebau a enillwyd ond nas cymerwyd yn ystod y flwyddyn, ee gwyliau blynyddol a gariwyd ymlaen ar 31 Mawrth. Yn unol â'r trefniadau statudol rhaid i'r effaith ar Falans Gronfa'r Cyngor gael ei ddiddymu drwy drosglwyddo i'r Cyfrif neu ohono.

2013-14 £'000		2014-15 £'000
(6,131)	Balans ar 1 Ebrill	(4,343)
	Setlo neu ganslo croniadau a wnaed ar ddiwedd y	
6,131	flwyddyn flaenorol	4,343
(4,343)	Symiau a gronnwyd ar ddiwedd y flwyddyn gyfredol	(4,841)
	Swm sy'n dangos sut mae'r taliadau i swyddogion a godir ar y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr ar sail gronedig yn wahanol i'r taliadau sydd i'w codi yn ystod y flwyddyn yn unol â'r gofynion statudol	(498)
<u>1,788</u>		<u>(498)</u>
<u>(4,343)</u>	Balans ar 31 Mawrth	<u>(4,841)</u>

6.31 Symiau a adroddwyd ar gyfer penderfyniadau dyrannu adnoddau

Y dadansoddiad o'r incwm a gwariant yn ôl gwasanaeth ar wyneb y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr yw hwnnw a ragnodir gan y *Cod Ymarfer Cyfrifyddu Gwerth Gorau*. Fodd bynnag, gwneir penderfyniadau am ddyrannu adnoddau gan Fwrdd Gweithredol yr Awdurdod ar sail adroddiadau cyllideb wedi'u dadansoddi ar draws adrannau. Caiff yr adroddiadau hyn eu paratoi ar sail wahanol i'r polisïau cyfrifyddu a ddefnyddir yn y datganiadau ariannol. Mae incwm a gwariant prif adrannau'r Awdurdod a gofnodir yn yr adroddiadau cyllideb am y flwyddyn fel a ganlyn:

Nodiadau i'r Cyfrifon

Incwm a Gwariant yr Adrannau 2014-15	Prif Weithredwr £'000	Addysg a Gwasanaethau Plant £'000	Adfywio a Hamdden £'000	Adnoddau £'000	Gofal Cymdeithasol a Thai £'000	Amgylchedd £'000	Cyfrif Refeniw Tai £'000	CYFANSWM £'000
Treuliau cyflogeion	10,867	140,873	15,745	15,437	34,368	27,862	3,539	248,691
Treuliau gwasanaeth arall Ad-daliadau gwasanaethau cymorth	6,085	37,740	19,568	73,115	90,150	31,660	18,406	276,724
Dibrisiant a thaliadau tebyg	5,944	5,089	2,670	8,109	4,188	4,286	1,304	31,590
Cyfanswm y Gwariant	22,902	248,213	41,492	98,630	129,616	70,727	45,199	656,779
Ffioedd, taliadau ac incwm arall o wasanaethau Grantiau'r llywodraeth	(13,862)	(11,649)	(12,615)	(26,982)	(28,469)	(18,150)	(35,370)	(147,097)
Cyfanswm Incwm	(15,405)	(38,392)	(21,022)	(77,512)	(51,431)	(25,834)	(35,590)	(265,186)
Gwariant Net	7,497	209,821	20,470	21,118	78,185	44,893	9,609	391,593

Incwm a Gwariant yr Adrannau 2013-14	Prif Weithredwr £'000	Addysg a Gwasanaethau Plant £'000	Adfywio a Hamdden £'000	Adnoddau £'000	Gofal Cymdeithasol a Thai £'000	Amgylchedd £'000	Cyfrif Refeniw Tai £'000	CYFANSWM £'000
Treuliau cyflogeion	11,396	140,300	17,091	15,573	35,233	30,644	3,527	253,764
Treuliau gwasanaeth arall	6,955	42,373	17,309	73,248	79,838	35,840	17,724	273,287
Ad-daliadau gwasanaethau cymorth	6,283	5,376	2,940	8,531	4,553	4,241	1,353	33,277
Dibrisiant a thaliadau tebyg	6	15,231	26,385	3,239	2,216	6,493	20,499	74,069
Cyfanswm y Gwariant	24,640	203,280	63,725	100,591	121,840	77,218	43,103	634,397
Ffioedd, taliadau ac incwm arall o wasanaethau	(14,023)	(12,775)	(10,933)	(31,012)	(26,113)	(23,483)	(34,491)	(152,830)
Grantiau'r llywodraeth	(2,566)	(28,853)	(9,234)	(51,099)	(17,059)	(7,600)	(355)	(116,766)
Cyfanswm Incwm	(16,589)	(41,628)	(20,167)	(82,111)	(43,172)	(31,083)	(34,846)	(269,596)
Gwariant Net	8,051	161,652	43,558	18,480	78,668	46,135	8,257	364,801

Cysoni Incwm a Gwariant Adrannau â Chost Gwasanaethau yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr

Mae'r cysoniad hwn yn dangos sut mae'r ffigurau yn y dadansoddiad o incwm a gwariant yr adrannau yn perthyn i'r symiau yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.

	2013-14 £'000	2014-15 £'000
Gwariant net yn y Dadansoddiad Adrannol	364,801	391,593
Symiau yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr nas rhoddwyd ger bron y rheolwyr yn y Dadansoddiad: Incwm a Gwariant Hawliadau - Rhwymedigaeth Yswiriant Corfforaethol	703	1,172
Symiau a gynhwyswyd yn y Dadansoddiad nas cynhwyswyd yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr: Gwarged/(Diffyg) ar y Gweithgareddau Masnachu	(154)	1,696
Cost Gwasanaethau yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	<u>365,350</u>	<u>394,461</u>

Cysoni â'r Dadansoddiad Goddrychol

Mae'r cysoniad hwn yn dangos sut mae'r ffigurau yn y dadansoddiad o incwm a gwariant yr adrannau yn perthyn i'r dadansoddiad goddrychol o'r Gwarged neu'r Diffyg ar Ddarparu Gwasanaethau yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.

2014-15	Dadansoddiad Adrannol £'000	Symiau eraill cynhwyswyd yn yr Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr £'000	Symiau na rhoddwyd ger bron y rheolwyr i benderfynu arnynt £'000	CYFANSWM £'000
Treuliau cyflogeion	248,689	0	1,172	249,861
Treuliau gwasanaeth arall	276,723	0	0	276,723
Ad-daliadau gwasanaethau cymorth	31,590	0	0	31,590
Dibrisiant a thaliadau tebyg	99,775	0	0	99,775
Llog i'w Dalu a Chostau Tebyg Colledion/(Enillion)	0	13,871	0	13,871
Buddsoddiadau	0	0	0	0
Cost Llog Pensiynau a'r Elw				
Disgwylidig ar asedau pensiwn	0	8,350	0	8,350
Praeseptau ac Ardollau	0	28,629	0	28,629
Elw neu Golled wrth waredu				
Asedau nad ydynt yn gyfredol	0	(7,010)	0	(7,010)
Newidiadau yng ngwerth teg yr eiddo buddsoddi	0	168	0	168
Cyfanswm Gwariant	656,777	44,008	1,172	701,957
Ffioedd, taliadau ac incwm arall o wasanaethau	(147,096)	0	0	(147,096)
Llog a Incwm Buddsoddiadau	0	(473)	0	(473)
Grantiau a chyfraniadau'r Llywodraeth	(118,088)	0	0	(118,088)
Incwm Trethi a Grantiau Amhenodol	0	(399,549)	0	(399,549)
Cyfanswm Incwm	(265,184)	(400,022)	0	(665,206)
(Gwarged) neu ddiifffyg ar ddarparu gwasanaethau	391,593	(356,014)	1,172	36,751

2013-14	Dadansoddiad Adrannol £'000	Symiau eraill cynhwysyd yn yr Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr £'000	Symiau na rhoddwyd ger bron y rheolwyr i benderfynu arnynt £'000	CYFANSWM £'000
Treuliau cyflogeion	253,764	0	703	254,467
Treuliau gwasanaeth arall	273,287	0	0	273,287
Ad-daliadau gwasanaethau cymorth	33,277	0	0	33,277
Dibrisiant a thaliadau tebyg	74,069	0	0	74,069
Llog i'w Dalu a Chostau Tebyg Colledion/(Enillion)	0	14,100	0	14,100
Buddsoddiadau	0	0	0	0
Cost Llog Pensiynau a'r Elw				
Disgwyliedig ar asedau pensiwn	0	12,145	0	12,145
Praeseptau ac Ardollau	0	27,983	0	27,983
Elw neu Golled wrth waredu Asedau nad ydynt yn gyfredol	0	(5,898)	0	(5,898)
Newidiadau yng ngwerth teg yr eiddo buddsoddi	0	7,136	0	7,136
Cyfanswm Gwariant	634,397	55,466	703	690,566
Ffioedd, taliadau ac incwm arall o wasanaethau	(152,830)	0	0	(152,830)
Llog a Incwm Buddsoddiadau	0	(624)	0	(624)
Grantiau a chyfraniadau'r Llywodraeth	(116,766)	0	0	(116,766)
Incwm Trethi a Grantiau Amhenodol	0	(392,605)	0	(392,605)
Cyfanswm Incwm	(269,596)	(393,229)	0	(662,825)
(Gwarged) neu ddiiftyg ar ddarparu gwasanaethau	364,801	(337,763)	703	27,741

6.32 Cyllideb Gyfun

Mae'r Awdurdod wedi sefydlu cytundeb cyllideb gyfun ar y cyd â Bwrdd Iechyd Lleol Hywel Dda ar gyfer darparu storfa offer cymunedol integredig. Mae gan yr Awdurdod a'r Bwrdd gytundeb ar waith am dair blynedd o 1af Hydref 2009, lle mae'r partneriaid yn cyfrannu cyllid gwerth £148,768 a £381,960, yn eu tro, at y gyllideb y cytunwyd arni. Mae unrhyw ddiffyg neu warged yn y gyllideb gyfun ar ddiwedd y flwyddyn ariannol yn cael ei ddyrannu i bob partner ar sail traean a dau draean.

	£'000	2013-14 £'000	£'000	2014-15 £'000
Cyllid sy'n cael ei gyfrannu at y gyllideb gyfun:				
yr Awdurdod	255		155	
y Bwrdd Iechyd Lleol	<u>396</u>		<u>382</u>	
		651		537
Y gwariant sydd wedi'i dalu o'r gyllideb gyfun:		(691)		(564)
Y gwarged net sy'n deillio o'r gyllideb gyfun yn ystod y flwyddyn		<u>(40)</u>		<u>(27)</u>
Cyfran yr Awdurdod o'r gwarged net sy'n deillio o'r gyllideb gyfun		<u>(20)</u>		<u>(14)</u>

6.33 Y Côt Ymarfer ynghylch Adroddiadau Gwasanaethau

Mae'r Côt yn rhoi canllawiau ac yn sefydlu 'arferion priodol' ar gyfer cyflwyno adroddiadau ariannol ar gyfer y Gwerth Gorau. Mae wedi diffinio cyfrifiad ar gyfer cyfanswm y gost, wedi sefydlu Dadansoddiad Gwariant Gwasanaethau (SEA) ar gyfer cyflwyno adroddiadau ar ddata ariannol ac mae hefyd wedi sefydlu ac wedi diffinio'n glir SEAs ar gyfer y Craidd Corfforaethol a Democrataidd a Gorbenion Canolog Annyranadwy.

Y Craidd Corfforaethol a Democrataidd yw'r elfen sy'n cyfuno costau cynrychiolaeth a rheolaeth ddemocrataidd a rheolaeth gorfforaethol. Diffinnir cynrychiolaeth ddemocrataidd fel pob agwedd ar weithgareddau'r aelodau yn rhinwedd swydd aelod, gan gynnwys llunio'r rhaglen gorfforaethol a'r polisiau ar gyfer y gwasanaethau a gweithgareddau mwy cyffredinol sy'n ymwneud â llywodraethu a chynrychioli buddiannau lleol. Diffinnir rheolaeth gorfforaethol fel y gweithgareddau a'r costau hynny sy'n darparu'r seilwaith sy'n caniatáu i wasanaethau gael eu darparu a'r wybodaeth sy'n angenrheidiol er mwyn bod yn atebol i'r cyhoedd.

Gorbenion Canolog Annyranadwy yw'r costau hynny nad oes yr un defnyddiwr ar eu hennill yn eu sgil, a byddai'r rhain yn cynnwys y canlynol:

- Costau gwasanaeth yn y gorffennol
- Enillion neu golledion ar Setliadau neu Gwtogiadau
- Costau sy'n gysylltiedig â chyfrannau o gyfleusterau TG sydd heb eu defnyddio
- Costau cyfrannau mewn asedau tymor hir eraill sydd heb eu defnyddio ond heb eu gwerthu ychwaith
- Colledion amhariad sy'n ymwneud ag asedau sy'n cael eu hadeiladu, asedau cyfredol a ddelir i'w gwerthu, asedau eraill sydd dros ben a ddelir i'w gwaredu (ond nad ydynt yn bodloni meini prawf y Côt o ran eu categoriedd yn asedau a ddelir i'w gwerthu) a dibrisio mewn perthynas â'r categori olaf o asedau.
- Y gwariant refeniw sy'n ymwneud ag asedau dros ben a ddelir

Mae'r côd wedi'i ddefnyddio ar gyfer cyfrifon 2014-15 ac mae'r SEA wedi'i ddefnyddio yn y Cyfrif Incwm a Gwariant.

6.34 Lwfansau'r Aelodau

Talodd yr Awdurdod y symiau canlynol i Aelodau o'r cyngor yn ystod y flwyddyn:

	2013-14 £	2014-15 £
Lwfansau	1,235,941	1,238,307
Treuliau	47,728	46,262
Cyfanswm	1,283,669	1,284,569

Mae rhagor o wybodaeth am Lwfansau Aelodau i'w chael ar wefan yr Awdurdod, www.sirgar.llyw.cymru o dan y pennawd Lwfansau Cyngorwyr.

6.35 Enillion Gweithwyr

Nifer y gweithwyr yr oedd eu cyflogau heb gynnwys cyfraniadau pensiwn yn £60,000 neu fwy oedd:

Band Cyflogau	Nifer y Gweithwyr 2013-14	Nifer y Gweithwyr 2014-15	Ymadawodd yn 2014-15
60,000 i 64,999	20	22	4
65,000 i 69,999	17	16	5
70,000 i 74,999	8	10	2
75,000 i 79,999	5	8	4
80,000 i 84,999	3	2	0
85,000 i 89,999	14	13	1
90,000 i 94,999	2	2	0
95,000 i 99,999	3	3	1
100,000 i 104,999	2	2	1
105,000 i 109,999	3	3	0
110,000 i 114,999	0	1	1
115,000 i 154,999	0	0	0
155,000 i 159,999	2	0	0
160,000 i 164,999	1	0	0
Cyfanswm Nifer y Gweithwyr:	80	82	19

Mae gwerth y taliadau yn cynnwys taliadau afreidedd/terfynu.

Cynhwysir yn y band uchod bedwar athro a gyflogir gan ysgolion gwirfoddol a gynorthwyr.

Nid yw'r bandiau uchod yn cynnwys uwch-swyddogion sy'n aelodau o Dîm Rheoli'r Awdurdod y rhestrir eu manylion yn y tabl canlynol.

Enillion Uwch Swyddogion ble mae eu cyflog yn £150,000 neu'n fwy y flwyddyn

Nodir yn y tabl isod enillion Uwch Swyddogion sy'n derbyn cyflog sy'n £150,000 neu'n fwy, gan gynnwys cyfraniadau pensiwn neu daliadau cyfwerth.

Swydd		Cyflog (yn cynnwys ffioedd a lwfansau)	Cyfraniadau Pensiwn	Lwfansau Treuliau
Mr M V James	13/14	180,846	0	170
Prif Weithredwr a Swyddog Canlyniadau	14/15	168,938	0	201

Enillion Uwch Swyddogion ble mae eu cyflog rhwng £60,000 a £150,000 y flwyddyn

Swydd		Cyflog (yn cynnwys ffioedd a lwfansau)	Cyfraniadau Pensiwn	Lwfansau Treuliau
Cyfarwyddwr Adfywio a Hamdden (i)	13/14	105,243	0	0
	14/15	106,295	0	0
Cyfarwyddwr Gwasanaethau Technegol/ Amgylchedd (ii)	13/14	95,675	0	1,918
	14/15	72,474	0	983
	14/15	26,612	3,506	0
Cyfarwyddwr Gofal Cymdeithasol, Iechyd a Thai (iii)	13/14	113,775	10,763	0
	14/15	48,316	0	0
	14/15	46,638	6,088	0
Cyfarwyddwr Adnoddau (iv)	13/14	119,594	14,351	0
	13/14	55,027	7,183	0
Pennaeth y Gwasanaethau Ariannol (iv)	14/15	58,801	7,676	0
Cyfarwyddwr Gwasanaethau Addysg a Phlant	13/14	117,539	14,098	0
	14/15	120,790	15,769	0
Pennaeth Gwasanaethau Addysg (v)	13/14	95,853	11,502	0
	13/14	27,708	10,959	0
	14/15	97,088	12,674	0

Er mwyn rhoi gwerth ar y cyfraniadau pensiwn sy'n berthnasol i uwch-swyddogion, defnyddiwyd 12.9%, sef y Gyfradd Gyfrannu Gyffredin ar gyfer tâl pensiynadwy. Nid yw'r gyfradd hon yn ystyried yr Adennill Diffygion sy'n un o rwymedigaethau'r Awdurdod ac nad yw'n ymwneud yn benodol â'r gweithiwr.

- (i) Roedd y Cyfarwyddwr Adfywio a Hamdden yn gweithio 4 diwrnod yr wythnos. Roedd hefyd yn dirprwyo os oedd y Prif Weithredwr yn absennol ac fe dalwyd 10% yn ychwanegol iddo am wneud hynny.
- (ii) Roedd dau unigolyn wedi cyflawni rôl y Cyfarwyddwr Gwasanaethau Technegol/Yr Amgylchedd yn ystod 2014/15 oherwydd ymddeoliad.
- (iii) Roedd y Cyfarwyddwr Gofal Cymdeithasol, Iechyd a Thai wedi ymddeol yn Medi 2014 ac fe apwyntiwyd Cyfarwyddwr newydd yn Nachwedd 2014.
- (iv) Roedd y Cyfarwyddwr Adnoddau wedi ymddeol yn Medi 2014. Wedi hynny fe apwyntiwyd Pennaeth y Gwasanaethau Ariannol fel swyddog Adran 151.
- (v) Roedd dau unigolyn wedi cyflawni rôl Pennaeth y Gwasanaethau Addysg yn ystod 2014/15 oherwydd absenoldeb staff.

Mewn perthynas ag Enillion Uwch Swyddogion, dylid hefyd cyfeirio at nodyn 6.48.

Roedd cymhareb cyflog y Prif Weithredwr a'r cyflog canolrifol yng Nghyngor Sir Gaerfyrddin fel a ganlyn:

	2013/14	2014/15
Cyflog y Prif Weithredwr	9.27	8.21
Cyflog Canolrif	1	1

6.36 Pecynnau Ymadael

Yn ystod 2014/15 gwariodd yr Awdurdod yn sylweddol ar gostau dileu swyddi a dalwyd i'r rhai a oedd yn gadael, ynghyd â chostau taliadau digolledu i'r Gronfa Bensiwn Llywodraeth Leol o ran costau hawlio pensiynau yn gynnar. Yn ystod y cyfnod hwn, gweithredodd yr Awdurdod gynllun terfynu cyflogaeth gwirfoddol er mwyn cynorthwyo i gyflawni arbedion gofynnol.

Y ffaith fod cynlluniau a gyllidid yn allanol yn dod i ben oedd i gyfrif am nifer sylweddol o'r achosion o ddileu swyddi'n orfodol yn ystod 2014-15.

Mae'r holl gostau sy'n gysylltiedig â'r buddion terfynu wedi'u cynnwys fel rhan o ddiffiniadau'r gwasanaethau yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.

Mae'r costau uchod wedi'u nodi yn y tabl isod.

Band cost y pecyn ymadael (gan gynnwys taliadau arbennig)	Nifer y dileu swyddi gorfodol		Eraill sy'n gadael – y nifer a gytunwyd		Cyfanswm y Pecynnau Ymadael yn ôl bandiau cost		Cost gyfan y Pecynnau Ymadael ym mhob band	
	2013/14	2014/15	2013/14	2014/15	2013/14	2014/15	2013/14 £	2014/15 £
£0 - £20,000	0	90	122	50	122	140	952,823	965,758
£20,000 - £40,000	0	5	45	39	45	44	1,264,730	1,274,876
£40,000 - £60,000	0	2	14	10	14	12	683,011	606,300
£60,000 - £80,000	0	0	15	5	15	5	1,070,904	360,833
£80,000 - £100,000	0	0	0	6	0	6	0	554,835
£100,000 - £150,000	0	1	1	0	1	1	133,459	125,960
CYFANSWM	0	98	197	110	197	208	4,104,927	3,888,562

6.37 Costau Archwiliad

Yn 2014-15 gwariodd Cyngor Sir Caerfyrddin y canlynol mewn perthynas â ffioedd archwiliad ac arolwg cyllidol, sy'n daladwy i Swyddfa Archwilio Cymru:

	2013-14	2014-15
	£'000	£'000
Gwasanaeth Archwiliad Cyllidol	184	184
Mesur Llywodraeth Lleol	108	116
Adroddiad er Budd y Cyhoedd	51	0
Ardystio Hawliadau a Ffurflenni am Grantiau	161	188
Archwiliad Harbwr Porth Tywyn	0	2
Cyfanswm	504	490

Yn 2014-15 derbyniodd y Cyngor taliad o £56,503 gan Swyddfa Archwilio Cymru o ganlyniad i aiddosbarthu cronfeydd i gyrff llywodraeth leol. Mae'r aiddosbarthu unwaith yn unig yn deillio o drefn gyfrifyddu newydd Swyddfa Archwilio Cymru dan Ddeddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2013.

6.38 Cost Yswiriant

Defnyddir arian yswiriant i dalu costau hawliadau a cholledion eraill y gallai'r Awdurdod fod yn gyfrifol amdanynt. Er bod yr Awdurdod yn prynu ystod o yswiriannau, mae'n parhau i fod yn gyfrifol am ran o'r risg yn sgîl y ffaith ei fod yn derbyn "Gordaliadau Polisi" ac yn pennu "Terfynau Indemniad".

Gosodir "Terfyn ar Golledion" ar Bolisiau Atebolrwydd ac Eiddo sef yr uchafswm agrededig y gallai'r Awdurdod fod yn gyfrifol amdano a bwrw nad eir y tu hwnt i'r Terfynau Indemniad (gweler isod).

Gall cwmni yswiriant bennu terfyn ar yr uchafswm y mae'n cytuno i'w dalu a'r enw a roddir ar hynny yw "Terfynau Indemniad".

Mae'r Tabl isod yn dangos yr hyn y gallai'r Awdurdod fod yn gyfrifol amdano drwy glustnodi'r prif bolisiau, y gordal perthnasol o ran pob hawliad, y Terfyn ar Golledion cyffredin a'r Terfynau Indemniad oedd yn berthnasol am y cyfnod rhwng 1 Gorffennaf 2014 i 30 Mehefin 2015:

Disgrifiad	Gordal Polisi (fesul hawliad/digwyddiad)	Terfyn Colledion	Terfynau Indemniad
Atebolrwydd Cyhoeddus ac Atebolrwydd Cyflogwr	£130,000	£1,700,000	£30,000,000
Eiddo	Eiddo Addysg - £250,000 Eiddo Cyffredinol - £50,000 Eiddo Tai – £50,000	£1,000,000	Swm Yswirio £1,925,625,471
Moduron	£1,000 yr hawliad (difrod i'w hun h.y. Cerbydau'r Cyngor) Nid yw gordal yn berthnasol i Ddifrod i Eiddo 3 ^{ydd} Parti neu Hawliadau am Anafiadau Personol	Amherthnas -ol	* Difrod i'w Gerbydau ei Hun – Pris y Farchnad * Difrod i Gerbyd neu Eiddo 3 ^{ydd} Parti - £5m fesul hawliad * Marwolaeth neu Anafiadau i 3 ^{ydd} Parti - Diderfyn

6.39 Incwm Grantiau

Credydodd yr Awdurdod y grantiau, cyfraniadau a rhoddion canlynol i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.

	2013-14 £'000 (Ail-ddatgan)	2014-15 £'000
Credydwyd i Wasanaethau		
Addysg a Gwasanaethau Plant:		
Cyllid Rhwydwaith 14-19	4,307	508
Cyfnod Sylfaen	6,134	6,095
Cyllid OI 16 a DOG gan APADGOS	6,855	6,648
Dechrau'n Deg	2,695	3,251
Grant Cymorth	2,244	2,244
Grant Effeithiolrwydd Ysgolion/Grant Cymraeg mewn Addysg	2,167	1,850
Grant Amddifadiad	1,704	3,348
Gwasanaethau Cymdeithasol Oedolion:		
Cefnogi Pobl	6,778	6,870
Grant Gofal Iechyd Parhaus	1,103	923
Cronfa Gofal Canolraddol	0	6,504
Dewis Gwaith	529	516
Grant Wanless	800	800
Tai mewn i Cartrefi	2,024	817
Grant Cyfalaf Cyffredinol	2,385	3,548
Grant Cytundeb Gwella	0	1,227
Grant Penodol ar gyfer Adnewyddiadau	852	654
Gwasanaethau Priffyrdd a Thrafnidiaeth:		
Cymhorthdal Tocynnau Teithio Rhatach	2,031	1,791
Grant Cynnal a Chadw'r Ffyrdd Lleol	668	695
Cydygyfeirio (Ewropeaidd)	286	415
Gwasanaethau Diwylliannol, Amgylcheddol, Rheoleiddio a Chynllunio:		
Grant Rheoli Gwastraff Cynaliadwy	4,062	4,015
Cydygyfeirio (Ewropeaidd)	5,462	4,269
Cynllun Datblygu Gwledig	3,300	2,924
Gweithffyrdd	691	424
Clwstwr Cymunedau yn Gyntaf	505	742
Cyngor Chwaraeon Cymru	575	567
Gwasanaethau Canolog i'r Cyhoedd:		
Budd-daliadau Tai	50,647	50,236
Camddefnyddio Sylweddau	1,249	0
Grantiau eraill a ariennir gan Lywodraeth Cynulliad Cymru	4,439	4,704
Grantiau eraill	5,886	6,547
Cyfanswm	120,378	123,132

Mae'r Incwm Grant a Gredydwyd i Wasanaethau am 2013-2014 wedi'i ailddatgan i gynnwys grant REFCUS (Gwariant Refeniw a Gyllidir drwy Gyfalaf dan Statud) sef cyfanswm o £7,738,000 nad oedd wedi'i gynnwys o'r blaen yn y nodyn hwn.

	2013-14 £'000	2014-15 £'000
Grant Cynnal Refeniw	213,939	202,696
Grantiau Cyffredinol gan Lywodraethau		
Grant Cytundeb Canlyniadau	284	565
Grant Gostyngiadau'r Dreth Gyngor	1,289	0
Eraill	0	222
Cyfanswm	1,573	787
Grantiau a Chyfraniadau Cyfalaf		
Grant Ysgolion yr 21ain Ganrif/Grant Gwella Adeiladu Ysgolion	14,800	29,831
Lwfans Atgyweiriadau Mawr	6,200	6,190
Dysgu yn y Gymru Ddigidol	1,289	0
Dechrau'n Deg	688	814
Grant Cytundeb Canlyniadau	1,628	100
Grantiau Trafnidiaeth	2,029	1,364
Dinas a Sir Abertawe (Rhaglen Genedlaethol Gwella Gorsafoedd)	778	1
Grant Cyfalaf Cyffredinol	1,021	0
Cynllun Datblygu Gwledig	127	6
Arian Cyfatebol a Dargedir	788	305
Cydyfeirio ERDF	1,156	5,024
Grant Strategol Afdfywio Ardal	182	13
Cronfa Gofal Canolraddol	0	518
Grantiau Eraill	937	1,063
Cyfanswm	31,623	45,229

Mae'r Awdurdod wedi cael nifer o grantiau, cyfraniadau a rhoddion nad ydynt wedi cael eu cydnabod fel incwm eto gan fod amodau'n gysylltiedig â hwy a fydd yn ei gwneud yn ofynnol i arian neu eiddo gael ei ddychwelyd i'r rhoddwr. Mae'r balansau ar ddiwedd y flwyddyn fel a ganlyn:

	31 Mawrth 2014 £'000	31 Mawrth 2015 £'000
Derbyniadau Grantiau Refeniw ymlaen llaw		
Grant Tai mewn i Cartrefi	1,575	758
Gwasanaethau Cymdeithasol	270	124
Grant Rheolau Risg Llifogydd	182	51
Prif Weithredwr - amrywiol	100	25
Gwasanaethau Technegol - amrywiol	108	89
Adfywio - amrywiol	45	0
Hamdden - amrywiol	50	3
Addysg - amrywiol	159	136
	2,489	1,186

6.40 Trafodion gyda Phartïon Cysylltiedig

Mae'n ofynnol i'r Awdurdod ddatgelu trafodion sylweddol gyda phartïon cysylltiedig – cyrff neu unigolion sydd â'r potensial i reoli neu ddylanwadu ar yr Awdurdod neu i'r Awdurdod eu rheoli neu ddylanwadu arnynt. Mae datgelu'r trafodion hyn yn caniatáu i'r darllenwyr asesu i ba raddau y gallai'r Awdurdod fod wedi cael ei gyfyngu o ran ei allu i weithredu'n annibynnol neu y gallai fod wedi sicrhau'r gallu i gyfyngu ar allu parti arall i fargeinio'n rhydd gyda'r Awdurdod.

Llywodraeth Ganolog

Mae gan y Llywodraeth Ganolog reolaeth effeithiol dros weithrediadau cyffredinol yr Awdurdod – mae'n gyfrifol am ddarparu'r fframwaith statudol mae'r Cyngor yn gweithredu o dano, yn darparu'r rhan fwyaf o'i gyllid ar ffurf grantiau ac yn rhagnodi telerau nifer o'r trafodion sydd gan y Cyngor gyda phartïon eraill (e.e. budd-daliadau tai). Caiff y grantiau a geir oddi wrth adrannau llywodraethau eu nodi yn Nodyn 6.39.

Cyrff Cyhoeddus Eraill

Mae gan yr Awdurdod drefniant cyllideb gyfun gyda Bwrdd Iechyd Lleol Hywel Dda ar gyfer darparu storfa cyfarpar cymunedol integredig. Mae'r trafodion yn cael eu dangos yn Nodyn 6.32.

Cronfa Bensiwn Dyfed

Mae Cronfa Bensiwn Dyfed yn cael ei gweinyddu gan Gyngor Sir Caerfyrddin. Mae'r trafodion rhwng y ddau gorff yn cael eu dangos yn Nodyn 6.45. Mae Credydwyr Tymor Byr (Nodyn 6.19) yn cynnwys swm o £3.6miliwn sydd yn ddyledus i Gronfa Bensiwn Dyfed ar 31 Mawrth 2015. (£2.8miliwn ar 31 Mawrth 2014).

CWM Environmental Limited

Mae CWM Environmental Limited yn is-gwmni ym mherchnogaeth lwyr Cyngor Sir Caerfyrddin. Ceir manylion buddsoddiadau yn Nodyn 6.11 o dan Fuddsoddiadau Hirdymor.

Buddiannau Aelodau

Mae gan yr Awdurdod drefniadau mewn lle sy'n gofyn i'r aelodau a'r swyddogion i adnabod a datgelu trafodion gyda phartïon cysylltiedig.

Mae gan aelodau'r cyngor rheolaeth uniongyrchol dros polisiau cyllidebol a gweithredol y cyngor. Dangosir cyfanswm lwfansau'r aelodau a dalwyd yn 2014/15 yn Nodyn 6.34.

Talodd yr awdurdod grantiau gwerth £122,000 i sefydliadau yr oedd gan deuddeg aelod fuddiant ynddynt. Rhoddwyd y grantiau gan ystyried datganiadau o fuddiant mewn ffordd briodol. Ni chymerodd yr aelodau perthnasol ran mewn unrhyw drafodaeth na phenderfyniad ynghylch y grantiau.

Buddiannau'r Swyddogion

Yn ystod 2014-2015, dechreuodd y Prif Weithredwr Cynorthwyol Dros Dro (Cwsmeriaid a Pholisi) gynrychioli Cyngor Sir Caerfyrddin ar Fwrdd Coleg Sir Gâr. Gynt y Cyfarwyddwr Adfywio a Hamdden oedd yn cyflawni'r rôl hon.

Nodir crynodeb o drafodion Cyngor Sir Caerfyrddin â Choleg Sir Gâr isod:

	2013-14	2014-15
	£'000	£'000
Gwariant	539	564
Incwm	1,276	1,194
	2014	2015
Balansau eto i'w talu ar 31ain Mawrth:	£'000	£'000
Credydwr	13	407
Dyledwr	0	411

Mae'r gwariant yn cynnwys talu Coleg Sir Gâr am ddarparu cyrsiau galwedigaethol 14-19.

Mae'r incwm yn cynnwys cyllid gan Goleg Sir Gâr am ddarparu Cyrsiau Dysgu Oedolion yn y Gymuned ac am y cytundeb Cludiant i Fyfirwyr 16-18 oed.

6.41 Gwariant Cyfalaf ac Ariannu Cyfalaf

Caiff cyfanswm y gwariant cyfalaf a wnaethpwyd yn y flwyddyn ei ddangos yn y tabl isod ynghyd â'r adnoddau a ddefnyddiwyd i'w ariannu. Lle bo gwariant cyfalaf i gael ei ariannu yn y blynyddoedd i ddod trwy godi symiau i refeniw wrth i asedau gael eu defnyddio gan yr Awdurdod, mae'r gwariant yn arwain at gynnydd yn y Gofyniad Ariannu Cyfalaf, sy'n mesur y gwariant cyfalaf a wnaethpwyd yn hanesyddol gan yr Awdurdod nad yw wedi cael ei ariannu eto. Caiff y Gofyniad Ariannu Cyfalaf ei ddadansoddi yn ail ran y nodyn hwn.

	2013-14	2014-15
	£'000	£'000
Buddsoddiad Cyfalaf		
Eiddo, Peiriannau a Chyfarpar	64,479	81,987
Costau Ôl-olaf Tirlenwi	0	0
Eiddo Buddsoddi	176	1,269
Asedau Treftadaeth	34	109
Benthyciadau Tymor Hir	22	0
Dyledwyr y Dilewyd eu Dyledion	83	0
Gwariant Refeniw a Ariannwyd o Gyfalaf o dan Statud	8,618	16,704
	73,412	100,069
Ffynonellau Ariannol		
Derbyniadau Cyfalaf	1,721	4,697
Grantiau llywodraeth a Chyfraniadau Arall	38,364	58,605
Symiau a neilltuwyd o refeniw	845	7,751
Cyfraniadau refeniw uniongyrchol	9,603	10,061
Darpariaeth Isafswm Refeniw/Fenthyciadau	22,879	18,955
	73,412	100,069
Gofyniad Ariannu Cyfalaf Agoriadol	359,142	369,097
Esboniad o'r Newidiadau yn y Flwyddyn		
Cynnydd yn yr angen sylfaenol i fenthycia (a gynhelir gan gymorth ariannol gan lywodraethau)	2,676	2,635
Cynnydd yn yr angen sylfaenol i fenthycia (nas cynhelir gan gymorth ariannol gan lywodraethau)	7,279	2,089
Asedau a gafaelwyd o dan brydlesi ariannu	0	0
Cynnydd/(gostyngiad) yn y Gofyniad Ariannu Cyfalaf	9,955	4,724
	369,097	373,821

6.42 Prydlesi**Yr Awdurdod fel y Prydlesai**

Prydlesi Gweithredol

Mae'r Awdurdod yn rhenti eiddo ar brydles o dan brydlesi gweithredol at y dibenion canlynol:

- i ddarparu gwasanaethau cymunedol, megis cyfleusterau chwaraeon, gwasanaethau twristiaeth a chanolfannau cymunedol

- at ddibenion datblygu economaidd i ddarparu safleoedd fforddiadwy addas i fusnesau lleol.

Y canlynol yw'r taliadau lleiaf am brydlesi sy'n daladwy yn y dyfodol o dan brydlesi na ellir eu canslo:-

	2013-14 £'000	2014-15 £'000
Dim hwyrach na blwyddyn	669	662
Yn hwyrach na blwyddyn ond dim hwyrach na phum mlynedd	2,001	1,928
Yn hwyrach na phum mlynedd	5,875	5,488
	<u>8,545</u>	<u>8,078</u>

Isod mae'r gwariant a godwyd i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr yn ystod y flwyddyn mewn perthynas â'r prydlesi hyn:

	2013-14 £'000	2014-15 £'000
Taliadau isaf prydlesi	1,162	1,231

Yr Awdurdod fel y Prydleswr

Prydlesi Gweithredol

Mae'r Awdurdod yn gosod eiddo ar brydles o dan brydlesi gweithredol at y dibenion canlynol:

- i ddarparu gwasanaethau cymunedol, megis cyfleusterau chwaraeon, gwasanaethau twristiaeth a chanolfannau cymunedol

- at ddibenion datblygu economaidd i ddarparu safleoedd fforddiadwy addas i fusnesau lleol.

Isod mae'r incwm a credydwyd i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr yn ystod y flwyddyn mewn perthynas â'r prydles hyn:

	2013-14 £'000	2014-15 £'000
Dim hwyrach na blwyddyn	1,263	1,176
Yn hwyrach na blwyddyn ond dim hwyrach na phum mlynedd	3,974	3,288
Yn hwyrach na phum mlynedd	33,451	24,189
	<u>38,688</u>	<u>28,653</u>

Nid yw'r taliadau prydles lleiaf a dderbynnir yn cynnwys rhenti sy'n amodol ar ddigwyddiadau a gynhelir ar ôl llofnodi'r brydles.

Yn 2014/15 roedd y rhenti amodol y gallai'r Awdurdod eu derbyn yn £181,602 (£120,061 yn 2013/14).

Mae'r Awdurdod hefyd yn dal gwahanol asedau cyfalaf, yn bennaf cerbydau, peiriannau ac offer swyddfa a ariennir o dan delerau prydles gweithredol ac y cyfrifyddir ar eu cyfer fel y cyfryw, gyda'r rhenti'n cael eu codi fel gwariant ar y gwasanaeth perthnasol yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.

6.43 Colledion Amhariad

Gwnaethpwyd asesiad ar ddiwedd y flwyddyn sy'n dangos nad oes unrhyw achosion o amhariad i asedau'r Awdurdod.

6.44 Cyfrifyddu ar gyfer Cynlluniau Pensiynau fel Cynlluniau Cyfraniadau Diffiniedig

Mae athrawon sy'n cael eu cyflogi gan yr Awdurdod yn aelodau o'r Cynllun Pensiwn Athrawon, sy'n cael ei weinyddu gan yr Adran Addysg. Mae'r Cynllun yn darparu budd-daliadau penodedig i athrawon ar ôl iddynt ymddeol, ac mae'r awdurdod yn cyfrannu at y costau trwy roi cyfraniadau sydd wedi'u seilio ar ganran o gyflogau pensiynadwy'r aelodau.

Cynllun Buddion Diffiniedig Aml-gyflogwr yw'r cynllun. Ni chyllidir y cynllun ac mae'r Adran Addysg yn defnyddio cronfa dybiannol yn sail i gyfrifo cyfradd gyfrannu'r cyflogwyr a delir gan yr awdurdodau lleol. Prisir y gronfa dybiannol bob pedair blynedd.

Yn dechnegol cynllun budd-daliadau diffiniedig yw'r Cynllun. Fodd bynnag, mae'r Cynllun heb ei ariannu ac mae'r Adran Addysg yn defnyddio cronfa dybiannol fel y sail i gyfrifo'r gyfradd cyfraniadau cyflogwyr y mae awdurdodau lleol yn ei thalu. Ni all yr Awdurdod ganfod ei gyfran o sefyllfa ariannol sylfaenol a pherfformiad y Cynllun mewn ffordd ddigon dibynadwy at ddibenion cyfrifyddu. At ddibenion y Datganiad o Gyfrifon hwn, felly, cyfrifyddir ar ei chyfer ar yr un sail â chynllun cyfraniadau diffiniedig.

Yn 2014-15 talodd Cyngor Sir Caerfyrddin £8.85 miliwn i'r Adran Addysg mewn perthynas â chostau pensiwn athrawon, sef 14.1% o dâl pensiynadwy athrawon a darlithwyr. Y ffigurau am 2013-14 oedd £8.89 a 14.1%. Nid oedd unrhyw gyfraniadau heb eu talu ar ddiwedd y flwyddyn. Amcangyfrifir mai £9.81 miliwn fydd y cyfraniadau i'w talu yn y flwyddyn ariannol nesaf.

Yn ogystal, mae'r Cyngor Sir yn gyfrifol am bob taliad pensiwn sy'n ymwneud â blynyddoedd ychwanegol y mae wedi'u dyfarnu ynghyd â'r codiadau cysylltiedig. Yn 2014-15 roedd y rhain yn dod i swm o £0.523 miliwn.

Mae'r awdurdod yn gyfrifol am gostau unrhyw fudd-daliadau ychwanegol a roddir wrth ymddeol yn gynnar y tu allan i delerau'r Cynllun Athrawon. Mae'r budd-daliadau hyn wedi'u cronni'n llawn yn y rhwymedigaeth pensiynau a ddisgrifir uchod.

6.45 Cynlluniau Pensiwn Budd-daliadau Diffiniedig

Fel rhan o delerau ac amodau cyflogaeth ei swyddogion a chyflogeion eraill, mae'r Awdurdod yn rhoi cyfraniadau tuag at gost budd-daliadau ôl-gyflogaeth. Er na fydd y budd-daliadau hyn yn daladwy nes y bydd y gweithwyr yn ymddeol, mae'r awdurdod wedi ymrwymo i wneud y taliadau. Mae'n rhaid datgelu'r rhwymedigaethau i wneud y taliadau hyn pan fydd gweithwyr yn ennill eu hawliau at y dyfodol.

Mae Cronfa Bensiwn Dyfed yn aelod o Gynllun Pensiwn Llywodraeth Leol. Gweinyddir ef gan Gyngor Sir Caerfyrddin ac mae'n gynllun budd-daliadau penodol, sy'n golygu fod yr awdurdod a'r gweithwyr yn talu cyfraniadau i gronfa. Cyfrif lefel y cyfraniadau i sicrhau cydbwysedd rhwng y rhwymedigaeth o ran pensiynau a'r asedau a fuddsoddwyd.

Gweithredir Cronfa Bensiwn Dyfed dan fframwaith rheoleiddio'r Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol, a Phanel Cronfa Bensiwn Dyfed sy'n gyfrifol am lywodraethu'r cynllun. Pennir polisi yn unol â Rheoliadau'r Gronfa Bensiwn. Penodir rheolwyr buddsoddi'r gronfa gan y Panel ac fe'u cynghorir gan Ymgynghorydd Buddsoddi annibynnol a swyddogion Cyngor Sir Caerfyrddin.

Y risgiau pennaf i'r Awdurdod yn sgil y cynllun yw'r rhagdybiaethau o ran gweddill oes, newidiadau statudol yn y cynllun, newidiadau yn strwythur y cynllun (h.y. bod llawer o arian yn cael ei godi o'r cynllun), newid o ran chwyddiant, arenillion bondiau a pherfformiad y buddsoddiadau ecwiti a ddelir gan y cynllun. Caiff y rhain eu lliniaru i raddau gan y gofynion statudol i glustnodi i'r Gronfa Gyffredinol a'r Cyfrif Refeniw Tai y symiau sy'n ofynnol yn statudol fel y disgrifir yn y nodyn polisïau cyfrifyddu.

Buddion yn ôl Disgresiwn ar ôl Ymddeol

Mae buddion yn ôl disgresiwn ar ôl ymddeol, pan ymddeolir yn gynnar, yn drefniant buddion diffiniedig nas cyllidir, a thano cydnabyddir rhwymedigaethau pan roddir dyfarniadau. Nid oes asedau wedi'u cronni gan y cynllun i dalu am y rhwymedigaethau pensiwn hyn.

Trafodyn yn ymwneud â budd-daliadau ôl-gyflogaeth

Mae cost budd-daliadau ymddeol yn cael eu cydnabod yng Nghostau'r Gwasanaethau pan fo'r gweithwyr yn ennill cyflog yn hytrach na phan fo'r gweithiwr yn eu derbyn fel pensiwn. Fodd bynnag mae'r tâl a gynhwysir yn nhreth y cyngor yn seiliedig ar yr arian sy'n daldaw y ystod y flwyddyn, felly mae gwir gost budd-daliadau ymddeol yn cael eu tynnu yn ôl allan o'r Cyfrif Incwm a Gwariant yn y Datganiad Symudiad ar Falans Cronfa'r Cyngor.

Gwnaed y trafodion canlynol yn y Cyfrif Incwm a Gwariant a Datganiad Symudiad ar Falans Cronfa'r Cyngor yn ystod y flwyddyn:

	2013-14 £'000	2014-15 £'000
Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr		
Costau y Gwasanaethau:		
Cost y Gwasanaeth Cyfredol	26,997	22,647
Enillion Gwasanaeth Blaenorol	77	47
Setliadau a Chwtogiadau	3,140	2,919
Incwm a Gwariant Cyllido a Buddsoddi		
Cost y Llog Net	12,145	8,350
Cyfanswm y Budd-daliadau Ol-gyflogaeth a godwyd i'r Warged neu Ddiffyg ar y Ddarpariaeth Gwasanaethau	42,359	33,963
Budd-daliadau Ol-gyflogaeth eraill a godwyd i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr		
Ailfesur y rhwymedigaeth buddion diffiniedig net sef:		
Yr adenillion ar asedau'r cynllun	(25,202)	(76,898)
Yr enillion a brofwyd mewn perthynas â'r rhwymedigaethau	(11,974)	0
Enillion a cholledion actiwaraidd yn deillio o newidiadau yn y rhagdybiaethau demograffig	6,070	0
Enillion a cholledion actiwaraidd yn deillio o newidiadau yn y rhagdybiaethau ariannol	(93,565)	156,886
Cyfanswm y Budd-daliadau Ol-gyflogaeth a godwyd i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	(82,312)	113,951
Datganiad Newidiadau i Gronfeydd		
Gwrthdroi symiau net a godwyd i'r Warged neu Ddiffyg ar gyfer Darpariaeth Gwasanaethau ar gyfer Budd-daliadau Ôl-gyflogaeth yn unol â'r cod	(42,359)	(33,963)
Y Swm gwirioneddol a gynhwyswyd yn Balans Cronfa'r Cyngor ar gyfer pensiynau eleni:		
Cyfraniadau Cyflogwyr sy'n daladwy i'r Cynllun	23,433	24,217

Asedau ac Atebolrwydd mewn perthynas â Budd-daliadau Ôl-gyflogaeth**Cyngor Sir Caerfyrddin**

Cysoni gwerth rhwymedigaethau'r cynllun ar hyn o bryd:

	2013-14	2014-15
	£'000	£'000
Balans ar 1 Ebrill	(978,044)	(926,948)
Cost y Gwasanaeth Cyfredol	(26,997)	(22,647)
Cost llog	(40,406)	(41,081)
Cyfraniadau gan aelodau'r cynllun	(7,175)	(7,360)
Yr enillion a brofwyd mewn perthynas â'r rhwymedigaethau	11,974	0
Enillion a cholledion actiwaraidd yn deillio o newidiadau yn y rhagdybiaethau demograffig	(6,070)	0
Enillion a cholledion actiwaraidd yn deillio o newidiadau yn y rhagdybiaethau ariannol	93,565	(156,886)
Cwtogiadau	(3,140)	(2,919)
Budd-daliadau a dalwyd	29,422	31,844
Costau gwasanaeth blaenorol	(77)	(47)
Balans ar 31 Mawrth	<u>(926,948)</u>	<u>(1,126,044)</u>

	2013-14	2014-15
	£'000	£'000
Balans ar 1 Ebrill	685,882	740,531
Y llog ar asedau'r cynllun	28,832	33,318
Yr enillion a brofwyd mewn perthynas â'r asedau	25,202	76,898
Costau Gweinyddiaeth	(571)	(587)
Cyfraniadau'r cyflogwr	23,433	24,217
Cyfraniadau gan aelodau'r cynllun	7,175	7,360
Budd-daliadau a dalwyd	(29,422)	(31,844)
Balans ar 31 Mawrth	<u>740,531</u>	<u>849,893</u>

Rhwymedigaethau Net y Cynllun**(186,417) (276,151)**

Mae asedau'r Gronfa Bensiwn yn cynnwys:

			Dyfyynnwyd	2013-14	2014-15
			£'000		
			(Ail-ddatgan)		
Ecwitis	DU	le	303,546	200,489	
	Cronfeydd Cyfun tramor	Na	230,527	168,279	
	UD	le	0	4,249	
	Ewrop	le	0	97,483	
	Siapan	le	0	29,661	
	Ymyl Y Mor Tawel	Na	0	25,412	
	Marchnadoed sy'n datblygu	Na	0	55,073	
Bondiau	Cysylltiedig â Mynegai'r DU	le	69,684	90,174	
	Corfforaethol DU	Na	69,017	85,414	
Eiddo	DU	Na	2,073	0	
	Tramor	le	592	0	
	Tramor	Na	1,629	0	
	Cronfeydd Eiddo	Na	65,907	87,369	
Arian	Offerynnau arian	le	741	425	
	Cyfrifon Arian	le	3,332	3,315	
	Asedau Cyfredol Net	Na	(6,517)	2,550	
Cyfanswm			740,531	849,893	

Hanes y Cynllun

	2010-11	2011-12	2012-13	2013-14	2014-15
	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
Gwerth presennol y rhwymedigaethau yn y Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol	(765,062)	(827,233)	(978,044)	(926,948)	(1,126,044)
Gwerth teg yr asedau yn y Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol	585,820	601,309	685,882	740,531	849,893
Gweddillion/(diffyg) yn y cynllun	(179,242)	(225,924)	(292,162)	(186,417)	(276,151)

Mae'r rhwymedigaethau'n dangos yr ymrwymadau sylfaenol sydd gan yr awdurdod yn y tymor hir i dalu budd-daliadau Ôl-gyflogaeth. Mae cyfanswm net y rhwymedigaeth, sef £276 miliwn, yn cael effaith sylweddol ar werth net yr awdurdod fel y'i cofnodir yn y fantolen. Fodd bynnag, mae trefniadau statudol ar gyfer ariannu'r diffyg yn golygu bod sefyllfa ariannol yr awdurdod dal yn iach, gyda'r diffyg yn y cynllun llywodraeth leol yn cael ei wrthbwyso gan gyfraniadau mwy dros weddill bywyd gwaith y cyflogeion (h.y. cyn bod yn rhaid talu'r taliadau) yn ôl asesiad gan actiwari'r cynllun.

£20.3 miliwn yw cyfanswm y cyfraniadau disgwylidig gan yr Awdurdod i'r Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol yn ystod y flwyddyn hyd at 31 Mawrth 2016.

Y sail ar gyfer amcangyfrif asedau a rhwymedigaethau

Mae'r rhwymedigaethau wedi cael eu hasesu ar sail actiwaraidd gan ddefnyddio'r dull credydu unedau rhagamcanol, amcangyfrif o'r pensiynau y bydd yn rhaid eu talu yn y blynyddoedd i ddod gan ddibynnu ar dybiaethau ynglŷn â chyfraddau marwolaethau, lefelau cyflogau, enillion ar fuddsoddiadau, chwyddiant yn y dyfodol ac ati. Mae asedau a rhwymedigaethau Cronfa'r Cyngor Sir yn y Fantolen a chostau gwasanaeth y presennol a'r gorffennol a geir yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr wedi cael eu hasesu gan Mercer Ltd, cwmni annibynnol o actiwaraid, gyda'r amcangyfrifon ar gyfer y Gronfa'n cael eu seilio ar y prisiad llawn diweddaraf o'r cynllun ar 31 Mawrth 2013.

Dangosir y prif ragdybiaethau a ddefnyddiwyd yn y cyfrifiadau isod:

	2013-14	2014-15
	%	%
Rhagdybiaethau Ariannol:		
Cyfradd chwyddiant CPI	2.4	2.0
Cyfradd y cynnydd mewn cyflogau	3.90	3.50
Cyfradd y cynnydd mewn pensiynau	2.4	2.0
Y gyfradd ar gyfer rhwymedigaethau cynlluniau disgownt	4.5	3.3

	2013-14	2014-15
	%	%
Y Gyfradd Enillion a Ddisgwylir ar yr Asedau:		
Buddsoddiadau Ecwitiau	7.0	6.5
Bondiau'r Llywodraeth	3.4	2.2
Bondiau Eraill	4.3	2.9
Eiddo	6.2	5.9
Arian Parod/Hylifol	0.50	0.50
Rhagdybiaethau o ran hyd oes:		
Gweddill oes ar gyfartaledd yn 65 oed ar gyfer pensiynwyr presennol:		
Dynion	23.2	23.3
Menywod	25.7	25.8
Gweddill oes ar gyfartaledd yn 65 oed ar gyfer pensiynwyr y dyfodol:		
Dynion	25.4	25.5
Menywod	28.0	28.1

Mae'r amcangyfrif o'r ymrwymadau buddion diffiniedig yn sensitif i'r rhagdybiaethau actiwaraidd a amlinellir yn y tabl uchod. Mae'r dadansoddiadau sensitifrwydd isod wedi'u pennu ar sail y newidiadau sy'n rhesymol bosibl o ran y rhagdybiaethau a ddigwydd ar ddiwedd cyfnod yr adroddiad ac maent yn tybio, yn achos pob newid, fod y rhagdybiaeth a ddadansoddiwyd yn newid tra bo pob rhagdybiaeth arall yn aros yr un fath. Mae'r rhagdybiaethau o ran gweddill oes, er enghraifft, yn tybio bod disgwyliad oes yn codi neu'n disgyn i ddyinion a menywod. Yn ymarferol, mae hyn yn annhebygol o ddigwydd, a gall newid yn rhai o'r rhagdybiaethau fod yn gysylltiedig â'i gilydd. Mae'r amcangyfrifon yn y dadansoddiadau sensitifrwydd wedi dilyn polisiâu cyfrifyddu'r cynllun, h.y. ar sail actiwaraidd gan ddefnyddio'r dull credydu unedau rhagamcanol. Nid oedd dulliau a mathau

y rhagdybiaethau a ddefnyddiwyd wrth lunio'r dadansoddiadau sensitifrwydd isod yn wahanol i'r rhai a ddefnyddiwyd yn y cyfnod blaenorol.

	<u>Yr Effaith ar Ymrwymiad Buddion</u>	
	<u>Diffiniedig y Cynllun</u>	
	Codiad yn Rhagdybiaeth £'000	Gostyngiad yn Rhagdybiaeth £'000
Gweddill oes (1 flwyddyn o gynnydd neu ostyngiad)	22,647	(22,647)
Cyfradd chwyddiant (0.1% y flwyddyn o gynnydd neu ostyngiad)	21,097	(21,097)
Cyfradd y cynnydd mewn cyflogau (0.1% y flwyddyn o gynnydd neu ostyngiad)	5,539	(5,539)
Cyfradd y cynnydd mewn pensiynau (0.1% y flwyddyn o gynnydd neu ostyngiad)	21,097	(21,097)
Y gyfradd ar gyfer rhwymedigaethau cynlluniau disgownt (0.1% y flwyddyn o gynnydd neu ostyngiad)	(20,706)	20,706

6.46 Rhwymedigaethau Amodol

Nid yw'r Awdurdod yn credu bod rhwymedigaethau amodol i'w cynnwys yn yr adroddiad. Fel y disgrifiwyd yn nodyn 6.20, mae'r Awdurdod wedi gwneud darpariaeth lawn ar gyfer yr holl ddigwyddiadau y mae'n gwybod amdanynt sy'n rhoi bod i ymrwymiad cyfreithiol neu adeiladol y bydd angen, fwy na thebyg, eu setlo trwy drosglwyddo buddion economaidd neu wasanaeth posibl.

6.47 Offerynnau Ariannol**Nodiadau Datgelu ynghylch Atebolrwydd Ariannol, Asedau Ariannol a Risgiau****Mantolen Offerynnau Ariannol**

Mae'r benthyciadau a'r buddsoddiadau a ddatgelir yn y Fantolen yn cynnwys y categorïau canlynol o offerynnau ariannol:

	Tymor Hir		Cyfredol	
	31 Mawrth 2014 £'000	31 Mawrth 2015 £'000	31 Mawrth 2014 £'000	31 Mawrth 2015 £'000
Atebolrwydd Ariannol (prifswm)	251,399	274,575	7,800	5,262
Llog Cronedig	0	0	2,377	2,415
Addasiadau Eraill o ran Cyfrifyddu	117	117	0	0
Atebolrwydd ariannol yn ôl cost amorteiddiedig	251,516	274,692	10,177	7,677
Atebolrwydd ariannol yn ôl y gwerth teg drwy'r Cyfrif Incwm a Gwariant	0	0	0	0
Cyfanswm y benthyciadau	251,516	274,692	10,177	7,677
Benthyciadau a symiau i'w derbyn (prifswm)	670	680	70	27,020
Llog Cronedig	154	154	4	28
Benthyciadau a symiau i'w derbyn yn ôl cost amorteiddiedig	824	834	74	27,048
Buddsoddiad mewn ecwiti annyfynedig am y gost	362	330	0	0
Cyfanswm y buddsoddiadau	1,186	1,164	74	27,048

Enillion/Colledion yn sgil Offerynnau Ariannol

Mae'r enillion a'r colledion a nodir yn y Cyfrif Incwm a Gwariant ac yn Natganiad Cyfanswm yr Enillion a Cholledion mewn perthynas ag offerynnau ariannol fel a ganlyn:

	Rhwymedigaethau Ariannol		Asedau Ariannol		Cyfanswm	
	Rhwymedigaethau a fesurir yn ôl y gost amorteiddiedig		Benthyciadau a Symiau sydd i'w Derbyn			
	2013-14 £'000	2014-15 £'000	2013-14 £'000	2014-15 £'000	2013-14 £'000	2014-15 £'000
Cost y llog	(14,100)	(13,871)	0	0	(14,100)	(13,871)
Colledion yn sgil Amharu	0	0	0	0	0	0
Y llog sy'n daladwy a thaliadau tebyg	(14,100)	(13,871)	0	0	(14,100)	(13,871)
Incwm Llog	0	0	624	473	624	473
Incwm buddsoddi a llog	0	0	624	473	624	473
Enillion/(colled) net am y flwyddyn	(14,100)	(13,871)	624	473	(13,476)	(13,398)

Cario Gwerth Teg yr Asedau a'r Atebolrwydd yn ôl y Costau Amorteiddio

Mae atebolrwydd ariannol ac asedau ariannol megis benthyciadau a symiau i'w derbyn yn cael eu cario ar y fantolen yn ôl y gost amorteiddio. Gellir asesu eu gwerth teg drwy gyfrifo gwerth presennol y llif arian sy'n digwydd dros weddill bywyd yr offerynnau gan ddefnyddio'r tybiaethau canlynol:

- O ran benthyciadau gan y Bwrdd Benthyciadau Gwaith Cyhoeddus (BBGC) a benthyciadau eraill sy'n daladwy, defnyddiwyd cyfraddau ad-daliadau cynnar y BBGC i roi'r gwerth teg yn unol â gweithdrefnau'r BBGC ar gyfer adbrynu dyledion;
- O ran benthyciadau i'w derbyn defnyddiwyd cyfraddau meincnod cyffredin y farchnad i roi'r gwerth teg;
- Pan fo offeryn i'w dalu ymhen llai na 12 mis neu mae'n ddyled fasnachol neu'n swm arall i'w dderbyn bernir mai'r gwerth teg fydd y prifswm sydd heb ei dalu neu'r swm ar y bil;
- Cymerir mai'r swm ar yr anfoneb neu'r bil fydd gwerth teg y dyledion a symiau eraill i'w derbyn.

Mae'r gwerthoedd teg a gyfrifwyd fel a ganlyn:

	31 Mawrth 2014		31 Mawrth 2015	
	Swm a gariwyd	Gwerth Teg	Swm a gariwyd	Gwerth Teg
Dyled BBGC	257,504	325,914	277,989	408,034
Dyled heb fod i BBGC	4,189	4,631	4,380	5,590
Cyfanswm yr atebolrwydd ariannol	261,693	330,545	282,369	413,624

Mae'r gwerth teg yn uwch na'r swm a gariwyd gan fod portffolio benthyciadau yr Awdurdod yn cynnwys nifer o fenthyciadau cyfradd sefydlog lle mae cyfradd y llog sy'n daladwy yn uwch na'r cyfraddau sydd ar gael ar y farchnad ar fenthyciadau cyffelyb ar ddyddiad y fantolen.

	31 Mawrth 2014		31 Mawrth 2015	
	Swm a gariwyd	Gwerth Teg	Swm a gariwyd	Gwerth Teg
Benthyciadau'r farchnad arian < 1 flwyddyn	74	74	27,048	27,048
Benthyciadau'r farchnad arian > 1 flwyddyn	824	824	834	834
Cyfanswm y buddsoddiadau	898	898	27,882	27,882
Dyledion Masnachol	17,448	17,448	13,042	13,042
Cyfanswm y Benthyciadau a symiau i'w derbyn	18,346	18,346	40,924	40,924

Pennwyd gwerth teg yr atebolrwydd ariannol drwy gyfeirio at reolau adbryniant BBGC a chyfraddau adbryniant cyffredin BBGC ar y dyddiad y lluniwyd pob mantolen ac maent yn cynnwys y llog cronedig. Defnyddiwyd yr un gweithdrefnau a'r cyfraddau llog i bennu gwerth teg dyledion nad oeddent yn rhai BBGC ac mae hyn yn rhoi amcangyfrif cadarn o werth teg yr offerynnau hynny.

Cafodd gwerth teg y benthyciadau a'r symiau i'w derbyn eu pennu drwy gyfeirio at arferion tebyg, fel uchod, sy'n rhoi amcangyfrif da o werth teg offeryn ariannol ac mae'n cynnwys y llog cronedig. Defnyddiwyd cyfraddau buddsoddi mynegiannol ar y dyddiad y lluniwyd pob mantolen i roi'r cyfraddau cyfatebol cyffredin ar y farchnad. Dylai'r cyfraddau gael eu pennu gan faint y gwerthiant a'r cymar, ond nid yw'n ymarferol i ddefnyddio'r ffigurau hynny ac nid yw'r gwahaniaeth yn debygol o fod o bwys.

Datgelu natur a Maint y Risg yn codi o Offerynnau Ariannol

Risgiau Allweddol

Mae gweithgareddau'r Awdurdod yn golygu ei fod yn agored i nifer o risgiau ariannol. Y risgiau allweddol yw:

- Risg credyd – y posibilrwydd y bydd partiön eraill yn methu â thalu symiau sy'n ddyledus i'r Awdurdod;

- Risg hylifedd – y posibilrwydd na fydd gan yr Awdurdod arian ar gael i fodloni ei ymrwymadau i wneud taliadau;
- Risg ail gyllido – y posibilrwydd y bydd yn rhaid i'r Awdurdod adnewyddu offeryn ariannol wedi iddo aeddfedu a hynny ar gyfraddau llog neu delerau anfanteisiol.
- Risg y farchnad – y posibilrwydd y bydd yr Awdurdod yn gwneud colled ariannol o ganlyniad i newidiadau mewn mesurau megis symudiadau mewn cyfraddau llog.

Gweithdrefnau Cyffredinol ar gyfer Rheoli Risg

Mae gweithdrefnau cyffredinol yr Awdurdod ar gyfer rheoli risg yn canolbwyntio ar natur anrhagweladwy y marchnadoedd ariannol, a phennu cyfyngiadau i leihau'r risgiau hyn. Pennir y gweithdrefnau ar gyfer rheoli risg gan fframwaith cyfreithiol sydd wedi'i nodi yn *Neddf Llywodraeth Leol 2003* a'r rheoliadau cysylltiedig. Mae'r rhain yn ei gwneud yn ofynnol bod yr Awdurdod yn cydymffurfio â Chôd Darbodus CIPFA, Côt Ymarfer CIPFA ar Reoli Trysorlys y Gwasanaethau Cyhoeddus a'r Canllawiau Buddsoddi a gyhoeddwyd drwy'r Ddeddf. Yn gyffredinol mae'r gweithdrefnau hyn yn ei gwneud yn ofynnol bod yr Awdurdod yn rheoli risg fel a ganlyn:

- drwy fabwysiadu'n ffurfiol ofynion y fersiynau Diwygiedig o Gôt Darbodaeth CIPFA a Chôt Ymarfer CIPFA ynghylch Rheoli'r Trysorlys yn 2009 a 2011.
- Mabwysiadu'n ffurfiol Datganiad Polisi y trysorlys a cymalau Reoli Trysorlys;
- Cymeradwyo'n flynyddol ymlaen llaw ddangosyddion darbodus ar gyfer y tair blynedd ddilynol yn cyfyngu ar:
  - Benthyciadau cyffredinol yr Awdurdod;
  - Terfynau uchaf ac isaf o ran cyfraddau llog sefydlog ac amrywiol y bydd yn agored iddynt
  - Terfynau uchaf ac isaf o ran trefniadau ad-dalu ei gymysgedd o fenthyciadau y bydd yn agored iddynt;
  - Uchafswm y buddsoddiadau blynyddol sy'n cymryd mwy na blwyddyn i aeddfedu.
- Cymeradwyo strategaeth fuddsoddi ar gyfer y flwyddyn i ddod, gan nodi'r meini prawf ar gyfer buddsoddi a dewis cymheiriaid buddsoddi yn unol â Chanllawiau'r Llywodraeth;

Mae'n ofynnol rhoi gwybod am y rhain ac iddynt gael eu cymeradwyo pan/cyn cyllideb flynyddol yr Awdurdod i bennu Treth y Cyngor neu cyn dechrau'r flwyddyn y maent yn berthnasol iddynt. Cynhwysir manylion y materion hyn yn yr adroddiad blynyddol ar y polisïau a'r strategaeth ar gyfer rheoli'r trysorlys sy'n amlinellu'r ymagwedd fanwl at reoli risg mewn perthynas â buddsoddiad yr Awdurdod mewn offerynnau ariannol. Cyflwynir adroddiad blynyddol ar yr union berfformiad hefyd. Gweithredir y polisïau hyn gan yr Adran Buddsoddiadau Pensiwn a'r Trysorlys.

Cafodd y strategaeth flynyddol ynghylch rheoli'r trysorlys, sy'n cynnwys y dangosyddion darbodaeth, ei chymeradwyo gan y Cyngor ar 19^{eg} Chwefror 2014 ac mae ar gael ar wefan y Cyngor. Y canlynol oedd y prif faterion yn y strategaeth:

- Pennwyd mai £431 miliwn fyddai'r Terfyn Awdurdodedig am 2014/15. Hwn yw'r uchafswm ar gyfer benthyciadau allanol neu rwymedigaethau eraill tymor hir.

- Disgwyliid mai £392 miliwn fyddai'r Ffin Weithredol. Hon yw'r ddyled a'r rhwymedigaethau tymor hir eraill a ragwelir yn ystod y flwyddyn.
- Yr uchafsymiau a bennwyd ar gyfer y gyfradd llog sefydlog a'r gyfradd llog amrywiol a fyddai'n daladwy oedd £372 miliwn ac £37 miliwn yn seiliedig ar ddyled net y Cyngor.

Mae'r Awdurdod yn cynnal egwyddorion ysgrifenedig ar gyfer rheoli risg yn gyffredinol, ynghyd â pholisïau ysgrifenedig ar gyfer meysydd penodol megis risg cyfraddau llog, risg credyd, a buddsoddi arian dros ben drwy Arferion Rheoli y Trysorlys. Mae'r Arferion hyn yn ofynnol gan y Côd Ymarfer a chânt eu hadolygu'n rheolaidd.

Risg Credyd

Buddsoddiadau

Perir risg credyd gan arian yn cael ei adnau mewn banc a sefydliadau ariannol a'r peryglon credyd y mae cwsmeriaid yr Awdurdod yn agored iddynt. Lleiheir y risg cymaint ag y bo modd drwy'r Strategaeth Fuddsoddi Flynyddol (sy'n rhan o Adroddiad yr Awdurdod ynghylch y Polisi a'r Strategaeth sy'n ymwneud â Rheoli'r Trysorlys), sy'n mynnu na roddir arian ar adnau yng ngofal sefydliadau ariannol oni bai eu bod yn bodloni meini prawf penodedig ynghylch isafswm credyd, yn unol â'r Gwasanaethau Mesur Statws Credyd sy'n cael eu cynnig gan Fitch, Moody's a Standard & Poor's. Mae'r Strategaeth Fuddsoddi Flynyddol hefyd yn pennu'r uchafswm a'r cyfnod hwyaf y gellir buddsoddi mewn sefydliad ariannol o bob categori. Nid yw arian yn cael ei adnau mewn banciau a sefydliadau ariannol os nad ydynt yn bodloni isafswm gofynion y meini prawf ar gyfer buddsoddi a amlinellir uchod.

Mae Rhestr Cymheiriaid Cymeradwy'r Cyngor yn dangos y meini prawf sy'n ofynnol ar gyfer cymheiriaid buddsoddi. Y canlynol yw'r meini prawf:-

- Mae Terfyn Uchaf lle bo Statws Credyd ar gyfer y Tymor Byr o F1, P-1 neu A-1 yn berthnasol, ynghyd â Statws Credyd ar gyfer y Tymor Hir, sef AA-, Aa3 ac AA-. £10 miliwn yw'r uchafswm buddsoddi.
- Mae Terfyn Canol yn berthnasol i statws credyd ar gyfer y Tymor Byr o F1, P-1 neu A-1. £7 miliwn yw'r uchafswm buddsoddi.
- Mae Banciau yn y Deyrnas Unedig sy'n rhai rhannol wladoleddig wedi'u cynnwys fel cymheiriaid buddsoddi, cyhyd ag y bônt yn parhau i gael y gefnogaeth briodol gan Lywodraeth y Deyrnas Unedig.
Yr Uchafswm Buddsoddi £7 miliwn
- Terfynau eraill
  - Awdurdod Lleol. £10 miliwn yw'r uchafswm buddsoddi.
  - Cronfa Safon AAA o'r Farchnad Arian. £5 miliwn yw'r uchafswm buddsoddi.
  - Swyddfa Rheoli Dyled £40 miliwn.

Mae cwsmeriaid ar gyfer nwyddau a gwasanaethau'n cael eu hasesu, gan gymryd i ystyriaeth eu sefyllfa ariannol, profiad blaenorol a ffactorau eraill, a chaiff terfynau credyd unigol eu gosod yn unol â graddfeydd mewnol yn unol â pharamedrau a osodir gan y cyngor.

Ni ellir asesu'n gyffredinol y graddau mwyaf y mae credyd yn risg i'r Awdurdod mewn perthynas â'i fuddsoddiadau mewn banciau a chymdeithasau adeiladu, sef £12,000,

oherwydd bydd y risg y bydd unrhyw sefydliad yn methu â thalu taliadau llog neu ad-dalu'r prifswm yn benodol i bob sefydliad unigol. Mae profiad diweddar wedi dangos mai anaml y mae endidau o'r fath yn methu â chyflawni eu hymrwymiaidau. Mae risg methu ag adennill arian yn berthnasol i holl adneuron yr Awdurdod, ond ac eithrio'r adnau gwerth £4 miliwn gyda KSF (a nodir ar ddiwedd y Nodyn yma), nid oedd unrhyw dystiolaeth ar 31 Mawrth 2015 bod hyn yn debyg o grisialu.

Mae'r dadansoddiad canlynol yn rhoi crynodeb o'r graddau mwyaf y mae credyd yn risg i'r Cyngor ar asedau ariannol eraill, wedi'i seilio ar brofiad o ddiffygdlu, wedi'i addasu i adlewyrchu'r amgylchiadau cyfredol yn y farchnad.

	Swm ar 31 Mawrth 2015 £'000	Profiad Hanesyddol o ddiffygdlu %	Addasiadau ar gyfer cyflwr y farchnad 31 Mawrth 2015 %	Amcangyfrif o uchafswm y diffygdlu y bydd yn agored iddo £'000
<u>Adneuron gyda banciau a sefydliadau ariannol</u>				
Cymheiriad safon AAA	26,500	0.00	0.00	0
Cymheiriad safon AA	0	0.02	0.02	0
Cymheiriad safon A	13,500	0.09	0.09	12
Cymheiriad safon BBB	0	0.20	0.20	0
Dyledion Masnachol	<u>13,042</u> <u>53,042</u>	3.50	3.50	<u>456</u> <u>468</u>

Mae'r buddsoddiad o £0.7 miliwn yn Kaupthing, Friedlander and Singer (KSF) wedi'i eithrio o'r ffigurau uchod gan fod amhariad yn berthnasol i'r buddsoddiad hwn a darperir manylion llawn am hyn ar diwedd y nodyn yma.

Ni chafwyd unrhyw achosion o dorri meini prawf y Cyngor ar gyfer partion i gontractau yn ystod y cyfnod adrodd ac nid yw'r Cyngor yn disgwyl unrhyw golledion eraill oherwydd diffyg perfformiad gan unrhyw un o'i bartion i gontractau mewn perthynas ag adneuron a bondiau.

Dyledion Masnachol

Mae ffigur y dyledwyr masnach, sef y £13.042 miliwn a nodir uchod, yn cynnwys £7.400 miliwn sy'n hwyr yn cael ei dalu. Gellir dadansoddi'r symiau y mae'r dyddiad ar gyfer eu talu wedi pasio yn ôl oed fel a ganlyn:

	31 Mawrth 2014 £'000	31 Mawrth 2015 £'000
Llai na tri mis	4,321	2,151
Rhwng tri a chwe mis	525	647
Rhwng chwe mis a blwyddyn	739	942
Mwy na blwyddyn	3,365	3,660
	<u>8,950</u>	<u>7,400</u>

Mae'r Cyngor yn cyflwyno tâl cyfreithiol ar eiddo lle, er enghraifft, mae'r cleientiaid angen cymorth gan y gwasanaethau cymdeithasol ond nad ydynt yn gallu fforddio talu'n syth. £818,000 oedd cyfanswm y warant gyfochrog ar 31 Mawrth 2015.

Risg Hylifedd

Mae gan yr Awdurdod fynediad parod at fenthyciadau gan y Marchnadoedd Arian i fodloni unrhyw anghenion beunyddiol o ran llif arian, ac er mai darparu mynediad at gronfeydd tymor hwy wna'r BBGC mae hefyd yn gweithredu fel benthyciwr cyfle olaf i gynghorau (er na fydd yn darparu arian i gyngor sy'n gweithredu'n anghyfreithiol). Mae Deddf Cyllid Llywodraeth Leol 1992 yn ei gwneud yn ofynnol hefyd bod yr Awdurdod yn darparu cyllideb gytbwys sy'n sicrhau bod digon o arian yn cael ei godi i dalu am y gwariant blynyddol. Felly nid oes unrhyw risg o bwys na fydd yn gallu codi arian i fodloni ei ymrwymadau o dan offerynnau ariannol.

Mae'r Awdurdod yn rheoli ei sefyllfa o ran hylifedd drwy'r gweithdrefnau rheoli risg a nodir uchod (pennu a chymeradwyo dangosyddion darbodus a chymeradwyo polisïau a strategaeth rheoli'r trysorlys) a yn ogystal â thrwy system gynhwysfawr i reoli llif arian, yn unol â'r Côt Ymarfer. Nod hyn yw sicrhau y bydd arian ar gael pan fydd ei angen.

Ail gyllido a Risg Aeddfedrwydd

Mae'r Awdurdod yn cynnal portffolio sylweddol o ddyledion a buddsoddiadau. Er mai'r gweithdrefnau ar gyfer risgiau ail gyllido a ddefnyddir mewn perthynas â'r gweithdrefnau llif arian a nodir uchod, mae'r risg yn y tymor hwy i'r Awdurdod yn ymwneud â rheoli'r buddsoddiad mewn offerynnau ariannol newydd pan fydd y rhai presennol yn aeddfedu. Mae'r risg hwn yn berthnasol pan fo atebolrwydd ariannol tymor hir ac asedau ariannol tymor hir yn aeddfedu.

Cyfyngiadau'r dangosydd darbodus a gymeradwywyd ar gyfer trefniadau ad-dalu benthyciadau a'r cyfyngiadau a osodir ar fuddsoddiadau sy'n hwy na blwyddyn yw'r paramedrau allweddol a ddefnyddir i ymdrin â'r risg hwn. Mae polisïau a'r strategaeth a gymeradwywyd gan yr Awdurdod ar gyfer rheoli'r trysorlys yn ymdrin â'r prif risgiau ac mae tîm y trysorlys yn ymdrin â'r risgiau gweithredol o fewn y paramedrau a gymeradwywyd. Mae hyn yn cynnwys:

- monitro proffil aeddfedrwydd atebolrwydd ariannol a newid y proffil naill ai drwy fenthyciadau newydd neu aildrefnu'r ddyled bresennol; a
- mae monitro proffil aeddfedrwydd y buddsoddiadau i sicrhau bod digon o hylifedd ar gael i fodloni anghenion beunyddiol yr Awdurdod o ran llif arian, a thaenu buddsoddiadau tymor hir yn sefydlogi taliadau aeddfedrwydd ac elw ar gyfer anghenion llif arian dros dymor hir.

Isod, ceir dadansoddiad ynghylch aeddfedrwydd y rhwymedigaethau ariannol, ynghyd ag uchafswm ac isafswm yr hyn a allai fod yn daladwy gan yr Awdurdod.

	2013-2014		31 Mawrth 2014	2014-2015		31 Mawrth 2015
	Uchafswm Cymeradwy	Isafswm Cymeradwy		Uchafswm Cymeradwy	Isafswm Cymeradwy	
	%	%	£'000	%	%	£'000
Llai na blwyddyn	15	0	10,178	15	0	7,677
1–2 flynedd	25	0	5,262	25	0	5,723
2–5 mlynedd	50	0	22,368	50	0	21,663
5–10 mlynedd	50	0	38,332	50	0	44,472
Mwy na 10 mlynedd	100	25	185,554	100	25	202,834
			<u>261,694</u>			<u>282,369</u>

Mae dadansoddiad o aeddfedrwydd atebolrwydd ariannol fel a ganlyn:

	2013-2014 £'000	2014-2015 £'000
Llai na blwyddyn	74	27,048
Mwy na blwyddyn	824	834
	<u>898</u>	<u>27,882</u>

Mae'r holl ddyledion a symiau eraill i'w talu i fod i gael eu talu mewn llai na blwyddyn ac nid yw'r £13.042 miliwn o ddyledion masnachol wedi'u cynnwys yn y tabl uchod.

Risg y Farchnad

Risg Cyfradd Llog – Mae'r Awdurdod yn agored i symudiadau yn y cyfraddau llog ar ei fenthyciadau a'i fuddsoddiadau. Mae symudiadau mewn cyfraddau llog yn cael effaith gymhleth ar yr Awdurdod, yn dibynnu ar sut y mae cyfraddau llog sefydlog a chyfraddau amrywiol yn symud ar draws gyfnodau gwahanol yr offerynnau ariannol. Er enghraifft byddai codiad yn y cyfraddau llog sefydlog a'r cyfraddau amrywiol yn cael yr effeithiau canlynol:

- benthyciadau cyfradd amrywiol – bydd cost y llog a godir ar y Cyfrif Incwm a Gwariant yn codi;
- benthyciadau cyfradd sefydlog – bydd gwerth teg yr atebolrwydd benthyg yn disgyn (dim effaith ar balansau refeniw);
- buddsoddiadau cyfradd amrywiol – bydd incwm y llog a gredydir i'r Cyfrif Incwm a Gwariant yn codi; a
- buddsoddiadau cyfraddau sefydlog – bydd gwerth teg yr asedau yn disgyn (dim effaith ar balansau refeniw).

Nid yw benthyciadau yn cael eu cario ar y fantolen yn ôl eu gwerth teg, felly ni fyddai enillion a cholledion nominal ar fenthyciadau cyfradd sefydlog yn effeithio ar y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr. Fodd bynnag bydd newidiadau yn y llog a delir ac a dderbynnir ar fenthyciadau a buddsoddiadau cyfradd amrywiol yn cael eu cynnwys yn y Cyfrif Incwm a Gwariant ac yn effeithio ar Falans y Gronfa Gyffredinol, yn amodol ar ddylanwadau grantiau'r Llywodraeth. Bydd symudiadau yng ngwerth teg buddsoddiadau cyfradd sefydlog yn cael eu hadlewyrchu yn Datganiad am y symudiadau yng Nghronfeydd, os na fydd y buddsoddiadau wedi cael eu dynodi yn rhai Gwerth Teg drwy'r Cyfrif Incwm a Gwariant.

Mae gan yr Awdurdod nifer o strategaethau ar gyfer rheoli risg cyfraddau llog. Mae Strategaeth Flynyddol Rheoli'r Trysorlys a'r Rhaglen Cyfalaf 3 blynedd yn dwyn ynghyd ddangosyddion darbodus y Cyngor a gweithrediadau disgwylidig y trysorlys, gan gynnwys disgwyliad y bydd y cyfraddau llog yn symud. O'r Strategaeth hon pennir dangosydd darbodus i ddarparu'r terfynau uchaf ac isaf o ran cyfraddau llog sefydlog ac amrywiol y bydd yr Awdurdod yn agored iddynt.

Mae'r risg o wneud colled ar gyfraddau llog yn cael ei liniaru'n rhannol gan grant y Llywodraeth sy'n daladwy ar gyfer cyllido costau.

Pe byddai pob cyfradd llog wedi bod 1% yn uwch (a bod yr holl amrywiadau eraill yn gyson) byddai'r effaith ariannol fel a ganlyn:

	£'000
Cynnydd yn y llog i'w dalu ar fenthyciadau cyfradd amrywiol	0
Cynnydd yn y llog i'w dderbyn ar fuddsoddiadau cyfradd amrywiol	(448)
Cynnydd yn y grant derbyniadwy gan Lywodraethau i ariannu costau	(230)
Effaith ar y Warged neu Ddiffyg ar y Ddarpariaeth Gwasanaethau	(678)
Cyfran o'r holl effaith a ddebydwyd i'r Cyfrif Refeniw Tai*	240
Gostyngiad yng ngwerth teg asedau buddsoddi cyfradd sefydlog	0
Effaith ar Incwm a Gwariant Cynhwysfawr Arall	(438)
Gostyngiad yng ngwerth teg rhwymedigaethau benthyciadau cyfradd sefydlog (dim effaith ar y Warged neu Ddiffyg ar y Ddarpariaeth Gwasanaethau nac Incwm a Gwariant Cynhwysfawr Arall)	55,071

Oddeutu'r un effaith â'r uchod a gâi gostyngiad o 1% yn y cyfraddau llog ond y byddai'r symudiadau i'r gwrthwyneb. Seilir y tybiaethau hyn ar yr un fethodoleg ag a ddefnyddir yn y Nodyn – Cario Gwerth Teg yr Asedau a'r Atebolrwydd yn ôl y Costau Amorteiddio

Risg Prisiau – Nid yw'r Awdurdod, ac eithrio'r Gronfa Bensiwn, yn buddsoddi mewn cyfranddaliadau ecwiti. Nid yw felly'n agored i golledion yn codi oherwydd symudiadau mewn prisiau.

Risg Cyfnewidfa Dramor – Nid oes gan yr Awdurdod unrhyw asedau nac atebolrwydd ariannol mewn arian tramor. Nid yw felly yn agored i golledion yn codi o oherwydd symudiadau yn y cyfraddau cyfnewid.

Kaupthing Singer and Friedlander Ltd (KSF)

Ar ddechrau mis Hydref 2008, roedd banc Kaupthing o Wlad yr Iâ wedi methu a rhoddwyd Kaupthing, Singer and Friedlander, sef ei is-gwmni yn y Deyrnas Unedig yn nwylo'r gweinyddwyr. Roedd gan yr Awdurdod £4 miliwn ar gadw yn y banc, gyda amrywiaeth o ddyddiadau aeddfedrwydd a cyfraddau llog.

Fe wnaeth yr Awdurdod ddarpariaeth yn 2008/09 mewn perthynas â amhariad disgwylidig yn y dyfodol rhag ofn byddai'r rheoliadau yn darfod ar 31 Mawrth 2015 a'r Cyngor yn gorfod ysgwyddo'r effaith o'r amhariad. Yn 2014/15 rhyddhawyd £43,000 o'r ddarpariaeth ac mae £858,000 yn cael ei gynnal wrth gefn ar gyfer newidiadau yn y dyfodol.

Ar hyn o bryd, mae holl arian y sefydliad hwn ynghlwm wrth y broses y mae'r gweinyddwyr a'r derbynwyr yn ei chyflawni. Y gweinyddwyr/derbynwyr fydd yn penderfynu ar y symiau a delir i'r adneuwyd, megis yr Awdurdod, a phryd y gwneir y taliadau hynny.

Nodiadau i'r Cvfrifon
Nodiadau i'r Cvfrifon

O ran Kaupthing, Singer & Friedlander Ltd, cafodd cyfanswm o £3.300 miliwn (82.5%) ei ad-dalu i 2014/15 ac mae'r amhariad diwygiedig yn seiliedig ar y rhagdybiaeth y bydd ad-daliad arall o 2.50% wedi dod i law erbyn diwedd 2016/17, gan olygu mai 85% fydd cyfanswm y difidendau y rhagwelir y byddant yn cael eu talu.

Mae'r sefyllfa gyfredol o ran taliadau gwirioneddol a gafwyd a symiau amcangyfrifedig i'w talu yn y dyfodol fel y'i dangosir yn y tabl.

Dyddiad	Ad-daliad
Wedi eu derbyn yn barod	82.5%
Cwarter 4 2015-16	0.50%
Cwarter 4 2016-17	2.00%

Mae'r adferiadau'n cael eu mynegi fel canran o'r hyn y mae'r Awdurdod yn ei hawlio dan y gweinyddu ariannol, sy'n cynnwys y llog a gronid hyd 7 Hydref 2008.

6.48 Adroddiadau er Budd y Cyhoedd ynghylch Cyfreithlondeb y Gwariant

Ym mis Ionawr 2014, cyhoeddodd yr Archwilydd Penodedig ddau Adroddiad er Budd y Cyhoedd yn unol ag adran 22 o Ddeddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2004 i dynnu sylw'r cyhoedd at ddau fater nad oedd gan yr Awdurdod, yn ei farn ef, y pwerau statudol angenrheidiol i'w cymeradwyo sef:

- (i) cydnabyddiaeth ariannol a dalwyd i'r Prif Weithredwr dan bolisi i roi arian yn lle cyfraniadau pensiwn y cyflogwr;
- (ii) caniatáu indemniad i'r Prif Weithredwr ddwyn gwrth-hawliad enllib yn erbyn Hawlydd.

Cyn cyhoeddi'r Adroddiadau er Budd y Cyhoedd gan yr Archwilydd Penodedig roedd yr Awdurdod, yng nghyfarfod y Bwrdd Gweithredol a gynhaliwyd ar 4^{ydd} Rhagfyr 2013, wedi penderfynu: heb gydnabod ei fod yn anghyfreithlon yn ei hanfod, fod y polisi tâl atodol yn cael ei dynnu'n ôl ar sail weithdrefnol.

Cafodd yr Adroddiadau er Budd y Cyhoedd eu hystyried mewn Cyfarfod Arbennig o'r Cyngor ar 27^{ain} Chwefror 2014, lle penderfynodd yr Aelodau fel a ganlyn:

Tâl a Phensiynau Uwch-swyddogion

- (iii) Derbyn adroddiad Swyddfa Archwilio Cymru ynghylch Tâl a Phensiynau Uwch-swyddogion

Yr Indemniad ar gyfer Gwrth-hawliad Enllib

- (iv) Nodi casgliadau Swyddfa Archwilio Cymru, ac er y cydnabyddir bod y sefyllfa gyfreithiol yn parhau heb ei datrys hyd yn hyn, cytuno i dynnu'n ôl y ddarpariaeth yng nghyfansoddiad y cyngor sy'n caniatáu rhoi indemniadau i Aelodau a Swyddogion o ran dwyn achosion am ddifenwi, hyd nes y ceir eglurder o ran y sefyllfa gyfreithiol.
- (v) Gofyn ar i Lywodraeth Cymru ddarparu eglurhad pellach ynghylch effaith eu Canllawiau ar Orchymyn 2006 sy'n datgan y gellir rhoi indemniadau yn unol â deddfwriaeth arall sydd heb gael ei diddymu gan y Gorchymyn hwnnw.

- (vi) Cydnabod bod yr achos yr oedd yr indemniad penodol hwn yn berthnasol iddo wedi cael ei benderfynu gan y llysoedd eisoes ac y dyfarnwyd costau mewn gwirionedd yn erbyn y parti arall.
- (vii) Sefydlu grŵp trawsbleidiol a fyddai'n bwrw golwg ar faterion llywodraethu a gweithdrefnu ac a fyddai'n cael ei redeg gan berson annibynnol.

Mae'r costau yr aethpwyd iddynt cyn ystyried yr Adroddiadau er Budd y Cyhoedd ac sydd wedi'u cynnwys yn y ffigurau cymharydd yng nghyfrifon 2013–2014 fel a ganlyn:

- (viii) £13,775 o gydnabyddiaeth ariannol a dalwyd i'r Prif Weithredwr o dan bolisi i dalu arian yn lle cyfraniadau pensiwn cyflogwr er mwyn ymdrin â materion cadw a recriwtio yn codi o ganlyniad i newidiadau yn y gyfundrefn dreth.
- (ix) £3,601 wrth roi indemniad i'r Prif Weithredwr ddwyn gwrth-hawliad enllib yn erbyn Hawlydd (yr oedd y Llys wedi gorchymyn costau amdano yn erbyn yr Hawlydd)

Nid oedd costau yn ystod 2014–2015 o ran arian a dalwyd yn lle cyfraniadau pensiwn y cyflogwr nac o ran yr indemniad.

Yn dilyn y penderfyniadau a wnaed yng Nghyfarfod Arbennig y Cyngor, mae'r Archwilydd Penodedig wedi cadarnhau ei fod bellach yn ystyried bod y mater wedi'i gau ond y bydd yn monitro'r camau a gymerir.

6.49 Harbwr Porth Tywyn

Mae ystod o bwerau a dyletswyddau statudol wedi'u rhoi i Gyngor Sir Caerfyrddin er mwyn gwella, cynnal a rheoli harbwr Porth Tywyn, a hynny drwy Orchymyn Adolygu Harbwr Porth Tywyn 2000. Yn unol â Deddf Harbyrau 1964, mae'n ofynnol i awdurdodau harbwr statudol lunio datganiad cyfrifon blynyddol ynghylch gweithgareddau'r harbwr. Ar hyn o bryd, caiff gweithgareddau'r harbwr eu cynnwys yn natganiad cyfrifon yr Awdurdod, a'r ffigurau perthnasol am 2014-2015 yw:

2013-14		2014-15
£	Gwariant	£
72,029	Costau sy'n gysylltiedig â Chyflogeion	65,624
21,415	Costau sy'n gysylltiedig ag Eiddo	25,136
702	Costau sy'n gysylltiedig â Thrafnidiaeth	105
46,480	Cyflenwadau a Gwasanaethau	44,605
24,189	Adennill Costau Canolog	32,694
9,988	Adennill Costau Is-adrannol ac Adrannol	10,514
786,707	Costau Cyfalaf	176,085
961,510	Cyfanswm Gwariant	354,763
	Incwm	
(145,865)	Ffioedd a'r Costau y gellir eu Hadennill	(124,692)
(1,440)	Incwm Arall	(15,770)
(147,305)	Cyfanswm Incwm	(140,462)
814,205	Costau Net	214,301
2013-14		2014-15
£	Yr Asedau a ddelir:	£
3,429,213	Seilwaith, Tir ac Adeiladau	3,326,181
876,631	Peiriannau / Cerbydau / Cyfarpar	803,578
4,305,844		4,129,759

Mae datganiad balans a chyfrif incwm a gwariant blynyddol ar wahân wedi'u llunio ar gyfer Harbwr Porth Tywyn yn unol â'r trothwy 'corff llai' a ddiffinnir yn Rheoliadau Cyfrifon ac Archwilio (Cymru) 2014. Mae'r datganiad ar wahân ar gael oddi wrth y Prif Gyfrifydd, yr Adran Adnoddau, Neuadd y Sir, Caerfyrddin, SA31 1JP.

6.50 Costau'r Ewro

Disgwylir y bydd rhaid, ar ryw ddyddiad yn y dyfodol, i'r Awdurdod drafod â'r Ewro yn ei drafodion ariannol. Nid oes ymrwymiad yn bodoli ar gyfer y costau a geir ac nid oes gwariant eithriadol i'w ddatgelu. Credir bod y mwyafrif o'r systemau ariannol yn gydnaws â'r Ewro neu fod yna rwymedigaeth mewn contractau bod y cwmni sy'n cyflenwi'r nwyddau neu'r gwasanaethau yn peri eu bod yn gydnaws â'r Ewro, ac oherwydd hynny nid ydym yn credu y bydd yna fawr o gostau wrth gyfrifydda, gwneud taliadau neu dderbyn incwm.

6.51 Cysoniad y Gwarged Net â'r Llif Arian Net o'r Gweithgareddau Refeniw

2013-14 £'000	2014-15 £'000
(27,741) Gwarged/(Diffyg) am y Flwyddyn	(36,751) 0
41,931 Dibrisiant	44,389
32,138 Amhariad a Phrasiadau Disgynnol	55,386
2,942 Cynydd yn y Credydwy	4,018
17,182 Cynydd yn y Dyledwyr	(8,420)
62 Gostyngiad yn Stocrestrau	(6)
(18,926) Symudiad o ran Atebolrwydd Pensiwn	(9,746)
6,242 Trafodion eraill heblaw arian	(30,323)
53,830	18,547
Llif Arian Net o'r Gweithgareddau Gweithredol	

7 Y CYFRIF REFENIW TAI (CRT)

7.1 Datganiad Incwm a Gwariant CRT

2013-14 £'000	Gwariant	Nodiadau	2014-15 £'000
Atgyweiro a Chynnal a Chadw			
1,965	- Ymatebol		1,743
3,976	- Cynlluniwyd/Cylchredol		4,279
1,930	- Tai Gwag		2,125
6,998	Goruwchwilio a Rheoli		6,825
1,433	Taliadau Cymorth Canolog		1,446
339	Rhenti, Ardrethi Trethi a chostau eraill		235
170	Newidiadau i'r lwfans ar gyfer drwgddyledion		414
6,275	Cymorthdal CRT sy'n daliadwy	8.6	6,255
20,499	Dibrisiant ac Amhariad Asedau nad ydynt yn gyfredol	8.12	21,950
63	Gwariant Refeniw a Gyllidir gan Gyfalaf dan Statud		56
33	Costau Rheoli Dyledion		33
<u>43,681</u>	Cyfanswm Gwariant		<u>45,361</u>
Incwm			
(32,838)	Rhenti Anheddau	8.1	(33,542)
(106)	Rhenti nad ydynt yn Annedd	8.1	(90)
(32)	Lesddeiliaid	8.2	(177)
(818)	Ffioedd Gwasanaethau	8.2	(839)
(355)	Grantiau	8.7	(220)
(1,053)	Incwm Arall		(632)
(478)	Comisiwn - Trethi Dwr	8.8	(508)
<u>(35,680)</u>	Cyfanswm Incwm		<u>(36,008)</u>
Cost Net Gwasanaethau y CRT fel y mae wedi ei gynnwys yn y			
8,001	Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr		9,353
256	Cyfran Gwasanaethau y CRT o'r Craidd Corfforaethol a Democrataidd		256
8,257	(Incwm)/Cost net Gwasanaethau CRT		9,609
Cyfran CRT yr incwm a gwariant gweithredol a gynhwysir yn yn			
Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr			
(Cynydd) neu ostyngiad ar werthu Asedau nad ydynt yn gyfredol CRT			
46			(17)
4,968	Y Llôg sy'n daladwy a chostau cyffelyb		5,166
(105)	Y Llôg a geir a'r incwm buddsoddi		(76)
259	Llog net ar y rhywmedigaeth/(ased) buddion diffiniedig net		180
(6,271)	Grantiau a chyfraniadau cyfalaf derbyniadwy		(6,834)
<u>7,154</u>	(Gwarged) neu Diffyg am y flwyddyn ar Wasanaethau CRT		<u>8,028</u>

Datganiad Newidiadau i'r Cyfrif Refeniw Tai

Mae'r amcanion cyffredinol ar gyfer y Datganiad Newidiadau i'r Cyfrif Refeniw Tai a'r egwyddorion cyffredinol ar gyfer ei lunio yr un peth â'r rheiny'n gyffredinol ar gyfer y

Datganiad Newidiadau i Gronfeydd, y mae wedi'i gynnwys ynddo. Mae'r datganiad yn cymryd yr alldro ar Ddatganiad Incwm a Gwariant y Cyfrif Refeniw Tai ac yn ei gysoni i'r warged neu ddiffyg ar gyfer y flwyddyn ar Falans y Cyfrif Refeniw Tai, wedi'i gyfrifo'n unol â gofynion Deddf Llywodraeth Leol a Thai 1989.

2013-14 £'000			2014-15 £'000	2014-15 £'000
(19,116)	Balans ar y CRT ar ddiwedd y flwyddyn blaenorol			(15,110)
7,154	(Gwarged) neu ddiffyg ar gyfer y flwyddyn ar Gyfrif Incwm a Gwariant y CRT		8,028	
(3,281)	Addasiadau rhwng sail cyfrifyddu a sail ariannu o dan y statud	7.3	(3,824)	
3,873	Cynnydd neu (ostyngiad) net cyn trosglwyddiadau i neu o gronfeydd		4,204	
133	Trosglwyddiadau (i) neu o gronfeydd	7.4	244	
4,006	(Cynnydd) neu ostyngiad yn y flwyddyn ar y CRT			4,448
(15,110)	Balans ar y CRT ar ddiwedd y flwyddyn gyfredol			(10,662)

7.3 Addasiadau rhwng y Sail Cyfrifyddu a'r Sail Ariannu yn unol â'r Rheoliadau

2013-14 £'000		2014-15 £'000
(39)	Amorteiddio Premimau a Disgowntiau	(40)
26	Trosglwyddiadau i / (o'r) Cyfrif Absoneldebau Cronedig	4
(46)	Cynnydd neu ostyngiad ar werthu Asedau CRT anghyfredol	17
(397)	Cyfran CRT o'r cyfraniadau i / o'r Gronfa Pensiynau	(211)
9,040	Gwariant Cyfalaf cyllidwyd gan CRT	8,986
(11,865)	Trosglwyddiadau i / o'r Cyfrif Addasiad Cyfalaf	(12,580)
(3,281)		(3,824)

7.4 Trosglwyddiadau i neu (o'r) Cronfeydd Wrth Gefn wedi'u Glustnodi

2013-14			2014-15		
£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
Tros. O	Tros. i	Net	Tros. O	Tros. i	Net
216	(118)	98	215	(42)	173
37	(2)	35	37	0	37
0	0	0	34	0	34
253	(120)	133	286	(42)	244

8 **NODIADAU I'R DATGANIAD INCWM A GWARIANT Y CYFRIF REFENIW TAI (CRT)**

Cyflwyniad

Cofnod yw'r Cyfrif Refeniw Tai o'r incwm a'r gwariant refeniw sy'n gysylltiedig â stoc dai awdurdod. Prif ddiben y Cyfrif yw sicrhau bod y rhenti a godir ar denantiaid yn cyfateb i'r gwariant ar reoli tenantiaethau ac ar gynnal a chadw tai. Yn sgil hyn cyfrif statudol yw'r Cyfrif Refeniw Tai, sydd wedi ei neilltuo rhag gweddill Cronfa'r Cyngor, fel na ellir defnyddio arian treth y cyngor i gynorthwyo â rhenti (neu i'r gwrthwyneb).

8.1 Incwm Rhenti Grôs

Dyma gyfanswm yr incwm rhent a ddisgwylir yn ystod y flwyddyn ar ôl caniatáu am adeiladau gwag a.y.b. Yn 2014-15 y cyfanswm oedd £33.5 miliwn (£32.9 miliwn am 2013-14). Ar 31 Mawrth 2015 roedd 2.12% o'r eiddo a oedd ar gael i'w gosod, yn wag (1.79% yn 2013-14). Cyfartaledd y rhenti oedd £73.02 yr wythnos yn 2014-2015 (£70.21 yn 2013-14).

8.2 Ffioedd Gwasanaethau a Lesddeiliaid

Hwn yw incwm yr Awdurdod o daliadau am wasanaethau a chyfleusterau yn gysylltiedig â darparu tai ac eiddo arall o fewn y Cyfrif Refeniw Tai – £839,000 yn 2014/15 (£818,000 yn 2013/14).

Mae taliadau lesddeiliaid wedi'u nodi ar wahân a 2014/15 yw'r flwyddyn lawn gyntaf o ddata, sef £177,000.

8.3 Ad-daliadau

Mae'r Cynllun Budd-daliadau Tai yn rhoi cymorth gyda rhenti i'r rhai hynny sydd ar incwm isel. Y cyfanswm oedd £21.1 miliwn yn 2014-15 (£20.9 miliwn am 2013-14). Mae 66.2% o denantiaid y Cyngor yn cael rhywfaint o gymorth gyda chostau rhent a Threth y Cyngor (67.7% yn 2013-14).

8.4 Y Stoc Dai

Roedd y Cyngor yn gyfrifol am reoli 8,997 o anheddau ar gyfartaledd yn ystod 2014-15 (9,042 yn 2013-14). Roedd y stoc ar 31 Mawrth 2015 fel â ganlyn:

	2013-14	2014-15
Tai	4,884	4,854
Fflatiau/Rhandai/Fflat un ystafell	1,969	2,167
Byngalos	2,157	1,962
	<u>9,010</u>	<u>8,983</u>

Gellir crynhoi'r newid yn y stoc fel â ganlyn:

	2013-14	2014-15
Y Stoc Agoriadol ar 1 Ebrill	9,074	9,010
Gwerthiannau	(43)	(35)
Dymchweliadau/Dilewyd	(6)	(9)
Adeiladu o'r Newydd/Prynu/Trosi	(15)	17
Y Stoc wrth Gau 31 Mawrth	<u>9,010</u>	<u>8,983</u>

8.5 Ôl-ddyledion Rhent

	Ar 31 Mawrth 2014 £'000	Ar 31 Mawrth 2015 £'000
Ôl-ddyledion	1,354	2,360
Ôl-ddyledion fel Canran o'r Incwm Gros o Renti	4.02%	6.91%

O gymharu â'r flwyddyn flaenorol mae yna gynydd o 1.86% yn ôl-ddyledion y tenantiaid presennol, o ran y ganran o ddebyd gros sydd i'w gasglu. Mae'r perfformiad y tu allan i'r ffiniau o ran yr hyn a ystyrir yn lefel arferion da (2%) sef 3.6%. O gymharu â'r flwyddyn flaenorol mae yna gynydd o 1.03% yn ôl-ddyledion y cyn-denantiaid, o ran y ganran o'r debyd gros sydd i'w gasglu. Fodd bynnag, gan gyfrif y dyledion a ddilëir, mewn gwirionedd mae'r perfformiad wedi dirywio 0.96%.

Roedd y ddarpariaeth ar gyfer Drwgddyledion ar 31 Mawrth 2015 yn £1,198,170 ar gyfer rhent (£1,318,119 yn cynnwys trethi dŵr). Y rhifau cyfatebol ar gyfer 2013-14 oedd £907,960 ar gyfer rhent (£1,008,957 yn cynnwys trethi dŵr).

8.6 Cymhorthdal CRT

Mae Cymhorthdal ar gyfer y Cyfrif Refeniw Tai yn dod i law oddi wrth Lywodraeth Cymru ar sail CRT tybiannol sy'n cynnwys elfennau ar gyfer Cynnal-a-Chadw a Rheoli, Cyllido trwy Fenthyg, Llog ar Dderbyniadau a Rhenti. Mae symud yr Ad-daliadau Rhent o'r Cyfrif Refeniw Tai a'r Cymhorthdal Cyfrif Refeniw Tai wedi peri newid sylweddol yn y grant. Rydym yn rhoi ad-daliad i Lywodraeth Cymru am y gwaged yn ein Cyllideb Refeniw Tai dybiannol. £6.255m oedd y swm yn 2014-15. (£6.275m yn 2013-14).

8.7 Grantiau

Derbyniwyd Grant Cynnal Pobl £220,000 oddi wrth Lywodraeth Cymru yn ystod 2014-15 (£355,000 yn 2013-14) o ganlyniad i ddsbarthu costau gwasanaethau cynnal i denantiaid a arferai fod mewn un cronfa.

8.8 Comisiwn

Mae'r Awdurdod yn casglu trethi dŵr ar ran Dŵr Cymru Welsh Water ac yn derbyn comisiwn ar yr arian sy'n ddyledus. Yn 2014-15 roedd hwn yn £508,000 (£478,000 yn 2013-14). Gwerth y trethi dŵr a gasglwyd oedd £3.9 miliwn yn 2014-15 (£3.8 miliwn yn 2013-14).

8.9 Gwariant Cyfalaf

Cyfanswm y Gwariant Cyfalaf yn 2014-15 ar dir a phreswylfeydd sydd ynghlwm wrth y Cyfrif Refeniw Tai oedd £25.151 miliwn (£28.201 miliwn yn 2013-14).

	2013-14 £'000	2014-15 £'000
Cyllidwyd hyn fel â ganlyn :-		
Lwfans Atgyweiriadau Sylweddol	6,200	6,190
Benthyciadau	12,348	8,666
Grantiau	72	644
Incwm Amrywiol	0	32
Cyllid Refeniw Uniongyrchol	9,040	8,986
Derbyniadau Cyfalaf - Gwerthiant Preswylfeydd/Tir	537	628
Derbyniadau Cyfalaf - Prifswm Morgais	4	5
	28,201	25,151
Gwariwyd ar:		
Tai	28,114	25,036
Tir	59	37
Eraill	28	78
	28,201	25,151

8.10 Derbyniadau Cyfalaf

Roedd cyfanswm y Derbyniadau Cyfalaf yn 2014-15 yn £2.1 miliwn (£2.2 miliwn yn 2013-14). Mae'r tabl isod yn dangos y math o dderbyniad a faint ohono a ddefnyddiwyd i gyllido gwariant cyfalaf a faint ohono a ddefnyddiwyd i ad-dalu dyledion.

	Cyllido Gwariant 2013-14 £'000	Ad-dalu dyledion 2013-14 £'000	Cyfanswm 2013-14 £'000	Cyllido Gwariant 2014-15 £'000	Ad-dalu dyledion 2014-15 £'000	Cyfanswm 2014-15 £'000
Gwerthu Preswylfeydd y Cyngor	513	1,647	2,160	442	1,443	1,885
Gwerthu Tir	24	0	24	173	0	173
Morgais a fenthycwyd	4	12	16	5	16	21
Arall	0	0	0	13	12	25
	541	1,659	2,200	633	1,471	2,104

8.11 Cyfrifyddu ar gyfer Costau Pensiynau yn unol ag IAS19

Caiff didyniadau gwirioneddol ar gyfer cyfraniadau pensiynau ac unrhyw addasiad ar gyfer cost gwasanaeth cyfredol eu dangos yng nghost net y gwasanaeth. Caiff costau llog net eu cynnwys yn y waged/diffyg ar wasanaethau'r Cyfrif Refeniw Tai ac yna eu haddasu yn y datganiad newidiadau i gronfeydd, er mwyn sicrhau mai dim ond debydau/credydau statudol rhagnodedig wedi'u cyfrifyddu'n unol â Deddf Llywodraeth Leol a Thai 1989 a gaiff eu cymhwyso i'r Cyfrif Refeniw Tai.

Gwnaed y trafodion canlynol yn ystod y flwyddyn:-

	2013-14 £'000	2014-15 £'000
<u>Datganiad Incwm a Gwariant CRT</u>		
Cost y Gwasanaeth:		
Cost y Gwasanaeth Cyfredol	574	487
Incwm a Gwariant Cyllido a Buddsoddi		
Costau llog Net	861	883
Cyfanswm y Budd-daliadau ôl gyflogaeth a godwyd i'r waged neu (ddiffyg) am y flwyddyn ar Gwasanaethau CRT	<u>1,435</u>	<u>1,370</u>
<u>Datganiad Newidiadau i Gronfeydd</u>		
Gwrthdroi symiau net a godwyd i'r waged neu (ddiffyg) am y flwyddyn ar Gwasanaethau CRT ar gyfer Budd-daliadau ôl gyflogaeth yn unol â'r côd	(833)	(666)
Swm gwirioneddol a godwyd yn erbyn Balans CRT ar gyfer pensiynau yn y flwyddyn:		
Cyfraniadau Cyflogwr sy'n daladwy i'r Cynllun	436	455
	<u>(397)</u>	<u>(211)</u>

8.12 Dibrisiant

Mae'n ofynnol bod awdurdodau'n cofnodi dibrisiant a cholledion amharu ar bob eiddo sy'n rhan o'r Cyfrif Refeniw Tai ac a gyfrifwyd yn unol ag arferion priodol, gan gynnwys eiddo heblaw preswylfeydd. Nid yw Eitem 8 Penderfyniad yn datgan y dylid debydu'r dibrisiant o Gyfrif Incwm a Gwariant y Cyfrif Refeniw Tai (nac ychwaith y dylid ei dynnu yn ôl allan yn y Datganiad o'r Symudiadau ym malans y Cyfrif Refeniw Tai). Fodd bynnag, derbyniwyd yn gyffredinol bod cyflwyno cyfrifydda adnoddau yn y Cyfrif Refeniw Tai yn 2005/06 yn golygu bod modd bodloni'r gofynion statudol ar sail 'dim effaith net'. Gellir gwneud y debydau a'r credydau disgwylidig gan arferion priodol (ond heb eu pennu yn y ddeddf) i'r Cyfrif Refeniw Tai ar yr amod y cânt eu tynnu yn ôl wedyn ac y defnyddir symiau statudol wrth gyfrifo balans y Cyfrif Refeniw Tai.

Felly mae dibrisiad a cholledion amharu (yn sgil defnyddio'r asedau) mewn perthynas ag asedau'r Cyfrif Refeniw Tai wedi cael eu debydu i'r Cyfrif Incwm a Gwariant yn unol â darpariaethau cyffredinol SORP a'u tynnu yn ôl allan yn y Symudiadau ym malans y Cyfrif Refeniw Tai. Yn lle'r tâl dibrisiad, cofnodwyd Darpariaeth Refeniw Isaf y Cyfrif Refeniw Tai ar ffurf credyd o'r Cyfrif Cyllid Cyfalaf i osgoi effeithio lefelau rhenti.

Mae preswylfeydd y Cyfrif Refeniw Tai yn cael eu hailbriso bob pum mlynedd, a cafodd hyn eu wneud diwethaf yn 2010/11.

Dibrisiant a Cholledion Amhariad:

	2013-14 £'000	2014-15 £'000
Y Dibrisiant o ran Preswylfeydd	16,560	17,635
Amhariadau a Cholledion Adbriso	3,939	4,315
	<u>20,499</u>	<u>21,950</u>

Amhariadau a Cholledion Adbriso ar:

	2013-14 £'000	2014-15 £'000
Tai	3,852	4,200
Tir	59	37
Erail	28	78
	<u>3,939</u>	<u>4,315</u>

9 CYFRIF CRONFA'R DEGWM DYFED

Mae Cronfa'r Degwm Dyfed yn gynllun sydd yn bennaf yn rhoi grantiau tuag at gostau cynnal a chadw addoldai. Er hynny, gall elusennau cofrestredig sy'n dod â budd i drigolion wneud cais am gymorth tuag at gostau rhedeg, neu gost prosiect penodol neu gost prynu offer. Yn ogystal â chynorthwyo elusennau cenedlaethol, mae'r Gronfa'n cefnogi elusennau lleol sy'n gyfrifol am ddarparu cyfleusterau hamdden neu wasanaethau eraill sydd o les i'r Gymuned.

Adeg Ad-drefnu Llywodraeth Leol yn 1996 rhannwyd y Gronfa ymhlith yr Awdurdodau Unedol newydd. Roedd y swm a oedd ar gael i bob Awdurdod yn cael ei gyfrifo yn ôl y canrannau canlynol y cytunwyd arnynt:

Cyngor Sir Caerfyrddin	41%
Cyngor Sir Ceredigion	25%
Cyngor Sir Benfro	34%

Cytunwyd mai Cyngor Sir Caerfyrddin fyddai'n gyfrifol am weinyddu'r portffolio buddsoddiadau.

Mae'r cyfrifon canlynol yn rhoi adroddiad ar y trafodion ariannol yn ystod y flwyddyn a sefyllfa asedau'r gronfa gyfan, sy'n cael ei gweinyddu gan Gyngor Sir Caerfyrddin ar ddiwedd y flwyddyn. Mae'r ail set o gyfrifon yn rhoi manylion cyfran rhan Gyngor Sir Caerfyrddin o Gronfa'r Degwm Dyfed ar wedi cymhwyso'r ganran a bennwyd yn sgil Ad-drefnu Llywodraeth Leol.

9.1 Cyfrifon Cronfeydd a weinyddir gan Gyngor Sir Caerfyrddin

Cyfrif Refeniw

2013-14 £'000 31/03/14 (Ail-ddatgan)		2014-15 £'000 31/03/15
	Incwm	
(14)	Rhentu Adeiladau/Tir	(14)
(66)	Incwm o Fuddsoddiadau	(67)
<hr/>		<hr/>
(80)		(81)
	Gwariant	
89	Grantiau i gyrff Gwirfoddol a Chyrff Eraill	83
17	Rheoli a Gweinyddiaeth	18
<hr/>		<hr/>
26	(Gwarged)/Diffyg y Cyfrif Refeniw am y Flwyddyn	20
(28)	Elw Net ar Werthu Buddsoddiadau	(35)
(6)	Newid mewn (enillion)/colledion heb eu realeiddio ar fuddsoddiadau	(290)
0	Newid mewn (enillion)/colledion heb eu realeiddio ar asedau nad ydynt yn gyfredol	1,232
<hr/>		<hr/>
(8)	(Gwarged)/Diffyg Net am y Flwyddyn	927
<hr/>		<hr/>

Mae ffigurau cymharol 2013-14 ynghylch Incwm Buddsoddiadau a ffioedd Rheoli a Gweinyddu wedi'u hailddatgan i ddangos y newid o ran y modd y mae Blackrock (Rheolwr y Gronfa) yn gyfrifo'r ffioedd.

Datganiad Asedau Net

2013-14		2014-15
£'000		£'000
31/03/14		31/03/15
3,150	Buddsoddiadau	3,396
2,182	Tir ac Adeiladau Eraill	950
<u>5,332</u>		<u>4,346</u>
0	Dyledwyr	14
637	Arian	641
(138)	Credydwyr	(97)
<u>5,831</u>	Asedau Net	<u>4,904</u>

Cynrhychiolir gan

431	Cyfrif Addasiad Cyfalaf	431
1,732	Cronfa Wrth Gefn Adbrisiadau	500
2,314	Y Gronfa Gyfalaf	2,269
499	Y Gronfa Refeniw	558
855	Y Gronfa Elw/(Colledion) heb ei realeiddio	1,146
<u>5,831</u>	Balans y Gronfa wrth Gau	<u>4,904</u>

Cysoniad y Symudiadau yn Asedau Net y Gronfa

2013-14		2014-15
£'000		£'000
5,823	Yr Asedau net Agoriadol	5,831
(26)	Gwarged/(Diffyg) y Cyfrif refeniw am y Flwyddyn	(20)
28	Elw Net ar Werthu Buddsoddiadau	35
6	Cronfa Elw/(Colled) heb ei realeiddio - Buddsoddiadau	290
0	Cronfa Elw/(Colled) heb ei realeiddio - Asedau nad ydynt yn gyfredol	(1,232)
<u>5,831</u>	Asedau Net y Gronfa wrth Gau	<u>4,904</u>

9.2 Cyfrifon Cronfeydd ar gyfer Eifen Cyngor Sir Caerfyrddin
Cyfrif Refeniw

2013-14		2014-15
£'000		£'000
31/03/14		31/03/15
(Ail-ddatgan)		
	Incwm	
(6)	Rhentu Adeiladau/Tir	(6)
(26)	Incwm Buddsoddiad	(27)
<hr/>		<hr/>
(32)		(33)
	Gwariant	
86	Grantiau i Gyrrff Gwirfoddol a Chyrrff Eraill	54
6	Rheoli a Gweinyddiaeth	7
<hr/>		<hr/>
60	(Gwarged)/Diffyg y Cyfrif refeniw am y Flwyddyn	28
(11)	Elw Net ar Werthu Buddsoddiadau	(14)
(3)	Newid mewn (enillion)/colledion heb eu realeiddio ar fuddsoddiadau	(119)
0	Newid mewn (enillion)/colledion heb eu realeiddio ar asedau nad ydynt yn gyfredol	505
<hr/>		<hr/>
46	(Gwarged)/Diffyg Net am y Flwyddyn	400
<hr/> <hr/>		<hr/> <hr/>

Mae ffigurau cymharol 2013-14 ynghylch Incwm Buddsoddiadau a ffioedd Rheoli a Gweinyddu wedi'u hailddatgan i ddangos y newid o ran y modd y mae Blackrock (Rheolwr y Gronfa) yn cyfrifo'r ffioedd.

Datganiad Asedau Net

2013-14		2014-15
£'000		£'000
1,292	Buddsoddiadau	1,393
895	Tir ac Adeiladau Eraill	389
<hr/>		<hr/>
2,187		1,782
0	Dyledwyr	6
191	Arian	158
(104)	Credydwyr	(72)
<hr/>		<hr/>
2,274	Asedau Net	1,874
<hr/> <hr/>		<hr/> <hr/>
	Cynrhychiolir gan	
177	Cyfrif Addasiad Cyfalaf	177
710	Cronfa Wrth Gefn Adbrisiadau	205
949	Y Gronfa Gyfalaf	931
87	Y Gronfa Refeniw	91
351	Y Gronfa Elw/(Colled) heb ei realeiddio	470
<hr/>		<hr/>
2,274	Balans y Gronfa wrth Gau	1,874
<hr/> <hr/>		<hr/> <hr/>

Cysoniad y Sumudiadau yn Asedau Net y Gronfa

2013-14		2014-15
£'000		£'000
2,320	Yr Asedau Net Agoriadol	2,274
(60)	Gwarged/(Diffyg) y Cyfrif Refeniw am y Flwyddyn	(28)
11	Elw Net ar Werthiannau wedi'u hail fuddsoddi	14
3	Cronfa Elw/(Colled) heb ei realeiddio - Buddsoddiadau	119
0	Cronfa Elw/(Colled) heb ei realeiddio - Asedau nad ydynt yn gyfredol	(505)
2,274	Asedau Net y Gronfa wrth Gau	1,874

10 CRONFEYDD YMDDIRIEDOLAETHAU 2014-2015**10.1 Cyfrif Derbyniadau a Thaliadau am y Flwyddyn yn Diweddu 31 Mawrth 2015**

Cyfanswm 2013-14 £'000		Gwas. Addysg 2014-15 £'000	Gwas. Cymdeith- asol 2014-15 £'000	Gwas. Diwyll- iannol 2014-15 £'000	Cyfanswm 2014-15 £'000
	Derbyniadau				
	Difidendau/ Llog/ Gwerthiannau/ Cyfraniadau	(82)	(4)	(222)	(308)
283	Cyfanswm y Taliadau	91	3	210	304
<u>0</u>	(Gwarged)/Diffyg	<u>9</u>	<u>(1)</u>	<u>(12)</u>	<u>(4)</u>

10.2 Y Fantolen ar 31 Mawrth 2015

Cyfanswm 2013-14 £'000		Gwas. Addysg 2014-15 £'000	Gwas. Cymdeith- asol 2014-15 £'000	Gwas. Diwyll- iannol 2014-15 £'000	Cyfanswm 2014-15 £'000
	Asedau				
264	Buddsoddiadau	240	24	0	264
19	Stociau	0	0	21	21
0	Dyledwyr	0	0	5	5
565	Arian	297	66	189	552
<u>848</u>	Cyfanswm yr Asedau	<u>537</u>	<u>90</u>	<u>215</u>	<u>842</u>
	Rhwymedigaethau				
(15)	Credydwr	0	0	(2)	(2)
<u>(15)</u>	Cyfanswm Rhwymedigaethau	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>(2)</u>	<u>(2)</u>
<u>833</u>	ASEDAU NET	<u>537</u>	<u>90</u>	<u>213</u>	<u>840</u>

Gwerth Llyfr y buddsoddiadau a nodir, fodd bynnag, eu Gwerth Marchnad ar 31^{ain} Mawrth 2015 oedd £758,223 (£695,736 ar 31^{ain} Mawrth 2014).

11 NODIADAU AR Y CRONFEYDD YMDDIRIEDOLAETHAU**11.1 Cefndir**

Ar hyn o bryd mae Sir Gaerfyrddin yn gyfrifol am weinyddu chwedeg dau o gronfeydd ymddiriedolaeth gwahanol.

11.2 Gwasanaethau Addysg

Mae'r Cyngor yn gweinyddu pumdeg un o ymddiriedolaethau addysgol, y mae'r mwyafrif ohonynt wedi'u cofrestru fel elusennau. Mae dadansoddiad y dibenion y sefydlwyd yr ymddiriedolaethau addysgol ar eu cyfer fel a ganlyn:

Gwobrau i Ddisgyblion i gydnabod Cyrhaeddiad Academaidd	16
Darparu Ysgoloriaethau Addysg Bellach neu Addysg Uwch	18
Ariannu Ysgolion (<i>gan gynnwys ysgolion anghenion arbennig</i>)	10
Eraill	7

11.3 Gwasanaethau Diwylliannol

Mae'r Cyngor yn gweinyddu dwy gronfa ymddiriedolaeth, un a sefydlwyd yn unswydd i ariannu'r oriel gelf yn "Oriol Myrddin", Caerfyrddin ac un ar gyfer Amgueddfa Caerfyrddin a elwir yn "Cronfa Ymddiriedolaeth George Arbour Stephens".

11.4 Gwasanaethau Cymdeithasol

Yn ystod y flwyddyn ariannol, roedd y Cyngor yn gyfrifol am weinyddu naw o ymddiriedolaethau ar ran cleientau'r gwasanaethau cymdeithasol. O'r rhain, roedd pump ar gael er lles trigolion cartrefi preswyl penodol ledled y Sir a pedwar yn ymwneud â chronfeydd sy'n cael eu gweinyddu ar ran unigolion. Oherwydd natur sensitif y pedwar ymddiriedolaeth hyn a'r angen i'w cadw'n gyfrinachol, nid oes manylion yn cael eu cyhoeddi am y diben y gweinyddir pob un ar ei gyfer.

12 GOFAL CYMDEITHASOL / GWASANAETHAU PLANT – EIDDO PRESWYLLWYR, CYFRIFON A GEDWIR YN DDIOGEL, CRONFEYDD AMWYNDER A CHYFRIFON BUDDION I'R STAFF

12.1 Eiddo Preswylwyr

Caniateir pobl mewn cartrefi preswyl i gael lwfans personol a delir iddynt bob wythnos. Os nad yw'r preswyllydd yn dymuno gwario'r holl lwfans mewn wythnos telir yr hyn sy'n weddill i gyfrif Cadwmigei y Preswylwyr. Roedd y balans ar 31^{ain} Mawrth 2015 yn £324,512 (£334,226 ar 31^{ain} Mawrth 2014) ac mae hyn yn adlewyrchu swm y lwfansau personol sy'n cael eu dal gan yr Awdurdod ar ran ei drigolion.

12.2 Cyfrifon a Gedwir yn Diogel

Mae'r Adran Gofal Cymdeithasol, Iechyd a Thai yn cadw Cyfrifon a Gedwir yn Ddiogel ar gyfer defnyddwyr y gwasanaeth sy'n byw yn y gymuned nad ydynt yn gallu delio â'u materion ariannol oherwydd anallu meddyliol. Y Cyfarwyddwr Gofal Cymdeithasol, Iechyd a Thai yw'r sawl sydd wedi'i enwebu gyda'r Adran Gwaith a Phensiynau ar gyfer bob un o'r rhai hyn sy'n defnyddio'r gwasanaeth. Y balans ar 31^{ain} Mawrth 2015 oedd £1,379,015 (£1,356,528 ar 31^{ain} Mawrth 2014) ac mae hyn yn adlewyrchu'r swm arian a ddelir gan yr Awdurdod ar ran defnyddwyr ei wasanaeth.

12.3 Cronfeydd Amwynder

Cronfeydd a gedwir ar ran sefydliadau, megis canolfannau dydd a chartrefi preswyl yw cronfeydd amwynder. Mae'r taliadau ar gyfer eitemau a brynir er budd preswylwyr a chleientiaid y sefydliadau hyn, a daw'r incwm o roddion ac anrhegion ac ati gan deuluoedd y cleientiaid, a chymynroddion o ystadau cleientiaid ymadawedig. Roedd y balans ar yr 31^{ain} Mawrth 2015 yn £74,381 (£80,384 ar yr 31^{ain} Mawrth 2014).

Hefyd cronfeydd a gedwir ar ran sefydliadau, megis canolfannau plant/cylchoedd chwarae. Mae'r taliadau ar gyfer eitemau a brynir er budd preswylwyr a chleientiaid y sefydliadau hyn, a daw'r incwm o roddion ac anrhegion ac ati gan deuluoedd y cleientiaid, a chymynroddion o ystadau cleientiaid ymadawedig. Roedd y balans ar yr 31^{ain} Mawrth 2015 yn £4,989 (£2,996 ar yr 31^{ain} Mawrth 2014).

12.4 Cyfrifon Buddion i'r Staff

Cronfeydd a gedwir ar ran staff sy'n gweithio mewn sefydliadau penodol a geir yn y Cyfrifon Buddion i'r Staff. Daw'r incwm o roddion gan deuluoedd cleientiaid a chymynroddion o ystadau cleientiaid ymadawedig. Mae'r taliadau ar gyfer eitemau sydd o fudd i'r holl staff sy'n gweithio mewn sefydliad penodol. Roedd y balans ar yr 31^{ain} Mawrth 2015 yn £5,541 (£5,513 ar yr 31^{ain} Mawrth 2014).

13 CYFRIFLEN CRONFA BENSIWN DYFED**RHAGAIR ESBONIADOL**

Mae cyfrifon y Gronfa Bensiwn Dyfed wedi'u nodi ar y tudalennau canlynol ac yn cynnwys gwybodaeth am sefyllfa ariannol, perfformiad a chymhwysedd ariannol y Gronfa am y flwyddyn 2014-2015. Maent yn dangos canlyniad y gwaith o stiwardio rheolaeth, sef atebolrwydd y rheolwyr o ran yr adnoddau yr ymddiriedwyd iddynt a chyflwr ei asedau ar ddiwedd y cyfnod.

Mae cyfrifon y Gronfa Bensiwn wedi cael eu paratoi yn unol a Chod Ymarfer ar gyfer Cadw Cyfrifon Awdurdodau Lleol yn y Deyrnas Unedig 2014-2015, sydd wedi'u sefydlu ar Safonau Adrodd Ariannol Rhyngwladol, a ddiwygiwyd i'r sector cyhoeddus. Mae'r cyfrifon hefyd yn cyfeirio tuag at Adroddiadau Ariannol Cynlluniau Pensiwn - Datganiad o Arfer a Argymhellir (Diwygiwyd Mai 2007) a gyhoeddwyd gan Grŵp Cyfrifwyr Ymchwil i Bensiynau lle mae teimlad fod y datgeliadau yma yn darparu fwy o fanylder.

Ar gyfer darllenwyr sydd â diddordeb mwy manwl neu arbenigol yng ngweithrediad y Gronfa yn ystod 2014-2015, dylid cyfeirio at y ddogfen sy'n cynnwys yr Adroddiad a'r Cyfrifon Blynyddol 2014-2015 (pryd y'u cyhoeddwyd).

Y prif gyfrifon ac adroddiadau sydd wedi'u cynnwys yn y Gyfriflen hon yw:

- Cyfrif y Gronfa.
- Datganiad Asedau Net
- Datganiad gan yr Actiwari Ymgynghorol.

Cyfrifon y Gronfa am y Flwyddyn yn Diwedd 31 Mawrth 2015

2013-14 £'000		<u>Nodyn</u>	2014-15 £'000
	Trafodion gydag aelodau, cyflogwyr ac eraill sy'n ymwneud yn uniongyrchol a'r Gronfa		
	Cyfraniadau		
	Cyflogwyr		
41,012 *	Arferol		37,244
7,896 *	Ychwanegiadau		7,465
1,356 *	Diffyg		6,368
	Aelodau		
17,257	Arferol		17,750
22	Ychwanegiadau Gwirfoddol		56
3,820	Trosglwyddiadau i fewn o gronfeydd pensiwn eraill	13.6	1,317
71,363			70,200
	Budd-daliadau sy'n daladwy		
(52,720)	Pensiynau yn daladwy		(56,527)
(15,871)	Cymudiadau a Budd-daliadau Ymdeol Swm Un-taliad		(14,764)
(1,470)	Budd-daliadau swm un-taliad marwolaeth		(1,214)
(5,709)	Taliadau ynglyn ag ymadawyr	13.7	(2,421)
(75,770)			(74,926)
(4,407)	Ychwanegiadau (Tynnu Allan) Net o'r Trafodion Gydag Aelodau		(4,726)
	Elw ar y Buddsoddiadau		
32,507	Incwm o'r Buddsoddiadau	13.9	26,383
0	Incwm Arall		106
(30)	Trethi ar Incwm (Treth Ataliedig Anadferadwy)	13.10	(33)
	Newid yng Ngwerth y Buddsoddiadau ar y Farchnad		
17,043	Heb eu Realeiddio	13.11.2	103,751
47,649	Wedi'u Realeiddio	13.11.3	122,088
(3,112) *	Treuliau Rheoli	13.8	(4,856)
94,057	Elw Net ar y Buddsoddiadau		247,439
89,650	Cynydd (Gostyngiad) net mewn asedau net i dalu budddaliadau yn ystod y flwyddyn		242,713
1,581,258	Asedau Net y Cynllun ar Ddechrau'r Flwyddyn		1,670,908
1,670,908	Asedau Net y Cynllun ar Ddiwedd Y Flwyddyn		1,913,621

* 2013-14 ailgyflwynwyd i gydymffurfio â Chôd Cyfarwyddyd CIPFA

Datganiad Asedau Net

31/03/2014 £'000		<u>Nodyn</u>	31/03/2015 £'000
1,663,306	Asedau buddsoddi		1,905,698
4,623	Adnau ariannol		2,774
(489)	Rhwymedigaethau buddsoddi		(16)
1,667,440		13.11.1	1,908,456
10,050	Asedau cyfredol	13.16	9,926
(6,582)	Rhwymedigaethau cyfredol	13.17	(4,761)
3,468	Asedau/(Rhwymedigaethau) Net Presennol		5,165
1,670,908	Cyfanswm yr Asedau Net		1,913,621

Cysoniad o'r Symudiadau yn Asedau Net y Gronfa

2013-14 £'000		2014-15 £'000
1,581,258	Asedau Net ar Ddechrau'r Flwyddyn	1,670,908
24,958	Arian Newydd Net a Fuddsoddiwyd	16,873
64,692	Elw a cholledion ar warediad o fuddsoddiadau a newidiadau yng ngwerth buddsoddiadau ar y farchnad	225,840
1,670,908	Asedau Net ar Ddiwedd y Flwyddyn	1,913,621

NODIADAU AR GYFRIFON Y GRONFA BENSIWN

13.1 Disgrifiad o'r Gronfa

Mae Cronfa Bensiwn Dyfed (y Gronfa) yn rhan o Gynllun Pensiwn Llywodraeth Leol ac yn cael ei gweinyddu gan Gyngor Sir Caerfyrddin.

Crynodeb yn unig yw'r disgrifiad canlynol o'r Gronfa. I gael mwy o fanylion cyfeirier at Adroddiad a Chyfrifon Blynyddol 2014-2015 (pan y'u cyhoeddir) a'r pwerau statudol sy'n gyswll i'r cynllun sef Deddf Blwydd-daliadau 1972 a Rheoliadau Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol (CPLIL).

13.1.1 Cyffredinol

Llywodraethir y Gronfa gan Ddeddf Blwydd-daliadau 1972 ac fe'i gweinyddir yn unol â'r is-ddeddfwriaethau canlynol:

- Rheoliadau CPLIL 2013 (fel y'u diwygiwyd)
- Rheoliadau CPLIL (Darpariaethau Trosiannol, Arbedion a Diwygiadau) 2014 (fel y'u diwygiwyd)
- Rheoliadau CPLIL (Rheoli a Buddsoddi Cronfeydd) 2009.

Cynllun pensiwn cyfrannol yw hwn a weinyddir gan Gyngor Sir Caerfyrddin i ddarparu pensiynau a buddion eraill i weithwyr pensiynadwy Cyngor Sir Caerfyrddin, Cyngor Sir Penfro, Cyngor Sir Ceredigion a nifer amrywiol eraill o gyrff rhestredig a chyrrff a dderbynnir o fewn ardal ddaearyddol hen awdurdod Dyfed. Nid yw athrawon, swyddogion yr heddlu a diffoddwyr tân wedi'u cynnwys gan eu bod yn aelodau o gynlluniau pensiwn cenedlaethol eraill.

Goruchwylir y Gronfa gan Banel Cronfa Bensiwn Dyfed (y Panel).

13.1.2 Aelodaeth

Mae aelodaeth o'r Gronfa yn wirfoddol a gall gweithwyr ddewis ymuno â'r cynllun, aros yn y cynllun neu wneud eu trefniadau personol eu hunain y tu allan i'r cynllun.

Mae'r cyrrff sy'n rhan o Gronfa Bensiwn Dyfed yn cynnwys:

- Cyrff rhestredig sef awdurdodau lleol a chyrrff cyffelyb y mae eu staff â hawl awtomatig i fod yn aelodau o'r Gronfa.
- Cyrff a dderbynnir sef cyrrff eraill sy'n cyfrannu i'r Gronfa dan gytundeb derbyn rhwng y Gronfa a'r corff dan sylw. Mae cyrrff a dderbynnir yn cynnwys cyrrff gwirfoddol, cyrrff elusennol a chyrrff eraill cyffelyb neu gontractwyr preifat sy'n cyflawni swyddogaethau awdurdod lleol yn dilyn rhoi gwaith ar gontract allanol i'r sector preifat.

Ar 31 Mawrth 2015 roedd 64 o gyrff cyflogwyr yng Nghronfa Bensiwn Dyfed ac mae'r manylion i'w gweld yn Nodyn 13.21. Mae manylion aelodaeth y cyrff hyn wedi'u crynhoi isod:

31/03/14		31/03/15
19,375	Nifer o gyfranwyr gweithredol yn y Gronfa	19,451
10,270	Nifer o bensiynwyr	10,906
13,066	Nifer o bensiynwyr gohiriedig	13,854
<u>42,711</u>	Cyfanswm aelodau	<u>44,211</u>
50	Nifer o gyflogwyr gyda chyfranwyr gweithredol	49

Mae'r ffigurau hyn yn adlewyrchu'r sefyllfa fel y'i cofnodwyd ar 31 Mawrth 2015 ond maent yn dueddol i newid ar ôl diwedd y flwyddyn gan fod datganiadau gan y cyrff cyflogi yn dod i law ar ôl y dyddiad hwnnw.

13.1.3 **Cyllido**

Cyllidir y buddion gan gyfraniadau ac enillion ar fuddsoddiadau. Telir cyfraniadau gan aelodau gweithredol y Gronfa yn unol â Rheoliadau CPLIL 2013 ac ar gyfer y flwyddyn yn diwedd 31 March 2015 roedd y cyfraniadau'n amrywio rhwng 5.5% a 12.5% o'r cyflog pensiynadwy. Cyfatebir cyfraniadau'r gweithwyr gan gyfraniadau'r cyflogwyr a seilir ar brisiad actiwaraid a gynhelir bob tair blynedd. Cynhaliwyd y prisiad diwethaf ar 31 Mawrth 2013. Ar hyn o bryd mae cyfraddau cyfrannu'r cyflogwyr yn amrywio rhwng 5.6% a 46.8% o'r cyflog pensiynadwy, fel y nodir yn Nodyn 13.21.

13.1.4 **Buddion**

Dan CPLIL seilir buddion pensiwn ar y cyflog pensiynadwy terfynol a hyd y gwasanaeth pensiynadwy, fel y crynhoir isod:

	Gwasanaeth cyn 1 Ebrill 2008	Gwasanaeth ar ôl 31 Mawrth 2008
Pensiwn	Pob blwyddyn yn werth 1/80 x cyflog pensiynadwy terfynol	Pob blwyddyn yn werth 1/60 x cyflog pensiynadwy terfynol
Cyfandaliad	Cyfandaliad awtomatig 3 x y cyflog. Hefyd gellir cyfnewid rhan o'r pensiwn blyneddol am daliad arian untro di-dreth. Telir £12 o gyfandalaid am bob £1 o pensiwn a ildir	Dim cyfandaliad awtomatig. Gellir cyfnewid rhan o'r pensiwn blyneddol am daliad arian untro di-dreth. Telir £12 o gyfandaliad am bob £1 o pensiwn a ildir

O'r 1^{af} Ebrill 2014 ymlaen, daeth y cynllun yn gynllun cyfartaledd gyrfa, lle bydd aelodau'n cronni buddion yn seiliedig ar eu tâl pensiynadwy yn y flwyddyn honno ar gyfradd gronni o 1/49fed. Caiff gwerth pensiwn a gronnwyd ei godi'n flynyddol yn unol â'r Mynegai Prisiau Defnyddwyr (CPI).

Darperir ystod o fuddion eraill dan y cynllun yn cynnwys ymddeoliad cynnar, pensiynau salwch a buddion marwolaeth, cyrchwch wefan Cronfa Bensiwn Dyfed i gael rhagor o fanylion – www.cronfabensiwndyfed.org.uk

13.2 Sail y paratoi

Mae'r Datganiad Cyfrifon yn rhoi crynodeb o drafodion y Gronfa ar gyfer y flwyddyn ariannol 2014-2015 ac yn nodi ei sefyllfa ar ddiwedd y flwyddyn sef 31 Mawrth 2015. Paratowyd y cyfrifon yn unol â Chod Ymarfer ar gyfer Cadw Cyfrifon Awdurdodau Lleol yn y Deyrnas Unedig 2014-2015 a seiliwyd ar y Safonau Adrodd Ariannol Rhyngwladol (IFRS), fel y'u diwygiwyd ar gyfer sector cyhoeddus y DU.

Mae'r cyfrifon yn crynhoi trafodion y Gronfa ac yn adrodd ar yr asedau net sydd ar gael i dalu buddion pensiwn. Nid yw'r cyfrifon yn ystyried rhwymedigaethau i dalu pensiynau a buddion sy'n daladwy ar ôl diwedd y flwyddyn ariannol. Datgelir gwerth actiwaraidd presennol y buddion ymddeol sydd wedi'u haddo yn y Datganiad gan yr Actiwari Ymgynghorol.

13.3 Crynodeb o bolisiau cyfrifyddu o bwys

Cyfrif Y Gronfa – cydnabyddiaeth referniw

13.3.1 Cyfraniadau

Cyfrifir am gyfraniadau arferol yr aelodau a'r cyflogwyr ar sail gronniadol yn ôl y gyfradd ganrannol a argymhellwyd gan actiwari'r gronfa yn ystod cyfnod y gyflogres y maent yn berthnasol iddo.

Cyfrifir am gyfraniadau'r cyflogwyr ar gyfer ychwanegiadau a straen ar bensiynau yn y cyfnod y mae'r ymrwymadau hynny'n codi. Bydd unrhyw swm sy'n ddyledus mewn blwyddyn ond heb ei dalu yn cael ei nodi fel ased ariannol cyfredol.

Cyfrifir am y cyfraniadau gan gyflogwyr i gyllido'r diffyg ar y dyddiad penodedig ar gyfer eu talu yn unol â'r atodlen cyfraniadau a bennwyd gan actiwari'r cynllun neu ar y dyddiad derbyn os ydynt yn dod i law cyn y dyddiad penodedig.

13.3.2 Trosglwyddiadau i gynlluniau eraill ac o gynlluniau eraill

Mae gwerth trosglwyddiadau yn cynrychioli gwerth y symiau a dderbyniwyd ac a dalwyd yn ystod y flwyddyn mewn perthynas ag aelodau sydd naill ai'n ymuno neu'n ymadael â'r Gronfa yn ystod y flwyddyn ariannol, a chânt eu cyfrif yn unol â Rheoliadau Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol.

Cyfrifir am drosglwyddiadau unigol i mewn/allan pryd y'u derbynnir/telir, sydd fel arfer yn digwydd pan dderbynnir/rhyddheir rhwymedigaeth yr aelod.

Cyfrifir am drosglwyddiadau swmp (grŵp) ar sail gronniadol yn unol â thelerau'r cytundeb trosglwyddo.

13.3.3 **Incwm o fuddsoddiadau**

13.3.3.1 **Incwm llog**

Cydnabyddir incwm llog yn y gronfa fel y mae'n cronni gan ddefnyddio cyfradd llog effeithiol yr offeryn ariannol fel dyddiad caffael neu fan cychwyn.

13.3.3.2 **Incwm difidendau**

Cydnabyddir incwm difidendau ar y dyddiad y mae'r difidend ar gyfranddaliadau yn daladwy. Mae unrhyw swm na dderbynnir erbyn diwedd cyfnod yr adroddiad yn cael ei nodi fel ased ariannol cyfredol yn y datganiad asedau net.

13.3.3.3 **Dosbarthiad Incwm Cronfeydd ar y Cyd**

Cydnabyddir incwm a dderbynnir o gronfeydd ar y cyd ar y dyddiad y'i cyhoeddir. Mae unrhyw swm na dderbynnir erbyn diwedd cyfnod yr adroddiad yn cael ei nodi fel ased ariannol cyfredol yn y datganiad asedau net.

13.3.4 **Buddion sy'n daladwy**

Mae'r buddion pensiynau a'r cyfandaliadau sy'n daladwy yn cynnwys yr holl symiau y gwyddys eu bod yn ddyledus ddiwedd y flwyddyn ariannol. Mae unrhyw symiau dyledus na thelir yn cael eu nodi fel rhwymedigaethau cyfredol yn y datganiad asedau net.

13.3.5 **Trethiant**

Mae'r Gronfa wedi'i chofrestru yn gynllun gwasanaeth cyhoeddus dan adran 1(1) Atodlen 36 i Ddeddf Cyllid 2004 ac o'r herwydd mae wedi'i heithrio rhag talu treth incwm y DU ar log a dderbynnir a threth enillion cyfalaf ar yr elw ar werthu buddsoddiadau. Codir treth ataliedig ar incwm o fuddsoddiadau mewn gwledydd tramor yn y wlad berthnasol oni bai y caniateir rhyddhad. Cyfrifir am dreth na ellir ei adennill fel gwariant y gronfa, fel y cyfyd.

Gan mai Cyngor Sir Caerfyrddin yw'r Awdurdod Gweinyddu, gellir adennill TAW ar holl weithgareddau'r Gronfa. Nid yw'r Cyfrifon a ddangosir yn cynnwys TAW

13.3.6 **Treuliau Rheoli**

Cyfrifir am yr holl wariant gweinyddol ar sail groniodol. Yn unol â pholisï'r Cyngor mae'r Gronfa yn gyfrifol am dalu'r gyfran briodol o gostau'r staff, rheolaeth, y swyddfeydd a'r gorbenion.

Cyfrifir am yr holl wariant ar reoli buddsoddiadau ar sail groniodol.

Mae ffioedd y rheolwyr buddsoddi a'r gwarcheidwad allanol wedi'u nodi yn y mandadau perthnasol sy'n llywio eu penodiadau. Yn fras, seilir y rhain ar yr hyn yw gwerth y buddsoddiadau a reolir ar y farchnad ac felly gallant godi neu ddisgyn yn ôl y newidiadau yng ngwerth y buddsoddiadau.

Mae elfen o ffi un o'r Rheolwyr Buddsoddi yn gysylltiedig â pherfformiad. Roedd costau cysylltiedig â pherfformiad yn £0.11 miliwn yn 2014-2015 (2013-2014: Ffi cosb £0.61 miliwn).

Datganiad Asedau Net

13.3.7 Asedau Ariannol

Mae'r asedau ariannol wedi'u cynnwys yn y datganiad asedau net yn ôl eu gwerth teg ar ddyddiad yr adroddiad. Cydnabyddir ased ariannol yn y datganiad asedau net ar y dyddiad y daw'r Gronfa'n barti i'r cytundeb i gaffael yr ased. O'r dyddiad hwn bydd unrhyw enillion neu golledion a berir gan newidiadau yn y gwerth teg yn cael eu cydnabod gan y Gronfa.

Pennir gwerth y buddsoddiadau fel y'u nodir yn y datganiad asedau net, fel a ganlyn:

13.3.7.1 Buddsoddiadau a ddyfynnwyd ar y farchnad

Pennir gwerth buddsoddiad y mae pris ar y farchnad ar gael yn hwylus ar ei gyfer gan y pris prynu uchaf ar y farchnad ar ddiwrnod olaf y cyfnod cyfrifyddu.

13.3.7.2 Gwarannau llog sefydlog

Cofnodir gwarannau llog sefydlog yn ôl y gwerth net ar y farchnad.

13.3.7.3 Buddsoddiadau heb eu dyfynnu

Prisir buddsoddiadau mewn eiddo heb ei ddyfynnu a chronfeydd seilwaith ar y cyd yn ôl gwerth net yr asedau neu bris sengl a roddir gan y rheolwr buddsoddi.

13.3.7.4 Partneriaethau Cyfyngedig

Seilir y gwerth teg ar werth net yr asedau yn dilyn prisiadau cyfnodol gan y rheiny sy'n rheoli'r bartneriaeth.

13.3.7.5 Cyfryngau buddsoddi ar y cyd

Prisir cyfryngau buddsoddi ar y cyd yn ôl y pris prynu uchaf amser cau. Os nad yw hwnnw ar gael prisir y buddsoddiadau yn ôl y pris sengl amser cau. O ran cronfeydd cronnus bydd y newid yn y gwerth ar y farchnad hefyd yn cynnwys incwm sy'n cael ei ail fuddsoddi yn y Gronfa.

13.3.8 Trafodion arian tramor

Caiff difidendau, llog a phryniant a gwerthiant buddsoddiadau mewn arian tramor eu cyfrif yn ôl y cyfraddau ar y farchnad sbot ar ddyddiad y trafodion. Defnyddir cyfraddau cyfnewid diwedd y flwyddyn ar y farchnad sbot i brisio'r arian gweddill a ddelir mewn cyfrifon banc arian tramor, gwerth buddsoddiadau tramor ar y farchnad ac unrhyw bryniannau a gwerthiannau tramor sydd heb eu cwblhau ar ddiwedd cyfnod yr adroddiad.

13.3.9 Arian ac arian cyfwerth

Mae arian yn cynnwys arian parod ac arian y gellir ei godi'n ôl y galw.

Buddsoddiadau tymor byr hynod hylifol sydd ar gael yn hwylus i'w trosglwyddo yn symiau hysbys o arian yw arian cyfwerth a bychan iawn yw'r risg y bydd ei werth yn newid.

Mae gan y Gronfa ei chyfrifon banc ei hun ers 1 Ebrill 2011 i ddelio gyda thrafodion y Gronfa, yn unol ag adran 6 o Reoliadau Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol (Rheoli a Buddsoddi Cronfeydd Pensiwn) 2009.

Caiff yr arian gweddill a ddelir gan y Gronfa ei fuddsoddi am gyfnodau byrdymor ar Farchnad Ariannol Llundain gan Cyngor Sir Gaerfyrddin nes y bydd ei angen i dalu ei

rhwymedigaethau neu i drosglwyddo arian dros ben i'r rheolwyr buddsoddi ar gyfer ei ail fuddsoddi.

13.3.10 **Rhwymedigaethau ariannol**

Mae'r Gronfa yn cydnabod rhwymedigaethau ariannol yn ôl eu gwerth teg ar ddyddiad yr adroddiad. Caiff rhwymedigaeth ariannol ei gydnabod yn y datganiad asedau net ar y dyddiad y daw'r Gronfa'n barti i'r ymrwymiad. O'r dyddiad hwnnw bydd unrhyw enillion neu golledion a berir gan newidiadau yn y gwerth teg yn cael eu cydnabod gan y Gronfa.

13.3.11 **Gwerth presennol actiwaraidd y buddion ymddeol sydd wedi'u haddo**

Caiff gwerth presennol actiwaraidd y buddion ymddeol sydd wedi'u haddo eu hasesu bob tair blynedd gan actiwari'r cynllun yn unol â gofynion IAS19 a'r safonau actiwaraidd perthnasol.

Fel y caniateir dan IAS26, mae'r Gronfa wedi dewis datgelu gwerth presennol actiwaraidd y buddion ymddeol sydd wedi'u haddo drwy gyfeirio ato yn yr adroddiad actiwaraidd sydd ynghlwm.

13.3.12 **Cyfraniadau Gwirfoddol Ychwanegol (CGY)**

Mae'n statudol ofynnol i Gynlluniau Pensiwn Galwedigaethol ddarparu trefniadau mewnol o ran Cyfraniadau Gwirfoddol Ychwanegol (CGY). Mae gan y Gronfa ddarparwyr ar y cyd: Prudential, Standard Life ac Equitable Life, sy'n darparu ystod o ddewisiadau o ran buddsoddi.

Aelodau unigol y Cynllun sydd i bennu faint y maent am gyfrannu (yn amodol ar derfynau a bennwyd gan Gyllid a Thollau EM) ac ar elfennau neu gynnwys y buddsoddiad.

Buddsoddir CGY ar wahân i asedau'r Gronfa ac ni chânt eu cynnwys yn y cyfrifon yn unol ag adran 4(2)(b) o Reoliadau Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol (Rheoli a Buddsoddi Cronfeydd Pensiwn) 2009 (SI 2009/3093). Fe'i datgelir fel nodyn yn unig – Nodyn 13.18

13.4 **Barn gritigol wth gymhwyso polisiau cyfrifyddu**

13.4.1 **Rhwymedigaeth y Gronfa**

Caiff rhwymedigaeth y Gronfa ei chyfrif bob tair blynedd gan yr actiwari a benodwyd ac mae'r fethodoleg a ddefnyddir yn cyd-fynd â'r canllawiau arferol ac yn cydymffurfio ag IAS 19. Cytunir gyda'r actiwari ynghylch y rhagdybiaethau sydd i'w defnyddio yn gysail i'r prisiannau ac maent wedi'u crynhoi yn Nodyn 13.22. Gall newid yn y rhagdybiaethau beri amrywiad mawr yn yr amcangyfrif.

13.4.2 **Buddsoddiadau mewn Eiddo heb ei Ddyfynnu – Partners Group Red Dragon Limited Partnership**

Wrth asesu gwerth teg yr offerynnau ariannol nas masnachwyd, mae'r Bartneriaeth Gyfyngedig yn defnyddio amrywiaeth o ddulliau'r farchnad a dulliau incwm megis y tro diwethaf y'u hariannwyd, enillion ac aml-ddadansoddiad, dull llif arian disgowntiedig, a phrisio trydydd parti ac mae'n llunio rhagdybiaethau sy'n seiliedig ar amodau'r farchnad a rhagdybiaethau ynghylch y rhai sy'n cyfranogi yn y farchnad, sy'n bodoli ar ddiwedd pob cyfnod adroddiad. Mae'r wybodaeth arall a ddefnyddiwyd wrth bennu gwerth teg yr offerynnau ariannol nas masnachir yn cynnwys yr adroddiadau ariannol diweddaraf, y llif

arian dilynol a monitro mewnol o ddigwyddiadau sbarduno (megis ymadael a Chynigion Cyhoeddus Cychwynnol – IPOs) yn ogystal â newidiadau ym mhrisio buddsoddiadau cymharol ynghyd â thechnegau megis modelau prisiau opsiynau, a gwerth ddisgowntiedig amcangyfrifol y llif arian yn y dyfodol. Mae'r arferion hyn yn unol â'r canllawiau rhyngwladol a ddefnyddir yn eang gan y diwydiant. Gwerth y Partners Group Red Dragon Limited Partnership ar 31 Mawrth 2015 oedd £27.2 miliwn. (£27.6 miliwn ar 31 Mawrth 2014).

13.5 Tybiaethau a Wnaethpwyd am y Dyfodol a Ffynonellau Mawr Eraill Ansicrwydd wrth Amcangyfrif

Yn y Datganiad o Gyfrifon ceir ffigurau amcangyfrifedig sydd wedi'u seilio ar dybiaethau mae'r Awdurdod wedi'u gwneud am y dyfodol neu sy'n ansicr mewn rhyw ffordd arall. Gwneir amcangyfrifon gan gymryd mewn i ystyriaeth profiad hanesyddol, tueddiadau cyfredol a ffactorau perthnasol eraill. Fodd bynnag, oherwydd na ellir pennu balansau â sicrwydd, gallai'r gwir ganlyniadau fod yn sylweddol wahanol i'r tybiaethau a'r amcangyfrifon. Mae'r eitemau yn y Datganiad Asedau Net ar 31 Mawrth 2015 lle mae risg sylweddol y cânt eu haddasu'n sylweddol yn y flwyddyn ariannol i ddod fel a ganlyn:

Eitem	Elfennau ansicr	Effaith os bydd y gwir ganlyniadau'n wahanol i'r tybiaethau
Gwerth presennol actiwaraidd o fudd-daliadau ymddeol a addawyd	Mae'r amcangyfrif o'r rhwymedigaeth net i dalu pensiynau'n dibynnu ar nifer o ddyfarniadau cymhleth sy'n ymwneud â'r gyfradd ddisgowntio a ddefnyddir, y gyfradd yr amcangyfrifir y bydd cyflogau'n codi, newidiadau i oed ymddeol, cyfraddau marwolaethau a'r enillion a ddisgwylir ar asedau'r gronfa bensiwn. Mae cwmni o actiwariad ymgynghorol wedi cael ei gyflogi i roi cyngor arbenigol i'r Awdurdod am y tybiaethau i gael eu defnyddio.	Gellir mesur effeithiau newidiadau i dybiaethau unigol ar y rhwymedigaeth bensiynau net. Er enghraifft, pe bai tybiaeth y gyfradd ddisgowntio yn gostwng 0.1%, byddai'r rhwymedigaeth bensiynau'n gostwng £20.7miliwn am 2014-15. Fodd bynnag, mae rhagweithio cymhleth o ran y rhagdybiaethau. Yn 2014-15, dywedodd actiwariad yr Awdurdod fod y rhwymedigaeth bensiynau net wedi cynyddu £153m a phriodolwyd hyn i ddiweddarau'r rhagdybiaethau.
Eiddo – Buddsoddiadau Partneriaeth Gyfyngedig	Mae'r buddsoddiadau eiddo mewn Partneriaethau Gyfyngedig yn cael eu prisiau yn unol a chanllawiau a ddefnyddir yn eang drwy'r ddiwydiant. Nid yw'r buddsoddiadau yma wedi'u rhestru'n gyhoeddus felly mae yna radd o amcangyfrif yn y prisiau.	Cyfanswm o'r buddsoddiadau eiddo mewn Partneriaethau Gyfyngedig yw £27.2 miliwn. Mae yna risg fod y prisiau yma wedi'i dan-brisio neu gor-brisio yn y cyfrifon.

13.6 Trosglwyddiadau i fewn o gronfeydd pensiwn eraill

2013-14		2014-15
£'000		£'000
3,820	Trosglwyddiadau unigol o gynlluniau eraill	1,317
<u>3,820</u>		<u>1,317</u>

13.7 Taliadau i Ymadawyr a Thaliadau Mewn Perthynas â Hwyl

2013-14		2013-14
£'000		£'000
(19)	Ad-daliadau i aelodau yn gadael y gwasanaeth	(126)
(5)	Taliadau i aelodau yn ymuno a'r cynllun gwladol	(26)
(3,490)	Trosglwyddiadau grwp i gynlluniau eraill	0
(2,195)	Trosglwyddiadau unigol i gynlluniau eraill	(2,269)
<u>(5,709)</u>		<u>(2,421)</u>

13.8 Treuliau Rheoli

2013-14		2014-15
£'000		£'000
(1,101)	Costau gweinyddol	(1,155)
(1,805)	Treuliau rheoli buddsoddiadau (Nodyn 13.13)	(3,544)
(206)	Costau goruchwyllo a llywodraethu	(157)
<u>(3,112)</u>		<u>(4,856)</u>

2013-14 wedi'u hailddatgan yn unol â chyfarwyddyd CIPFA

Ffioedd archwilio o £24,006 am 2014-15 wedi'u cynnwys yn y costau goruchwyllo a llywodraethu. Mae'r swm hwn yn cynnwys ad-daliad, sef £5,109, yn gysylltiedig â ffioedd archwilio blynyddoedd blaenorol (2013-14 £28,958).

13.9 Incwm ar Fuddsoddiadau

2013-14		2014-15
£'000		£'000
1,548	Gwarannau llog sefydlog	764
24,773	Difidendau Ecwitis	17,494
4,023	Buddsoddiadau eiddo ar y cud	5,177
1,374	Buddsoddiadau ar y cud - Ymddiriedolaeth Unedol a Chronfeydd rheolwyr eraill	580
744	Eiddo	2,360
13	Llog ar adneuon ariannol	13
32	Eraill	(5)
<u>32,507</u>		<u>26,383</u>

13.10 Treth

2013-14		2014-15
£'000		£'000
(30)	Treth Ataliedig - Ecwitis	(33)
<u>(30)</u>		<u>(33)</u>

13.11 Buddsoddiadau**13.11.1 Asedau buddsoddi net**

Gwerth teg 31/03/2014 £'000		Gwerth teg 31/03/2015 £'000
	<u>Asedau buddsoddi</u>	
	Gwarannau llog sefydlog	
161,653	Bondiau Corfforaethol DU - BlackRock	185,611
161,398	Gwarannau Wrth Indecs - BlackRock	185,896
	Ecwitis	
651,730	Ecwitis a Ddyfynnwyd DU - BlackRock	463,834
	Buddsoddiadau ar y cyd	
518,792	Ecwitis tramor - BlackRock	487,701
0	Global equities - Baillie Gifford	200,810
0	- Columbia Threadneedle	189,948
	Buddsoddiadau eiddo ar y cyd	
132,565	- Schroders	156,975
20,155	- Partners Group	20,164
	Eiddo	
5,217	- Schroders	4,364
7,454	- Partners Group	7,085
	Adnau ariannol	
2,327	- BlackRock	2,534
2,296	- Schroders	240
	Incwm ar fuddsoddiadau i'w derbyn	
3,402	- BlackRock	2,974
	Ad-daliadau treth i'w derbyn	
298	- BlackRock	299
101	- Schroders	21
	Symiau i'w derbyn o werthiannau	
541	- BlackRock	16
1,667,929	Cyfanswm Asedau Buddsoddi	1,908,472
	<u>Rhwymedigaethau buddsoddi</u>	
	Symiau sy'n daladwy am bryniadau	
(489)	- BlackRock	(16)
(489)	Cyfanswm rhwymedigaethau buddsoddi	(16)
1,667,440	Asedau buddsoddi net	1,908,456

13.11.2 **Dadansoddiad o symudiadau o'r buddsoddiadau**

Yn ystod y flwyddyn prynwyd gwerth £531 miliwn o fuddsoddiadau a gwerthwyd gwerth £391 miliwn. Gwnaed enill net o £140 miliwn ar y gwerthiannau. Mae'r costau prynu wedi'u cynnwys ym mhpris pryniant y buddsoddiadau.

	Gwerth teg 31/03/2014 £'000	Cost o brynu £'000	Elw o werthu £'000	Symudiad ariannol £'000	Cynyddion/ (Colledion)	Gwerth teg 31/03/2015 £'000
					heb ei realeiddio £'000	
Gwarannau llog sefydlog	323,051	43,709	(17,321)	0	22,068	371,507
Ecwitis	651,730	66,008	(244,804)	0	(9,100)	463,834
Buddsoddiadau ar y cyd	518,792	395,186	(110,746)	0	75,226	878,458
Buddsoddiadau eiddo ar y cyd	152,720	25,838	(17,170)	0	15,751	177,139
Eiddo	12,671	0	(648)	0	(574)	11,449
	1,658,964	530,741	(390,689)	0	103,371	1,902,387
Balansau buddsoddi eraill						
Adnau ariannol	4,623	0	0	(1,849)	0	2,774
Symiau i'w derbyn o werthiannau	541	0	0	(525)	0	16
Incwm ar fuddsoddiadau i'w derbyn	3,402	0	0	(808)	380	2,974
Ad-daliadau treth i'w derbyn	399	0	0	(78)	0	321
Symiau sy'n daladwy am bryniadau	(489)	0	0	473	0	(16)
	1,667,440	530,741	(390,689)	(2,787)	103,751	1,908,456

	Gwerth teg 31/03/2013 £'000	Cost o brynu £'000	Elw o werthu £'000	Symudiad ariannol £'000	Cynyddion/ (Colledion)	Gwerth teg 31/03/2014 £'000
					heb ei realeiddio £'000	
Gwarannau llog sefydlog	328,500	34,543	(25,810)	0	(14,182)	323,051
Ecwitis	627,928	204,887	(188,708)	0	7,623	651,730
Buddsoddiadau ar y cyd	520,017	0	(15,064)	0	13,839	518,792
Buddsoddiadau eiddo ar y cyd	100,353	47,022	(4,191)	0	9,536	152,720
Eiddo	12,340	104	0	0	227	12,671
	1,589,138	286,556	(233,773)	0	17,043	1,658,964
Balansau buddsoddi eraill						
Adnau ariannol	7,812	0	0	(3,189)	0	4,623
Symiau i'w derbyn o werthiannau	2,166	0	0	(1,625)	0	541
Incwm ar fuddsoddiadau i'w derbyn	3,959	0	0	(557)	0	3,402
Ad-daliadau treth i'w derbyn	0	0	0	399	0	399
Symiau sy'n daladwy am bryniadau	(2,236)	0	0	1,747	0	(489)
	1,600,839	286,556	(233,773)	(3,225)	17,043	1,667,440

Mae costau'r trafodion wedi cael eu cynnwys yn y costau prynu a'r arian a geir yn sgil gwerthu. £0.27 miliwn oedd costau'r trafodion a glustnodwyd yn ystod y flwyddyn (£0.98 miliwn yn 2013-2014). Yn ogystal â'r costau a nodir uchod, mae costau anuniongyrchol yn gysylltiedig â'r gwahaniaethau rhwng prisiau prynu a gwerthu buddsoddiadau mewn cyfryngau buddsoddi ar y cyd. Nid yw cyfanswm y costau anuniongyrchol wedi'u nodi ar wahân.

13.11.3 Cynyddion a gostyngiadau wedi eu realeiddio

2013-14		2014-15
£'000		£'000
5,292	Gwarannau llog sefydlog	31,875
36,054	Ecwitis	23,607
5,974	Buddsoddiadau ar y cyd	65,472
329	Buddsoddiadau eiddo ar y cyd	1,189
0	Eiddo	(55)
47,649		122,088

13.11.4 Dadansoddiad daearyddol o'r buddsoddiadau

Gwerth	Dadansoddiad	Gwerth
teg	daearyddol	teg
31/03/14		31/03/15
£'000		£'000
1,120,194	DU	1,052,607
126,797	Ewrop (heblaw DU)	99,724
197,719	Gogledd America	396,901
56,201	Siapan	81,563
52,543	Ymyl y Môr Tawel	95,570
113,986	Marchnadoedd sy'n datblygu	182,091
1,667,440		1,908,456

13.11.5 Dadansoddiad rheolwyr y Gronfa

Gwerth	Dadansoddiad	Gwerth
teg	rheolwyr y Gronfa	teg
31/03/14		31/03/15
£'000		£'000
1,499,651	BlackRock	1,328,850
140,179	Schroders	161,600
27,610	Partners Group	27,248
0	Baillie Gifford	200,810
0	Columbia Threadneedle	189,948
1,667,440		1,908,456

13.12 Crynhoi buddsoddiadau

Roedd y buddsoddiadau canlynol yn cynrychioli mwy na 5% o gyfanswm asedau net y Gronfa ar 31 Mawrth 2015:

	Eu gwerth ar 31 Mawrth 2015	Y gyfran o'r portffolio o fuddsoddiadau
	£'000	%
Cronfa Ecwiti UDA Blackrock Ascent Life	215,026	11.27
Cronfa Baillie Gifford Global Alpha	200,810	10.52
Columbia Threadneedle Global Equity	189,948	9.95
Aquila Life DU Wrth Indecs dros 5 mlynedd	185,896	9.74
Cronfa Blackrock Active Selection DU	185,611	9.73

13.13 Treuliadau Rheoli'r Buddsoddiadau

2013-14 £'000		2014-15 £'000
(1,731)	Ffioedd rheolaeth	(3,497)
(74)	Ffioedd ceidwad	(47)
<u><u>(1,805)</u></u>		<u><u>(3,544)</u></u>

2013-14 wedi'u hailddatgan yn unol â chyfarwyddyd CIPFA

13.14 Offerynnau Ariannol**13.14.1 Dosbarthiad o offerynnau ariannol**

Mae polisiâu cyfrifyddu yn disgrifio sut y mae gwahanol ddosbarthiadau o asedau yn cael eu mesur, a sut y mae incwm a gwariant, yn cynnwys enillion a cholledion gwerth teg, yn cael eu cydnabod. Mae'r tabl canlynol yn dadansoddi symiau cario yr asedau a'r rhwymedigaethau ariannol (ac eithrio arian) yn ôl categori a phenawdau'r datganiad asedau net.

2013-14				2014-15				
Benthycia-		Benthycia-						
Dynodedig	dau a	Dynodedig	dau a					
ar werth	symiau	ar werth	symiau					
teg trwy	sy'n	teg trwy	sy'n					
elw a	rhwymed-	elw a	rhwymed-					
cholled	igaethau	cholled	igaethau					
£'000	Cyfanswm	£'000	Cyfanswm					
£'000	£'000	£'000	£'000					
Asedau ariannol								
323,051	0	0	323,051	Gwarannau llog sefydlog	371,507	0	0	371,507
651,730	0	0	651,730	Ecwitis	463,834	0	0	463,834
518,792	0	0	518,792	Buddsoddiadau ar y cud	878,459	0	0	878,459
				Buddsoddiadau eiddo ar				
152,720	0	0	152,720	y cud	177,139	0	0	177,139
12,671	0	0	12,671	Eiddo	11,449	0	0	11,449
0	7,462	0	7,462	Arian	0	6,360	0	6,360
				Balansau buddsoddi				
4,342	0	0	4,342	eraill	3,310	0	0	3,310
0	7,211	0	7,211	Dyledwyr	0	6,340	0	6,340
1,663,306	14,673	0	1,677,979		1,905,698	12,700	0	1,918,398
Rhwymedigaethau ariannol								
(489)	0	0	(489)	Balansau buddsoddi	(16)	0	0	(16)
0	0	(6,582)	(6,582)	Credydwyr	0	0	(4,761)	(4,761)
(489)	0	(6,582)	(7,071)		(16)	0	(4,761)	(4,777)
1,662,817	14,673	(6,582)	1,670,908	Cyfanswm	1,905,682	12,700	(4,761)	1,913,621

13.14.2 **Elw a cholledion net o offerynnau ariannol**

2013-14 £'000	2014-15 £'000
Asedau ariannol	
64,692 Dynodedig ar werth teg trwy elw a cholled	225,840
0 Benthyciadau a symiau sy'n dderbyniadwy	0
64,692 Cyfanswm asedau ariannol	225,840
Rhwymedigaethau ariannol	
0 Dynodedig ar werth teg trwy elw a cholled	0
0 Benthyciadau a symiau sy'n dderbyniadwy	0
0 Cyfanswm rhwymedigaethau ariannol	0
64,692 Cyfanswm	225,840

13.14.3 **Gwerth teg o offerynnau ariannol a rhwymedigaethau**

Mae'r tabl canlynol yn crynhoi gwerth cario yr asedau ariannol a'r rhwymedigaethau ariannol yn ôl dosbarth yr offeryn o'u cymharu â'u gwerthoedd teg:

Swm a gariwyd 31/03/14 £'000	Gwerth teg 31/03/14 £'000		Swm a gariwyd 31/03/15 £'000	Gwerth teg 31/03/15 £'000
1,274,951	1,663,306	Asedau ariannol		
14,673	14,673	Dynodedig ar werth teg trwy elw a cholled	1,413,591	1,905,698
1,289,624	1,677,979	Benthyciadau a symiau sy'n dderbyniadwy	12,700	12,700
		Cyfanswm asedau ariannol	1,426,291	1,918,398
		Rhwymedigaethau ariannol		
(489)	(489)	Dynodedig ar werth teg trwy elw a cholled	(16)	(16)
(6,582)	(6,582)	Rhwymedigaethau ariannol am gost wedi ei amoteiddio	(4,761)	(4,761)
(7,071)	(7,071)	Cyfanswm rhwymedigaethau ariannol	(4,777)	(4,777)
1,282,553	1,670,908	Cyfanswm	1,421,514	1,913,621

13.14.4 **Prisio offerynnau ariannol yn cael eu cario yn ôl gwerth teg**

Rhennir prisiad offerynnau ariannol yn dri dosbarth yn ôl ansawdd a dibynadwyedd y wybodaeth a ddefnyddir i bennu'r gwerth teg.

Lefel 1

Yr offerynnau ariannol a ddsberthir i Lefel 1 yw'r rheiny lle daw eu gwerth teg o'r prisiau rhestredig nas addaswyd ar farchnadoedd gweithredol ar gyfer asedau neu rwymedigaethau cwbl debyg. Mae'r nwyddau a ddsberthir i lefel 1 yn cynnwys ecwitis a restrir, gwarannau llog sefydlog a restrir, gwarannau mynegrifol a restrir a chwmnïau buddsoddi neilltuol.

Dangosir y buddsoddiadau a restrir yn ôl y pris cynnig. Seilir gwerth cynnig y buddsoddiad yn ôl y cynnig a restrir ar farchnad y gyfnewidfa stoc berthnasol,

Lefel 2

Yr offerynnau ariannol a ddsberthir i Lefel 2 yw'r rheiny lle nad oes prisiau ar eu cyfer wedi'u rhestru ar y farchnad; er enghraifft lle caiff offeryn ei werthu ar farchnad na fernir ei bod yn weithredol, neu pan ddefnyddir technegau prisio i bennu'r gwerth teg ac mae'r technegau hynny'n defnyddio mewnbynnau sy'n seiliedig i raddau helaeth ar ddata gweladwy'r farchnad.

Lefel 3

Yr offerynnau ariannol a ddsberthir i Lefel 3 yw'r rheiny lle mae un o leiaf o'r mewnbynnau a allai gael effaith sylweddol ar brisiad yr offeryn, heb fod wedi'i seilio ar ddata gweladwy'r farchnad.

Byddai'r cyfryw offerynnau yn cynnwys partneriaethau cyfyngedig, lle pennir y gwerth teg gan brisiannau cyfnodol a ddarperir gan y rheiny sy'n rheoli'r bartneriaeth. Mae archwiliad annibynnol o'r bartneriaeth yn rhoi sicrwydd ynghylch y prisiad.

Mae'r tabl canlynol yn dadansoddi asedau a rhwymedigaethau ariannol y Gronfa sydd wedi'u cynnwys yn y grwpiau 1 i 3, ar sail y gwerth y daw'r gwerth teg yn weladwy.

Gwerth teg ar 31 Mawrth 2015	Pris rhestredig y farchnad Lefel 1 £'000	Defnyddio mewnbynnau gweladwy Lefel 2 £'000	Gyda mewnbynnau sylweddol sy'n anweladwy Lefel 3 £'000		Cyfanswm £'000
Asedau ariannol					
Dynodedig ar werth teg trwy elw a cholled	843,579	1,034,870	27,249		1,905,698
Benthyciadau a symiau sy'n dderbyniadwy	12,700	0	0		12,700
Cyfanswm asedau ariannol	856,279	1,034,870	27,249		1,918,398
Rhwymedigaethau ariannol					
Dynodedig ar werth teg trwy elw a cholled	(16)	0	0		(16)
Cost rhwymedigaethau ariannol	(4,761)	0	0		(4,761)
Cyfanswm rhwymedigaethau ariannol	(4,777)	0	0		(4,777)
Asedau ariannol net	851,502	1,034,870	27,249		1,913,621

Gwerth teg ar 31 Mawrth 2014	Pris rhestredig y farchnad Lefel 1 £'000	Defnyddio mewnbynnau gweladwy Lefel 2 £'000	Gyda mewnbynnau sylweddol sy'n anweladwy Lefel 3 £'000		Cyfanswm £'000
Asedau ariannol					
Dynodedig ar werth teg trwy elw a cholled	819,531	816,165	27,610		1,663,306
Benthyciadau a symiau sy'n dderbyniadwy	14,673	0	0		14,673
Cyfanswm asedau ariannol	834,204	816,165	27,610		1,677,979
Rhwymedigaethau ariannol					
Dynodedig ar werth teg trwy elw a cholled	(489)	0	0		(489)
Cost rhwymedigaethau ariannol	(6,582)	0	0		(6,582)
Cyfanswm rhwymedigaethau ariannol	(7,071)	0	0		(7,071)
Asedau ariannol net	827,133	816,165	27,610		1,670,908

13.15 Natur a maint y risg a berir gan offerynnau ariannol

13.15.1 Risg a rheoli risg

Mae'r Gronfa wedi datblygu proses ffurfiol o asesu risg ac mae'n cadw cofrestr ffurfiol o risgiau. Mae hyn yn sicrhau fod y risgiau yn cael eu clustnodi'n briodol ac yn cael eu hasesu a'u rheoli yn effeithiol. Am ragor of fanylion, dylir cyfeirio at wefan y Gronfa – www.cronfabensiwndyfed.org.uk

Prif risg hirdymor y Gronfa yw na fydd asedau'r Gronfa yn ddigon i dalu ei rhwymedigaethau (h.y. y buddion ymddeol sydd wedi'u haddo i'r aelodau). Nod y gwaith o reoli'r risgiau buddsoddi felly yw lleihau cymaint â phosib ar y risg y bydd lleihad cyffredinol yng ngwerth y Gronfa a chynyddu cymaint â phosib ar y cyfleoedd i wneud enillion ar draws y portffolio cyfan. Drwy amrywio'r asedau mae'r Gronfa'n lleihau dylanwad risg y farchnad (risg prisiau, risg arian breiniol a risg cyfraddau llog) a risg credyd, a'i gadw i lefel dderbyniol. Mae'r Gronfa hefyd yn rheoli ei risg hylifedd i sicrhau y bydd digon o hylifedd i fodloni'r llif arian y rhagwelwyd y bydd ei angen ar y Gronfa. Rheolir y risgiau buddsoddi hyn gan yr Awdurdod yn rhan o'i raglen gyffredinol i reoli risgiau'r Gronfa Bensiwn.

Y Panel sy'n gyfrifol am strategaeth rheoli risg y Gronfa. Pennir polisiau rheoli risg i glustnodi a dadansoddi'r risgiau a wynebwr gan weithrediadau pensiwn yr Awdurdod. Adolygir y polisiau yn rheolaidd i adlewyrchu unrhyw newidiadau mewn gweithgareddau ac amodau'r farchnad.

13.15.2 Risg y farchnad

Risg y Farchnad yw'r risg o golledion yn sgil newidiadau ym mhrisiau ecwitis, cyfraddau llog a chyfraddau cyfnewid arian tramor. Mae gweithgareddau buddsoddi y Gronfa yn golygu ei bod yn agored i risg y farchnad yn neilltuol o ran yr ecwitis y mae'n eu dal. Mae lefel y risg y mae'r Gronfa yn agored iddo yn dibynnu ar amodau'r farchnad, y disgwyliadau o ran newidiadau mewn prisiau ac elw yn y dyfodol a chymysgedd yr asedau.

Nod strategaeth rheoli risg y Gronfa yw clustnodi a rheoli risg y farchnad a'i gadw o fewn terfynau derbyniol a hynny mewn modd sy'n ceisio'r elw mwyaf posib.

Yn gyffredinol rheolir anwadalwch eithafol yn risg y farchnad drwy gael portffolio sy'n amrywiol o ran sectorau daearyddol a diwydiannol a gwarannau unigol. I liniaru risg y farchnad mae'r Panel a'i ymgynghorydd annibynnol yn dilyn modd priodol o fonitro amodau'r farchnad a dadansoddi'r meincnod.

Mae gan y Gronfa dair ffordd o reoli'r risgiau hyn:

- Defnyddir dadansoddiad o ffactorau risg i fonitro risg y farchnad y mae'r Gronfa yn agored iddo i sicrhau fod y risg o fewn terfynau goddefol
- Cyfyngir ar risgiau neilltuol drwy bennu uchafswm, wedi'i bwysoli ar sail risg, ar gyfer rhai buddsoddiadau unigol
- Drwy fuddsoddi mewn portffolio sy'n amrywiol o ran rheolwyr a buddsoddiadau ac eto drwy i ragolygon yr actiwari gyfeirio at elw cymharol bwylllog dros yr hirdymor er lleihau'r posibilrwydd o danberfformio

13.15.3 Risg prisiau eraill

Y risgiau eraill yw'r rhai sy'n ymwneud â'r risg y bydd gwerth offeryn ariannol yn amrywio o ganlyniad i newid ym mhrisiau'r farchnad (ar wahân i'r rheiny a berir gan risg cyfraddau llog

a risg cyfnewid arian tramor), boed y newidiadau hynny'n cael eu hachosi gan ffactorau sy'n benodol i'r offeryn unigol, ei gyhoeddiad neu i ffactorau sy'n effeithio'r holl gyfryw offerynnau yn y farchnad.

Mae'r Gronfa'n agored i risg prisiau cyfranddaliadau. Mae hyn yn ymwneud â buddsoddiadau nad oes sicrwydd ynghylch eu prisiau yn y dyfodol. Mae risg o golled gyfalafol ynghlwm wrth bob buddsoddiad mewn gwarannau. Pennir uchafswm y risg a berir gan offerynnau ariannol gan eu gwerth teg.

Mae rheolwyr buddsoddi y Gronfa yn lleihau'r risg prisiau drwy amrywio'r portffolio ac mae'r Panel yn monitro'r gwarannau a'r offerynnau ariannol eraill a ddewisir i sicrhau eu bod o fewn y terfynau a bennwyd yn strategaeth fuddsoddi y Gronfa.

13.15.4 Risg prisiau eraill – dadansoddiad sensitifrwydd

Pennir newidiadau posib mewn prisiau ar sail yr anwadalwch hanesyddol a welwyd mewn elw gan ddosbarth o ased. Er enghraifft, bydd asedau sy'n peri mwy o risg, megis ecwitis, yn dangos mwy o botensial i fod yn anwadal na bondiau felly bydd y canlyniad cyffredinol yn dibynnu'n helaeth ar ddyraniad asedau'r Gronfa. Mae'r anwadalwch posib a nodir isod yn gyson ag un symudiad gwyro safonol yn y newid yng ngwerth yr asedau yn ystod y tair blynedd ddiweddaraf:

Math o Ased	Symudiad potensial y farchnad (+/-)
Arian	0.02%
Ecwitis DU	10.35%
Ecwitis Tramor	9.50%
Bondiau Corfforaethol DU	6.10%
Gwarannau Wrth Indecs	9.66%
Eiddo	2.30%

Pe byddai pris y Gronfa ar y farchnad wedi codi/disgyn yn unol â'r uchod byddai'r newid yn yr asedau net ar gael i dalu buddion fel a ganlyn:

Math o Ased	Gwerth ar 31 Mawrth 2015 £'000	Newid	Gwerth ar gynydd £'000	Gwerth ar ostyngiad £'000
Arian	2,774	0.02%	2,775	2,774
Ecwitis DU	463,833	10.35%	511,840	415,826
Ecwitis Tramor	878,460	9.50%	961,912	795,005
Bondiau Corfforaethol DU	185,611	6.10%	196,933	174,289
Gwarannau Wrth Indecs	185,896	9.66%	203,853	167,938
Eiddo	188,587	2.30%	192,925	184,250
Gwerthiannau i'w derbyn	16	0.00%	16	16
Pryniadau i'w talu	(16)	0.00%	(16)	(16)
Incwm i'w derbyn	3,295	0.00%	3,295	3,295
Cyfanswm Asedau	1,908,456		2,073,533	1,743,377

Math o Ased	Gwerth ar 31 Mawrth 2014 £'000	Newid	Gwerth ar gynydd £'000	Gwerth ar ostyngiad £'000
Arian	4,623	0.02%	4,624	4,622
Ecwitis DU	651,730	12.36%	732,284	571,176
Ecwitis Tramor	518,792	12.15%	581,825	455,759
Bondiau Corfforaethol DU	161,653	5.57%	170,657	152,649
Gwarannau Wrth Indecs	161,398	8.91%	175,779	147,017
Eiddo	165,391	2.01%	168,715	162,067
Gwerthiannau i'w derbyn	541	0.00%	541	541
Pryniadau i'w talu	(489)	0.00%	(489)	(489)
Incwm i'w derbyn	3,801	0.00%	3,801	3,801
Cyfanswm Asedau	1,667,440		1,837,737	1,497,143

13.15.5 Risg cyfraddau llog

Prif ddiben y Gronfa wrth fuddsoddi mewn asedau ariannol yw ennill elw ar y buddsoddiadau. Mae'r buddsoddiadau hyn yn agored i risgiau cyfraddau llog sef y risg y bydd gwerth teg neu lif ariannol offeryn ariannol yn y dyfodol, yn amrywio oherwydd newid yng nghyfraddau llog y farchnad.

Caiff risg cyfraddau llog y Gronfa ei fonitro'n rheolaidd gan y Panel yn unol â strategaeth rheoli risg y Gronfa, gan gynnwys monitro'r hyn fuddsoddiwyd mewn asedau ariannol yn erbyn y meincnodau perthnasol.

Yn rhan o'i brisiad tair blynedd, ac yn unol â gorchmynion y Datganiad Strategaeth Gyllido, bydd yr Actiwari ond yn rhagweld elw cymharol bwylllog dros yr hirdymor er lleihau'r risg o danberfformio. Caiff y cynnydd ei ddadansoddi mewn prisiadau teirblwydd ar gyfer pob cyflogwr.

Mae ymwneud uniongyrchol y Gronfa â symudiadau yn y cyfraddau llog ar 31 Mawrth 2015 a 31 Mawrth 2014 wedi'u nodi isod. Mae'r datgeliadau hyn yn dangos risg cyfraddau llog yn ôl gwerth teg yr asedau ariannol sy'n sail iddynt:

31/03/14	Math o Ased	31/03/15
£'000		£'000
4,623	Arian cyfwerth ag arian parod	2,774
2,839	Arian gyda CSC	3,586
323,051	Gwarannau llog sefydlog	371,507
330,513	Cyfanswm	377,867

13.15.6 Dadansoddiad sensitifwydd risg cyfraddau llog

Gall cyfraddau llog amrywio a gallant effeithio incwm i'r Gronfa a gwerth yr asedau net sydd ar gael i dalu buddion.

Mae'r dadansoddiad canlynol yn tybio bod yr holl newidynnau eraill, yn neilltuol cyfraddau cyfnewid, yn aros yn gyson, ac mae'n dangos yr effaith yn y flwyddyn ar yr asedau net sydd ar gael i dalu buddion yn ôl newid +/- 1% yn y cyfraddau llog:

Math o Ased	Gwerth ar 31/03/15 £'000	Newid yn y flwyddyn o asedau net ar gael i dalu budd-daliadau	
		+1% £'000	-1% £'000
Arian cyfwerth ag arian parod	2,774	28	(28)
Arian gyda CSC	3,586	36	(36)
Gwarannau llog sefydlog	371,507	3,715	(3,715)
Cyfanswm newid mewn asedau	377,867	3,779	(3,779)

Math o Ased	Gwerth ar 31/03/14 £'000	Newid yn y flwyddyn o asedau net ar gael i dalu budd-daliadau	
		+1% £'000	-1% £'000
Arian cyfwerth ag arian parod	4,623	46	(46)
Arian gyda CSC	2,839	28	(28)
Gwarannau llog sefydlog	323,051	3,231	(3,231)
Cyfanswm newid mewn asedau	330,513	3,305	(3,305)

13.15.7 Cyfraddau Disgownt

Mae'r modd yr amcangyfrifir y rhwymedigaethau net i dalu pensiynau yn dibynnu ar nifer o ystyriaethau cymhleth yn ymwneud â'r gyfradd disgownt a ddefnyddir, cyfradd y codiad a ragwelir mewn cyflogau, newid yn yr oedrannau ymddeol, cyfraddau marwolaethau a'r elw disgwylidig ar asedau'r gronfa. Cyflogir cwmni o actiwariaid ymgynghorol i roi cyngor arbenigol i'r Awdurdod ynghylch y tybiaethau i'w defnyddio.

13.15.8 Risg Arian Breiniol

Risg arian breiniol yw'r risg y bydd gwerth teg llif arian offeryn ariannol yn amrywio yn y dyfodol oherwydd y newid yng nghyfraddau cyfnewid arian tramor. Mae'r Gronfa yn agored i risg breiniol o ran offerynnau ariannol sy'n cael eu dal mewn unrhyw arian heblaw arian ymarferol y Gronfa (£ Sterling Prydain). Mae'r Gronfa'n dal asedau ariannol ac anariannol mewn ffurfiau arian heblaw am £ Sterling Prydain.

Caiff risg arian breiniol y Gronfa ei fonitro'n rheolaidd gan y Panel yn unol â strategaeth rheoli risg y Gronfa, gan gynnwys monitro i ba raddau y mae'n gael ei heffeithio gan gyfraddfeydd arian yn amrywio.

Mae'r tabl canlynol yn crynhoi buddsoddiadau'r Gronfa mewn arian breiniol ar 31 Mawrth 2015 a 31 Mawrth 2014:

Gwerth teg 31/03/14	Math o Ased	Gwerth teg 31/03/15
518,792	Ecwitis tramor	827,540
28,325	Eiddo	28,208
128	Arian	100
547,245	Cyfanswm asedau tramor	855,848

13.15.9 Dadansoddiad sensitifrydd risg arian breiniol

Roedd buddsoddiadau cyfun y Gronfa mewn arian breiniol ar 31 Mawrth 2015 yn 6.04% (5.18% yn 2013-14).

Mae'r dadansoddiad hwn yn tybio bod yr holl newidynnau eraill, yn neilltuol cyfraddau llog, yn aros yn gyson.

Pe byddai'r bunt yn cryfhau/gwanhau yn ôl 6.04% yn erbyn yr amrywiol arian y mae gan y Gronfa fuddsoddiadau ynddynt, byddai'r asedau net ar gael i dalu buddion yn cynyddu/lleihau fel a ganlyn:

Math o Ased	Gwerth teg Newid yn y flwyddyn o asedau 31/03/15 net ar gael i dalu budd-daliadau		
		+6.04%	-6.04%
	£'000	£'000	£'000
Ecwitis tramor	827,540	877,524	777,556
Eiddo	28,208	29,911	26,504
Arian	100	106	94
Cyfanswm newid mewn asedau	855,848	907,541	804,154

Math o Ased	Gwerth teg Newid yn y flwyddyn o asedau 31/03/14 net ar gael i dalu budd-daliadau		
		+5.18%	-5.18%
	£'000	£'000	£'000
Ecwitis tramor	518,792	545,665	491,919
Eiddo	28,325	29,792	26,858
Arian	128	135	121
Cyfanswm newid mewn asedau	547,245	575,592	518,898

13.15.10 **Risg credyd**

Risg credyd yw'r risg y bydd partïon eraill sy'n rhan o drafodion neu offeryn ariannol yn methu â thalu arian sy'n ddyledus i'r Gronfa gan beri i'r Gronfa ddioddef colled ariannol. Fel arfer mae gwerth marchnad y buddsoddiadau yn cynnwys asesiad o gredyd yn eu prisiau ac felly darparwyd yn benodol ar gyfer y risg o golled yng ngwerth asedau a rhwymedigaethau ariannol y Gronfa.

Yn ei hanfod mae holl bortffolio buddsoddi y Gronfa yn agored i risg credyd o ryw fath. Fodd bynnag bydd dewis partïon contract, broceriaid a sefydliadau ariannol o safon uchel yn lleihau cymaint â phosib ar y risg credyd a allai godi drwy fethu â chwblhau trafodion yn brydlon.

Ar hyn o bryd ni asesir teilyngdod credyd y Cyflogwyr sy'n rhan o'r Gronfa ac nid oes terfynau credyd unigol yn cael eu gosod. Y risg posib yw y methir â chasglu cyfraniadau oddi wrth gyflogwyr sydd heb aelodau yn cyfrannu (e.e. risg sy'n gysylltiedig â chyflogwyr â nifer ddirywiol fechan o aelodau yn cyfrannu) felly mae Cyngor Sir Caerfyrddin yn monitro newidiadau yn yr aelodaeth yn flynyddol.

Rhaid i gyflogwyr sydd yn ymuno â'r Gronfa o'r newydd gytuno i ddarparu bond i atal y risg o golled ariannol i'r Gronfa yn y dyfodol os bydd iddo fethu â bodloni ei rwymedigaethau pensiwn ar derfynu'r cynllun. Ar hyn o bryd mae Cyngor Sir Caerfyrddin yn gwarantu i fodloni unrhyw rwymedigaeth y bydd y Gronfa yn gyfrifol amdani yn y dyfodol o ganlyniad i derfynu'r cynllun. Gwneir hyn er sicrhau bod y cyfnodau a'r symiau adennill actiwaraidd yn cael eu cadw'n rhesymol ar gyfer cyflogwyr llai.

Ni ddelir gwarant gyfochrog i sicrhau asedau ariannol. Nid yw Cyngor Sir Caerfyrddin fel arfer yn caniatáu credyd i gyflogwyr.

Caiff pob buddsoddiad a ddeler gan y rheolwyr buddsoddi ei ddal yn enw Cronfa Bensiwn Dyfed, ac felly os bydd y rheolwr buddsoddi yn methu ni fydd buddsoddiadau'r Gronfa yn cael eu rhestru ymhlith asedau'r rheolwr hwnnw.

Caiff unrhyw arian parod sy'n cael ei ddal gan Cyngor Sir Gaerfyrddin ei fuddsoddi yn unol a'r rhestr graddio credyd gwrthbartion sydd wedi ei gymeradwyo.

13.15.11 **Risg hylifedd**

Mae hwn yn cyfeirio at y posibilrwydd y gallai'r Gronfa fod heb ddigon o arian i fodloni ei hymrwymiaadau i wneud taliadau.

Mae gan Gyngor Sir Caerfyrddin system gynhwysfawr o reoli llif arian sy'n sicrhau y bydd arian ar gael os bydd ei angen. Hefyd, ar hyn o bryd mae'r cyfraniadau a dderbynnir oddi wrth gyflogwyr ac aelodau sy'n cyfrannu, yn llawer mwy na'r buddion sy'n cael eu talu.

Mae'r swm a ddeler yng nghyfrif banc y Gronfa yn ddigon i fodloni anghenion hylifedd arferol y Gronfa a chaiff unrhyw arian dros ben ei fuddsoddi. Actiwariaid y Gronfa sy'n pennu'r cyfraniadau y mae'n rhaid eu talu i sicrhau y gellir bodloni holl rwymedigaethau'r dyfodol.

Natur hylifol sydd i'r rhan fwyaf o fuddsoddiadau'r Gronfa er y gallai unrhyw orfodaeth i droi'r buddsoddiadau yn arian beri colled ariannol.

13.16 Asedau cyfredol

31/03/14		31/03/15
£'000		£'000
	Cyfraniadau dyledus gan gyflogwyr	
3,800	- Cyflogwyr	3,906
1,454	- Gweithwyr	1,457
2,839	Balansau ariannol	3,586
1,957	Dyledwyr	977
<u>10,050</u>		<u>9,926</u>

13.16.1 Dadansoddiad o Asedau Cyfredol

31/03/14		31/03/15
£'000		£'000
4	Cyrff llywodraeth canolig	0
8,394	Awdurdodau lleol eraill	8,302
1	Cyrff GIG	1
1	Corfforaethau cyhoeddus a chronfeydd masnachu	1
1,650	Cyrff eraill ac unigolion	1,622
<u>10,050</u>		<u>9,926</u>

13.17 Rhwymedigaethau cyfredol

31/03/14		31/03/15
£'000		£'000
(5,663)	Budd-daliadau heb eu talu	(3,273)
(919)	Credydwyr	(1,488)
<u>(6,582)</u>		<u>(4,761)</u>

13.17.1 Dadansoddiad o Rhwymedigaethau Cyfredol

31/03/14		31/03/15
£'000		£'000
(515)	RTEM	(572)
0	Cyrff llywodraeth ganolog	(258)
0	Awdurdodau lleol eraill	0
0	Cyrff GIG	0
(386)	Corfforaethau cyhoeddus a chronfeydd masnachu	(630)
(5,681)	Cyrff eraill ac unigolion	(3,301)
<u>(6,582)</u>		<u>(4,761)</u>

13.18 Cyfraniadau Gwirfoddol Ychwanegol (CGY)

Mae'n statudol ofynnol i Gynlluniau Pensiwn Galwedigaethol ddarparu trefniadau mewnol o ran Cyfraniadau Gwirfoddol Ychwanegol (CGY). Mae gan Gronfa Bensiwn Dyfed ddarparwyr ar y cyd: Prudential, Standard Life, ac Equitable Life lle mae ystod o ddewisiadau o ran buddsoddi ar gael.

Aelodau unigol y Cynllun sydd i bennu faint y maent am gyfrannu (yn amodol ar derfynau a bennwyd gan y Cyllid a Thollau EM) ac ar elfennau neu gynnwys y buddsoddiad.

Mae'r cyfraniadau i gynlluniau CGY a fuddsoddir ar wahan a gwerth y buddsoddiadau hynny ar ddyddiad y fantolen, wedi'u nodi isod:

Darparwyr CGY	Gwerth ar 31/03/2014 £ '000	Cyfraniadau £ '000	Gwariant £ '000	Newid yng ngwerth y farchnad £ '000	Gwerth ar 31/03/2015 £ '000
Prudential	2,131	814	(420)	135	2,660
Equitable Life	704	21	(84)	30	671
Standard Life	3,287	720	(832)	260	3,435
Cyfanswm	6,122	1,555	(1,336)	425	6,766

13.19 Trefniadau ariannu

Er mwyn cydymffurfio gyda Rheoliadau Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol (Gweinyddu) 2008, mae actiari'r Gronfa yn cynnal prisiant actiwaraid llawn bob tair mlynedd er mwyn sefydlu lefel cyfraniadau'r cyflogwyr am y tair mlynedd nesaf. Mae'r ffigyrau sydd wedi'u cynnwys yn y datganiadau ariannol yma wedi'u seilio ar y prisiad 31 Mawrth 2013. Mae'r prisiad nesaf wedi'i gynnal ar 31 Mawrth 2016.

Am fwy o fanylion, ac i weld y Datganiad Strategath Gyllido (DSG), dylid cyfeirio at wefan y Gronfa – www.cronfabensiwndyfed.org.uk a'r Adroddiad a Chyfrion Blynnyddol 2014-15.

13.20 Trosglwyddiadau Partion Perthnasol

Mae'r Gronfa yn cael ei weinyddu gan Cyngor Sir Caerfyrddin, ac oganlyniad mae yna berthnyas cryf rhwng yr Awdurdod a'r Gronfa.

Gwnaeth yr Awdurdod ddiodef costau o £0.843 miliwn (2013-2014: £0.839 miliwn) ynglyn a gweinyddiath y Gronfa ac fe wnaeth y Gronfa addalu'r costau yma.

Yr Awdurdod yw'r cyflogwr mwyaf o'r holl gyflogwyr yn y Gronfa ac fe wnaeth gyfraniadau o £31.308 miliwn i'r Gronfa yn 2014-2015 (2013-2014: £30.575 miliwn).

Mae'r Gronfa yn dal rhan o'i arian parod gyda'r Awdurdod er mwyn cyfarfod a thaliadau dyddiol y Gronfa. Mae'r arian yma yn cael ei fuddsoddi ar y Farchnadoedd Arian gan adran Rheoli'r Trysorlys yr Awdurdod. Yn ystod y flwyddyn hyd at 31 Mawrth 2015, roedd gan y Gronfa falans buddsoddi ar gyfartaledd o £5.62miliwn (2013-2014: £5.87miliwn) yn ennill llog o £32,317 (2013-2014: £32,458).

13.20.1 Llywodraethu

Panel Pensiwn

Mae gan y Gronfa dri aelod ac un dirprwy aelod ar y Panel Pensiwn. Yn ystod 2014-2015, rhain oedd Cynghorydd Wyn Evans, Cynghorydd Siân Thomas, Cynghorydd Terry Davies MBE a'r Cynghorydd Philip Hughes oedd y dirprwy aelod. Maent i gyd yn aelodau llawn o'r Gronfa.

Bu gan y Cyfarwyddwr Adnoddau, Mr Roger Jones, a oedd yn Swyddog Adran 151 i'r Awdurdod, ran allweddol yn rheolaeth ariannol y Gronfa ac fe ymddeolodd ym mis Medi 2014. Cafodd rôl y Swyddog Adran 151 ei rhoi, o fis Medi 2014 ymlaen, i Chris Moore, Pennaeth y Gwasanaethau Ariannol ac aelod gweithredol o'r Gronfa.

Mae'n ofynnol i aelodau'r Panel, a'r Uwch Swyddogion sy'n cynghori'r Panel, i ddatgan unrhyw ddi-ddordeb sydd ganddynt ym mhob cyfarfod.

Mae aelodau'r Panel a Pennaeth y Gwasanaethau Ariannol yn cronni eu budd-daliadau mewn cydymffurfiaeth a'r rheolau sy'n amgylchynu cynghoryddion a gweithwyr cyrff cyflogi y Gronfa.

Y Bwrdd Pensiwn

Cafodd Bwrdd Pensiwn lleol ei gymeradwyo gan y Cyngor Sir ar 11^{eg} Chwefror 2015 a bydd yn weithredol o'r 1^{af} Ebrill 2015 ymlaen yn unol â Deddf Pensiynau Gwasanaethau Cyhoeddus 2013. Mae'n cynnwys tri chynrychiolydd cyflogwr, tri chynrychiolydd aelodau, a chadeirydd annibynnol.

Am fwy o fanylion, ac i weld y Polisi Llywodraethu dylir cyfeirio at wefan y Gronfa – www.cronfabensiwndyfed.org.uk a'r Adroddiad a Chyfrifon Blynnyddol 2014-15 (pryd y'u cyhoeddwyd).

13.21 Cyfraddau cyfrannu y cyrff cyflogi, y budd-daliadau a thalwyd a'r cyfraniadau a dderbyniwyd

2013-14			2014-15				
Cyfradd cyfrannu %	Cyfraniadau £'000	Budd-daliadau a thalwyd £'000	Cyfradd cyfrannu %	Cyfraniadau Diffyg	Cyfraniadau £'000	Budd-daliadau a thalwyd £'000	
Cyrff Rhestredig							
16.6	30,575	30,005	12.9	4,363	31,308	29,970	Cyngor Sir Caerfyrddin
14.7	14,160	13,435	13.5	1,063	14,875	14,502	Cyngor Sir Benfro
15.2	10,512	8,531	13.6	702	10,833	10,084	Cyngor Sir Ceredigion
13.1	4,546	2,412	11.6	374	3,858	2,306	Swyddfa y Comisiynydd Heddlu a Throseddau Dyfed-Powys Awd.Tân Canolbarth a Gorllewin Cymru
16.0	1,557	1,368	13.5	128	1,501	1,063	Coleg Ceredigion
14.7	229	156	14.7	0	253	202	Coleg Sir Gar
13.7	1,190	708	13.7	0	1,247	818	Parc Cenedlaethol Arfordir Penfro
13.6	545	589	13.6	0	593	825	Coleg Sir Benfro
13.2	819	187	13.2	0	908	250	
	64,133	57,391		6,630	65,376	60,020	
Cyrff Dynodedig							
24.7	13	5	24.7	0	7	5	Cyngor Tref Aberystwyth
9.9	1	0	9.9	0	1	0	Cyngor Tref Aberaeron
18.1	58	66	18.1	0	62	66	Cyngor Tref Caerfyrddin
14.2	3	0	14.2	0	4	0	Cyngor Tref Cwmaman
22.6	4	1	22.6	0	4	1	Cyngor Cymuned Gorslas
24.4	43	102	24.4	0	9	30	Cyngor Tref Hwlfordd
30.5	11	10	30.5	0	9	14	Cyngor Tref Cydweli
21.9	2	1	21.9	0	2	1	Cyngor Cymuned Llanbadarn Fawr
17.5	1	1	17.5	0	1	1	Cyngor Cymuned Llanarthne
14.9	154	116	14.9	0	175	168	Cyngor Gwledig Llanelli
15.3	44	74	15.3	0	46	74	Cyngor Tref Llanelli
12.7	6	0	12.7	0	6	0	Cyngor Cymuned Llangennech
17.1	15	6	17.1	0	17	6	Cyngor Cymuned Llannon
19.9	21	17	19.9	0	22	7	Cyngor Tref Penbre a Phorth Tywyn
9.3	5	14	9.3	0	5	13	Cyngor Tref Dinbych-y-pysgod
12.0	3	0	12.0	0	8	0	Cyngor Tref Penfro
8.5	8	0	8.5	0	7	0	Cyngor Tref Doc Penfro
	392	413		0	385	386	

(parhad drosodd)

2013-14			2014-15			
Cyfradd cyfrannu %	Cyfran- iadau £'000	Budd- daliadau a thalwyd £'000	Cyfradd cyfrannu %	Cyfrania- dau Diffyg	Cyfran- iadau £'000	Budd- daliadau a thalwyd £'000
Cyrff a Dderbyniwyd						
Cyrff Cymunedol a Dderbyniwyd						
0.0	2	0	0.0	0	2	0
15.7	58	16	15.7	0	50	16
14.2	974	752	14.2	0	1,055	1,033
11.9	74	26	11.9	0	52	32
11.8	7	0	11.8	0	8	0
14.5	37	7	14.5	0	33	7
44.2	5	20	44.2	0	5	15
22.1	34	22	22.1	0	37	21
6.2	54	0	6.2	0	54	0
11.9	42	121	11.9	0	35	27
5.6	15	0	5.6	0	13	0
16.5	8	0	16.5	0	8	0
18.6	10	3	18.6	0	10	2
13.0	107	17	13.0	0	104	91
11.6	81	26	11.6	0	90	47
13.2	120	18	13.2	0	90	32
11.3	280	43	11.3	0	281	141
17.5	625	540	17.5	0	622	494
46.8	38	222	46.8	0	29	236
14.4	228	328	14.4	0	216	339
16.6	25	39	16.6	0	30	39
16.9	51	35	16.9	0	57	86
	2,875	2,235		0	2,881	2,658
Cyrff trosglwyddo a dderbyniwyd						
12.5	49	33	12.5	0	0	3
17.8	5	0	17.8	0	41	54
0.0	0	0	21.5	0	21	0
0.0	0	0	20.3	0	96	37
	54	33		0	158	94

(parhad drosodd)

2013-14			2014-15			
Cyfradd cyfrannu %	Cyfran- iadau £'000	Budd- daliadau a thalwyd £'000	Cyfradd cyfrannu %	Cyfran- iadau Diffyg	Cyfran- iadau £'000	Budd- daliadau a thalwyd £'000
Cyrff eraill perthnasol heb weithwyr pensiynadwy						
Asiantaeth Trwyddedau Gyrwyr a						
0.0	5	6	0.0	0	6	7
0.0	51	755	0.0	0	52	344
0.0	1	5	0.0	0	0	5
0.0	1	3	0.0	0	0	2
0.0	0	2	0.0	0	0	2
0.0	0	9,139	0.0	0	0	8,918
Cymdeithas Gwasanaethau Gwirfoddol						
0.0	0	4	0.0	0	0	2
0.0	13	14	0.0	0	10	11
0.0	13	42	0.0	0	13	42
0.0	0	9	0.0	0	0	8
0.0	0	5	0.0	0	0	5
0.0	5	5	0.0	0	1	1
	89	9,989		0	82	9,347
	67,543	70,061		6,630	68,882	72,505
		Cyfanswm				

13.21.1 Cyrff Eraill Perthnasol Heb Weithwyr Pensiynadwy

Cymerwyd yn ganiataol, yn achos y cyrff hyn heb weithwyr pensiynadwy, y bydd y gyfran o godiadau pensiwn a nodir isod yn parhau i gael eu hadennill.

Cyfran i'w hadennill %

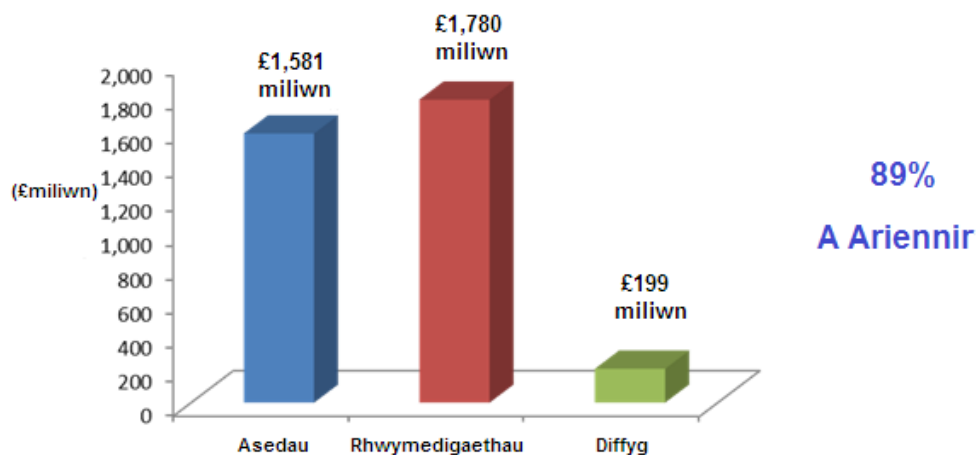
Asiantaeth Trwyddedau Gyrwyr a Cherbydau	100
Cyngor Tref Aberdaugleddau	100
Gwasanaeth Iechyd Gwladol	100
Canolfan y Teulu, Caerfyrddin	100
Dwr Cymru	50

13.22 Datganiad Actiwaraid

Darparwyd y datganiad hwn i fodloni gofynion Rheoliad 57(1)(d) o Reoliadau Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol 2013.

Cynhaliwyd prisiad actiwaraid o Gronfa Bensiwn Dyfed ar 31 Mawrth 2013 i bennu'r cyfraddau cyfrannu o 1 Ebrill 2014 i 31 Mawrth 2017.

Ar sail y tybiaethau a fabwysiadwyd roedd asedau'r Gronfa ar ddyddiad y prisiad yn £1,581 miliwn, sef 89% o'r £1,780 miliwn (y "Targed Ariannu") oedd wedi'i ymrwmo am wasanaeth a roddwyd. Y diffyg ar y prisiad oedd £199 miliwn.

Roedd y prisiad hefyd yn dangos bod angen i gyflogwyr dalu cyfradd gyfrannu gyffredin o 12.9% o'r cyflog pensiynadwy bob blwyddyn, Cyfrifir bod y gyfradd gyffredin, ynghyd â'r cyfraniadau a delir gan aelodau, yn ddigonol i fodloni'r holl rwymedigaethau fydd yn codi o ran gwasanaeth ar ôl dyddiad y prisiad. Mae'r cyfradd yma yn caniatáu am y strwythur newydd am fudd-daliadau sy'n effeithiol o 1 Ebrill 2014.

Wedi'r prisiad, roedd yna newidiadau sylweddol yn y farchnadoedd ariannol. Yn benodol, roedd yna gynydd mewn elw giltiau, sy'n sail i asesu'r rhwymedigaethau. Canlyniad hyn oedd gwella'r safle ariannu i 94% gyda diffyg o £103 miliwn. Chafodd y gwelliant hyn ei hystyried pan yn gosod y cyfraniadau diffyg oedd angen oddiwrth y cyflogwyr pan oedd angen sefydlogi cyfraddau cyfranni. Ar gyfartaledd ar draws y Gronfa, fydd y diffyg diweddaraf yn cael ei ddileu gan gyfraniad ychwanegol o £7 miliwn y flwyddyn gyda chynydd o 4.1% y flwyddyn (yn gyfatebol i tua 2.7% o'r cyflog pensiynadwy a ragwelir ar ddyddiad y prisiad) am 17 mlynedd os yw'r holl ragdybiaethau yn cael eu gwireddu.

Ceir rhagor o fanylion ynglyn a chanlyniadau'r prisiad yn yr adroddiad ffurfiol ar y prisiad actiwaraidd sy'n ddyddiedig Mawrth 2014.

Yn ymarferol mae sefyllfa pob cyflogwr yn cael ei asesu ar wahân ac mae'r cyfraniadau sydd eu hangen yn cael eu nodi yn ein hadroddiad. Yn ogystal â'r cyfraddau cyfrannu ardystiedig, bydd cyflogwyr hefyd yn gwneud taliadau i'r Gronfa ar gyfer rhwymedigaethau ychwanegol sy'n codi yn sgil ymddeoliad cynnar (ar wahân i ymddeoliad ar sail salwch).

Mae'r cynllun cyllido a fabwysiadwyd i asesu cyfraniadau pob cyflogwr unigol yn cydymffurfio â'r Datganiad Strategaeth Gyllido (DSG). Mae'r gwahanol ddulliau a fabwysiedir i weithredu'r codiadau mewn cyfraniadau a'r cyfnodau adennill diffygion yn unol â'r rhai a bennwyd gan broses ymgynghori'r DSG.

Defnyddiwyd y dull actiwaraidd o broffwydo gwerth unedau wrth gynnal y prisiad ac roedd y brif ragdybiaeth actiwaraidd a ddefnyddiwyd i asesu'r Targed Ariannu a'r gyfradd gyfrannu gyffredin, fel a ganlyn:

	Ar gyfer rhwymedigaethau Gwasanaeth Blaenorol	Ar gyfer rhwymedigaethau Gwasanaeth yn y Dyfodol
Cyfradd yr elw ar fuddsoddiadau (graddfa â ddisgownt)	4.8% y flwyddyn	5.6% y flwyddyn
Cyfradd y codiad mewn cyflogau (tymor hir)	4.1% y flwyddyn*	4.1% y flwyddyn
Cyfradd y codiad mewn Pensiynau (yn uwch na'r Pensiwn Lleiaf Gwarantedig)	2.6% y flwyddyn	2.6% y flwyddyn

* mae hyn wedi ystyried ataliaeth cyflog byr-dymor yn y sector gyhoeddus dros gyfnod o 3 blynedd

Aseswyd yr asedau yn ôl gwerth y farchnad.

Cynhelir prisiad actiwaraidd teirblwydd nesaf y Gronfa ar 31 Mawrth 2016. Bydd unrhyw newid yn y cyfraddau cyfrannu sy'n daladwy gan gyflogwyr unigol ar sail y prisiad hwnnw yn dod i rym ar 1 Ebrill 2017.

Gwerth Actiwaraidd Presennol Buddion Ymddeol sydd wedi'u Haddo at Ddibenion IAS 26

Mae'n ofynnol, yn ôl IAS 26, fod gwerth presennol y buddion ymddeol sydd wedi'u haddo yn cael eu datgelu, ac ar gyfer y diben hwnnw rhaid defnyddio'r rhagdybiaethau actiwaraidd a'r fethodoleg sy'n seiliedig ar IAS 19 yn hytrach na'r rhagdybiaethau a'r fethodoleg a ddefnyddir ar gyfer dibenion cyllido.

I asesu gwerth y buddion hyn ar y sail honno rydym wedi defnyddio'r rhagdybiaethau ariannol canlynol ar 31 Mawrth 2015 (mae rhagdybiaethau 31 Mawrth 2014 wedi'u cynnwys fel cymhariaeth):

	31 Mawrth 2014	31 Mawrth 2015
Cyfradd yr elw ar fuddsoddiadau (graddfa â disgownt)	4.5% y flwyddyn	3.3% y flwyddyn
Cyfradd y codiad mewn cyflogau	3.9% y flwyddyn	3.5% y flwyddyn*
Cyfradd y codiad mewn pensiynau (yn uwch na'r Pensiwn Lleiaf Gwarantedig)	2.4% y flwyddyn	2.0% y flwyddyn

* yn cynnwys lwfans cyfatebol i'r hyn sydd yn y prisiad actiwaraidd yng nghyswllt cyfyngu cyflogau yn y tymor byr yn y sector cyhoeddus.

Mae'r rhagdybiaethau demograffig yr un peth â'r rhai a defnyddir ar gyfer dibenion cyllido. Gellir gweld manylion llawn ynglyn â'r rhagdybiaethau yma yn yr adroddiad ffurfiol y prisiad actiwaraidd sy'n ddyddiedig Mawrth 2014.

Yn ystod y flwyddyn, gostyngodd elw bondiau corfforaethol yn sylweddol, gan arwain at gradd disgownt is yn cael ei ddefnyddio am bwrpas IAS26 ar ddiwedd y flwyddyn na'r hyn a ddefnyddiwyd ar ddechrau'r flwyddyn (3.3% y.f. yn erbyn 4.5% y.f.). Gostyngodd y gyfradd hirdymor ddisgwylledig o ran chwyddiant y Mynegai Prisiau Defnyddwyr yn ystod y flwyddyn hefyd, gan arwain at dybiaeth is ynghylch codiadau pensiwn ar ddiwedd y flwyddyn nag ar ddechrau'r flwyddyn (2.0% y.f. yn hytrach na 2.4% y.f.).

Roedd gwerth y buddion ymddeol sydd wedi'u haddo am bwrpas IAS26 wedi'u hamcangyfrif fel £1,944 miliwn ar 31 Mawrth 2014.

Roedd effaith newidiadau mewn rhagdybiaethau actiwaraid rhwng 31 Mawrth 2014 a 31 Mawrth 2015 fel a ddisgrifiwyd uchod yw i gynyddu rhwymedigaethau tua £329 miliwn. Cynyddir y rhwymedigaethau gan tua £87 miliwn. Sero oedd effaith net caniatáu ar gyfer buddion a gronwyd yn erbyn buddion a dalwyd (gan gynnwys unrhyw gynnydd mewn rhwymedigaethau a ddeilliai o ganlyniad i ymddeoliadau cynnar/ychwanegiadau).

Yr effaith net or holl hyn yw fod yr amcangyfrif o gyfanswm buddion ymddeol sydd wedi'u haddo ar 31 Mawrth 2015 yn £2,360 miliwn.

John Livesey

**Cymrawd o'r Sefydliad a'r Gyfadrn Actiwarau
Mercer Limited**

Mehefin 2015

13.23 Digwyddiadau ar ôl dyddiad y fantolen

Nid oedd unrhyw ddigwyddiadau ers 31 Mawrth 2015 a hyd at ddyddiad awdurdodi'r cyfrifon hyn a fyddai wedi gofyn am newid y cyfrifon hyn.

14 GEIRFA

Mae'r adran ganlynol yn ceisio esbonio ystyr rhai o'r termau technegol sy'n cael eu defnyddio yn y Datganiadau. Mae'r adran wedi'i rhannu yn dermau Cyffredinol a'r rhai hynny sy'n ymwneud â Chyfrifon y Gronfa Bensiwn.

Cyffredinol***Amcangyfrifon***

Y symiau y disgwylir eu gwario, neu eu derbyn fel incwm, yn ystod y cyfnod cyfrifo. Defnyddir y gair hefyd i ddisgrifio cyllidebau manwl sydd naill ai'n cael eu paratoi ar gyfer y flwyddyn ganlynol neu sydd wedi'u cymeradwyo ar gyfer y flwyddyn gyffredol.

Amrywiad

Y gwahaniaeth rhwng yr union wariant a'r gyllideb – a fynegir fel arian neu ganran.

Archwiliad

Archwiliad annibynnol ar ein gweithgareddau yw'r archwiliad hwn

Asedau a Ddelir i'w Gwerthu

Mae'r rhain yn asedau na ddefnyddir mwyach i ddarparu gwasanaeth ac sydd wrthi'n cael eu marchnata ac sy'n debygol iawn o gael eu gwerthu cyn pen blwyddyn.

Asedau Cyffredol

Asedau tymor byr yw'r rhain, sydd ar gael i ni eu defnyddio yn ystod y flwyddyn gyfrifydda ganlynol.

Asedau/Rhwymedigaethau Pensiynau Net (Nodiadau ar y Symudiad mewn Rhwymedigaethau Pensiwn Net)

Costau Gwasanaeth Presennol – gwerth y codiad yn rhwymedigaethau'r aelodau sy'n gweithio o ganlyniad i gynnydd o flwyddyn yn eu gwasanaeth (h.y. o ddechrau'r flwyddyn i ddiwedd y flwyddyn), llai unrhyw gyfraniadau gan weithwyr.

Cyfraniadau'r Cyflogwyr – Cyfraniadau'r cyflogwr yw'r symiau a delir gan y cyflogwr yn ystod y flwyddyn. Maent yn cynnwys unrhyw symiau a delir mewn perthynas â phwysau ymddeoliadau cynnar ac unrhyw gostau a adenillir o ran budd-daliadau blynyddoedd ychwanegol gorfodol.

Costau Gwasanaeth Blaenorol – Cyfyd costau gwasanaeth blaenorol pan fo cyflogwr yn gwneud ymrwymiad i ddarparu lefel uwch o fudd-dâl na'r hyn a addawyd yn flaenorol, er enghraifft creu budd-dâl pensiwn ar gyfer cymar lle nad oedd y cyfryw fudd-dâl yn bodoli neu ganiatáu ymddeoliad cynnar gyda blynyddoedd ychwanegol o wasanaeth.

Costau Llog – Mae cost y llog yn seiliedig ar gyfradd y disgownt a gwerth presennol rhwymedigaethau'r cynllun ar ddechrau'r cyfnod. Ffordd arall o edrych ar y "llog ar rwymedigaethau" yw dad-ddirwyn blwyddyn o ddisgownt mewn perthynas â rhwymedigaethau.

Enillion a Cholledion Actiwaraid – Yn yr achos hwn y gwahaniaeth rhwng yr union elw ar yr asedau a'r elw a ddisgwylir.

Yr Elw Disgwyliedig ar Asedau – Mae'r elw a ddisgwylir ar asedau yn seiliedig ar ddisgwyliadau hir dymor ar ddechrau'r cyfnod.

Enillion neu Golledion ar Gytundebau neu Gwtogiadau – Pan fo rheolau'r Cynllun yn caniatáu gweithwyr i ymddeol yn gynnar neu drosglwyddo allan o'r Cynllun, cyfrifir am y cyfryw gytundebau neu gwtogiadau yn y rhagdybiaethau demograffig arferol a wneir gan yr actiwari a bydd unrhyw enillion neu golledion a achosir yn enillion a cholledion actiwaraid. Mae unrhyw golledion a achosir gan gytundeb neu gwtogiad nad yw wedi'i gyfrif yn y rhagdybiaethau actiwaraid yn cael ei fesur ar y dyddiad y mae'r cyflogwr yn dangos ei ymrwymiad i'r trafodion ac mae'n cael ei gydnabod yn y cyfrif elw a cholled ar gyfer y dyddiad hwnnw. Mae unrhyw enillion a achosir gan gytundeb neu gwtogiad nad ydyw wedi'i gyfrif yn y rhagdybiaethau actiwaraid yn cael ei fesur ar y dyddiad y mae pob parti y mae angen eu caniatâd wedi ymrwymo yn ddi-droi'n ôl i'r trafodion ac fe'i cydnabyddir yn y cyfrif elw a cholledion am y dyddiad hwnnw.

Asedau Treftadaeth

Yn ôl y diffiniad, Asedau Treftadaeth yw'r asedau hynny sy'n cael eu dal a'u cynnal yn bennaf oherwydd eu cyfraniad i wybodaeth a diwylliant.

Asesiad o Wariant Safonol (SSA)

Asesiad y llywodraeth canolog o'r hyn y mae angen i awdurdod lleol ei wario i ddarparu gwasanaeth o lefel safonol. Defnyddir yr SSA i gyfrif grant cynnal refeniw yr awdurdod a'r terfynau capio.

Awdurdod Bilio

Awdurdod lleol sy'n gyfrifol am gasglu treth y cyngor a threthi annomestig h.y. cyngorau unedol, dosbarthiadau prifddinesig, bwrdeistrefi Llundain, Dinas Llundain a chynghorau dosbarth mewn ardaloedd lle mae system dwy haen o gynghorau sir a chynghorau dosbarth.

Awdurdodau Praesept

Yr awdurdodau hynny sydd heb fod yn awdurdodau bilio, h.y. nid ydynt yn casglu treth y cyngor a threthi annomestig. O ran Cyngor Sir Caerfyrddin yr awdurdodau praesept yw Heddlu Dyfed-Powys a'r Cynghorau Cymuned.

Balans

Y gwarged neu'r diffyg mewn unrhyw gyfrif ar unrhyw adeg.

Benthyciad neu Fuddsoddiad Dros Dro

Dyma'r arian yr ydym wedi'i fenthycu neu wedi'i fuddsoddi am gyfnod cychwynol sy'n llai na blwyddyn

Blwyddyn Ariannol

Dyma gyfnod y cyfrifon. Yn achos yr awdurdodau lleol, mae'n dechrau ar 1 Ebrill ac yn dod i ben ar 31 Mawrth yn y flwyddyn ganlynol.

Budd-dal Treth y Cyngor

Cymorth a ddarperir gan awdurdodau bilio i oedolion ar incwm isel i'w helpu i dalu eu biliau treth y cyngor. Mae'r rhan fwyaf o gost budd-daliadau treth y cyngor yn cael eu talu gan grant oddi wrth y llywodraeth.

Budd-daliadau Tai

Lwfans i bobl ar incwm isel (neu ddim incwm) i dalu am eu rhent yn gyfan neu am gyfran ohono. Awdurdodau lleol sy'n caniatáu neu'n talu'r budd-dâl ond ad-delir rhan o gost y budd-daliadau a'r gost o redeg y gwasanaeth gan lywodraeth ganolog. Gelwir y budd-daliadau a delir i denantiaid yr awdurdod yn 'gostyngiad yn y dreth'ac enw'r budd-dâl a delir i denantiaid y sector preifat yn 'lwfans rhent'.

Buddsoddiadau

Mae buddsoddiad tymor hir yn fuddsoddiad a ddelir i'w ddefnyddio yn barhaus yng ngweithgareddau'r Awdurdod. Dim ond os oes modd dangos yn glir fod yna fwriad i'w ddal yn y tymor hir y dylai buddsoddiad gael ei ddsbarthu fel hyn, neu os oes cyfyngiadau ar allu'r buddsoddwr i gael gwared ar y buddsoddiad.

Bwrdd Benthyciadau Gweithfeydd Cyhoeddus (PWLB)

Un o asiantaethau'r Llywodraeth yw hon ac mae'n darparu benthyciadau tymor hir ar gyfer awdurdodau lleol. Mae'n codi cyfraddau llog sydd ychydig yn unig yn uwch na'r cyfraddau y mae'r Llywodraeth yn eu talu am fenthycia.

Côd Darbodus

Newid pwysig a ddaeth i rym yn 01/04/04 o ran y ffordd mae Cyllid Cyfalaf yn cael ei reoli. Gall yr awdurdod bennu ei derfynau benthycia ei hun ar lefel sydd yn ei dyb ef yn fforddiadwy, yn gynaliadwy a darbodus. Mae hyn yn golygu fod yn Cyngor yn fwy atebol am ei benderfyniadau o ran buddsoddi cyfalaf.

Corff Rhestredig

Corff rhestredig yw un y mae gan ei aelodau hawl awtomatig i fod yn aelodau o gronfa bensiwn.

Credydwr

Mae credydwr yn rhywun y mae arnom arian iddo ar ddiwedd y flwyddyn ariannol am waith sydd wedi'i wneud, nwyddau sydd wedi dod i law neu wasanaethau sydd wedi'u rhoi.

Cronfa Bensiwn

Y gronfa a gynhelir i dalu taliadau pensiwn ar ymddeoliad y cyfranogwyr

Cronfa'r Cyngor

Prif gronfa referniw yr awdurdod lleol. Defnyddir y gronfa hon i dalu am wariant beunyddiol ar wasanaethau.

Cronfa Gymdeithasol Ewrop

Mae hon yn gronfa i ddarparu grantiau ar gyfer cynlluniau penodol ym maes cyflogaeth, hyfforddi, ailhyfforddi, adsefydlu a chynlluniau creu cyflogaeth.

Cronfa Wrth Gefn

Symiau yw'r rhain sydd wedi'u neilltuo ond sydd heb fod yn disgyn o fewn diffiniad darpariaethau ac maent yn cynnwys cronfeydd wrth gefn cyffredinol (balansau) y mae'n rhaid i bob awdurdod eu cynnal fel mater o ddarbodaeth.

Cronfeydd Wrth Gefn wedi'u Clustnodi

Dyma'r cronfeydd yr ydym wedi'u neilltuo ar gyfer diben penodol

Cronfeydd Ymddiriedolaethau

Mae cronfeydd ymddiriedolaethau yn cael eu dal ar ran unigolion neu gyrff/elusennau. Ymddiriedolwyr fydd yn gweinyddu'r arian ar ran y perchnogion.

Croniad

Mae cronriad yn swm a ddangosir yn ein cyfrifon ar gyfer incwm neu wariant yn ystod cyfnod y cyfrifon ond sydd heb gael ei dalu ar ddyddiad y fantolen.

Cyfrif Refeniw

Cyfrif yw hwn sy'n cofnodi ein gwariant a'n hincwm beunyddiol ar eitemau fel cyflogau wythnosol a misol, costau rhedeg gwasanaethau a chyllido gwariant cyfalaf.

Cyfrif Refeniw Tai (HRA)

Y cyfrif hwn sy'n cynnwys ein holl incwm a gwariant ym maes tai.

Cyllideb

Cynllun ar gyfer gwario yw cyllideb, a hynny at y flwyddyn ariannol nesaf fel rheol.

Cyllido Refeniw yn Uniongyrchol (CRU)

Adnoddau a ddarperir o gyllideb refeniw yr awdurdod i gyllido costau prosiectau cyfalaf (fe'u gelwir hefyd yn CERA neu RCCO).

Dadansoddiad Goddrychol

Dadansoddiad o incwm a gwariant yn ôl math (grŵp a chodau manylion). Mae'r cyfryw benawdau yn cynnwys taliadau a chyflogau, taliadau dyledion, cynnal a chadw adeiladau, nwyddau bwytadwy. O ran yr incwm mae'r esiamplau yn cynnwys grantiau llywodraeth, ffioedd a thaliadau.

Dadansoddiad Gwrthrychol o Wariant

Mae hyn yn golygu dadansoddi gwariant yn ôl math y canlyniad, h.y. y gwasanaeth neu'r swyddogaeth y gwerir yr arian arno. Fel arfer cyflwynir gwariant ac incwm fel tabl dau ddimensiwn lle mae'r penawdau goddrychol (e.e. Taliadau a chyflogau, nwyddau a gwasanaethau a brynwyd, taliadau dyledion, incwm o werthiant) wedi'u gosod mewn colofnau a'r penawdau goddrychol (e.e. prydau ysgol, y gwasanaeth tân) wedi'u gosod mewn rhesi.

Darpariaeth

Ystyr darpariaeth yw swm y byddwn yn ei neilltuo yn ein cyfrifon ar gyfer y rhwymedigaethau neu'r colledion sy'n debygol neu'n sicr o ddigwydd, ond nid oes sicrwydd ynghylch y symiau na'r dyddiadau.

Derbyniadau Cyfalaf

Dyma'r derbyniadau a geir drwy werthu tir ac adeiladau y mae statudau'n cyfyngu ar y defnydd a wneir ohonynt. Dim ond i gyllido gwariant cyfalaf newydd neu i'w neilltuo er mwyn cyllido gwariant cyfalaf hanesyddol y gellir eu defnyddio.

Dibrisiant

Dibrisiant yw'r swm a neulltuir ac a gofnodi'r yn ein cyfrifon blynyddol i gwrdd â'r golled yng ngwerth asedau.

Dyledwr

Mae dyledwr yn rhywun y mae arno arian i ni ar ddiwedd y flwyddyn ariannol.

Eiddo Buddsoddi

Mae'r rhain yn eiddo a gedwir dim ond er mwyn cael rhent amdanynt neu er mwyn y cynnydd yn eu gwerth, neu at y ddau ddiben hyn, yn hytrach nag er mwyn darparu gwasanaethau.

Eiddo, Peiriannau a Chyfarpar

Mae'r asedau hyn yn asedau sydd â sylwedd ffisegol ac fe'u cedwir i'w defnyddio wrth gynhyrchu neu gyflenwi nwyddau a gwasanaethau, i'w gosod ar rent i eraill (fel rhan o wasanaeth) neu at ddibenion gweinyddol. Y disgwyl yw y bydd unrhyw ased a gaiff ei gynnwys yn y categori hwn yn cael ei ddefnyddio am fwy nag un flwyddyn ariannol.

Y Fantolen

Datganiad o'n hasedau, ein rhwymedigaethau a'n balansau eraill ar ddiwedd y flwyddyn ariannol.

Ffioedd a Thaliadau

Incwm a enillir drwy godi tâl ar ddefnyddwyr gwasanaethau am y cyfleusterau, e.e. defnyddio offer hamdden, parcio ceir, casglu gwastraff masnachol, ac ati.

Gofynion y Gyllideb

Amcangyfrif o'r gwariant refeniw ar wasanaethau cyffredinol y gronfa sydd angen eu cyllido gan dreth y cyngor, ac y cyfeirir ato gan yr Ysgrifennydd Gwladol dros yr Amgylchedd wrth benderfynu ar y meini prawf i gapio codiadau mewn gwariant awdurdod lleol.

Grant Cynnal Refeniw (RSG)

Grant a delir gan y llywodraeth ganolog i roi cymorth cyffredinol i wasanaethau awdurdodau lleol, yn hytrach na grantiau penodol y gellir eu defnyddio at ddibenion neilltuo yn unig.

Gwaith ar ei Hanner

Ystyr gwaith ar ei hanner yw gwerth y gwaith sydd wedi'i wneud ar brosiect sydd heb ei offen ar ddyddiad y fantolen ac sydd heb gael ei gynnwys eto yn y cyfrif refeniw priodol.

Gwarannau

Buddsoddiadau megis stociau, cyfrannau a bondiau yw'r rhain.

Gwariant Cyfalaf

Ystyr gwariant cyfalaf yw gwario ar asedau anghyfredol megis Eiddo, Peiriannau a Chyfarpar, Eiddo Buddsoddi ac Asedau Treftadaeth. Byddai hyn yn cynnwys prynu neu adeiladu asedau newydd, ynghyd â'r gwariant dilynol ar waith cynnal a chadw/datblygu mawr.

Gwariant Gros

Cyfanswm y gost o ddarparu gwasanaethau'r Cyngor cyn ystyried unrhyw incwm megis ffioedd a thaliadau am wasanaethau, ac ati.

Gwasanaethau Asiantaeth

Mae gwasanaethau asiantaeth yn cael eu darparu gennym ni neu ar ein rhan ni, gan gorff allanol neu ar ran corff allanol..

Gweithdrefnau Ariannol

Côd ysgrifenedig o'r gweithdrefnau a gymeradwywyd gan y Cyngor y bwriedir iddynt lunio fframwaith ar gyfer rheolaeth ariannol briodol yr awdurdod.

Gwerth Realeiddiadwy Net

Pris gwerthu yr ased, llai'r gost berthnasol ei werthu.

IFRS

Safon Adrodd Ariannol Rhyngwladol.

IFRIC

Pwyllgor Dehongli Adroddiadau Ariannol Rhyngwladol.

Safonau cyfrifyddu yw'r ddau uchod sy'n rhoi canllaw ar gyfer cyfrifyddu ariannol.

Isafswm y Ddarpariaeth Refeniw (MRP)

Dyma'r swm y mae'n rhaid inni ei neilltuo i ad-dalu benthyciadau.

LAAP

Panel Cyfrifo Awdurdodau Lleol

Lesio

Dull o gyllido gwariant cyfalaf drwy dalu i'r perchennog am ddefnyddio eiddo neu offer am nifer o flynyddoedd.

LGR

Ad-drefnu Llywodraeth Leol

Lwfans Rhenti

Yr enw penodol a roddir i fudd-dâl tai a delir i denantiaid annedd preifat sydd ar incwm isel i'w cynorthwyo i dalu eu rhent.

Praeseptau

Dyma'r swm y byddwn yn ei dalu i Awdurdod nad yw'n bilio (er enghraifft Cyngor Cymuned) er mwyn iddo dalu ei gostau (ar ôl caniatáu ar gyfer ei incwm).

Pris Cynnig

Y pris y byddai trydydd parti yn ei dalu i'r cynllun am y buddsoddiad ar ffurf trafodyn hyd braich.

Prydlesi Ariannol

Dull o brynu eitemau cyfalaf. (Wrth ddefnyddio prydlesi ariannol rydym yn gyfrifol am y rhan fwyaf o'r risgiau (a'r enillion) o fod yn berchen ar asedau.)

Prydlesi Gweithredol

Dull o brynu eitemau cyfalaf.

Gyda'r prydlesi hyn mae'r risgiau (a'r enillion) o fod yn berchen ar yr ased yn aros gyda'r perchennog.

Rhent Gostyngol

Yr enw a roddir i fudd-dâl tai a delir i denantiaid sy'n byw mewn annedd ym mherchenogaeth yr awdurdod lleol.

Rheolaeth Gyllideboll

Mecanwaith i reoli arian drwy gymharu'r union wariant gyda'r gyllideb gymeradwy ar adegau rheolaidd gydol y flwyddyn (bob mis fel arfer) a chymryd y camau priodol i unioni unrhyw amrywiadau niweidiol/anffafriol

Rhwymedigaeth

Swm sy'n daladwy rywbryd yn y dyfodol yw rhwymedigaeth.

Rhwymedigaethau Cyfredol

Rhwymedigaethau tymor byr yw'r rhain, sydd i gael eu talu gennym yn ystod y flwyddyn gyfrifydda nesaf.

SORP

Datganiad o'r Arferion a Argymhellir.

SSAP

Datganiad o Arferion Cyfrifydda Safonol.

Stociau

Ystyr stociau yw deunyddiau crai a brynir i'w defnyddio o ddydd i ddydd. Mae gwerth yr eitemau hynny a oedd heb eu defnyddio gennym ar ddyddiad y fantolen yn cael ei ddangos yn yr asedau cyfredol yn y fantolen.

Stociau Ymyl Aur

Buddsoddiadau yn stociau'r llywodraeth neu stociau awdurdodau lleol yw'r rhain. Edrychir arnynt fel stociau sydd heb berygl ynghlwm wrthynt.

Swm Cymudo

Swm lwmp yr ydym yn ei gael yn lle symiau y byddem wedi'u cael bob blwyddyn yn y dyfodol yw hwn

Swyddfa Archwilio Cymru

Corff annibynnol a sefydlwyd ym mis Ebrill 2005. Mae Swyddfa Archwilio Cymru yn cael ei arwain gan Archwilydd Cyffredinol Cymru sy'n gyfrifol am benodi archwilywyr allanol i awdurdodau lleol ac mae'n ddyletswydd arno i sicrhau fod awdurdodau lleol yn gwneud y trefniadau priodol i sicrhau effeithlonrwydd ac effeithiolrwydd economaidd wrth ddefnyddio eu hadnoddau.

Trafodion Partïon Cysylltiedig

Trafodion i drosglwyddo asedau neu rwymedigaethau yw'r rhain, neu gyflawni gwasanaethau gan barti cysylltiedig, iddyn nhw neu ar eu rhan, p'un a oes tâl yn cael ei godi neu beidio.

Treth y Cyngor

Prif ffynhonnell treth leol i awdurdodau lleol. Codir treth y cyngor ar gartrefi yn ei ardal gan yr awdurdod bilio a defnyddir yr arian i fodloni gofynion treth y cyngor yr Awdurdod Bilio ac i dalu'r awdurdodau praesept.

Trethi Annomestig Cenedlaethol (NNDR)

Yr NNDR, neu'r Trethi Busnes, yw'r tâl y bydd deiliaid safleoedd busnes yn ei dalu er mwyn cyllido rhan o wariant yr awdurdodau lleol. Y Llywodraeth sy'n pennu'r NNDR ac mae'n ganran o'r gwerthoedd trethol. Yr un yw y ganran drwy Gymru gyfan. Mae'r cyfanswm sy'n cael ei gasglu yn cael ei rannu rhwng yr awdurdodau unigol yn ôl eu cyfran hwy o'r oedolion yn y boblogaeth.

Trosglwyddo

Trosglwyddo arian o un golofn y gyllideb i un arall. Rhaid i drosglwyddiad gael ei awdurdodi gan y pwyllgor priodol neu gan swyddogion o dan bwerau dirprwyedig.

Wrth gefn

Arian a neilltuwyd i gwrdd â chostau na fu modd eu rhagweld, neu ddiffyg mewn incwm ac i ddarparu ar gyfer chwyddiant pan nad yw wedi'i gynnwys yn y cyllidebau unigol.

Ymddiriedolaethau Unedau

Cwmnïau buddsoddi yw'r rhain ac maent yn derbyn arian oddi wrth lawer o wahanol fuddsoddwyr. Mae'r arian yn cael ei gyfuno a'i ddefnyddio i brynu buddsoddiadau.

Y Gronfa Bensiwn**Actiwari**

Ymgynghorydd annibynnol sy'n rhoi cyngor o ran gallu'r gronfa i dalu ei ffordd. Mae'r actiwari yn adolygu asedau a rhwymedigaethau'r gronfa bob tair blynedd ac yn cyflwyno adroddiad i'r Cyngor Sir fel yr awdurdod gweinyddu ar y sefyllfa ariannol ac yn argymhell cyfraddau cyfrannu y cyflogwyr. Gelwir hyn yn brisiant actiwaraid.

Budd-daliadau Cadwedig

Y budd-daliadau pensiwn sy'n daladwy i aelod o'r Gronfa ar gyrraedd oedran ymddeol arferol sydd wedi stopio cyfrannu o ganlyniad i adael ei waith neu symud allan o'r Cynllun Pensiwn cyn oedran ymddeol arferol.

Buddsoddi

Caffael ased at y diben o gynhyrchu incwm ac Enillion Cyfalaf i'w berchennog.

Cynnydd/(Gostyngiad) heb ei realeiddio yn y Gwerth ar y Farchnad

Y cynnydd/(gostyngiad), a fu ers dyddiad y pryniant, ar werth ar y farchnad y buddsoddiadau hynny a ddelir ar ddiwedd y flwyddyn.

Dangosyddion y Farchnad

- (i) Mae symudiadau yn y Farchnad Stoc yn cael eu monitro yn barhaus drwy gyfrwng Mynegai o brisiau cyfredol detholiad cynrychioliadwy o stoc.
- (ii) Newid yn y cyfraddau o ran cyfenwid arian.

Diffyg mewn cyllid

Cyfraniadau sydd yn daladwy, er enghraifft am gyfnod byr neu fel un taliad, er mwyn gwella ariannu cynllun budd-daliadau sydd wedi ei ddiffinio, yn aml yn codi o gynllun sydd yn ceisio adennill arian cynlluniau o'r fath.

Dosbarth o Asedau

Buddsoddi mewn maes penodol neu fath penodol ar fuddsoddi e.e. Ecwitis y DU, Ecwitis tramor, Incwm Sefydlog, Arian.

Ecwitis

Cyfranddaliadau cyffredin mewn cwmnïau Prydeinig a chwmnïau tramor a fasnachwyd ar gyfnewidfa stoc gydnabyddedig. Mae gan gyfranddalwyr fudd yn elw'r cwmni ac fel arfer bydd ganddynt hawl i bleidleisio yng nghyfarfodydd y Cyfranddalwyr.

Elw

Cyfanswm yr enillion o ddal buddsoddiad am gyfnod penodol, yn cynnwys incwm a chynnydd (gostyngiad) yng ngwerth y farchnad.

Elw Meincnod

Nod Rheolwr y Gronfa yw perfformio 1% yn well na'r elw Meincnod. Yr elw meincnod yw'r elw y byddai Rheolwr y Gronfa wedi'i gyflawni heblaw iddo wyro oddi wrth y pwysau a roddwyd i bob dosbarth o asedau gan y Panel Buddsoddi ac wedi llwyddo i wneud elw ym mhob un o'r dosbarthiadau hyn o asedau yn unol â chyfartaledd yr elw a wnaed gan bob Cronfa Awdurdod Lleol yn y dosbarthiadau hynny. Mae pwysau Meincnod y dosbarthiadau o asedau wedi'u amlinellu yn y Datganiad o Egwyddorion Buddsoddi.

Gwarannau Llog Sefydlog

Buddsoddir yn bennaf mewn stociau'r llywodraeth sy'n gwarantu cyfradd llog sefydlog. Mae'r gwarannau yn fenthyciadau sydd i'w had-dalu ar ddyddiad penodol yn y dyfodol ond gellir eu gwerthu ar y Farchnad Stoc yn y Cyfamser.

Gwerth Trosglwyddo

Dyma werth y taliadau rhwng cronfeydd pan fydd cyfranwyr yn ymadael â gwasanaeth un cyflogwr ac y penderfynu mynd â gwerth eu cyfraniadau pensiwn i gronfa'r cyflogwr newydd.

Gwerth ar y Farchnad

Y pris a geir o werthu buddsoddiad ar ddyddiad arbennig.

Llywodraethu Corfforaethol

Materion sy'n ymwneud â'r ffordd y mae cwmni yn sicrhau ei fod yn rhoi'r pwysigrwydd mwyaf i les ei randdalwyr a sut y gall rhanddalwyr ddylanwadu ar reolaeth.

Mesur Perfformiad

Gwasanaeth a luniwyd i gynorthwyo buddsoddwyr i werthuso perfformiad eu buddsoddiadau. Fel arfer mae hyn yn cynnwys cymharu perfformiad cronfa gyda Meincnod a ddewiswyd a/neu gydag Universe neu gronfeydd tebyg. Y prif Gwmnïau Mesur Perfformiad yw The WM Company, y mae Cronfa Bensiwn Dyfed yn ei ddefnyddio, a CAPS

Perfformiad

Mesur, sy'n cael ei gyfleu gan amlaf ar ffurf canran, sy'n dangos cystal yw llwyddiant cronfa dros gyfnod penodol o amser - naill ai mewn termau absoliwt neu wedi ei fesur yn ôl Cronfa 'Gyfartalog' neu Feincnod arbennig.

Perfformio'n Well/Tanberfformio

Y gwahaniaeth rhwng elw y mae cronfa neilltuol wedi ei ennill ac elw Cronfa 'Gyfartalog' neu Fynegai dros gyfnod penodol o amser, h.y. efallai mai targed cronfa yw perfformio'n well na Meincnod dros gyfnod o 3 blynedd.

Portffolio

Term torfol am y buddsoddiadau a ddelir mewn cronfa, marchnad neu sector.

Rheolaeth Oddefol (fe'i gelwir hefyd yn Mynegoio/ Orlhain Mynegai)

Math o Reolaeth Buddsoddi sy'n anelu at lunio Portffolio mewn ffordd sy'n darparu'r un elw ag a ddarperir gan Fynegai a ddewiswyd, h.y. mae stociau yn cael eu prynu i adlewyrchu cymaint â phosib gyfansoddiad y Mynegai. Mae'n gwbl groes i Reolaeth Weithredol.

Rheolaeth Weithredol

Dull o Reoli Buddsoddiadau sy'n ceisio perfformio'n well na'r Meincnod perthnasol drwy Ddyrannu Asedau, Amseru'r Farchnad neu Ddewis y Stoc (neu gyfuniad o'r rhain). Mae'n gwbl groes i Reolaeth Oddefol.

Rheolwr y Gronfa

Unigolyn neu gwmni y mae'r Ymddiriedolwyr wedi dirprwyo iddo/iddi y gwaith o fuddsoddi holl asedau cronfa neu ran o'r asedau hynny.

Risg

Fel arfer mae'n cyfeirio at Amrywiant yr Elw. Rhaid i fuddsoddiadau â'r risg mwyaf addo elw uwch na'r buddsoddiadau mwy 'sefydlog' cyn y bydd buddsoddwyr yn eu prynu.

Ymgynghorydd Buddsoddi

Unigolyn neu gwmni â chymwysterau proffesiynol y mae ei brif fywoliaeth yn seiliedig ar ddarparu cyngor buddsoddi gwrthrychol a diduedd i gwmnïau, cronfeydd pensiwn neu unigolion a hynny am ffi benodol.